388

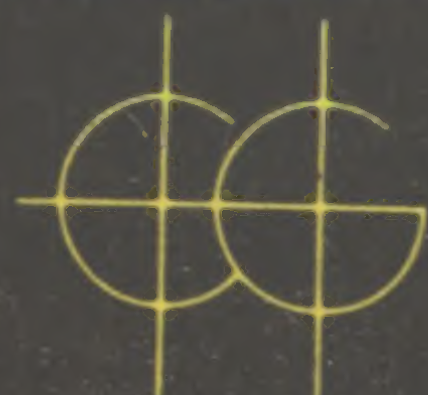
Walker Percy

mirajul FERICIRII

Eroul acestei ficțiuni este un produs tipic al societății americane, a cărui existență are drept standard major de referință și comparație imaginea fascinantă, fugitivă și falsă a vieții, așa cum se oferă ea ochiului în obscuritatea sălilor de cinema sau în penumbra camerelor al căror altar modern este televizorul.

GLOBUS

EDITURA UNIVERS

Lei 12

15

WALKER PERCY

mirajul fericirii

1982

WALKER PERCY

MIRAJUL fericirii

Coperta colecției de ION STATE
Grafica : Nicolae Sîrbu. Ilustrația : Mircea Dumitrescu

WALKER PERCY
The Moviegoer
Alfred A. Knopf, New York

GLOBUS

Walker Percy

mirajul FERICIRII

În românește
de
CĂTĂLINA-ANTONIA
STOENESCU

EDITURA UNIVERS

București
1982

...trăsătura specifică a disperării rezidă tocmai în aceea că nu are conștiința naturii sale.

SØREN KIERKEGAARD

Maladia iremediabilă

Lucrarea de față este produsul imaginației. Fiecare personaj, cu excepția starurilor de cinema, și fiecare întîmplare au fost, fără excepție, inventate. Nu s-a urmărit, și ca atare nu trebuie să se deducă, nici un fel de asemănare cu persoane reale. Atunci cînd s-au făcut referiri la starurile de cinema, acestea nu au vizat persoana actorului, ci personajul întruchipat pe ecran. Așezarea orașului New Orleans și meandrele descrise de fluviul Mississippi au suferit oarecari modificări. Cît privește „Districtul Feliciana", există entități teritoriale denumite Feliciana de Est sau Feliciana de Vest ; eu însă nu cunosc nici măcar o singură ființă care să se fi născut în vreuna din ele.

UNU

1.

AM PRIMIT azi dimineață un bilet de la mătușă-mea, prin care mă invită la masă. Știu ce înseamnă asta. Cum merg acolo în fiecare duminică la cină și azi nu-i decît miercuri, asta nu poate însemna decît un singur lucru, și anume că dorește să aibă cu mine una din discuțiile ei serioase. Mai mult ca sigur că e vorba de o chestiune extrem de urgentă, fie o veste proastă în legătură cu fiica ei vitregă, Kate, fie o discuție serioasă în legătură cu mine și viitorul meu și ce ar fi de datoria mea să fac. Faptul ar putea băga în sperieți pe oricine, totuși trebuie să mărturisesc că nu socot o asemenea perspectivă cu totul și cu totul neplăcută.

Mi-aduc aminte cum a fost cînd a murit de pneumonie Scott, fratele meu mai mare. Aveam opt ani. Eram în grija mătușii și ea m-a scos la o plimbare în spatele spitalului. Strada era interesantă. Pe o parte se afla centrala electrică, stația ventilatoarelor și crematoriul de gunoi al spitalului, toate bîzîind și exalînd în

jur un miros ca de carne friptă. De cealaltă parte se înşiruiau casele negrilor. Copii, bătrîni şi cîini ne priveau de pe prispe. M-am bucurat cînd mi-am dat seama că mătuşa Emily părea să aibă timp berechet şi era dispusă să discute despre orice aş fi vrut eu să vorbesc. Se petrecuse ceva de-a dreptul extraordinar. Înaintam încet sincronizîndu-ne paşii.

— Jack, spuse ea, strîngîndu-mă cu toată puterea şi zîmbind spre colibele negrilor, noi doi am fost întotdeauna prieteni la cataramă, nu-i aşa ?

— Da, doamnă.

Inima îmi bătea cu putere, iar la ceafă am simţit carnea încrîncenîndu-mi-se, ca pe grumazul unui cîine.

— Am să-ţi dau nişte veşti proaste, fiule. Mă strînse şi mai tare lîngă ea. Scotty a murit. Acum totul rămîne în seama ta. Îţi va fi greu, dar ştiu că te vei purta ca un ostaş.

Era adevărat. Nu-mi era greu să mă port ca un ostaş. Asta era oare tot ce aveam de făcut ?

Scena îmi aminteşte de un film pe care l-am văzut luna trecută lîngă lacul Pontchartrain. M-am dus cu Linda la un cinema dintr-o suburbie nouă a oraşului. Era limpede că la mijloc se afla o eroare de calcul, pentru că suburbia nu se mai dezvoltase, şi aşa se face că cinematograful, un cub placat în stucatură roz, se semeţea absolut de unul singur în mijlocul cîmpului. Un vînt puternic biciuia valurile, împingîndu-le înspre dig ; vuietul se putea auzi

chiar şi dinăuntru. Filmul era despre un bărbat care îşi pierduse memoria într-un accident şi ca urmare pierduse tot : familie, prieteni, bani. Se pomenise străin într-un oraş ciudat. Se văzuse nevoit s-o ia de la capăt, să-şi găsească o nouă locuinţă, o nouă slujbă şi o nouă iubită. Să pierzi toate astea e o adevărată tragedie, iar el părea într-adevăr extrem de afectat. Pe de altă parte, lucrurile nu stăteau totuşi chiar atît de rău. Într-un timp extrem de scurt şi-a găsit un adăpost pitoresc, o şalupă transformată în locuinţă, şi o fată straşnică, bibliotecara din oraş.

După film am stat cu Linda sub copertină şi am discutat cu directorul cinematografului, sau mai bine zis noi l-am ascultat pe el povestindu-şi necazurile : sala era aproape goală, ceea ce era foarte plăcut pentru mine, nu şi pentru el. Era o noapte minunată şi mă simţeam în largul meu. Deasupra noastră se întindea cel mai întunecat cer pe care l-am văzut vreodată ; un vînt ca de smoală împingea lacul spre noi. Valurile se spărgeau de dig şi împroşcau strada. Directorul trebuia să răcnească spre a se face auzit, în timp ce din microfonul instalat afară, chiar deasupra locului unde se afla el pe trotuar, se auzea conversaţia şuşotită dintre bărbatul lovit de amnezie şi bibliotecară. Era scena în care ei parcurg colecţiile de ziare, încercînd să găsească acel fir care avea să-i ducă la descoperirea adevăratei lui identităţi. (El îşi amintea vag ceva în legătură cu un accident.) Linda stătea lîngă mine cu un aer nefericit. Neferici-

rea ei provenea din exact aceleaşi motive pentru care eu mă simţeam fericit — pentru că iată-ne, eram la un cinematograf de cartier, în plin cîmp şi fără maşină (am maşină, dar prefer să călătoresc cu autobuzul sau cu tramvaiul). Fericirea pentru ea înseamnă să mergi cu maşina în centru şi să cinezi în Salonul Albastru de la Roosevelt Hotel. Sînt nevoit să fac asta din cînd în cînd. Oricum, merită. În asemenea ocazii Linda devine tot atît de exaltată pe cît sînt eu acum. Îi strălucesc ochii, i se umezesc buzele şi, cînd dansăm, picioarele ei lungi şi bine făcute se freacă uşor de ale mele. În asemenea clipe mă iubeşte cu adevărat — şi nu ca răsplată pentru că o duc la Salonul Albastru. Mă iubeşte pentru că numai într-un asemenea loc romantic se simte exaltată, şi nicidecum la un film în mijlocul cîmpului.

Dar asta e o poveste veche. De fapt nu mai sîntem împreună. Am acum o secretară nouă, o fată pe nume Sharon Kincaid.

*

De patru ani duc o viaţă fără istorie în Gentilly, suburbie burgheză din New Orleans. Dacă n-ar fi bananierii plantaţi în patio-uri şi ornamentele elaborate din fier forjat, podoaba prăvăliei Walgreen, nicicînd nu ţi-ar da prin cap că Gentilly face parte din New Orleans. Cele mai multe din case sînt fie bungalouri în stil vechi californian, cu verandă, fie vile în noul stil Daytona. Dar chiar ăsta-i lucrul care-mi place. Nu pot suferi atmosfera de lume veche a Cartierului Francez, sau farmecul monden din Garden District. Am locuit vreo doi ani în Cartierul Francez, dar în cele din urmă mi s-a acrit de oamenii de afaceri din Birmingham păşind ţanţoş pe Bourbon Street, ca şi de homosexualii sau de experţii în materie de patio-uri de pe Royal Street. Unchi-meu locuieşte cu mătuşă-mea într-o casă cochetă din Garden District, şi amîndoi sînt foarte amabili cu mine. Dar ori de cîte ori iau hotărîrea să locuiesc acolo, constat mai întîi că am căzut pradă unei mînii fără margini, în timpul căreia mi se năzar tot felul de păreri categorice asupra unei multitudini de domenii, şi atunci încep o corespondenţă intensă cu directorii de ziare şi reviste, iar mai apoi mă cufund într-o stare depresivă în timpul căreia zac ore în şir nemişcat ca un butuc, cu privirea ţintă la rozeta de ghips din tavanul dormitorului.

Viaţa în Gentilly este extrem de tihnită. Conduc o mică sucursală a firmei de vînzări-cumpărări a unchiului meu. Ocup apartamentul de la demisolul vilei, proprietatea doamnei Schexnaydre, văduva unui pompier. Sînt un chiriaş model şi un cetăţean model şi plăcerea mea e să mă comport conform aşteptărilor tuturor. Am un portvizit plin de tot soiul de cărţi de vizită, fişe de bibliotecă, cupoane de credit. Anul trecut am cumpărat o casetă metalică plată, de culoare cenuşiu-oliv, foarte frumos finisată şi solid construită cu pereţi dubli împotriva incendiilor, în care mi-am pus certificatul de naştere, diploma de absolvire a colegiului, certificatul

de lăsare la vatră, polița asigurării de stat, un număr de obligațiuni privind împrumutul de stat și atestatul de moștenitor : un act de proprietate pentru un teren de cinci hectare, situat undeva în parohia St. Bernard pe care se afla un defunct club de vînătoare, unica relicvă a numeroaselor entuziasme ale tatălui meu. Plăcut lucru să-ți îndeplinești îndatoririle de cetățean și să primești în schimb o chitanță sau un permis arătos din poliester cu propriu-ți nume înscris pe el, certificînd, ca să spunem așa, dreptul tău la existență. Cu cîtă satisfacție îmi fac apariția din chiar prima zi să-mi ridic numărul de înregistrare al mașinii și ecusonul de revizie tehnică. Sînt abonat la *Consumer Reports* și, drept urmare, sînt posesorul unui televizor excelent și al unui aparat de aer condiționat extrem de silențios, și al unui deodorant cu acțiune prelungită. Nu-mi miros niciodată subțiorile. Înregistrez cu atenție toate relatările de la radio privind problemele de psihiatrie, cele șapte simptome ale cancerului, sau regulile de securitatea conducerii vehiculelor — deși, așa cum am mai spus, prefer să călătoresc cu autobuzul. Ieri, unul din actorii mei favoriți, William Holden, a citit la radio un reportaj despre cei care încalcă regulile de salubritate.

— Hai să spunem lucrurilor pe nume, făcu Holden. Nimeni nu ne poate ajuta în chestiunea asta — dacă n-o să ne îngrijim fiecare din noi în parte.

Are dreptate. De atunci m-am supravegheat îndeaproape.

Seara mă uit la televizor sau merg la cinema. Weekend-urile le petrec adesea pe litoralul Golfului Mexic. Cinematograful nostru de cartier din Gentilly poartă permanent pe frontispiciu o inscripție care sună : „Aici Unde Fericirea Costă Atît De Puțin". Sincer vorbind, eu unul mă simt foarte bine la film, chiar și la unul prost. Alții, după cum am citit, păstrează ca pe o comoară în memorie clipele de neuitat din viața lor : clipe în care au ajuns sus la Parthenon tocmai cînd mijeau zorile, și noaptea aceea de vară cînd au întîlnit o fată rătăcind prin Central Park, cu care mai apoi au stabilit o legătură încîntătoare și firească, așa cum scrie la carte. Am întîlnit și eu o fată în Central Park, dar nu prea am ce să povestesc. Ce-mi aduc eu aminte este scena aceea din filmul *Diligența* cînd John Wayne ucide trei indivizi cu focuri de carabină, în clipa în care își face apariția pe ulița plină de praf a orășelului, și scena din filmul *Al treilea* în care pisoiul îl găsește pe Orson Welles în prag.

Seara cînd ies în oraș, sau în excursiile la sfîrșit de săptămînă, mă însoțește de obicei secretara mea. Am avut trei secretare, trei fete pe nume Marcia, Linda, iar acum Sharon. Practic vorbind, acum douăzeci de ani din două fete născute în Gentilly, una trebuia să se numească Marcia. La aproximativ un an a urmat Linda. Apoi Sharon. Am observat că în ultimii ani numele de Stephanie e la modă. Trei dintre cunoștințele mele din Gentilly au fiice numite Stephanie. Aseară am văzut la televizor o piesă despre o experiență nucleară. Keenan Wyne juca

rolul unui fizician a cărui conştiinţă străbătuse mai multe momente de criză. Se plimba de unul singur prin deşert. Dar îţi puteai da seama că în străfundul inimii se amuza teribil analizîndu-şi conştiinţa.

— Cine ne dă dreptul să facem ceea ce facem ? îşi apostrofa el mereu colegii cu amărăciune în glas. De fapt mă gîndesc la fiica mea de patru ani, se adresă el unui alt coleg, şi-i arătă o fotografie. Ce viitor îi construim noi oare ?

— Cum o cheamă pe fiica ta ? întrebă colegul uitîndu-se la poză.

— Stephanie, răspunse Keenan Wyne cu o voce răguşită.

La auzul numelui am simţit că mă furnică ceva în ceafă. Nu-i exclus ca peste vreo douăzeci de ani o Stephanie tînără şi rozalie să bată la maşina mea de scris.

Sigur că mi-ar plăcea să mă laud că le-am cucerit pe aceste splendide fete, secretarele mele, abandonîndu-le apoi una cîte una ca pe nişte mănuşi uzate, dar nu acesta ar fi adevărul gol-goluţ. Hai să le acordăm denumirea de legături amoroase. Oricum, au început ca nişte legături amoroase, minunate idile extatice în care Marcia sau Linda (nu însă Sharon, deocamdată) şi cu mine dădeam cîte o raită de-a lungul coastei, stăteam îmbrăţişaţi pe marginea unei lagune părăsite în Ship Island, şi nu ne venea să credem în norocul nostru, şi nu ne venea să credem că poate exista atîta fericire pe lume. Totuşi în cazul Marciei şi al Lindei, legătura s-a destrămat tocmai cînd eu credeam că relaţia se

apropie de faza ei cea mai interesantă. Atmosfera biroului devenea din ce în ce mai greu respirabilă din pricina atîtor reproşuri mute. Nu puteai să schimbi un singur cuvînt sau să arunci o privire care să nu fie încărcate de o mie de subînţelesuri. Aveau loc conversaţii telefonice la toate orele nopţii, conversaţii formate în cea mai mare parte din tăceri interminabile în care îmi storceam creierii să găsesc ceva de spus, în timp ce la celălalt capăt al firului se puteau auzi doar respiraţia şi oftatul. Cînd apar aceste lungi tăceri telefonice este semn sigur că s-a isprăvit cu dragostea. Nu, n-au fost cuceriri. Pentru că în cele din urmă Lindele mele şi cu mine deveneam atît de sătui unul de celălalt, încît eram încîntaţi să ne luăm rămas bun.

Sînt agent de bursă. E adevărat că familia a fost întrucîtva dezamăgită de profesia pe care am îmbrăţişat-o. La un moment dat m-am gîndit să mă înscriu la drept sau la medicină sau chiar să fac ştiinţă pură. Am visat chiar să realizez ceva măreţ. Dar ar fi multe de spus în favoarea renunţării la asemenea ambiţii măreţe şi în favoarea ducerii celei mai obişnuite existenţe ; o viaţă fără vechile nostalgii ; vînzînd acţiuni şi poliţe de într-ajutorare, plecînd de la birou la ora cinci ca toată lumea, avînd o iubită şi, poate, într-o zi, întemeind un cămin şi crescîndu-mi o ciurdă de Marcii şi de Sandre şi de Linde. Şi unde mai pui că ocupaţia asta cu tranzacţiile de bursă nu e chiar atît de lipsită de interes pe cît ar putea să pară. La urma urmelor, nu-i deloc o viaţă anostă.

Locuim, doamna Schexnaydre și cu mine, pe Elysian Fields, principalul bulevard din Faubourg Marigny. Deși stătuse în intenția proiectanților să devină, așa cum este fratele său geamăn, cel mai impunător bulevard al orașului, ceva s-a dereglat pe parcurs, iar acum străbate un itinerar lipsit de prestanță între rîu și lac, traversînd complexe comerciale, blocuri duplex și vile și căsuțe cu demisol și parter. Dar este un bulevard foarte spațios și aerisit și pare într-adevăr să se desfășoare ca o cîmpie sub cer. Alături de casa doamnei Schexnaydre se află o școală nou-nouță. În serile de vară, după lucru fac un duș, îmi pun o cămașă și niște pantaloni de doc și fac cîte o plimbare pînă la terenul de joacă, părăsit, unde mă așez în carusel cu *The Times-Picayune* deschis la pagina cu programul cinematografelor într-o parte, cartea de telefon în cealaltă și o hartă a orașului în poale. După ce am făcut alegerea, am stabilit itinerarul — adesea pînă într-un cartier periferic cum este Algiers sau St. Bernard — mă plimb agale în jurul curții școlii sub ultimele raze aurii ale zilei și admir clădirea. Totul este atît de spilcuit : tocul de aluminiu al ferestrelor, încastrat în zidul de cărămidă, reflectînd asfințitul, și ornamentele cochete din mozaic, și băncile modelate în formă de aripi. Atîrnat pe sîrme, deasupra intrării, se află un obiect simbolizînd un soi de pasăre, reprezentînd dacă nu mă înșel Sfîntul Duh. Îmi dă un sentiment plăcut al generozității creației cînd mă gîndesc că sticla, cărămida și aluminiul sînt extrase din tina cea de toate zilele — deși, fără îndoială, sentimentul e mai mult financiar

decît religios, pentru că posed cîteva acțiuni Alcoa. Ce senzație plăcută de neted, adecvat și funcțional-economic îți dă aluminiul !

Lucrurile însă s-au schimbat brusc. Existența mea pașnică în Gentilly s-a complicat. În dimineața asta, pentru prima oară de ani de zile, mi s-a ivit posibilitatea căutărilor. Am visat război, nu, nu am visat propriu-zis, dar m-am trezit cu gustul lui în gură, gustul de gutuie grețoasă al anului 1951 și al Orientului. Mi-am amintit cînd am avut prima oară ideea căutărilor. Îmi revenisem. Mă aflam sub un tufiș de chindolea. În ce mă privește, văd toate lucrurile pe dos, după cum voi explica mai departe. Perioadele considerate în general drept cele mai prospere sînt pentru mine cele mai grele, și acea epocă extrem de grea a fost pentru mine una dintre cele mai prospere. Umărul nu mă durea, dar era atît de tare împlîntat în pămînt, de parcă ar fi stat cineva peste mine. La o palmă de nasul meu, un gîndac de bălegar scormonea împrejur sub frunze. Privindu-l, s-a deșteptat în mine o curiozitate imensă. Simțeam că aveam să fac o mare descoperire. M-am jurat că, dacă voi scăpa vreodată din strîmtoarea în care mă aflam, voi duce mai departe aceste căutări. Cum era de așteptat, de îndată ce mi-am revenit și am ajuns acasă, am uitat cu totul despre asta. Dar azi dimineață cînd m-am sculat, m-am îmbrăcat ca de obicei și tot ca de obicei am început să-mi pun diversele lucruri în buzunare : portofel, carnețel (pentru notarea ideilor întîmplătoare), creion, chei, batistă, minirigla de calcul (pentru

socotirea procentelor de venit pe capital). Îmi păreau cumva străine şi, în acelaşi timp, extrem de familiare. Stăteam în mijlocul camerei, cu privirea aţintită la grămăjoara de obiecte, contemplîndu-le prin cercul alcătuit de arătător şi degetul mare. Mi se părea straniu că le văd. Ar fi putut tot atît de bine să aparţină altcuiva. Te poţi uita şi treizeci de ani la o asemenea grămăjoară pe birou fără s-o observi vreodată. Nu te frapează, aşa cum nu te frapează propria-ţi mînă. De îndată ce-am văzut-o, însă, căutarea deveni posibilă. M-am spălat, m-am bărbierit, m-am îmbrăcat cu grijă şi m-am aşezat la birou, unde am început să scormonesc în grămăjoară în căutarea unei chei a problemei, aşa cum detectivul de la televizor scormoneşte prin obiectele victimei, folosindu-se de creion ca de un vătrai.

Ideea unei cercetări îmi revine, în timp ce mă aflu în drum spre locuinţa mătuşii, în autobuzul de Gentilly pe Elysian Fields. Adevărul este că mă enervează automobilele. Ori de cîte ori conduc o maşină, am impresia că sînt invizibil. Pietonii nu te văd ; urmăresc cu privirea numai aripa din spate pînă ce dispare din cîmpul lor vizual. Elysian Fields nu este ruta cea mai scurtă pînă la mătuşă-mea. Dar am eu motivele mele că traversez Cartierul Francez. Am citit în ziar azi dimineaţă că William Holden se află în New Orleans, filmînd cîteva secvenţe în Place d'Armes. M-ar interesa să-l văd şi eu.

E o zi mohorîtă de martie. În arondismentul Chef Menteur, în mlaştini, se văd încă flăcări, iar cerul arcuindu-se peste Gentilly e cenuşiu la culoare. Autobuzul e supra-aglomerat. În majoritate sînt femei, ieşite după cumpărături. Geamurile sînt aburite. Eu stau pe bancheta laterală din faţă. Aşezate lîngă mine, şi în picioare, numai femei. Pe bancheta lungă din spate stau aşezate cinci negrese atît de negre, încît tot spatele autobuzului pare cufundat în întuneric. Chiar lîngă mine, pe primul loc de vizavi, stă o fată foarte drăguţă. E bine făcută, nu din cale afară de solidă, înfăşurată din creştet pînă-n tălpi într-un fulgarin transparent cu gluga dată pe spate, dezvăluind un adevărat coif de păr negru lucios. Înfăţişarea ei magnifică e subliniată de o strungăreaţă şi de bretonul despicat pe frunte à la Prince Val. Are ochi cenuşii şi sprîncene groase şi negre, braţul plin şi gamba frumos desenată deasupra cizmuliţelor de ploaie. E una din acele amazoane solitare pe care le poţi întîlni pe Fifty-Seven Street din New York, sau pe Nieman Marcus în Dallas. Privirile ni se întîlnesc. Oare mă înşel, sau colţul gurii i se cufundă în obraz, răsfrîngînd abia perceptibil petala cărnoasă şi arcuită a buzei ? Îmi zîmbeşte — tocmai mie ! Mintea mi se angajează febril în născocirea cîtorva stratageme pentru a găsi o alternativă la momentul cumplit al despărţiri. Nu încape nici o îndoială că e din Texas. Mai totdeauna aceste splendide amazoane sînt incapabile să cîntărească un bărbat. Cei mai mulţi bărbaţi se tem de ele, şi de asta fetele astea cad atît de uşor victimă primului Mickey

Rooney neînsemnat care le iese în cale. Într-o altă lume, mai bună, aş fi în stare să-i adresez cîteva vorbe : „Hai, dragă, vezi doar că te iubesc. Cînd croieşti planuri cum să intri în vorbă cu vreun Mickey mărunt, gîndeşte-te de două ori." Ce nenorocire că nu o cunosc, şi probabil n-am s-o mai văd niciodată. Ce grozav am petrece, dacă am fi împreună ! Chiar în această după-amiază am putea da o raită pe litoral. Cîtă consideraţie şi tandreţe i-aş putea arăta ! Dacă totul s-ar petrece într-un film, ar trebui numai să am răbdare să aştept. Autobuzul s-ar rătăci, sau oraşul ar fi bombardat, iar noi am îngriji răniţii. Aşa cum stau lucrurile, însă, aş face mai bine să-mi mut gîndul de la ea.

Într-un asemenea moment, ideea căutării începe să mă preocupe. Mă absoarbe cu totul şi preţ de un minut fata îmi dispare din minte.

Care este mobilul acestei căutări — mă vei întreba.

De fapt e foarte simplu, sau cel puţin pentru unul ca mine ; atît de simplu încît foarte uşor se pierde din vedere.

Căutarea este acel lucru pe care l-ar întreprinde oricine dacă n-ar fi cufundat în rutina zilnică a propriei sale vieţii. Azi dimineaţă, de pildă, m-am simţit de parcă mi-aş fi recăpătat cunoştinţa pe o insulă ciudată. Şi ce poate să facă un asemenea proscris ? Ei bine, să scormonească totul în jur, nelăsînd să-i scape nimic.

Să devii conştient de posibilitatea căutării, înseamnă să fii pe punctul de a face o descoperire. Să nu fii pe punctul de a face o descoperire înseamnă să fii cuprins de disperare.

Filmele se angajează în direcţia unei căutări, dar pînă la urmă o imobilizează. Căutarea se încheie întotdeauna într-o situaţie disperată. Le face plăcere să arate un individ redobîndindu-şi cunoştinţa într-un loc ciudat — şi ce face el mai departe ? Stabileşte o legătură cu bibliotecara din oraş, se apucă să le demonstreze copiilor din oraş cît e de simpatic şi-şi întemeiază un cămin în duşmănie. În nici două săptămîni, este atît de cufundat în rutina zilnică, că poate fi trecut printre morţi.

Dar ce cauţi — pentru Dumnezeu ? mă întrebi cu un zîmbet.

Nu mă pot hotărî asupra unui răspuns, deoarece toţi ceilalţi americani au dat fiecare un răspuns în felul său, iar în ceea ce mă priveşte, a proceda la fel, ar însemna să-mi propun un ţel pe care toţi ceilalţi l-au şi atins — şi prin urmare ar ridica o problemă în care nimeni nu are nici cel mai mic interes. Care din cei o sută optzeci de milioane de americani ar dori să fie ultimul supravieţuitor ? Căci, aşa precum ştie toată lumea, sondajele de opinie arată că 98% din americani cred în Dumnezeu, iar ceilalţi 2% sînt atei şi agnostici — ceea ce nu lasă nici măcar 1% pentru cel mînat de pasiunea căutării. Cît despre mine, particip bucuros, ca oricare alt american, la sondajele de opinie şi îmi place să dau răspunsuri inteligente la toate întrebările.

Într-adevăr, ceea ce mă opreşte să menţionez obiectul căutărilor mele este teama de a-mi da în vileag propria mea ignoranţă. Căci, trebuie

să spun de la bun început, nu pot da un răspuns nici măcar la atît, cea mai simplă și cea mai fundamentală dintre toate întrebările : Sînt eu oare, în căutările mele, cu o sută de mile înaintea compatrioților mei americani, sau cu o sută de mile în urma lor ? Cu alte cuvinte : Au găsit oare 98% din americani ceea ce caut eu, sau se află în asemenea măsură cufundați în cotidian, încît nici măcar nu le-a venit în minte posibilitatea unei atare căutări ?

Ai cuvîntul meu că nu cunosc răspunsul.

Pe măsură ce autobuzul urcă pasajul de nivel, un dîmb de beton de pe care se deschide o panoramă minunată a New Orleans-ului, mă surprind încruntîndu-mă și privind insistent o gambă tînără, superbă, acoperită de un ciorap de nylon cenușiu închis. Fără îndoială că ea îmi surprinde privirea : cu un gest brusc se înfășoară mai bine în fulgarin și-mi aruncă o privire iritată — sau e oare numai imaginația mea ? Vreau să mă încredințez, așa că o salut, ridicîndu-mi pălăria și zîmbindu-i în semn că am putea totuși deveni prieteni. Dar fără folos. Am pierdut-o pentru totdeauna. Se năpustește pe ușa autobuzului cu un foșnet scrîșnit de celofan.

Cobor cînd ajungem pe Esplanade în miros de cafea prăjită și creozot, și-o apuc pe Royal Street. Partea de jos a Cartierului Francez este porțiunea lui cea mai cochetă. Ornamentele în fier forjat ale balcoanelor atîrnă ca o dantelă roasă. Vile micuțe franțuzești se ascund în spatele zidurilor înalte. Privind în lungul aleilor de acces ude, zărești curți năpădite de vegetație.

Azi sînt norocos. Cine crezi că-mi iese în față la cîteva sute de metri de pe Pirate's Alley ? William Holden în persoană !

Holden traversează Royal Street și cotește spre Canal. Deocamdată trece neobservat. Turiștii sînt ocupați fie cu cotrobăitul prin magazinele de antichități, fie cu fotografiatul balcoanelor. Fără doar și poate că Holden se îndreaptă spre restaurantul Galatoire să prînzească. Este un tip atrăgător, cu o înfățișare plăcută, neieșită din comun, extrem de bronzat ; pășește agale cu mîinile în buzunare și cu fulgarinul zvîrlit peste umăr. Peste cîteva clipe prinde din urmă un cuplu tînăr care se află acum între mine și el. Ne aflăm acum toți patru în mișcare la nici douăzeci de pași unii de alții. Dintr-o ochire poți să-ți dai seama de cei doi. Au cam douăzeci-douăzeci și unu de ani și sînt în luna de miere. Nu sînt din Sud. Probabil din Nord-Est. El poartă o jachetă cu petice de piele la coate, pantaloni stil burlan, pantofi albi murdari și afectează acel mers legănat, marinăresc, pe care-l întîlnești la studenții din Nord. Amîndoi sînt cam nesărați. El are buze groase, păr roșcat tuns scurt și piele pe potrivă. Ea e sfielnică. Nu par foarte fericiți. Lui îi e teamă că luna lor de miere e prea convențională, că sînt pur și simplu un cuplu oarecare în luna de miere. Nu-i de mirare că el și-a închipuit că ar fi mai distractiv să călătorească cu mașina de-a lungul văii Shenandoah pînă la New Orleans, scăpînd în felul

ăsta de însurăţeii ce-şi petrec luna de miere la Cascada Niagara şi la Saratoga. Aflaţi acum la o mie cinci sute de mile de casă, se trezesc înconjuraţi de cupluri din Memphis şi din Chicago. El dă semne de nelinişte, se simte ameninţat din toate părţile. Fiecare străin pe lîngă care trece reprezintă un reproş, fiecare uşă o ameninţare. Ce se întîmplă ? se întreabă. Ea este nefericită, dar din cu totul alt motiv, pentru că el e nefericit şi ea ştie asta dar nu ştie de ce.

L-au reperat însă pe Holden. Fata îi face semn băiatului cu cotul. Tînărul înalţă privirile o clipă, dar Holden nu-i spune prea mult. Dimpotrivă. Nu poate decît să aşeze în contrast realitatea strălucitoare a lui Holden cu propria sa existenţă precară şi obscură. Evident, se simte mai nefericit ca oricînd. Ce afacere e asta — gîndeşte el, probabil — să te ţii coadă după un star de cinema — dacă-i pe-aşa, mai bine ne-am lungi gîtul în dreapta şi-n stînga prin Hollywood.

Holden se pipăie pe buzunare după un chibrit. S-a oprit în spatele unor doamne care examinează nişte mobile metalice expuse pe trotuar. Arată ca nişte gospodine din Hattiesburg, venite o zi la New Orleans după tîrguieli. Holden le cere un chibrit ; ele clatină din cap că n-au, şi apoi îl recunosc. Urmează o zăpăceală şi o agitaţie generală. Dar nimeni nu-i poate oferi lui Holden un băţ de chibrit. Între timp, cuplul l-a ajuns din urmă. Tînărul îi întinde un foc, răspunde scurt din cap la

mulţumirile lui Holden, apoi trece mai departe fără o umbră de recunoaştere : o clipă Holden continuă drumul alături de ei ; el şi băiatul schimbă două vorbe, privesc spre cer şi clatină din cap. Holden îi bate pe umăr şi trece mai departe.

Tînărul a trecut cu succes examenul. Şi-a cîştigat dreptul la propria sa existenţă, o existenţă tot atît de plenară acum ca a lui Holden, refuzînd să-şi piardă capul ca doamnele din Hattiesburg. E cetăţean ca şi Holden, sînt amîndoi locuitori ai acestei lumi. Dintr-o dată vede lumea deschizîndu-i-se în faţă. Nimeni nu-l mai ameninţă dinspre vreun patio sau dinspre vreo alee. Drăguţa lui îl acceptă şi ea fără rezerve. Îşi petrece braţul pe după gîtul ei şi o ciufuleşte drăgăstos. Percepe şi ea schimbarea. Nu-şi dăduse seama ce se întîmplase, nici cum de s-au îndreptat lucrurile, dar ştie că acum totul merge strună.

Holden o apucă pe Toulouse, răspîndind lumină în jur pe măsură ce înaintează. Nimbul unei realităţi transfigurate se deplasează odată cu el, şi toţi cei din preajmă îşi dau seama de existenţa lui. Acum toată lumea a devenit conştientă de prezenţa făpturii sale. Creează o adevărată vîltoare în rîndul turiştilor şi proprietarilor de baruri şi puştoaicelor ce ies în uşile şantanurilor.

Mă simt atras de starurile de cinema, dar nu din motivele obişnuite. Nu am nici cea mai mică dorinţă să vorbesc cu Holden sau să-i cer un autograf. Mă uluieşte realitatea lor aparte. Tî-

nărul yancheu este hiper-conştient de aceasta, deşi se face că nu-l bagă în seamă pe Holden. Este limpede că nimic nu i-ar face o mai mare plăcere decît să-l invite pe Holden în modul cel mai firesc cu putinţă la clubul studenţesc căruia îi aparţine.

— Bill, aş vrea să-ţi fac cunoştinţă cu Phil. Phil, el e Bill Holden, ar spune şi s-ar îndepărta cu nonşalanţă în cel mai autentic stil marinăresc.

E ora la care se poate lua prînzul pe Canal Street. Tocmai are loc o paradă, dar nimeni nu-i prea acordă atenţie. Mai e o săptămînă pînă la Mardi Gras şi ceea ce se vede este un nou car alegoric al femeilor din Gentilly. Asemenea echipaje se constituie în vremea carnavalului şi organizează o procesiune şi un bal. Oricine poate constitui un echipaj. Desigur, există echipaje celebre din vechime, precum Comus, şi Rex, şi A Douăsprezecea Noapte, dar pe lîngă ele există alte zeci. Mai zilele trecute, un grup de sirieni din Algiers au format un echipaj numit Isis. Echipajul pe care îl vedem acum trebuie să fie al Lindei. I-am promis că o să vin s-o văd. Tractoare roşii trag carele alegorice. Schelăria scîrţîie, hîrtia şi pînza tremură. Cred că Linda este una dintre cele cîteva păstoriţe în fustă scurtă plisată, în picioare cu sandale asemeni celor purtate de zeul Mercur, cu nojiţe împletite cruciş peste gambele goale. Dar sînt mascate, aşa că nu pot băga mîna în foc. Chiar dacă este aici, nu se numără printre ele, pentru

că la urma urmei nu are picioare atît de frumoase. Toate cele douăsprezece picioare dîrdîie şi au pielea de găină. Cîţiva oameni de afaceri le admiră şi prind din zbor suvenirurile pe care ele le aruncă privitorilor.

Se simte o adiere caldă dinspre sud, care îngrămădeşte norii aducînd cu sine un bubuit depărtat, prima ploaie cu fulgere şi tunete a anului. Strada are o înfăţişare fantastică. Oamenii dinspre celălalt capăt al ei abia se zăresc ; au un aer arhaic şi par reduşi la dimensiunile unor pitici de cerul măreţ, şi de norii umflaţi de vînt, asemeni pedeştrilor din vechile stampe. Mi se pare mie, sau deasupra străzii a coborît o ceaţă de nelinişte, un abur subţire de indispoziţie ? Oamenii de afaceri se întorc grăbiţi la birouri, cumpărătorii la maşini, şi turiştii la hoteluri. O, William Holden, iar avem nevoie de tine. Urzeala a şi început să se destrame în absenţa ta.

Misterul se adînceşte. Stau de vorbă vreo zece minute cu Eddie Lovell şi la capătul conversaţiei, cînd ne strîngem mîna, am senzaţia că nu pot răspunde nici la întrebarea cea mai simplă în legătură cu ce s-a petrecut. Cum stau şi-l ascult pe Eddie vorbind cu convingere şi pe îndelete ba de una ba de alta — de afaceri, de nevastă-sa Nell, de vechea lor casă pe care o zugrăvesc din nou — urzeala îşi adună iarăşi firele, redobîndind aspectul unei ţesături strălucitoare în care îşi reiau locul investiţiile, proiectele de familie, casele vechi şi pitoreşti, serile de teatru şi aşa mai departe. Brusc mi se

limpezeşte mintea : va să zică, aşa se trăieşte ! Exilul meu din Gentilly a fost cea mai neagră dintre autoamăgiri.

Aşa şi este ! Uită-te la Holden. În timp ce vorbeşte, se bate peste cracul pantalonului cu un ziar împăturit, ochiul lui mă priveşte, dar în acelaşi timp trece în revistă tot terenul din spatele meu, observînd pînă şi cea mai neînsemnată mişcare. Un camion verde dă colţul pe Burbon Street, ochiul îl cîntăreşte, îi face semn să oprească, îi cere actele la control şi îi dă drumul mai departe. Un om de afaceri intră în Maison Blanche ; ochiul îl recunoaşte, ştie şi pentru ce a venit. Şi în tot acest răstimp vorbeşte cu multă siguranţă. Buzele se mişcă viguros, modelînd cuvinte în forme plăcute, desfăşurînd argumentaţia, iar în timpul scurtelor opriri se adună iarăşi, răsfrîngîndu-se îmbietor într-o expresie amintind de Charles Boyer — în timp ce o pînză fină de salivă se strînge în colţul gurii, aşa cum se întîmplă cu uleiul limpede al unei maşini în perfectă stare de funcţionare. Se joacă acum cu mărunţişul din fundul buzunarului. N-ascunde nici un mister ! — e tot atît de coerent ca un prepelicar care ia în stăpînire un perimetru de vînătoare. Înţelege tot ce se petrece acolo, şi tot ce se petrece acolo este ceva care trebuie înţeles.

Eddie priveşte ultimul car alegoric, o scenă cam dubioasă cu un corn al abundenţei stors pînă la ultima picătură.

— Ar trebui să putem realiza ceva de mai bună calitate.

— Negreşit.

— Mergi la Neptune ?

— Nu.

Îi ofer lui Eddie cele patru invitaţii pe care le am pentru balul de la Neptune. Se pune întotdeauna problema clienţilor din afara oraşului, originari mai ales din Texas, şi mai ales a soţiilor acestora. Eddie îmi mulţumeşte şi mai adaugă ceva :

— Vreau să-ţi mai mulţumesc şi pentru faptul de a mi-l fi trimis pe domnul Quieulle. Mi-ai făcut un real serviciu.

— Pe cine ?

— Pe bătrînul Quieulle.

— A, îmi aduc aminte. (Eddie s-a cufundat misterios în sine, ochii scînteindu-i din adîncuri.) Să nu-mi spui că...

Eddie încuviinţează cu capul.

— ...că şi-a reglementat succesiunea şi a şi murit ?

Eddie încuviinţează, tot cufundat în sine. Mă priveşte cu atenţie, ezitînd, pînă ce eu reuşesc să-l ajung din urmă.

— Pe numele doamnei Quieulle ?

Din nou încuviinţare scurtă ; bărbia i se proiectează voluntar.

— La cît se ridică ?

Aceeaşi privire executînd un dans pe deasupra lucrurilor, dezvăluind ceva aproape veninos.

— Puţin sub nouă sute cincizeci de miare.

Limba îi zvîcneşte în gură, căutînd văgăuna obrazului.

— Un om şi jumătate bătrînul, spun eu absent, băgînd de seamă că Eddie a adoptat aerul solemn al unui episcop.

— Ca să fiu foarte sincer, Binx, socot că am fost privilegiat de soartă că l-am cunoscut. În viaţa mea n-am întîlnit pe nimeni, fie el tînăr sau vîrstnic, care să ştie atît de multe. Omul ăla mi-a vorbit două ore despre cristalizarea zahărului şi a fost o adevărată feerie. M-a fascinat.

Eddie îmi spune cît de mult le admiră pe mătuşa şi pe verişoara mea Kate. În urmă cu cîţiva ani, Kate s-a logodit cu Lyell, fratele lui Eddie. Chiar în ajunul cununiei, Lyell a murit într-un accident, acelaşi accident căruia Kate i-a supravieţuit. Eddie se răsuceşte acum să mă privească în ochi, părul său ca de vată fluturînd în vînt.

— N-am spus încă nimănui niciodată ce cred cu adevărat despre femeia aceea — Eddie pronunţă cuvîntul „femeie" cu o îndrăzneală deliberată, redresîndu-se apoi ca să facă complimentul ce urmează : Mă gîndesc la Miss Emily — şi la Kate — mai mult ca la oricine altcineva pe lume, cu excepţia propriei mele mame — şi soţii. Cît bine a făcut femeia asta.

— Eşti nespus de amabil, Eddie.

El murmură ceva despre cît de frumoasă e Kate, că în afară de Nell etc. — şi asta vine ca o surpriză, pentru că verişoara mea, Nell Lowell, este la drept vorbind o mîrţoagă.

— Fii, te rog, atît de bun şi transmite-le complimente din partea mea.

— Cu multă plăcere.

Parada s-a îndepărtat. Tot ce se mai aude e ritmul unei tobe.

— Şi altfel, cum o mai duci ? întreabă Eddie plesnindu-şi pantalonul cu ziarul.

— Nu cine ştie ce, spun eu, băgînd de seamă că Eddie nu mă ascultă.

— Fă-ne o vizită, amice ! Vreau să vezi ce-a făcut Nell.

Nell e o femeie cu gust. Amîndoi cumpără întruna căsuţe dărăpănate, în cartiere mărginaşe, pe care apoi le amenajează, punîndu-le obloane la baie, uşi de salon la bucătărie, cărămizi din alte vremuri şi un samovar rusesc în curtea din spate, şi le vînd în cîteva luni cu un profit considerabil.

Norul se albăstreşte, lăsîndu-se cu toată greutatea pe noi. Strada pare acum un şir lung de chilii, cărămizile clădirilor radiază lumina galbenă acumulată peste zi. Mă uit la ceas : nu-i prea tîrziu dacă ajung la ora unu la mătuşă-mea. O clipă mai tîrziu, Eddie îmi întinde mîna.

— Transmite din partea mea mirelui şi miresei toate cele bune.

— Negreşit.

— Walter e un băiat minunat.

— Aşa-i.

Înainte de a-mi da drumul, Eddie se apropie şi mai mult de mine şi se interesează cu o voce aparte în legătură cu Kate.

— Pare foarte mulţumită acum, Eddie. Foarte fericită şi în afară de orice primejdie.

— Mă bucur nespus, dragă !

O ultimă strîngere de mînă, viguroasă, ca între doi fermieri.

— Treci pe la noi !

— S-a făcut !

2.

Mercer îmi deschide.

— Uh, dumneavoastră erați !

Și rămîne astfel într-o uimire studiată, lăsîndu-se pe spate din genunchi. Azi nu-mi spune Mister Jack, și știu că omisiunea este deliberată, urmare a unei cîntăriri atente a tuturor alternativelor, fie ele pro sau contra. Mîine balanța ar putea să încline în cealaltă parte (omisiunea de azi va atîrna și ea) și voi fi iarăși Mister Jack.

Dintr-un motiv oarecare, azi ai posibilitatea să-l descifrezi mai bine pe Mercer ca de obicei. În mod curent e greu să-l descifrezi din cauza devoțiunii sale. A fost angajatul bunicului meu în Districtul Feliciana, mai înainte ca mătușa Emily să-l ia la ea în New Orleans. Oricine ar spune că ne este devotat nouă, și noi lui. Dar de fapt între Mercer și mine nu încape nici un fel de devotament. În ce-l privește pe Mercer, singura mea temere este generată de neliniștea ce mi-o provoacă faptul că, în echilibristica pe care o realizează între servilism și aroganță, piciorul lui ar putea să alunece. Mai degrabă eu sînt acela care-l servește pe Mercer decît el pe mine.

— N-am fost științat că veniți ! strigă Mercer simțind că balanța mi-este potrivnică. Tocmai mă pregăteam să aprinz focu'.

Mercer e un negru pieptos, cu pielea de culoarea nisipului ; e ras în cap și are o mustață distinsă, à la Adolph Menjou. După cîte pot să-mi dau seama, dincolo de mustață se ascunde fața ce nu pare deloc a fi devotată ci ursuză, ca a unui hamal angajat al companiei feroviare Pullman. Mătușă-mea l-a adus din Feliciana, dar de atunci s-a schimbat mult. Nu numai că a devenit orășean ; dar a devenit și majordomul doamnei Cutrer, și în această calitate patronează un menaj în continuă schimbare alcătuit din negrese din New Orleans, din Jamaica și, recent, din Honduras. Pare conștient de situația sa privilegiată, drept care vorbește afectat, retezînd scurt cuvintele, pronunțînd toate r-urile și diftongînd unele vocale, ca în Harlem.

În ciuda zilei cenușii de afară, salonul este strălucitor, dar nu te face să te simți bine. Ferestrele urcă pînă la tavan și cenușiul cerului invadează încăperea.

Mercer pune cărbuni peste surcelele cuprinse de vîlvătaie. Vestonul său alb scrobit, țeapăn ca o armură, scîrțîie și foșnește. Haina i se ridică, îngrămădindu-se la ceafă. Așază cărbunii unul cîte unul, trecîndu-și mîna încet și tacticos prin flacără. Cu capul zvîrlit spre spate, respiră greu, pe gură, ținîndu-și suflarea, atunci cînd așază cărbunii, slobozind-o apoi cu un șuier.

E ca şi cum am fi pe vremuri în Feliciana. Se aude acelaşi şuierat al dimineţilor de iarnă din Feliciana de acum douăzeci de ani, cînd zorile întunecate şi reci erau anunţate de zăngănitul cleştilor pe scafa de cărbuni şi de respiraţia gîtuită a lui Mercer.

Încăperea este frumoasă şi din toate punctele de vedere veselă, cu pereţii căptuşiţi cu cărţi, cu covorul de Buhara răspîndind lumini în jur ca o nestemată, cu portretele înnegrite de vreme. Prismele de cristal ale candelabrului aruncă sclipiri roşii în lumina focului. Împrăştiate de-a valma pe masa din lemn de mahon lustruit zac obişnuitele reviste trimestriale şi săptămînalele tipărite pe hîrtie de ziar şi, ca de obicei, se află acolo şi marele in folio, *Viaţa lui Buddha*. Mătuşii mele îi place să spună că aparţine episcopalienilor afectiv, Greciei antice prin fire şi buddhismului prin opţiune.

Mercer mi se adresează :

— ...dar ei tot n-are fabricile şi — cum le zice — care să producă din ălea de avem noi.

În felul acesta, Mercer vrea să discute despre evenimentele curente. O fac bucuros, deşi sînt convins că ştie mai multe decît mine despre acest subiect. Stă în picioare fără să se uite nici la mine, nici la foc, ci la un fel de spaţiu intermediar. Ţine în braţe cutia de cărbuni, schiţează cu piciorul intenţia de a se îndrepta spre uşă, dar nici nu stă, nici nu pleacă.

Mercer s-a cam topit în anii din urmă. Nu-l mai poţi recunoaşte uşor ca înainte. Mătuşă-mea îl iubeşte foarte mult şi vede în el pe servitorul credincios pe viaţă, acea ultimă legătură vie cu o epocă de mult apusă. Vorbeşte despre devotamentul lui Mercer faţă de doctorul Wills, cum zile în şir, după moartea doctorului, trebăluia prin casă cu faţa şiroind de lacrimi. Nu mă îndoiesc cîtuşi de puţin de asta. Ştiu totuşi perfect de bine că Mercer o fură regulat, luînd mită atît de la servitori cît şi de la diferiţii negustori. Dar nu-l poţi numi hoţ numai din atîta, aşa că ne vom mulţumi doar să consemnăm faptul. Mercer are aspiraţii. Ce crede despre sine ? Atunci cînd reuşeşte să-şi facă o părere despre sine, se vede ca un individ ieşit cu totul din comun, la zi cu mersul ştiinţei şi al evenimentelor politice. De aceea cînd am ocazia să stau de vorbă cu el, nu mă simt niciodată la largul meu. Îmi displace profund cînd viziunea sa despre sine se destramă pînă într-atît încît nu se mai vede nici ca servitor pe viaţă, nici ca expert în evenimentele zilei. Atunci ochii i se tulbură, iar faţa i se adună înapoia mustăţii. De Crăciunul trecut m-am dus să-l caut în micul său apartament de deasupra garajului. Nu era înăuntru, dar pe pat am văzut un volum ce arăta că a fost citit şi răscitit, denumit *Cum să-ţi canalizezi forţele nebănuite*. Nefericitul de el.

În timp ce Mercer vorbeşte despre evenimentele la ordinea zilei, mă trag mai aproape de poliţa căminului. Stau înşiruiţi acolo toţi Cutrerii în anul lor de „pomină". Unchiul Jules era Rex, Kate regina balului de la Neptune, Mătuşa Emily cîştigase cupa Picayune pentru activitatea ei de la asistenţa socială. Toţi spuneau despre Kate că e o regină încîntătoare, dar nu era.

Cînd Kate se coafează și-și pune o rochie de seară, arată ca o paparudă ; chipul ei din poză e anost ca o budincă.

Există o fotografie pe care niciodată nu mă satur s-o privesc. Zece ani de-a rîndul m-am tot uitat la ea, acolo pe policioară, și am încercat să o înțeleg. O iau de acolo și o țin la lumina filtrată din cerul mohorît. Iată-i pe cei doi frați, doctorul Wills și judele Anse, ținîndu-se pe după umăr, iar taică-meu în fața lor, cei trei aflîndu-se pe o cărare de munte pe fundalul unei păduri întunecate. E Pădurea Neagră. La cîțiva ani după primul război s-au adunat toți trei în sfîrșit și au făcut împreună un tur al Europei. Lipsește doar Alex Bolling ; el se află în a treia ramă : un tînăr surprinzător de frumos cu acel chip — o combinație între Rupert Brooke și Galahad — care se întîlnește atît de des în pozele cu ostași ce au luptat în primul război mondial. Moartea lui în Argonne (cu cinci ani mai înainte) a fost considerată în firea lucrurilor, pentru că primul Alex Bolling fusese omorît împreună cu Roberdaux Wheat în ofensiva lui Hood, de la Gaines Mill din 1862. Tata poartă un fel de tricou al confreriei studențești și o pălărie tare de pai. Arată altfel decît ceilalți frați. Alex este și el mult mai tînăr, totuși are ceva din aerul lor. Tata însă nu. E greu de spus de ce. Frații Bolling cei mai în vîrstă — și Alex — par împăcați cu ei înșiși, după cum și sînt. Fiecare coincide cu sine, tot astfel cum molizii din fotografie coincid cu ei înșiși : judele Anse cu mustața sa pleoștită și obrajii scobiți, cu un aer rece și privirea neînduplecată de care lumea încă își aduce aminte ca de cel care a denunțat în public un guvernator din Louisiana ca pe un pisălog mîrșav ; doctorul Wills, cel cu figură leonină, geniul frust de la țară, cu părul vîlvoi, care a pus la punct anastomoza abdominală, metodă încă în uz ; și Alex, senin în visurile sale de tinerețe și în anticiparea morții de erou ce îi fusese hărăzită. Dar tata parcă nici nu le-ar fi rudă de sînge. Stă cu picioarele bine înfipte, depărtate unul de celălalt, cu brațele împreunate la spate, sprijinite pe un alpenstock ; bereta dată pe ceafă lasă să cadă pe frunte o șuviță de păr. În ochi îi licărește o lumină stranie, greu de descifrat ; nu e departe de ceea ce moșii săi ar fi descris prin ferchezuit. Capul lui rotund și gulerul năstrușnic, cu galoane, îi dau un aer de dandy. Și totuși, după toate regulile, e unul de-al lor. A fost repartizat la R.C.A.F. (Forțele Aeriene Regale Canadiene) în 1940 și a fost ucis mai înainte ca țara lui să intre în război. Ucis, și încă în Creta. Și încă în marea întunecată ca vinul. Și de mîna aceluiași Boche. Și cu un exemplar din *Flăcăul din Shropshire* [1], în buzunar. Îi cercetez din nou cu luare aminte ochii, fiecare un zbenghi cît vîrful acului într-un oval estompat. Nici vorbă că sînt ironici.

— Așa-i că n-are, Mister Jack ? întreabă Mercer, încă nedecis, cu un picior spre foc și cu celălalt dînd să iasă.

— Așa-i cum am spus. Dezarmarea unilaterală ar reprezenta un dezastru.

[1] Volum de poeme, de A. E. Housman (1859—1936).

Ce turuială fără nici o noimă. Mătuşă-mea intră zîmbitoare, cu capul înclinat într-o parte şi braţele întinse spre mine, iar eu fluier uşurat, un zîmbet de plăcere înflorindu-mi pe buze, pregătindu-mă în acelaşi timp să fac faţă unuia din atacurile ei atît de caracteristice, atacuri dezlănţuite mai în glumă, mai în serios. Mă face ingrat şi diavol împieliţat, ultimul şi cel mai jalnic vlăstar al unei viţe nobile. Nostimada rezultă tocmai din adevărul acestor afirmaţii. Cît ai clipi din ochi uit totul, anii petrecuţi în Gentilly, chiar şi căutările mele. Ca întotdeauna, reluăm chestiunea de acolo de unde am lăsat-o. La urma urmelor, de aici mă trag şi aici trebuie să mă întorc.

Mătuşă-mea a făcut imens pentru mine. Cînd tata a fost ucis, mama, care era asistentă medicală, s-a înapoiat la spitalul ei din Biloxi. Mătuşa mea s-a oferit să se ocupe de educaţia mea. Ca urmare, o bună parte din ultimii cincisprezece ani i-am petrecut în casa ei. De fapt, ea este sora bunicului meu. Fiind mult mai tînără decît fraţii ei, ar putea fi tot atît de bine sora tatii — sau chiar fiica tuturor celor trei fraţi, pentru că în amintirile ei se vede încă favorita şi răsfăţata lor, tovarăşa de joacă năzdrăvană a unei ginţi temute de vechi războinici, şi fără îndoială, din această cauză, niciodată luată prea în serios, chiar în accesele ei de răzvrătire — ca atunci cînd a părăsit Sudul ca să lucreze voluntar într-un azil pentru săraci din Chicago şi, asemenea multor femei de condiţie din Sud, a îmbrăţişat idei politice avansate. După ani şi ani în care n-a fost decît acea specie de „şopîrliţă“ pe care fraţii ei au îndemnat-o să fie, aşteptîndu-se chiar la o asemenea comportare — cariera ei a atins punctul culminant în momentul cînd s-a înrolat ca voluntar la Crucea Roşie în războiul civil din Spania, unde nu mi-o pot imagina decît ca un fel de americancă demonică, agresiv de binevoitoare, total impenetrabilă pentru spanioli — şi n-au trecut nici şase luni şi l-a întîlnit pe Jules Cutrer şi s-a măritat cu el. Acesta era văduv şi avea un copil. S-au stabilit în Garden District şi a devenit tot atît de frumoasă şi de temută ca şi fraţii ei. Nu mai e o „şopîrliţă“. E ca şi cum putea să devină în fine, din moment ce iluştrii ei fraţi s-au prăpădit cu toţii, ceea ce aceştia fuseseră şi ceea ce ei, ca femeie, îi fusese refuzat : o fiinţă cazonă atît sub raportul înfăţişării, cît şi al concepţiei. Părul alb cu reflexe albăstrii, faţa mobilă şi ageră, şi ochii de un cenuşiu extraordinar o fac ca, la cei şaizeci şi cinci de ani, să rămînă cumva prinţul chipeş din poveste.

Şi totul se întîmplă exact cum mi-am închipuit. Într-o clipită am şi ieşit, traversînd holul şi intrînd în biroul ei de lucru, unde mă convoacă spre a purta cu mine acele „discuţii“ serioase. De un lucru sînt sigur : are veşti proaste în legătură cu Kate. Dacă ar fi fost o discuţie despre mine, mătuşa mea nu m-ar privi în faţă. Ar rămîne cu privirea pierdută la firidele nenumărate ale biroului ei vechi, cu arătătorul dus la buze. Dar în loc de asta, îmi arată un anume lucru şi încearcă să desluşească pe chipul meu o reacţie. Cu privirea aţintită asupră-mi, îmi este greu să reacţionez. Ne învăluie

un abur ceţos. Între noi se află cu siguranţă o lădiţă de carton cu sticle prăfuite — *sticle ?* — da, fără nici o îndoială sticle, şi oricît nu mi-ar veni să-mi cred ochilor, ăsta-i adevărul.

— Vezi sticlele astea de whisky ?

— Da, doamnă.

— Şi pe astelalte ?

Îmi întinde o sticlă maro de formă dreptunghiulară.

— Le văd.

— Ştii de unde provin ?

— Nu.

— Mercer le-a găsit pe un şifonier. Acela. (Arată, misterios, direct spre tavanul de deasupra noastră.) Punea otravă pentru şobolani.

— În camera lui Kate ?

— Da. Ce zici de asta ?

— Alea nu-s sticle de whisky.

— Dar de ce sînt ?

— Vin. Marca Gipsy Rose. Ei fac sticle plate ca asta.

— Citeşte aici.

Face semn cu capul spre sticla din mîna mea.

— Sodiu pentobarbital. 93 mg. E o doză de angrosist.

— Ştii unde am găsit asta ?

— În frigider cumva ?

— În crematoriul de gunoi. A doua într-o săptămînă.

Nu scot o vorbă. Acum în fine mătuşă-mea se aşază la birou.

— Nu i-am spus lui Walter. Nici lui Jules. Pentru că nu-s cu adevărat îngrijorată. Kate

este deocamdată bine. Are să iasă triumfătoare din criza asta şi are să fie fericită împreună cu Walter. Dar cu cît clipa se apropie, devine mai agitată.

— Eşti cumva de părere că i-e teamă de un alt accident ?

— Se teme de o catastrofă generală. Dar nu asta mă îngrijorează.

— Dar ce te îngrijorează ?

— Nu vreau să lîncezească iar prin casă.

— Nu mai lucrează cu tine în centru ?

— Nu, de două săptămîni.

— Se simte rău ?

— O, nu. Nimic de felul ăsta. Dar este puţin speriată.

— S-a dus s-o vadă doctorul Mink ?

— Refuză. Crede că dacă se duce la doctor, se va îmbolnăvi.

— Şi ce vrei să fac eu ?

— Nu vrea să meargă la bal. Dar nu de asta îmi bat eu capul. E foarte important însă să nu ajungă în stadiul în care îi va fi din ce în ce mai greu să stabilească contacte cu oamenii.

— Nu se vede chiar cu nimeni ?

— Cu nimeni în afară de Walter. De fapt, tot ce vreau de la tine e s-o iei la soţii Lejier şi să priviţi parada de pe veranda din faţă. Nu e vorba de o serată. Nici nu se pune problema că va trebui să-ţi anunţi intrarea sau plecarea. Nimic pentru care să trebuiască să-ţi iei inima în dinţi. Pur şi simplu intri, stai de vorbă sau nu, şi pleci.

— A ajuns într-o situaţie chiar atît de disperată ?

— Cîtuşi de puţin. Vreau doar să veghez ca să nu ajungă într-o asemenea situaţie.

— Şi cu Walter ce-i ?

— E cap de coloană la paradă. N-are cum să scape. Şi ca să fiu sinceră, mă bucur că nu poate. Ştii ce vreau într-adevăr să faci ?

— Ce anume ?

— Vreau să faci ce făceai înainte de a pleca de la noi, ticălosule. Să te baţi cu ea, să glumeşti cu ea — sărmana copilă nu mai rîde. Tu şi Kate v-aţi avut bine totdeauna, nu-i aşa ? Şi Sam la fel. Ştiai că Sam va sosi aici duminică să vorbească la Forum ?

— Da.

— Vreau să vorbească şi Sam cu Kate. Tu şi cu Sam sînteţi singurii oameni din lume de care a ascultat vreodată.

Mătuşă-mea se dovedeşte a fi generoasă cu mine. Ce vrea să spună cu adevărat este că e sigură că Sam poate îndrepta lucrurile şi speră să pot apăra reduta pînă ce va sosi el.

3.

Să-l întîlneşti pe unchiul Jules la prînz e o adevărată surpriză. Toamna trecută a avut un atac serios de cord, din care însă şi-a revenit atît de bine încît de la Crăciun n-a mai simţit nevoia să tragă un pui de somn după-amiază. Stă între Kate şi Walter la masă şi se comportă atît de plăcut şi de degajat, încît pînă şi Kate e bine dispusă. Îţi vine greu să crezi că lucru-

rile s-au împotmolit cumva ; povestea cu sticlele, mai cu seamă, pare grotescă. Unchiul Jules e bucuros să mă vadă. În cursul anului trecut mi-am descoperit singurul talent real : secretul de a face bani. Reuşesc să vînd extrem de multe din acţiunile care poartă semnătura unchiului Jules. Pe lîngă asta, el este convins că am prevăzut cota de lichidare pe ianuarie şi chiar susţine că a vîndut mai devreme nişte acţiuni, ca urmare a spuselor mele. Faptul îl încîntă, drept care mă salută întotdeauna printr-o ocheadă straşnică, de parcă am fi în cîrdăşie şi ne-am afla în pericol de a fi prinşi din clipă în clipă.

Discută cu Walter despre fotbal. Ambiţia de-o viaţă a unchiului Jules a fost să reînvie reputaţia echipei de la Tulane University. Discuţia mă interesează, pentru că şi pe mine mă pasionează fotbalul şi îmi place mai ales să-l ascult pe unchiul Jules povestind despre vremea de glorie a lui Jerry Dalrymple, Don Zimmerman şi Billy Banker. Cînd descrie linia fundaşilor opunînd rezistenţă formaţiei de la Louisiana State University în 1932, e parcă l-ai vedea pe regele Artur ţinînd piept, în amurgul sîngeriu, lui sir Modred şi trădătorilor. Walter fusese conducătorul echipei, aşa că atît el cît şi unchiul Jules sînt ca doi tîlhari din aceeaşi bandă.

Unchiul Jules e un individ atît de plăcut cum rar întîlneşti. Deasupra figurii lui creole cabaline, poartă un păr sur tuns perie ca de colegian. Cămaşa îi strînge corpul într-un fel care îmi place. Îi stă atît de bine. Cămăşile mele au întotdeauna un defect : fie sînt prea strîmte

la guler, fie prea largi în poale. Gulerul stă perfect pe gîtul măsliniu al unchiului Jules, ca o panglică ; manşetele împăturite ca un şervet aruncă o privire furişă de sub mîneca hainei ; cît despre plastron, cîteodată mă simt îndemnat să-mi vîr nasul în acea întindere de bumbac moale, albă ca zăpada şi foarte fin ţesută. Unchiul Jules e singura mea cunoştinţă a cărui reuşită în lume este totală şi necondiţionată. A făcut o mulţime de bani, are o grămadă de prieteni, a fost rege de Mardi Gras, se dăruieşte fără restricţie pe sine şi banii săi. E un catolic model, dar e greu de ştiut de ce-şi dă atîta osteneală. Pentru că Cetatea Omului, lumea în care trăieşte el, este atît de plăcută, încît Cetatea Domnului nu-i poate promite prea mult. Percep clar lumea lui cu propriii săi ochi şi înţeleg de ce o iubeşte şi ar vrea să o păstreze aşa cum este : un loc prietenos şi comod, cu farmec din Lumea Veche combinat cu metode de a purta afaceri specifice Lumii Noi, unde albi cumsecade şi oameni de culoare nepăsători dau dovadă de înţelepciunea unei comportări amabile în relaţiile dintre ei. Nici o umbră nu-i întunecă vreodată chipul, în afara cazului în care cineva aduce în discuţie meciul de anul trecut dintre Tulane şi L.S.U.

Spun că l-am întîlnit pe Eddie Lovell şi le transmit complimentele din parte-i.

— Sărmanul Eddie, oftează mătuşă-mea, ca totdeauna, şi tot ca totdeauna adaugă : Ce lucru trist că probitatea singură nu reuşeşte să dobîndească decît un preţ scăzut pe piaţă.

— Ea s-a dus din nou la Natchez ? întreabă unchiul Jules ţuguindu-şi amuzat buzele.

Walter Wade ciuleşte o ureche şi ascultă încordat. Încă nu s-a acomodat cu felul eliptic de a vorbi al Bollingilor. „Ea“ este Didi, sora lui Eddie, iar „mersul la Natchez“ este modul nostru de a ne referi la una din escapadele ei. Acum cîţiva ani, pe vremea cînd Didi era măritată cu primul ei soţ, se spune că a participat la pelerinajul de la Natchez împreună cu alte cîteva cupluri şi „au făcut troc cu soţii“.

— O, da, spune mătuşă-mea, posacă. De mai multe ori.

— Nu ştiam că pelerinajul are loc înainte de aprilie, spune Walter, zîmbind prudent.

Kate priveşte încruntată la mîinile ei, pe care le ţine în poală. Azi Kate era acea privire intensă cînd pupilele i se îngustează atît de mult încît irişii căprui ajung ca două discuri. Îmi vine în minte altă împrejurare, cînd mătuşă-mea m-a rugat să „stau de vorbă“ cu Kate. Kate avea atunci zece ani, iar eu cincisprezece, şi mătuşă-mea începuse să-şi facă griji în legătură cu ea. Kate era fată bună şi învăţa bine, dar nu avea prieteni. În pauze, în loc să se joace, îşi făcea lecţiile şi stătea cuminte în bancă pînă începea ora următoare. Am compus un gen de discurs pompos, aşa cum socoteam că are mătuşă-mea în vedere.

— Kate, am început eu în maniera socratică a mătuşă-mi, crezi că eşti singura persoană timidă de pe lume ? Te rog să mă crezi că nu eşti. Dă-mi voie să-ţi spun ceva ce mi s-a întîmplat mie, etc.

Dar Kate n-a făcut decît să mă privească cu aceeași privire intensă din ochii ei căprui cu irișii transformați în discuri.

Mercer servește porumbul, ținîndu-și respirația în dreptul fiecăruia, dîndu-i apoi drumul cu un șuierat înăbușit.

Walter și unchiul Jules încearcă să mă convingă să iau parte la spectacolul de la Neptune. Mătușă-mea mă privește cu dezaprobare vădită — lăsînd gluma la o parte, are un respect deosebit pentru echipajele de la Carnaval, pentru utilitatea lor în afaceri și în relațiile sociale. Asumă postura lui Lorenzo, cu tîmpla proptită în trei degete.

— Ce specimen corupt și dezmățat, spune ea, ca de obicei. (Vorbește absent. Singura ei preocupare este Kate.) S-a prostit tot bînd la vin sec.

— Ție-ți datorez ceea ce sînt, Hal, spun eu ca de obicei, și-i dau zor cu supa.

Kate mestecă mecanic, privind în gol asemeni cuiva aflat în fața unui automat. Walter se simte acum sigur pe sine. Și ceva ieftin îi licărește în ochi.

— Cred că n-ar trebui să-l lăsăm să meargă, sînteți de aceeași părere, nu, doamnă Cutrer ? Aici depunem o activitate în sensul economiei, iar el acolo trage cei cinci la sută profit ca un cămătar de pe Dryades Street.

Mătușă-mea coboară în sine încă o treaptă și devine Lorenzo în persoană.

— În sfîrșit, iată un partener distins pentru tine, îi spune ea lui Kate și o cercetează atent, fără să ne acorde nouă nici o atenție. Barbarii

bat la poarta interioară, și cine apără Apusul ? Don Juan, de Austria ? Nu, domnul Bolling, agentul de bursă, și domnul Wade, avocatul. Domnul Bolling și domnul Wade, apărători ai credinței, lăcașuri ale înțelepciunii, oglinzi ale justiției. Doamne, nu mi-ar păsa dacă ar da dovadă de puțină inteligență în depravarea lor. Dar uită-te la ei. Rosenkranz și Guildenstern.

Iar îmi revine în minte cît de grozav era Walter la colegiu, cît de mult părea *mai mare* atunci. Walter e un tip cu aspect bolnăvicios, cu tîmpla scobită, dar care de fapt e foarte sănătos. Are un ten cenușiu ca de rechin și ochi cu pleoape groase și o șuviță de păr pieptănată peste frunte, în stilul lui MacArthur. De origine din Clarksburg, Virginia de Vest, a urmat cursurile la Tulane și s-a stabilit după război în New Orleans. Acum, la cei treizeci și trei de ani ai lui, este partenerul principal al unei noi firme de avocatură, Wade & Molyneux, specializată în concesionări de terenuri petrolifere.

— Domnule Wade, îl întreabă mătușă-mea pe Walter, ești într-adevăr un lăcaș de înțelepciune ?

— Da, doamnă Cutrer.

Nu-mi pot ascunde un zîmbet răutăcios. E nostim că întotdeauna Walter începe conversația în stilul perfect al unui avocat tînăr și eminent care își propune să facă pe plac unei bătrîne doamne, lăsînd-o aparent să aibă ea ultimul cuvînt, în timp ce de fapt ea îl are într-adevăr. Bătrînele doamne din Virginia de Vest nu au fost niciodată astfel. Dar ciudat, mătușă-mea se uită țintă la Kate și nu bagă de

seamă apropierea furtunii. Capul lui Kate se înclină pînă ce părul ei castaniu, tuns în scară, îi cade de-a lungul obrajilor. Apoi, pe măsură ce ochii lui Walter se dilată și devin mai prudenți, zîmbetul lui mai cîinesc — arată ca un recrut croindu-și drum printr-un cîmp minat — Kate scrîşneşte din dinţi şi părăseşte brusc camera.

Walter o urmează. Mătușa mea oftează. Unchiul Jules se simte cum nu se poate mai bine. Are darul de a crede nestrămutat că nimic rău nu se poate întîmpla în căminul lui. Există fluctuaţii în viaţa de familie, dar el le înfruntă cu zîmbetul pe buze fără o umbră de neliniște. Chiar și atunci cînd Kate a suferit depresiunea aceea nervoasă, s-a dovedit capabil să o considere ca pe un soi de nefericire care se abate în mod firesc asupra fetelor sensibile. Totul e rezultatul încrederii sale în mătuşa Emily. Atîta vreme cît ea ţine în mînă frîiele căminului său, chiar moartea însăşi, adică cea mai mare nenorocire care s-ar putea întîmpla, n-ar fi altceva decît un eveniment decent.

Îndată după asta unchiul Jules pleacă la birou. Mătuşă-mea vorbeşte cu Walter în hol. Eu stau în sufrageria goală fără să mă gîndesc la nimic. Walter se întoarce şi luăm împreună desertul. După aceea, în timp ce Mercer strînge masa, Walter se duce la fereastra lungă şi înaltă şi stă acolo privind afară, cu mîinile în buzunare. Mă pregătesc să-l liniştesc în legătură cu Kate, dar se dovedeşte că îl preocupă nu Kate, ci parada de la Neptune.

— Tare aş vrea să te răzgîndești, Binx, și în vocea lui persistă o veselie preluată din discuţia cu unchiul Jules. Avem nişte băieţi colosali.

Acum zece ani ar fi spus „tipi a-ntîia" ; așa numeam noi băieţii buni în anii patruzeci.

— Poate că nu ești de acord, dar după părerea mea echipajul nostru este de departe cel mai bun din tot carnavalul. Nu sîntem niște parveniţi de ultimă oră, dar pe de altă parte nici nişte băşinoşi, şi — adaugă la repezeală, gîndindu-se la unchiul Jules, — cei mai vîrstnici dintre noi fac parte din primele zece familii prospere şi de vază din New Orleans. Walter n-ar spune niciodată „bogate" ; şi desigur cuvîntul „prosper", așa cum îl spune el, evocă o viaţă picantă şi somptuoasă, o tapiserie opulentă, plăcută la pipăit, prin care răzbate în mod distinct firul strălucitor al libertăţii. Acum ţi-ar plăcea cu adevărat, Jack. Vorbesc serios, crede-mă. Ai cuvîntul meu că noi toţi, pînă la ultimul om, am fi încîntaţi să te avem printre noi.

— Să știi, Walter, că mi-ai făcut o mare bucurie.

Walter se îmbracă tot atît de îngrijit ca în vremea studenţiei şi se mişcă cu aceeaşi graţie. Tot mai poartă şosetele acelea groase, fie vară fie iarnă, ca să-şi ascundă gleznele subţiri în care se strevăd vinele, şi tot mai are obiceiul să şadă picior peste picior în aşa fel încît gamba să-i pară mai plină. În anul întîi la colegiu era considerat drept unul dintre studenţii model : fusese primit în confreria Phi Beta Kappa, fără

a toci pentru asta, și devenise conducător de campus universitar fără să țeasă intrigi pentru a fi ales. Dar, mai presus de toate, era arbitrul eleganței. Noi, aspiranții, îl vedeam în clubul studențesc stînd cu pălăria pe cap și un genunchi slăbănog ridicat mai sus, și astfel s-a stabilit stilul de a sta așezat și de a purta pălăria. Pălăria trebuia să fie una de un tip special, cu bor îngust, din fetru maro modelat într-un vîrf în trei colțuri, și doar atunci acceptabil — după ce, de atîta frecat între degete, vîrful era complet ros. Îi plăcea să poreclească pe noii aspiranți la confrerie. Într-un an inventase nume în „cap-de". I-a aliniat pe toți, s-a lăsat pe spate cu genunchiul ridicat și a dat pălăriei un bobîrnac spre ceafă, cu unghia de la degetul mare.

— Tu ăla de-acolo, îmi pari ca un Cap-de-oală ; tu ăla care vorbești, tu ești Cap-de-suflu : tu ești Cap-de-carne ; tu ești Cap-de-sac ; tu ești Cap-de-ac.

La un an după aceea am fost primit în confrerie și trăiam cu speranța să-i fac pe plac, brodindu-mă exact pe acea replică scîrbos-absurdă, ca astfel să dobîndesc intrarea în cercul lui, confreria din interiorul confreriei. Așa că atunci cînd s-a oprit în fața ultimului aspirant, un băiat din Monroe cu o frunte bombată și ochii plasați cumva în dreptul nărilor, a făcut o pauză.

— Și tu, tu ești —

— Cap-de-cașalot, am zis eu.

Walter a ridicat dintr-o sprînceană, și-a pleoștit buza în jos și a încuviințat batjocoritor din

cap către egalii săi din cercul restrîns. Fusesem acceptat.

Aspirantul resimțea favoarea tovărășiei lui, dar resimțea și solicitarea. Pentru că viața cu el însemna o continuă echilibristică pe sîrmă, să fii scîrbos și totuși afabil, nepăsător, dar să practici un anume stil de nepăsare, sarcastic și totuși plăcut, tot atît de popular printre bărbați cît și printre femei. Indiferent însă cît de mare era solicitarea, am fost încîntat să-i devin prieten. Într-o seară ne-am întors împreună acasă după ce fusese confirmat cavaler al „Lînii de aur" — ceea ce reprezenta doar un ultim titlu de glorie dintr-o întreagă suită de asemenea titluri înscrise sub fotogafia lui din anuar.

— Binx, făcu el — cu mine lăsase în fine la o parte stilul lui scîrbos-absurd. Am să-ți dezvălui o taină. Treaba aia de colo — poți să mă crezi sau nu — nu înseamnă nimic pentru mine.

— Atunci ce înseamnă, Walter ?

S-a oprit și ne-am uitat înapoi la campusul universitar, care licărea în depărtare ca și cum toate orașele lumii s-ar fi întins la picioarele noastre.

— Lucrul de căpătîi, Binx, este să fii modest, să fii admis în ordinul Lînii de aur și totuși să nu-ți dai aere în baza acestui fapt.

Am respirat amîndoi adînc și ne-am întors la clubul Delta în liniște.

Cînd am devenit student, socoteam de extremă importanță intrarea într-o confrerie reputată. Și ce mă fac dacă nu mă invită nici o confrerie să devin membru ? În săptămîna boboci-

lor am fost invitat la clubul Delta pentru a mă face cunoscut confraţilor. Un alt candidat, Boylan „Cap-de-ciorap", Bass, din Bastrop, şi cu mine stăteam împreună pe o canapea de piele cu mîinile pe genunchi, în timp ce confraţii se învîrteau în jurul nostru curtîndu-ne ca pe nişte fecioare şi în acelaşi timp cîntărindu-ne din ochi ca pe nişte juninci. În acel moment Walter mi-a făcut semn şi l-am urmat la etaj, unde am avut o discuţie confidenţială într-un dormitor mic. Walter m-a invitat să iau loc pe marginea patului, în timp ce el a rămas preţ de cîteva clipe în picioare, aşa cum stă acum, cu mîinile în buzunare, legănîndu-se pe călcîie şi uitîndu-se pe fereastră cum se uită Samuel Hinds în filme:

— Binx, făcu el. Ne cunoaştem destul de bine, nu-i aşa ? (Amîndoi fuseserăm la aceeaşi şcoală pregătitoare în New Hampshire.)

— Aşa-i Walter, încuviinţai eu.

— Mă ştii destul de bine ca să-ţi dai seama că nu ţi-aş vinde obişnuitele gogoşi în legătură cu povestea asta a confreriei, nu-i aşa ?

— Ştiu că n-ai face-o, Walter.

— Nu ne înscriem aici ca să dobîndim cine ştie ce mari avantaje, Binx. Nu avem nevoie să facem asta.

— Ştiu că n-aveţi.

Mi-a înşirat calităţile pozitive ale membrilor din cluburi ca SAE, Delta Psi, Deka ori KA.

— Toţi sînt băieţi de treabă, Binx. Am prieteni în toate cluburile. Dar cînd ajungem să descriem membrii de aici, calibrul lor de oameni, legătura dintre noi, sensul acestui mic

simbol – şi-a întors reverul să-mi arate acul, şi mă întrebam dacă e adevărat că cei din Delta ţin acul în gură cînd fac duş — nu mai e nimic de adăugat, Binx. Apoi Walter şi-a scos pălăria şi a rămas în picioare, mîngîindu-i vîrful în trei colţuri. De fapt, nu intenţionez să spun absolut nimic. În loc de asta am să-ţi pun o singură întrebare şi apoi coborîm. Ai simţit sau nu ceva unic cînd ai intrat în acest club ? N-am să încerc să-l descriu. Dacă l-ai simţit, ştii precis ce vreau să spun. Dacă nu... ! (Acum Walter stătea în picioare deasupra mea, ţinîndu-şi pălăria în dreptul inimii.) L-ai simţit, Binx ?

I-am spus direct că nimic nu m-ar face mai fericit decît să candidez în chiar acel moment pentru Delta, dacă asta avea în vedere. Am dat mîna, iar el a chemat cîţiva confraţi înăuntru.

— Băieţi, vreau să vi-l prezint pe domnul John Bickerson Bolling. E unul dintre acei Bollingi ruinaţi din districtul Feliciana — s-ar putea să fi auzit de nume. Binx e un băiat de la ţară şi, deşi e mîncat de viermi pe dinăuntru, mai are cu siguranţă şi ceva bun în el. Sînt încredinţat că va deveni un tovarăş de nădejde.

Am dat mîna toţi cei de faţă. Erau cu toţii băieţi simpatici.

După cum s-a dovedit, nu am devenit deloc un tovarăş de nădejde. Am reuşit performanţa să frecventez colegiul timp de patru ani fără să dobîndesc un singur calificativ de excepţie. Cînd a apărut anuarul, sub fotografia mea nu se afla nimic altceva înscris decît literele ΔψΔ—

ceea ce reprezenta realitatea, pentru că petrecusem cei patru ani proţăpit pe veranda din faţă a sediului confreriei, dus pe gînduri şi visător, urmărind cu privirea cum străluceşte soarele prin muşchiul spaniol, copleşit de misterul de a fi în viaţă într-un asemenea timp şi loc — şi alături de ΔΨΔ descrierea temperamentului meu în două cuvinte : „Liniştit, dar cu un insidios simţ al umorului." Boylan Bass din Bastrop a furnizat şi el o dezamăgire la fel de mare. Era băiat de fermier ; înalt, cu gîtul lung şi mărul lui Adam proeminent ; a intrat la farmacie şi, timp de patru ani, nu a scos nici o vorbă şi nu s-a făcut cunoscut nici măcar confraţilor de la club. Caracterizarea sa suna astfel : „Un prieten bun."

Walter se simte din nou la largul său. Se întoarce de la fereastră şi încă o dată se află în picioare lîngă mine, aplecîndu-se cu tîmpla lui îngustă şi concavă.

— Cunoşti mai tot echipajul, nu-i aşa ?

— Da. De fapt, încă mai aparţin...

— E acelaşi grup care merge la Tigre au Chenier. De ce n-ai venit luna trecută ?

— Drept să-ţi spun, nu-mi prea place să vînez.

Walter pare preocupat de ceva de pe masă. Se apleacă înainte şi pipăie cu degetul mare în lungul fibrei.

— Ia uite ce lemn. E masiv, pe legea mea.

Am observat că, de cînd s-a logodit, Walter a început să arate pentru casă interesul unui proprietar, ciocănind pereţii, măsurînd scîndu-

rile pardoselei, cîntărind vazele în mînă. Se îndreaptă de spate.

— Nu ştiu ce-ai păţit. Tot ce pot să-mi închipui e că m-ai trecut pe lista ta.

— Nu-i asta.

— Atunci, ce-i ?

— Adică cum ce-i ?

— La naiba, de ce nu mă suni şi tu din cînd în cînd ?

— Ce-am avea să ne spunem ? îi replic eu în stilul scîrbos-absurd de acum zece ani.

Walter mă apucă de umeri şi mă strînge de-mi sar ochii.

— Uitasem ce scîrnăvie patentă eşti. Aşa-i, ai dreptate. Ce-am avea să ne spunem, se tînguieşte Walter. O, Doamne. De ce-i totul anapoda în lumea asta blestemată, Binx ?

— Nu-s sigur. Dar azi dimineaţă mi-am dat seama de ceva. Eram în autobuz...

— Ce dracu faci acolo în Gentilly ?

Oamenii mă întreabă adesea de ce merge lumea anapoda şi mai mă întreabă şi ce fac în Gentilly, iar eu întotdeauna încerc să dau un răspuns. Prima este o chestiune interesantă. Am observat totuşi că nimeni nu e cu adevărat preocupat să capete un răspuns...

— Nu cine ştie ce. Vînd asigurări văduvelor şi tuciuriilor.

— Oare e bine ?

Walter dă drumul la strînsoare şi îşi pipăie muşchii spatelui. Lăsîndu-se jos pe vine, aruncă o privire în lungul şipcii care încadrează zidul, estimînd unghiul de profil.

După război, cîţiva dintre noi am cumpărat o şalupă dezafectată în golful Vermillon, lîngă Tigre au Chenier. Walter a organizat totul. Era exact la ce te puteai aştepta de la unul ca el : să repereze un bucătar-administrator ce avea să locuiască chiar acolo în mlaştină, şi să reuşească să recruteze cîteva călăuze din partea locului. Dar pentru mine aventura n-a fost un succes. Era plictisitor, ca să spun adevărul. De fapt, se făcea foarte puţin pescuit şi vînătoare, în schimb se juca pocher şi se bea o groază. Lui Walter nimic nu-i plăcea mai mult decît să-şi petreacă weekend-ul ieşind în mlaştină cu cinci-şase camarazi, să nu se mai bărbierească şi să joace pocher zi şi noapte. Îi făcea într-adevăr plăcere. Se scula gemînd de la masă la trei dimineaţa, îşi turna o băutură şi, frecîndu-şi barba, se holba la întunericul de afară.

— Piu, că grozav îi, nu-i aşa ? Teribil aranjament, ce zici, Binx ? Mîine o să mîncăm raţă a la Rochambeau chiar aici. Spune drept, ai gustat vreodată mîncare mai de soi la Galatoire ?

— Într-adevăr, e colosală, Walter.

— Spune-mi drept care e părerea ta, Binx.

— E colosală.

L-a scos o dată pe Jake, administratorul, dintr-un bucluc şi îi plăcea să-l aibă în preajmă. Jake chibiţa partidele de pocher.

— Jake, ce crezi tu de individul de colo ? îl întreba Walter, făcînd semn cu capul spre mine sau spre unul din ceilalţi.

Avea impresia că negrii au un al şaselea simţ şi că negrul lui avea unul fantastic de ascuţit. Jake îşi înclina capul, de parcă m-ar fi sondat cu cel de-al şaselea simţ al său.

— Aveţi grijă să nu-l scăpaţi din ochi ! Mister Binx e pe mîini bune acum.

Şi, într-un fel sau altul, mai extraordinar decît un al şaselea simţ, Jake reuşea să-i dea satisfacţie lui Walter, dar nu în dauna mea. Ideea şalupei părea bună, dar pe măsură ce devenea realitate, eu mă simţeam tot mai deprimat. Să fiu sincer, femeile îmi oferă mai multe satisfacţii. Acolo în mlaştină nu mă puteam gîndi la altceva decît la ce bine ar fi să cîştig intimitatea Marciei sau a Lindei şi ce grozavă ar fi o raită de-a lungul Golfului Mexic.

Adevărul gol-goluţ e însă că m-am simţit întotdeauna stînjenit în compania lui Walter. Ori de cîte ori mă aflu în compania lui, trăiesc încordarea de odinioară a echilibristicii pe sîrmă, necesitatea de a face faţă acelei prietenii între prietenii, de a cultiva o intimitate dincolo de cuvinte. De fapt, nu prea avem ce să ne spunem unul celuilalt. Între noi nu e decît o tăcere profundă plină de înţelegere. Sîntem camarazi, e adevărat, dar camarazi întrucîtva stînjeniţi. Şi asta probabil numai din vina mea. De ani de zile n-am mai avut prieteni. Îmi petrec tot timpul muncind, făcînd bani, mergînd la filme şi alergînd după compania femeilor.

Ultima oară cînd am avut prieteni a fost acum opt ani. Cînd m-am întors din Orient şi mi s-a vindecat rana, m-am împrietenit cu doi tipi care, am crezut eu, o să-mi placă. Mi-au şi plăcut, de fapt. Amîndoi erau băieţi buni. Unul era fost locotenent ca şi mine, absolvent al Uni-

versităţii din California, un tip uscăţiv şi scăpătat, căruia îi plăcea poezia şi drumeţia prin împrejurimi. Celălalt era un zănatec originar din Valdosta, un adevărat Burl Ives, tînăr, cu barbă şi chitară. Ne-am gîndit că ar fi un lucru cît se poate de nimerit să facem auto-stop, aşa că am pornit-o din Gatlinburg spre Munţii Fumurii, ne-am îndreptat spre Maine pe Poteca Apalaşilor. Eram cu toţii băutori şi vorbitori destul de serioşi şi puteam ţine discursuri grandilocvente despre femei, poezie şi religiile orientale, într-un stil destul de ales. Părea o idee bună să dormi în adăposturi sau sub cerul liber în pajiştile răcoroase şi mai apoi să circuli de colo-colo cu marfarul. De fapt, eram sigur că asta îmi doream. Dar foarte curînd a început să mă deprime ; cînd ne distram cu adevărat stînd în jurul unui foc sau petrecînd cu cîte-o fată, aveam sentimentul că ei îmi spun : „Ce zici de asta, Binx ? Asta-i marea chestie, nu-i aşa băiete ?" că practic îşi ridicau privirea de la iubitele lor să spună asta. Dintr-un motiv oarecare, m-a cuprins o adîncă melancolie. Ce tipi cumsecade erau, gîndeam eu, şi cît de mult meritau să fie fericiţi. De-aş fi putut numai să-i fac fericiţi. Dar frumuseţea văilor albastre din Munţii Fumurii, în loc să ne bucure, a devenit chinuitoare.

— Ce-i cu tine, Binx ? făcură ei în cele din urmă.

— Dragii mei prieteni, le-am răspuns. Vă spun la revedere şi vă urez tot binele. Mă bate gîndul să mă întorc în New Orleans şi să-mi duc traiul în Gentilly.

Şi de atunci vieţuiesc aici, solitar şi cuprins de uimire, minunîndu-mă zi şi noapte, nelăsînd să treacă o clipă fără să-mi găsesc prilej de uimire. Din cînd în cînd prietenii mei trec pe la mine, deghizaţi în tineri excentrici, cu bărbile şi bicicletele lor, şi apoi pleacă în Quarter să asculte muzică şi să găsească nişte tîrfe, dar eu încă şi acum le doresc tot binele. În ceea ce mă priveşte, stau acasă cu doamna Schexnaydre şi dau drumul la televizor. Nu că mi-ar plăcea televizorul atît de mult, ci din cauză că nu-mi dispersează starea de uimire. De asta nu-mi pot luat pe cap ceea ce-şi iau ei. Te distrage, şi nici măcar preţ de cinci minute nu vreau să mă las distras de la uimire.

4.

Walter se oferă să-l ia pe unchiul Jules cu maşina în oraş. Prin uşa camerei de zi o văd pe mătuşă-mea stînd lîngă foc, cu mîna la tîmplă. O lumină albă se revarsă din cer pe faţa ei ridicată. Deschide ochii şi, zărindu-mă, compune un cuvînt din vîrful buzelor.

O găsesc pe Kate la demisol, frecînd la uşile de fier ale căminului. De la Crăciun încoace, ea şi cu Walter s-au pus pe curăţenie, înlăturînd de pe pereţi şi bufete straturi de vopsea vechi de o sută de ani, ca să scoată la lumină lemnul de chiparos şi cărămida de dedesubt. Ca şi cum ar vrea să scoată în evidenţă paloarea ei bolnăvicioasă şi străvezimea trupului, Kate şi-a pus bluză şi blugi. E plăpîndă ca un

copil de zece ani, cu excepţia coapselor. Cîteodată vorbeşte de derier-ul ei, îl proiectează în afară în stilul Beale Street şi îi arde o palmă, iar pe mine toată povestea asta mă face să roşesc pentru că e foarte bine făcut, minunat de amplu şi de misterios şi zău că nu e de glumit cu aşa ceva.

Spre uşurarea mea, Kate mă întîmpină plină de veselie. Îşi prinde piciorul între braţe, îşi lasă obrazul pe genunchi şi freacă o bordură de fier cu un burete de sîrmă. Se află în avantaj în raport cu mine, aşa cum stă ea acolo la largul ei, înconjurată de mizeriile verilor trecute ; coşuri desfundate de nuiele, mingi de crochet sparte, hamace pe jumătate putrezite. Acum freacă bordura cu un solvent ; începe să se străvadă ceva alburiu.

— Ei, dă-i drumul. N-ai venit aici să-mi spui ceva ?

— Da, numai că am uitat ce anume.

— Binx, Binx. Tu vii aici să-mi spui cîte-n lună şi-n stele.

— Aşa-i.

— Şi parcă văd că, pînă la urmă, o să te dăscălesc tot eu.

— Ar fi mai drept aşa.

— Ce faci ca să-ţi croieşti un drum în viaţă ?

— Aşa numeşti tu asta ? Nu ştiu, sincer să fiu. Luna trecută am făcut trei mii de dolari — fără să punem la socoteală cîştigurile de capital...

— Cum de-ai reuşit să treci prin război fără să fii ucis ?

— Tu n-ai nici un merit în asta.

— O ! O ! O ! (E o formă veche de a ne ciondăni, mai mult în glumă decît în serios.) Şi cum se face de îi pari atît de înţelept mamei ?

— Alături de ea mă simt întotdeauna înţelept.

— Ea socoteşte că eşti din acelaşi aluat cu ea.

— Adică, ce fel de aluat e ăla ?

— Un adevărat Bolling. Jules socoteşte că eşti croit pentru succes. Dar pe mine nu mă duci.

— Ştii, va să zică.

— Ştiu.

— Şi din ce aluat anume ?

— Eşti ca şi mine, încă mai rău. Cu mult mai rău.

Kate se află într-o dispoziţie destul de bună. Nu e nevoie să-i acord prea multă atenţie. Descopăr braţul de răchită al unei banchete stricate. Are o anume prestanţă : poartă amprenta celor douăzeci de veri petrecute în Feliciana. Mă cocoţ pe spătarul ciolănos împletit din nuiele şi-mi sprijin mîinile pe genunchi.

— Acum îmi aduc aminte de ce am venit. Vrei să mergi la Lejieri să vezi parada ?

Kate îşi întinde un picior, ca să poată ajunge la ţigări. Ritualul fumatului îi e de mare folos. Scoate pachetul neînceput, trage de pe el cămaşa de celofan cald, proiectează o ţigaretă afară, dînd un bobîrnac puternic şi expert, cu unghia de la degetul mare, o aprinde cu o brichetă Zippo care de atîta folosire a căpătat luciul galben al unui ceas de buzunar. Aruncîndu-şi pe spate părul tuns în scări, slobozeşte din

plămîni o coloană de fum cenușiu și culege de pe vîrful limbii un fir de tutun. Îmi aduce aminte de colegienele dinainte de război, cum stăteau cîte cinci sau șase într-o limuzină decapotabilă, și cum mi se păreau în vîrstă și ursuze față de bărbați și față de celelalte femei, cum își găseau refugiu în țigări : scoaterea celofanului, păcănitul brichetelor, coloanele de fum din plămîni expediate în sus cu un oftat lung, șuierat.

— Ideea ei ?

— Da.

Kate începe să dea din cap și o ține așa întruna.

— Probabil c-ați avut un conciliabul.

— Nu tocmai.

— N-ai înțeles niciodată mașinațiile mamei.

— Mașinațiile ei ?

— Despre ce-ți imaginezi că vorbim, ea și cu mine ?

— Despre ce ?

— Despre tine. M-am săturat să tot discutăm despre tine.

Acum chiar mă uit la ea. Dintr-o dată, vocea ei și-a reluat tonul „impersonal". De cînd și-a început activitatea în domeniul obștesc, Kate are răstimpuri cînd discută deschis și în care relatează cazuri cu un fel de voce monotonă de expert :

— ...și în toată această perioadă, era perfect clar că sărmana femeie nu avusese experiența unui orgasm.

— Cum e posibil așa ceva ! strigam eu și amîndoi clătinam din cap cu conștiința vie a

noii noastre camaraderii, camaraderia unei științe care nu e atît de impersonală încît să nu mai poată arăta compasiune pentru nebuniile și ignoranța lumii.

Nu e nimic nou în dintele pe care-l are împotriva mamei ei vitrege. Și, ca să fiu cinstit, nici nu am vreo obiecție. Se pare că îi face bine descoperirea asta a resurselor urii. Se însuflețește sub influența ei. Face ca demisolul să devină un loc mai prietenos. Ura pe care o simte este urmarea unei deplasări în dialectica comportării ei. În ultimele cîteva luni a revenit la tatăl ei (demisolul urmează să fie sala televizorului destinată lui). La început, preferințele ei se îndreptau către tată. Apoi, ca adolescentă, s-au îndreptat spre persoana mamei ei vitrege ; această femeie energică, încîntătoare și, mai presus de toate, inteligentă, a apărut într-un moment critic al răzvrătirii ei. Pentru ea, mama vitregă a devenit punctul de regrupare al tuturor acelor forțe care nu fuseseră resimțite pînă atunci, decît cel mult ca niște nemulțumiri nedefinite. Dacă nu apreciase în mod deosebit felul de a fi al tatălui ei, bunătatea lui nemărginită, neseriozitatea lui specific catolică, glumele lui deocheate și inofensive, muțenia lui în legătură cu divinitatea, cu bunul Dumnezeu, pisălogeala lui mută în cele ce o priveau : de a fi pur și simplu bună, de a ține seama de ce spun surorile lui și de a-i urma calea, calea sa mută a credinței interioare și voioșiei exterioare — în fine dacă nu le apreciase pe toate acestea în mod deosebit, greu s-ar putea spune

că-şi dăduse cît de cît seama de ele înainte de a se fi pomenit atrasă în orbita acestei persoane încîntătoare. Mama ei vitregă o luase sub aripa ei ocrotitoare şi o eliberase. Ea a găsit în femeia aceasta mai vîrstnică, mai vîrstnică decît o mamă şi totuşi avînd în ea ceva de soră, răzvrătitul şi camaradul cel mai prietenos şi mai vesel. Dintr-o dată, i-a devenit accesibilă lumea cărţilor, a muzicii, a artelor plastice şi a ideilor. Şi dacă mai tîrziu mama ei vitregă s-a alarmat de activităţile politice desfăşurate de Kate — o răzvrătire spirituală însemna ceva : zborul spiritului dincolo de orizonturile înguste ale provincialului în zonele înalte ale Literaturii şi Vieţii — căci nu s-ar fi putut reproşa nimic socialismului adolescentin al unei Sarah Lawrence — dar conspiraţia politică de aici şi de acum, în New Orleans, cu nespălaţii din librării şi un anume tip sibilinic de sociolog pe care mătuşa mea îl ştia prea bine — însemna cu totul altceva. Dar chiar şi aşa, acum că întreaga poveste se conjuga la trecut, faptul în sine nu mai impresiona atît de rău. De fapt, pe măsura scurgerii timpului, putea chiar să capete un parfum de *Studententage*. Cît de bine mi-aduc aminte, i-a spus mama ei vitregă, de zilele în care noi, wagnerienii, îl fluieram pe bătrînul Brahms... O, zilele acelea răzvrătite şi pline de extaz ale tinereţii. Dar acum a sosit rîndul ei, al mătuşii mele însăşi, să cadă pradă dialecticii urii lui Kate. Era inevitabil s-o ajungă din urmă şi „s-o deslușească“ pe mama ei vitregă, întocmai precum mai tîrziu avea să-l ajungă din urmă pe

taică-său, să-l redescopere, în aceeaşi pendulare a dialecticii, drept un autentic om de afaceri din Louisiana şi, dacă nu putea merge pînă-ntr-acolo încît să-l însoţească la liturghie, cel puţin să-i amenajeze o sală de televizor. Era inevitabil să renunţe la filarmonica de sus, de la etaj, şi să se dedice Cavalcadei Gilette de la demisol. După cum am mai spus, mie mi-e totuna pe care dintre cei doi părinţi îl agreează sau îl detestă în clipa de faţă. Dar mă nelinişteşte puţinătatea resurselor ei. Unde o va duce dialectica ei acum ? După unchiul Jules, către cine anume ? Mă tem că nu înapoi la mama ei vitregă, ci într-un soi de fundătură unde va deveni conştientă de dialectică. „Atunci urăşte-o pe ea“ îmi stă pe limbă să-i spun, „şi iubeşte-l pe Jules. Dar opreşte-te aici. Nu mai încerca alt balans.“ Îi spun :

— Deci, nu vrei să mergi la Lejieri.

Kate îşi lasă ţigara pe un ciob şi reia frecatul.

— Şi, va să zică, nu mergi la bal ? o întreb.

— Nu.

— Nu vrei să-l vezi pe Walter cap de coloană la paradă ?

Kate se răsuceşte şi ochii ei devin două discuri.

— Nu-ţi permit să vorbeşti de sus despre Walter.

— Dar n-am vorbit de sus.

— Crezi că nu v-am văzut pe voi doi cum încercaţi să-l puneţi în inferioritate la dejun ? Straşnică pereche faceţi, n-am ce spune.

— Credeam că noi doi facem pereche.

— Noi doi nu facem nici un fel de pereche, din nici un punct de vedere.

Cad pe gînduri.

— Bună ziua, spune Kate pe un ton irascibil.

5.

Stăm de vorbă, eu și mătușă-mea, în vechiul nostru stil de a vorbi în timpul pauzelor dintre piesele muzicale. Ea cîntă la pian Chopin. Nu cîntă foarte bine. Se aud unghiile atingînd clapele. Dar cîntă *Étude în Mi Minor*, una din bucățile noastre favorite. În ultimii ani, am început să suspectez muzica. Cînd ajunge la o frază care între noi a stabilit odată o legătură cu totul specială și față de care m-am deschis cîndva tot atît de copleșit de emoție ca o domnișoară, mă încrîncen.

Nu mă întreabă de Kate, ci de maică-mea. Mătușă-mea de fapt nu o agreează pe mama ; totuși, avînd în vedere împrejurările, că tata fusese medic și mama infirmieră și se căsătorise cu el, o agreează și ea cum poate. N-a spus odată un singur cuvînt împotriva ei și de fapt își calcă pe suflet ca să se poarte drăguț cu ea. Și merge pînă acolo încît afirmă că „a dat norocul" peste tata căsătorindu-se cu o fată atît de minunată, lucru prin care vrea să spună că, într-un anume sens, tata s-a lăsat în privința asta în seama norocului. Tot ce îi reproșează mamei și, de fapt, nu ei ci tatei, este lipsa lui de imaginație atunci cînd s-a căsătorit cu ea. Cîteodată am și eu sentimentul că cine a fost mama

și cine sînt eu a depins de alegerea întîmplătoare a unui șef al infirmierelor din Biloxi. Cînd s-a întors de la studii și din internatul clinicii de chirurgie din Boston pentru a profesa alături de bunicul meu în Districtul Feliciana, tata a solicitat repartizarea unei infirmiere. În ziua următoare a așteptat (și am așteptat și eu) să vadă cine se va prezenta. Ușa se deschise și își făcu apariția femeia care, după cum s-a dovedit, dacă nu era oloagă sau de-a dreptul slută, avea să fie soția lui și mama mea. Maică-mea e catolică, adică așa cum se afirmă în cercul mătușă-mi „o catolică evlavioasă", ceea ce revine la a spune că este doar o catolică practicantă întrucît nu cred că e evlavioasă. Asta explică faptul că și eu sînt, cel puțin cu numele, catolic.

După moartea tatei, mătușă-mea m-a trimis la școala pregătitoare ; în timpul anilor de colegiu, am locuit în casa ei. După ce s-a întors să lucreze într-un spital din Biloxi, mama s-a recăsătorit și acum locuiește pe coasta Golfului Mexic, unde soțul ei este agent comercial la firma Western Auto. Am șase frați și surori vitrege cu numele de Smith. Cîteodată, vara, se pomenesc cu mine și cu Marcia sau cu Linda mea la cabana lor de pescuit de pe Bayou des Allemands.

Acum mătușa Emily, cu unghiile țăcănind pe clape, reia melodia, romanța dulce și tristă din secolul al nouăsprezecelea, cît se poate de bună în anumite limite, dar nu în sens absolut. Ca să mă apăr, iau una din fotografiile de pe policioară.

— Vine ? întreabă mătuşă-mea în timpul pauzei.

— Kate ? Nu.

— Bine. Nu face nimic.

Ţin din nou poza astfel ca să cadă lumina pe ea. Cerul s-a întunecat şi s-a stîrnit un vînt umed.

— De ce nu apari în poză, dragoste ? o întreb eu. Nu erai acolo ?

— Sigur că nu. Ştii ce au vrut să facă ?

— Ce ?

— Să plece hai-hui pînă în Ungaria, la vînătoare de prepeliţe. Le-am zis : Doamne sfinte, puteţi împuşca prepeliţe şi în districtul Feliciana. Oricum, am auzit că se petrec lucruri stranii în München. Era vorba de un fel de puci, şi asta nu mirosea a bine. Şi aşa s-au dus ei să vîneze prepeliţe în Ungaria, iar eu la puciul meu. (Se uită la mine cum pun la loc fotografia.) N-o să mai vedem noi mult şi bine oameni ca ei. Timpurile Catonilor s-au dus. Numai Jules al meu a mai rămas. Şi Sam Yerger. Nu-i aşa că ai să te bucuri să-l revezi pe Sam ?

E un lucru absurd, fără nici o îndoială. Unchiul Jules nu e Cato. Şi, în ceea ce-l priveşte pe Sam Yerger : Sam este un Cato doar în după-amiezile nesfîrşite de duminică şi în compania mătuşă-mi. Ea îi transfigurează pe toţi. Pe Mercer încă îl vede ca pe servitorul pe viaţă al familiei. Pe unchiul Jules îl vede ca pe un Cato al creolilor, ultimul dintre eroi — în timp ce, la drept vorbind, unchiul Jules este doar un Cajun şiret tocmai descins din Bayou Lafourche, tot atît de şiret ca un neguţător marseillez şi un tip foarte cumsecade, dar nici pomeneală de Cato. Ea strînge toate fărîmele şi bucăţelele răzleţite ale trecutului, tot ceea ce este inutil şi sumbru în oameni, aşezîndu-le laolaltă, într-un chip inconfundabil al eroicului sau al abjecţiei, al nobleţei sau al josniciei. Personalitatea ei este atît de puternică, încît uneori de fapt transfigurează atît persoana cît şi trecutul. Acestea devin aşa cum sînt văzute de ea. Unchiul Jules a ajuns să se vadă ca un membru creol al gintei, Beauregard printre cei ce poartă numele Lee. Din cînd în cînd, Mercer nu se deosebeşte de un servitor pe viaţă ataşat unei familii. Pe cinstea mea, nu mai ştiu, şi nici chiar Mercer nu mai ştie, ce anume este Mercer de fapt.

Furtuna care se tot pregătea încă de la prînz izbucneşte, revărsîndu-se acum asupra capetelor noastre. Toate geamurile zăngăne de bubuitul tunetului. Ieşim pe verandă să o vedem cum se dezlănţuie. Rafale de vînt dinspre golf şfichiuie frunzele bananierilor, sfîşiindu-le, şi poartă cu ele prin aer de la un capăt la altul al curţii flori de camelii. Faldurile ploii, despărţite o clipă de silueta casei, se năpustesc unul spre celălalt, unindu-se din nou. Crenguţe şi frunze moarte din arborii de camfor răpăie pe acoperiş. Ţinîndu-ne de mînă, ne plimbăm de la un capăt la altul al verandei, la adăpost de bătaia vîntului, asemeni pasagerilor ieşiţi la promenadă pe puntea unui vas.

— După ce-am trecut prin Germania, eu am insistat să ne întoarcem în Anglia. Voiam să revăd Ţinutul Lacurilor.

— A mers şi tata ?

— Cine, Jack ? O, Doamne, nu. S-a întîlnit cu doi amici din Charlottensville şi Princeton şi au apucat-o fără zăbavă în susul Rinului. Şi dus a fost, cu o sticlă de Liebfraumlich sub un braţ, şi *Wilhelm Meister* sub celălalt. (Dar ăştia doi nu au nimic în comun, mă gîndesc eu pentru a suta oară : prinţul-student din închipuire, şi tinerelul ăsta spilcuit şi ironic de pe policioară.)

— Jack, rosteşte ea pe un ton diferit, şi îndată Pădurea Neagră e proiectată la două mii de leghe depărtare şi cu patruzeci de ani în trecut.

— Da, doamnă.

Simt un început de furnicătură în ceafă, un soi de mîncărime escatologică, înspăimîntătoare, dar nu total neplăcută.

Reluăm promenada. Mătuşa mea păşeşte atent, străduindu-se să nu calce cu vîrful pantofului peste liniile dintre scînduri. Îşi duce degetul la buze, dar nu se poate şti dacă zîmbeşte sau se schimonoseşte.

— Mi-a venit o idee straşnică astă-noapte. Şi dimineaţa încă îmi mai părea ceva realizabil. Tu ce zici de treaba asta ?

— De care anume ?

Pielea mi se face numai creţuri, ca pe grumazul unui prepelicar.

— Săptămîna trecută, la cursul de „Capodopere ale literaturii universale“, m-am întreţinut

cu bătrînul doctor Minor. Nu eu am pomeni prima numele tău. El a făcut-o. M-a întreba cum îţi ocupi timpul. Cînd i-am spus, a făcu remarca — şi nu văd ce l-ar fi determinat s- facă dacă n-ar fi aşa — că e un mare păcat pentru că ai o minte pătrunzătoare şi o curio zitate ştiinţifică înnăscută.

Ştiu ce-are de gînd să-mi spună în conti nuare. Mătuşă-mea e convinsă că am „fler pen tru cercetare“. Dar nu-i adevărat. Dacă aş ave fler, aş face cercetare acum. De fapt, nu-s foart ager la minte. La şcoală am avut note medii Mama şi mătuşă-mea cred că sînt ager pentru că am o fire liniştită şi visătoare şi pentru c tata şi bunicul au fost oameni cu mintea ageră Ele îşi închipuie că am fost predestinat să fac cercetare pentru că nu sînt apt pentru nimic altceva — sînt un geniu pe care profesiunile obişnuite nu-l pot mulţumi. Am încercat într-o vară să fac cercetare. A început să mă intereseze rolul jucat de raportul dintre acizi şi baze în formarea calculilor renali ; într-adevăr, problema este deosebit de interesantă. Am plecat de la premisa că variind pH-ul din sînge, s-ar putea determina la porci formarea calculilor de oxalat şi că procedînd astfel s-ar putea obţine chiar dizolvarea lor. Împreună cu un prieten, un tînăr din Pittsburg pe nume Harry Stern, am studiat literatura de specialitate şi i-am prezentat problema lui Minor. S-a arătat entuziasmat, ne-a pus la dispoziţie tot de ce aveam nevoie şi ne-a dat mînă liberă peste vară. Dar atunci s-a petrecut ceva cu totul aparte. După-

amiezile de vară în laborator au început să mă apese din ce în ce mai mult. Lumina de august se revărsa prin geamurile mari, prăfuite, în formă de evantai de deasupra uşilor, dispunîndu-se sub forma unui desen de nervuri galbene de cealaltă parte a încăperii. Clădirea veche trosnea din toate încheieturile în zăpuşeală. Afară se auzeau strigătele studenţilor de la cursurile de vară care jucau fotbal de-a valma. În cursul unei după-amiezi, lumina galbenă a soarelui străbătea şirul de vechi fotografii de grup ale profesorilor de la biologie. A început să mă fascineze viaţa care anima clădirea ; minute în şir şedeam jos pe duşumea şi urmăream dansul firelor de praf în razele soarelui. I-am atras de cîteva ori atenţia lui Harry la tot ce se întîmplă, dar el a ridicat nepăsător din umeri şi şi-a văzut mai departe de lucru. Era cu totul insensibil la schimbările imperceptibile din mediu. Se simţea ca la el acasă oriunde. Îi era totuna dacă trebuia să cateterizeze un porc la ora patru după-masă în New Orleans sau la miezul nopţii în Kentucky. Era de fapt ca unul dintre acei oameni de ştiinţă din filme cărora nu le pasă de nimeni şi de nimic în afara problemei care îi obsedează — iată deci un individ care are într-adevăr „fler pentru cercetare" şi de care se va mai auzi. Totuşi, nu-l pizmuiesc. Pentru nimic în lume n-aş schimba locul cu el, chiar de-ar fi vorba să descopere cauzele şi tratamentul cancerului. Pentru că e tot atît de conştient de misterul care-l înconjoară cît un peşte de apa în care înoată. Ar putea să tot facă

cercetare o mie de ani, şi habar să n-aibă de una ca asta. Pe la mijlocul lui august nu mă mai frămîntam dacă porcii fac pietre la rinichi sau nu (şi fiindcă veni vorba, nici nu fac). În schimb, mă simţeam din ce în ce mai pătruns de misterul ce învăluia acele după-amiezi de vară. L-am întrebat pe Harry dacă n-ar avea nimic împotrivă să mă retrag. S-a arătat destul de bucuros, pentru că tot nu-i eram de mare ajutor şezînd doar acolo pe duşumea. M-am mutat în Quarter unde mi-am petrecut restul vacanţei în căutarea misterului verii şi în compania unei colegiene de la Bennington, nostimă şi cam zăpăcită, care se închipuia poetă.

Dar mă înşel. Mătuşa mea nu intenţionează să-mi propună să mă apuc de cercetare.

— Cred că ar trebui să te gîndeşti să intri toamna asta la facultatea de medicină. Ştii că întotdeauna te-ai gîndit la aşa ceva. Ţi-am pregătit vechea ta garsonieră de deasupra garajului. Numai s-o vezi — am instalat o chicinetă şi mai multe rafturi pentru cărţi. Vei fi complet de capul tău. N-o să-ţi dăm voie nici măcar să pui piciorul la noi în casă. Nu — asta să n-o iei ca ceva făcut special pentru tine. Prezenţa ta ne-ar putea fi de folos. Kate trece prin ceva care mă depăşeşte. Jules, dragul de Jules, nici nu vrea să audă că ceva nu ar fi în regulă. Tu şi cu Sam sînteţi singurii de care cît de cît vrea să asculte.

Ajungem la colţul verandei şi o bură caldă ne mîngîie obrazul. Răzbate pînă la noi parfumul insulelor din Sud. Ploaia conteneşte şi cauciucurile încep să şuiere pe asfaltul ud.

— Ştii ce-o să facem ? De îndată ce încep căldurile, mergem cu toţii la Flat Rock, cu toată familia, inclusiv Walter. El a şi promis. O să petrecem la munte o vară lungă şi plăcută şi o să ne întoarcem în septembrie cînd ne vom pune serios pe lucru.

Două maşini gonesc paralel pe Prytania Street ; se aude cineva slobozind, cu voce spartă de om necăjit, o sudalmă obscenă. Paşii noştri răsună ca nişte împuşcături de pistol în încăperile de la demisol.

— Nu ştiu ce să spun.

— Te mai gîndeşti.

— Da, promit.

Pe faţa ei nu înfloreşte nici un zîmbet. Îmi pune o mînă pe umăr şi mă priveşte drept în ochi.

— Ce aştepţi tu de la viaţă, fiule ? mă întreabă cu o dulceaţă în glas care mă tulbură.

— Nu ştiu. Dar mă mut aici oricînd va fi nevoie de mine.

— Nu te simţi dator să-ţi foloseşti creierul şi să contribui şi tu la progresul... ?

— Nu neapărat.

Ea aşteaptă să continui. Şi cum nu o fac, pare să fi uitat ce voia să spună. Departe de a-mi lua în nume de rău refuzul, mă ia de braţ şi reluăm promenada.

— Nu mai pretind că aş înţelege lumea, şi dă din cap cu acel zîmbet dulce-ameninţător pe buze. Lumea pe care-am cunoscut-o s-a prăbuşit în juru-mi cu zgomot asurzitor. Sînt ponegrite lucrurile care ne sînt dragi si se scuipă

pe ele. (Face un semn cu capul în direcţia Prytania Street.) Veţi trăi o epocă interesantă — deşi nu pot spune că regret că n-am s-o apuc. Dar va fi un adevărat spectacol, apusul acestui ţinut al înserării. E vorba de noi, categoric. Şi tot ce pot să-ţi spun, tinere prieten, e că s-a făcut seară. Că s-a făcut foarte tîrziu.

Şi pentru ea urzeala se destramă, dar chiar şi destrămarea dobîndeşte în opinia ei un sens. Înţelege haosul care urmează. Totul pare atît de limpede cînd privesc cu ochii ei. Datoria mea în viaţă e atît de simplă. Mă înscriu la facultatea de medicină. Duc o viaţă lungă şi folositoare, slujindu-mi semenii. Ce-i rău în asta ? Tot ce am de făcut e să nu uit asta.

— Ai un cap prea bun ca să-ţi baţi joc de el. Nu prea ştiu ce facem aici, pe această movilă neînsemnată de zgură, rotindu-ne necontenit într-un ungher întunecat al universului. E un secret pe care zeii din înalt nu mi l-au destăinuit. Totuşi, cred un lucru şi îl cred cu fiecare fibră a fiinţei mele. Fiecare om trebuie să trăiască pe potriva luminii cu care a fost înzestrat şi să facă puţinul de care este capabil, şi să-l facă pe cît de bine poate. În această lume bunătatea e sortită să fie înfrîntă. Dar omul trebuie să cadă cu arma în mînă. Asta înseamnă victorie. A face mai puţin de atît înseamnă a fi mai puţin decît un om.

Are dreptate. Voi spune da. Voi spune da, cu toate că nu ştiu, de fapt, despre ce anume vorbeşte.

Dar mă aud spunînd :

— De fapt, plănuisem să plec din Gentilly curînd, dar pentru alt motiv. Există ceva...

Mă opresc. Ideea căutărilor îmi pare absurdă. Spre surprinderea mea, acest răspuns nesatisfăcător e bine primit de mătuşă-mea.

— Fireşte ! strigă ea. Faci un lucru care pe vremuri era întreprins de orice om. Cînd tatăl tău a terminat colegiul, şi-a avut *Wanderjahr*-ul său, o minunată hoinăreală de un an în susul Rinului şi în josul Loirei, cu o fată drăguţă de o parte, şi un camarad bun de cealaltă. Dar pe tine ce te-a aşteptat cînd ai terminat colegiul ? Războiul. Sînt atît de mîndră de tine pentru asta. Dar ajunge o asemenea experienţă, ca s-o scoată din capul oricărui om.

Un *Wanderjahr*. Mi se strînge inima. Văd că pînă la urmă nu ne înţelegem deloc. Dacă ar fi să socotesc că ultimii patru ani înainte de a-mi întemeia un cămin i-am petrecut în chip de *Wanderjahr*, m-aş împuşca pe loc.

— Adică, ce vrei să spui cu să mi-o scoată din cap ?

— Pasiunea ta pentru ştiinţă, dragostea ta pentru cărţi şi muzică. Ţi-aduci aminte cum stăteam de vorbă — în serile lungi de iarnă cînd Jules se ducea la culcare şi Kate la dans, cîte nu discutam împreună ! Obosea pînă şi soarele de cît vorbeam şi-şi lua tălpăşiţa coborînd pe crugul cerului. Ţi-aduci aminte cum l-am descoperit pe Euripide şi pe Jean-Cristophe ?

— Tu i-ai descoperit pentru mine. Totdeauna prin tine...

Brusc mi se face somn. Fac eforturi să aştern pas după pas. Din fericire, mătuşă-mea se hotărăşte să se aşeze. Şterg o banchetă de fier cu batista şi ne aşezăm tot la braţ. Mă bate uşurel pe umăr.

— Ascultă. Vreau să-mi faci o promisiune.

— Da, doamnă.

— Ziua ta de naştere cade de azi într-o săptămînă.

— Oare ?

— Împlineşti treizeci de ani. Nu crezi că un bărbat la treizeci de ani ar trebui să ştie ce vrea să facă din viaţa sa ?

— Ba da.

— Atunci, îmi spui şi mie ?

— Cînd, atunci ?

— Da. Miercurea viitoare după-masă — după ce pleacă Sam. Ne întîlnim aici, în locul ăsta. Promiţi că ai să vii ?

— Da, doamnă.

Ea se aşteaptă la foarte mult de la vizita lui Sam.

Sumeţindu-mi puţin mîneca hainii, să vadă cît e ceasul, trage adînc aer în piept şi rămîne aşa cîteva clipe.

— Hai înapoi la cei dărîmaţi şi neajutoraţi şi la cei care nu mai prezintă în general nici o importanţă.

— Draga mea, relaxează-te mai întîi şi dă-mi voie să te masez la ceafă.

O ghicesc după ochi cînd o doare capul.

Mai tîrziu, cînd Mercer trage maşina la scările de la intrare, ea îşi lipeşte obrazul cald şi uscat de al meu.

— M-M ! Mi-aduci atîta alinare. Mi-amintești atît de tare de tatăl tău.
— Eu nu mi-l aduc deloc aminte.
— A fost cel mai dulce băiat de pe lume. Atît de vesel. Și cum mai mureau toate fetele după el. Și ce minte ! Avea o minte ca o trapă de oțel, o minte analitică, la fel ca a ta. (Mereu spune asta, cu toate că eu niciodată n-am analizat nimic.) Putea să aleagă crema New Orleans-ului.
(Și a ales-o pe Anna Castagne).
Mercer, care s-a gătit în costumul cu firet și chipiu, stă bosumflat cu mîna pe clanță și-și întinde gîtul în toate direcțiile, cercetînd strada de parcă-ar spune că șofer poate fi, dar nu și lacheu.
Mătușă-mea s-a urcat în mașină, dar încă mai îmi ține mîna într-a ei.
— El ar fi fost mult mai fericit să facă cercetare, spune ea și-mi slobozește mîna.

6.

Ploaia s-a oprit. Kate mă strigă din josul scării.
E într-o dispoziție cum nu se poate mai bună. Îmi arată cărămida pe care a descoperit-o sub linoleum și jaluzelele pe care le-a cumpărat Walter de la un depozit de deșeuri. E puțin îngrijorată de starea cam ponosită a jaluzelelor, acum că au fost scoase din baia de solvent pentru îndepărtarea vopselei.
— Aici se va face un zid despărțitor, havuzul și sera vor fi instalate mai încolo.

Extinzînd zidul despărțitor spre grădină, într-unul din unghiurile pe care le va face va fi amenajat un locșor plăcut și retras. Încep să înțeleg de ce e atît de hotărîtă. Într-adevăr, se pare că dacă pur și simplu ar reuși să descopere *locul* de care are nevoie, o ascunzătoare de cărămidă și viță și o sursă de apă în preajmă, chiar și o viață ca a ei ar putea fi trăită.
— Mă simt minunat.
— Ce te-a făcut să te simți astfel ?
— Furtuna. Kate îmi face loc și mă trage alături de ea pe bancheta veche și stricată, împletită din nuiele, care trosnește din toate împletiturile. Furtuna s-a dezlănțuit, tu și cu mama v-ați plimbat de colo-colo fără astîmpăr și în vremea asta eu mi-am pregătit o băutură zdravănă, savurînd apoi fiece clipă.
— Ești dispusă să mergi la Lejieri ?
— O, nu m-aș încumeta, replică ea, jupuindu-și pielița din jurul unghiei de la degetul mare. Tu unde te duci ? întreabă ea cu nervozitate în glas, sperînd că o voi lăsa singură.
— Pe Magazine Street.
Știu că nu ia seama la ce-i spun. Respiră scurt și sacadat, ca și cum și-ar gîndi fiecare suflare.
— S-a întîmplat de rîndul ăsta ceva rău ? Ea ridică din umeri.
— La fel de rău ca rîndul trecut ?
— Nu, nu tocmai. Își lovește genunchiul cu palma. După o vreme spune : Sărmanul Walter.
— Da' ce-i cu Walter ?
— Știi ce face aici jos ?
— Nu.

— Măsoară pereții. Are în buzunar o ruletă de oțel micuță. Nici lui nu-i vine să creadă cînd vede grosimea zidurilor.

— Ai de gînd să te măriți cu el ?

— Nu știu.

— Maică-ta își închipuie că accidentul te mai preocupă încă.

— Ai fi vrut să-i spun altceva ?

— Că nu te mai preocupă ?

— Că mi-a redat viața. E secretul meu, la fel cum războiul e secretul tău.

— Mie nu mi-a plăcut războiul.

— Pentru că după aceea toată lumea a spus : Prin ce experiență înspăimîntătoare a trecut, săraca, și uite ce extraordinar de bine se descurcă. Așa că după asta într-adevăr m-am descurcat extraordinar. Aș fi fost un soldat grozav.

— Și de ce-ai vrea să fii soldat ?

— Pentru că ar fi atît de simplu să lupți. Ce plăcut lucru să te afli printre oameni cărora le e pentru prima oară teamă, cînd tu însuți ai pentru prima oară în viață un dușman ca lumea, în carne și oase, de care să te temi. Ce bucurie nestăvilită ! Nu e ăsta oare secretul eroilor ?

— N-am de unde să știu. N-am fost niciodată erou.

Kate cade pe gînduri.

— Ți-amintești care a fost cel mai fericit moment din viața ta ?

— Nu. Doar dacă n-a fost atunci cînd m-am eliberat din armată.

— Eu mi-amintesc. Era în toamna lui 1955. Aveam nouăsprezece ani și trebuia să mă mărit cu Lyell, și Lyell era un tip minunat. Mergeam cu mașina de la Pass Christian la Natchez să vizităm familia lui Lyell, și a doua zi ne întorceam pînă la Oxford să vedem un meci. Așa că ne-am dus la Natchez și a doua zi am mers cu mașina la Oxford și am văzut meciul și apoi ne-am dus la dans. Firește, Lyell trebuia să conducă și înapoi spre casă, după dans. Ajunseserăm pînă aproape de Port Gibson și tocmai se iviseră zorile, dar persista o ceață groasă la sol. Șoseaua era cufundată încă în întuneric în locurile mai joase. Lyell a depășit o mașină într-unul din punctele acelea joase. Era o limuzină și avea cuvîntul „Spry" pictat pe portieră. (Kate povestește cu vocea ei analitică și mată, savurînd parcă ciudățenia faptului.) „Spry" a fost ultimul lucru pe care l-am văzut. Lyell a intrat din plin într-un camion încărcat cu recoltatoare de bumbac. Am fost probabil proiectată atît de razant, încît m-am făcut minge. Cînd m-am trezit, zăceam pe pridvorul unei colibe. Nu aveam nici măcar o singură zgîrietură. Am auzit pe cineva spunînd că bărbatul alb a fost accidentat mortal. Nu mă gîndeam decît la un singur lucru : să nu fiu dusă înapoi la Natchez la familia lui Lyell. Doi polițiști s-au oferit să mă conducă la un spital. Dar mă simțeam foarte bine. Cineva îmi făcuse o injecție. M-am dus pînă la locul cu pricina și m-am uitat la Lyell și toată lumea a crezut că eram un simplu trecător. Îi intrase pietriș în obraz. Douăzeci sau treizeci de mașini

erau oprite pe drum şi apoi a venit un autobuz. M-am urcat şi am mers pînă la Natchez. Aveam puţin sînge pe bluză, aşa că de îndată ce am ajuns la un hotel, am trimis-o la curăţat ; am făcut o baie şi am comandat un dejun copios ; am înfulecat totul şi apoi am citit ziarul de duminică. (Şi acum îmi aduc aminte ce bună era cafeaua.) Cînd mi-a venit bluza curată şi călcată, am pus-o pe mine, am mers la gară şi am prins trenul care venea pe ruta Illinois Central cu destinaţia New Orleans. Am dormit buştean şi m-am dat jos la Corrollton Avenue, seara devreme, şi am ajuns pe jos acasă.

— Şi cînd spui că a fost cel mai fericit moment ?

— Cînd eram în autobuz. Am aşteptat acolo în picioare, pur şi simplu, pînă ce s-a deschis uşa, apoi m-am urcat şi am mers planat prin soarele strălucitor, trecînd prin defileuri adînci, răcoroase şi întunecate, de parcă m-aş fi aflat într-o cabană, primăvara.

Kate se încruntă şi bate darabana cu degetele pe împletitura de nuiele. Pe rîu se aude duduitul unui motor Diesel. Deasupra uruie un motor. Mercer socoteşte de cuviinţă că trebuie să se răzbune pe lustruitorul de parchet — am observat că negrii nu au o înclinaţie specială pentru motoare.

— Scuză-mă, spune Kate, ridicîndu-se brusc şi părăsind încăperea.

Cuvîntul ăsta lipsit de importanţă îi serveşte drept pretext ca să iasă. O ţeavă cîntă şi se opreşte cu zgomot. Cînd se întoarce, Kate

întinde gîtul, căutînd cu privirea în toate direcţiile, şi se plesneşte peste braţ ca un cowboy. Afară lumina pîlpîie, iar casa goală de deasupra noastră vuieşte ca o scoică de mare.

— Să deduc oare că nu mai ai de gînd să te măriţi cu Walter ?

— Probabil că nu, spune Kate căscînd întruna.

— Mergi să-l vezi diseară ?

— Nu.

— De ce nu vii cu mine ?

— Nu, spuse ea, plesnindu-se peste braţ. Voi rămîne aici.

7.

Ea se apropie făcînd atît de puţin zgomot, încît la început cred că este negrul acela, ajutor de chelner, care scoate în stradă, pe servanta cu rotile, cutiile de scoici şi care, din cînd în cînd, aşază stridiile proaspete printre cuburile de gheaţă. Barul unde se servesc stridii se află între restaurantul propriu-zis şi bucătărie, un fel de loc de trecere prin care îşi croiesc drum chelneriţele. Un bec galben atîrnă de grindă, dar uşa de serviciu a rămas deschisă şi culoarul de trecere s-a umplut de întunericul nopţii.

Kate bate darabana pe tejgheaua de zinc a barului şi priveşte absent, în timp ce negrul mătură resturi de stridii de pe pardoseaua cu dale. Chelnerul începe să-i desfacă stridiile şi să le aranjeze frumos dinaintea ei.

— Nu merg la Lejieri și nu mă mărit cu Walter.

Eu beau bere și o privesc cu luare aminte.

— E trist, dar nu ți-am spus adevărul.

— Vrei să mi-l spui chiar în clipa asta ?

— Da.

— Vrei să rămînem aici, sau vrei să ieșim afară ?

— Spune-mi, face ea absentă.

Un străin care ar privi-o n-ar observa nimic suspect.

— Vrei să mă duc după Merle ?

— Nu. După celălalt.

„Celălalt" e soluția pe care o găsisem înainte ca să ieșim cu bine din criză. Potrivit acestei soluții, ea se poartă cumva ca un băiețel, iar eu mă fac că nu observ. Mănîncă masculul unei stridii maro, rece și sărat ca marea. Nu e chiar atît de grav. Am văzut-o și mai rău.

— Mergem la St. Charles să privim parada. Apoi e un film pe care vreau să-l văd.

Ea încuviințează cu capul și imediat după aceea începe să ia aminte la chelnerițe, privind cu buzele întredeschise și ștergîndu-se la gură ca un băiețel care a fost luat la un local de către tatăl, sau de către fratele său, și care acum are ocazia să vadă fără să fie văzut.

Am ajuns tocmai bine ca să prindem momentul culminant al paradei din centrul cartierului Neptune. Mulțimea s-a și mutat de pe malul lacului pe malul rîului din St. Charles. S-a întunecat de-a binelea. Luminile străzii desenează spații aurii între coroanele ude ale gorunilor veșnic verzi. Un vînt dinspre sud aduce mirosul de cafea de la cheiurile Tchoupitoulas. Polițiști călare împiedică mulțimea să se reverse în stradă. Pe acest teren neutru și întunecat se postează negrii din Louisiana Avenue și Clairborne ; mai mulți negri poartă copii în cîrcă spre a le da posibilitatea să vadă pe deasupra mulțimii.

Se află prin preajmă și camioneta primăriei cu turnulețul ei extensibil, măsurînd spațiul de sub brațele gorunilor și tăind ici și colo crengile ude care se lasă prea jos. Așteptăm să-i vedem pe purtătorii de torțe, și iată își fac apariția, o grupă de cîțiva negri strașnici, purtînd glugi și halate murdare de Ku Klux Klan, fiecare ținînd sus deasupra capului un sfeșnic cu două brațe din care țîșnesc flăcări albe și roz. Torțele fac o adevărată senzație. Purtătorii înaintează repede cu pași mari, trecînd foarte aproape de șirul mulțimii, răspîndind o ploaie de scîntei peste toată lumea. Privesc încruntat unul la altul ca să țină alinierea, fețele lor negre, aprige, privind furiș cu coada ochiului de sub glugile soioase. Kate rîde. Spectatorii negri fac și ei haz, dar felul hotărît al purtătorilor de torțe, comportarea disprețuitoare față de mulțime îi tulbură chiar și pe ei.

— A ! Uite ! strigă ei. Uite la *ăla.* Așa-i că-i mișto !

Carele alegorice uruie trecînd pe sub copaci. Cîțiva tați au adus scări mobile în vîrful cărora au fixat jardiniere portocalii destul de încăpătoare pentru trei copii. Acești norocoși sînt numai ochi și urechi la toate măștile care trec prin dreptul lor mai-mai să le poată

atinge cu mîna. Mascații, cu nasurile lor aplicate și cu orbitele negre, arată ca niște cavaleri cruciați. Totuși aceste năluci sînt straniu de amabile, aplecîndu-se în dreapta și în stînga și semănînd o puzderie de coliere și brățări, sau expediindu-le la distanță prin aer în direcția spectatorilor de culoare aflați pe teren neutru. Fanfarele unor licee din Louisiana de Nord și Texas merg în urma carelor alegorice. Copii de negri aleargă prin spatele mulțimii, încercînd să țină pasul cu parada și să prindă din zbor fleacurile aruncate prea departe.

Conducătorul echipajului și un duce vin călare, spre noi.

O întreb pe Kate dacă vrea să-l vadă pe Walter sau nu.

— Nu.

— Atunci, să plecăm.

Străzi cuprinse de panică cu Richard Widmark rulează pe Tchoupitoulas Street. Filmul a fost turnat în New Orleans. Richard Widmark joacă pe un inspector sanitar care constată că o cultură de bacili de holeră a scăpat în oraș. Kate privește cu buzele întredeschise și uscate. Înțelege pasiunea mea pentru filme, dar în felul ei jucăuș. Urmează o secvență în care apare chiar cartierul unde se află cinematograful. Kate îmi aruncă o privire — am căzut la învoială să nu vorbim în timpul filmului.

După aceea, ajunși iarăși în stradă, ea cercetează cu luare-aminte cartierul.

— Da, s-a omologat.

Se referă la fenomenul pasiunii de cinefil, pe care eu l-am denumit omologare. În zilele noastre, cînd cineva locuiește undeva într-un cartier, locul nu este omologat din punctul său de vedere. Mai mult ca probabil, el va duce acolo o existență searbădă, și golul din sinea lui se va extinde pînă ce va evacua întregul cartier. Dar dacă vede un film în care apare însuși cartierul său, fie și numai pentru o secvență, el poate locui acolo cu senzația că e și el Cineva, și nu chiar Nimeni.

Judecînd după voce, ea lasă impresia că se simte mult mai bine, dar de fapt lucrurile nu stau așa. Cade în propria-i cursă, de astă-dată, pentru că este tovarășul meu credincios, cea mai bună dintre amice, și cea mai implicată în micile mele căutări. Și, în ciuda tuturor lucrurilor, se surprinde chiar și acum jucînd acest rol. În lungul ei coșmar, vechea noastră prietenie cade ea însăși acum victimă unei transformări surprinzătoare, de-a dreptul sinistre, prin care ea, în mod consecvent, preschimbă în groază tot ceea ce reușește să atingă.

DOI

1.

ULTIMUL WEEK-END de carnaval înainte de Mardi Gras ; afacerile merg foarte prost. Dar azi dimineață m-am trezit cu un sentiment extrem de puternic în legătură cu American Motors. Îmi vînd acțiunile mixte Ford și cumpăr American Motors la cota de 26 1/2.

Azi dimineață am visat iarăși despre război, nu tocmai un vis ci simulacrul unui vis. Și iarăși se simte în birou mirosul acela scîrbos de gutuie din 1951 și din Orient. Nu e vorba de frică, ci de mirosul fricii, și ca atare e o plăcere iritantă, asemeni unui dinte dureros care se lasă cercetat de limbă. Se impregnează în toate obiectele din birou. O analiză a veniturilor mi-l recheamă în minte ; o doamnă a intrat să-și ridice obligațiunile Companiei AT & T și l-a adus cu ea.

Numai secretara mea nu-l simte. O cheamă Sharon Kincaid și e originară din Eufala, statul Alabama. Deși lucrează pentru mine de două săptămîni, n-am invitat-o să facem împreună o plimbare și nici n-am discutat nimic

altceva decît afaceri. Și totuși, adevărul e că de două săptămîni nu mă gîndesc la nimic altceva. Pînă acum pare destul de indiferentă ; și nici nu este într-adevăr frumoasă. E o fată bine făcută, are pe puțin unu șaptezeci înălțime și vreo șaizeci de kilograme — e de statura unei majorete, cu figura, puțin cam prea scurtă și impertinentă, asemeni unuia din personajele feminine pictate de Renoir, și cu ochii puțin cam prea galbeni. Totuși este plăcută, avînd o înfățișare înspăimîntător de îngrijită. Are un fund atît de frumos, încît o dată, cînd traversa camera îndreptîndu-se spre frigider, am simțit cum mă podidesc lacrimile de recunoștință. Este una dintre acele frumuseți de la țară în care Sudul este atît de mănos. De la casa cea mai amărîtă din cel mai nenorocit oraș, din rărunchii unui tătic cu ceafa arsă de soare și a unei mămici cu fața bolovănoasă, răsar cu milioanele aceste minunății de fete, aceste minunății anglo-saxone cu obrăjori ca doi bujori. Sînt mai comune ca vrăbiile, și precum vrăbiile se simt la largul lor pe stradă, în parcuri, pe pragul caselor. Nimeni nu se minunează de existența lor ; nu le sînt dragi nimănui. Primul lucru pe care-l fac e să o zbughească din cuiburile lor, să poposească în orașe, și așa se face că nu le simte nimeni lipsa. Nici măcar bărbații lor nu le dau nici o atenție, oricum nici pe departe atenția pe care o acordă banilor. Eu însă mă umplu de mirare ; le duc lipsa ; îmi sînt dragi.

Vorbesc de cîteva ori la telefon cu mătușă-mea și cu Kate. Kate pare să se simtă mai bine

şi mătuşă-mea e mulţumită şi socoteşte că e meritul meu. A aranjat o consultaţie pentru Kate la doctorul Mink, şi Kate a consimţit să meargă. Cînd mă sună, Kate îmi vorbeşte pe tonul ei analitic. Un soi de tensiune se instituie între noi doi. Pentru nu ştiu care motiv, ea se simte obligată s-o ia cu un pas înaintea convenţiei. Cînd răspund la telefon, în loc să aud : „Alo, aici e Kate", îmi pătrunde în auz o voce scăzută care spune ceva de genul : „Ei bine, pumnalele au început să zboare." Ceea ce înseamnă că ea şi maică-sa s-au războit. Sau : „Ce ştii tu ? În definitiv, celebrez sărbătoarea primăverii." Ceea ce pînă la urmă vrea să spună că, în felul ei ironic şi meditativ, s-a hotărît să ia parte la banchetul oferit în fiecare an în cinstea fostelor regine ale balului de la Neptune. Aşa cum am spus, se stabileşte un soi de tensiune între noi doi, dar sînt bucuros să primesc veşti de la ea. Ca să spun adevărul, sînt puţin îngrijorat din cauza ei. Chiar mai mult decît maică-sa vitregă. Kate cade prea des în propria-i cursă : descoperind întîmplător o ieşire salvatoare iar apoi trîntind uşa şi rămînînd prizonieră. A rupt logodna cu Walter. Dar maică-sa vitregă o înţelege, şi la fel şi Walter, după cîte se pare. Credincios, Walter e gata să facă tot ce îi stă în putinţă — căci nimeni altcineva, de fapt, n-o va conduce cu maşina la hotelul unde are loc banchetul reginelor. Totul pare calm, Kate însă e neliniştită.

— Ei îşi închipuie că mă ajută, dar în realitate nu mă ajută deloc, îmi răsună în ureche vocea ei joasă. Ar fi infinit mai bine dacă, fir-ar ei să fie, nu s-ar mai arăta atît de înţelegători — dacă m-ar da în brînci afară. Să te trezeşti în stradă doar cu doi dolari la sufletul tău, să iei tramvaiul spre centru şi să-ţi faci rost de o slujbă, poate ca stewardesă... Gîndeşte-te numai ce minunat ar fi dacă în următorii douăzeci de ani ai zbura pînă la Houston şi retur, de trei ori pe săptămînă. Crezi că glumesc ? Nu glumesc deloc. Ar fi minunat.

— Atunci, de ce nu ieşi pur şi simplu pe uşă ca să-ţi cauţi o slujbă ? o întreb.

Se lasă o tăcere urmată de un declic. Dar asta nu înseamnă mare lucru. Trîntitul telefonului face parte din felul nostru analitic de a conversa.

Sharon pare să nu bage deloc în seamă aceste convorbiri alexandrine, deşi împărţim acelaşi birou mic şi se află atît de aproape de mine, încît numai dacă mi-aş întinde mîna spre ea, aş putea s-o ating. Astăzi poartă o rochie de coton galbenă fără mîneci ; braţele i se ivesc delicat din răscroiala mînecilor, de parcă ar fi ale unei fetiţe. Dar cînd îşi potriveşte coafura, îţi dai seama că are un braţ în toată puterea cuvîntului. Muşchiul moale şi rotund se destinde sub propria greutate. Odată a plesnit o muscă cu palma, şi biroul meu metalizat artistic a răsunat ca un gong. Stă întoarsă cu spatele la mine, dar oblic, aşa încît îi pot vedea linia obrazului, cu puful lui fin formînd un vîrtej şi cu pometul proeminent, amintind de o stirpe slavă, avîntîndu-se sub tăietura ochiului, ca apoi linia feţii să dea năvală, pierzîndu-se delicat, reducînd chipul la dimensiuni mignone.

Are o fotografie a tatălui ei pe birou, şi lucrul cel mai respingător la el şi atrăgător la ea este tocmai felul în care pometul se precipită înspre adîncitura ochiului, îngustîndu-l pînă la acea privire piezişă de perfidie orientală. Cînd bate la maşină, spătarul capitonat în formă de rinichi al scaunului i se mulează pe şale, realizînd un frumos echilibru de forţe.

M-am îndrăgostit de Sharon Kincaid. Cred că nu ştie nimic despre asta. Nu i-am dat încă nici o întîlnire şi nici măcar nu m-am arătat deosebit de prietenos cu ea. Dimpotrivă. Am fost rece şi distant ca un ofiţer nazist în Parisul ocupat. Totuşi, azi dimineaţă cînd a intrat scoţîndu-şi de pe umăr geanta guatemaleză, scuturîndu-şi părul revărsat pe gulerul îngust, am simţit un freamăt în urechi ca un vînt dinspre deşert. Întîmplarea face să ştiu că în geanta guatemaleză are romanul *Peyton Place*. Îl avea la ea cînd s-a prezentat spre angajare, un exemplar din colecţia ieftină, de buzunar, şi-l ţinea sub poşetă. Şi de atunci l-a tot purtat în geantă, fapt de care îmi dau seama după felul în care se leagănă. Îl citeşte în timpul pauzei de prînz la bufetul cu autoservire A & G. Gustul ei literar mi s-a părut bun la început, dar apoi mi-am schimbat părerea. Sharon a mea nu trebuie să citească tipul ăsta de maculatură.

Persoana ei a dobîndit o valoare inestimabilă pentru mine. Prima oară înţeleg metaforele alambicate ale poeţilor vechi : O, cît de tare te pizmuiesc, pernuţă în formă de rinichi ! O, ce n-aş da să fiu în locu-ţi şi să mă cuibăresc în dulcea adîncitură a şalelor ei, etc. Mai zilele trecute Frank Herbert, de la societatea Economii & Credite de vizavi, se plîngea de cheltuielile sale de regie : chiria era atît, secretara nici ea nu era mai prejos. Imaginează-ţi : Sharon Kincaid în postura de articol pe o listă, la o cotă superioară paznicului şi inferioară chiriei. Totuşi, nu îndrăznesc să-i măresc salariul, deşi o voi face în curînd şi pe bună dreptate. Este o secretară de prima mînă şi a deprins operaţiile mult mai rapid decît Marcia sau Linda. Doar atît ştiu din discuţia preliminară angajării : e născută în districtul Barbour, statul Alabama ; a frecventat colegiul Birmingham Southern timp de doi ani ; părinţii ei au abandonat ferma şi au divorţat, mama ei vinde ciorapi de mătase naturală şi o vizitează adesea, dar nu locuieşte împreună cu ea. Sharon stă într-o pensiune pe Esplanadă. Colega ei de cameră lucrează pentru firma Alcoa. Într-o seară am trecut cu maşina pe lîngă casă, o hardughie înaltă, îngustă, cu ferestre albastre şi cu o reţea de ţevărie exterioară expusă vederii, la parter.

Păstrez faţă de ea un soi de distanţă, à la Gregory Peck. Sînt un tip înalt, am părul negru şi ştiu tot atît de bine ca şi el cum să mă ţin deoparte ca să-mi pun în evidenţă frumuseţea ochilor şi cum să am grijă ca obrazul să nu mi se împlinească prea tare, strîngînd din buze şi articulînd cînd şi cînd cîte un cuvînt însoţit de o încuviinţare scurtă a capului.

Şi cel mai bun lucru ar fi să mă ţin la distanţă. Astăzi, mai tare ca oricînd, îmi şuieră în

urechi mistralul. Sînt aproape bolnav din cauza asta. O doresc și simt dorința ca pe o durere a inimii. Acum zece minute s-a răsucit în scaunul ei de birou ca să-mi dea o scrisoare și nici măcar nu m-a atins, dar pluteau în jur arii din *Cavalerul Rozelor* și dinspre ea venea miros de țesătură galbenă de bumbac și de vară, vara care se apropie. O dată chiar mi-a atins mîna cu partea caldă și moale a brațului, și atunci scîntei nenumărate au prins să zboare pe la coada ochiului și amețeala m-a cuprins de-a binelea.

Astăzi citesc *Arabia Deserta* așezată între niște coperți pe care scrie Standard & Poor. Ea ascunde *Peyton Place ;* eu ascund *Arabia Deserta.*

> Plăcut, ca atunci cînd dogoarea aprinsă a zilei s-a mîntuit, e focul nostru molcom de seară. Soarele scapătă la marginea unei stepe montane din Arabia, a cărei altitudine obișnuită e de peste 1000 de metri, aerul uscat și ușor este curînd împrospătat, nisipul se răcește repede ; la trei degete adîncime persistă totuși căldura solară a arșiței de peste zi pînă la noul răsărit. După jumătate de oră ne aflăm în plină noapte albastră și într-o lumină stelară limpede și albă prin care se străvede strălucitor cu o claritate uimitoare brîul Căii Lactee. La vremea cînd soarele apune, nevasta nomadului aduce în adăpost o legătură de vreascuri și nuiele uscate, pe care le-a smuls sau le-a scos în pustie cu o săpăligă (o unealtă pe care arareori o posedă) ; trîntește această povară de partea noastră a vetrei, ca să avem ce pune pe focul dulce-aromitor al serii.

A existat o vreme cînd asta ar fi fost ultima carte din lume pe care aș fi ales-o să o citesc. Pînă mai acum cîțiva ani, citeam doar cărți „fundamentale“, cu alte cuvinte cărți-cheie despre subiecte-cheie, așa cum e *Război și Pace,* romanul romanelor ; *Studiul Istoriei* de Arnold Toynbee, care oferă o rezolvare a problemei timpului ; cartea lui Schroedinger *Ce este viața ?,* lucrarea lui Einstein *Universul așa cum îl văd eu,* și altele din aceeași categorie. În acei ani mă postam în afara universului și încercam să-l înțeleg. Trăiam în camera mea ca un Oarecine locuind Orișiunde și citeam cărți fundamentale și doar ca divertisment făceam cîte o plimbare prin cartier, și cu totul ocazional vizionam un film. Desigur, n-avea nici o importanță pentru mine locul în care citeam o carte cum e *Universul extensibil.* Cel mai mare succes al acestei întreprinderi, pe care o numesc căutarea mea pe verticală, s-a produs într-o noapte cînd stăteam într-o cameră de hotel, în Birmingham, și citeam o carte numită *Chimia vieții.* Cînd am terminat-o, mi s-a părut că principalele țeluri ale căutării mele fuseseră atinse, sau erau principial accesibile, drept care am ieșit în oraș și am văzut un film numit *S-a-ntîmplat într-o noapte,* film care a fost și el foarte bun. O noapte de pomină.

Singura piedică era că, deși toate problemele universului fuseseră rezolvate de-a fir a păr, eu însumi rămîneam în aer. Și așa se face că ședeam întins în camera mea de hotel, cu toate căutările încheiate, și eram totuși silit să respir o dată și încă o dată, și încă o dată... Dar acum mă îndeletnicesc cu un alt soi de căutare, o căutare pe orizontală. Ca urmare, ceea ce se petrece în camera mea este mai puțin important. Important este ce am să găsesc cînd voi părăsi camera și voi rătăci prin cartier. Înainte, peregrinările mele erau un divertisment. Acum peregrinez cu toată seriozitatea și găsesc în lectură un divertisment.

Sharon rămîne ca o stană de piatră cît timp vorbesc cu mătușă-mea despre Kate, în felul nostru vechi de a discuta, din Feliciana, și cît timp vorbesc cu Kate, în stilul nostru analitic de a purta o conversație. Totuși ea le recunoaște vocea și îmi trece telefonul cu un „doamna Cutrer" sau cu un „domnișoara Cutrer". Acum, în timp ce răspunde iar la telefon, îmi trece prin minte că în asemenea situații s-ar putea să nu fie chiar atît de nepreocupată de sine pe cît pare : își lasă capul într-o parte, își propteşte creionul în obraz, ca secretara din reclama comercială Prell. Își îngroapă microfonul în piept :

— Domnul Sartalamaccia v-a sunat mai devreme. Am uitat să vă spun.

— *El* e la telefon ?

Face din cap în semn că da. Mă urmărește cu ochii ei de agată. Îmi fac repede în minte o socoteală în stil Gregory Peck și întind o mînă în direcția telefonului, fără să mai am timp și pentru ea.

E o chestiune cu totul neînsemnată. Domnul Sartalamaccia vrea să cumpere un teren, de fapt moștenirea mea, o parcelă de mlaștină fără nici o valoare, în districtul St. Bernard. Îmi oferă opt mii de dolari. Este suficient ca să-i spun da pe loc, dar tocmai acum mi se năzare o idee à la Gregory Peck. Îi propun domnului Sartalamaccia să ne întîlnim la fața locului, mîine dimineață, la ora zece și jumătate. Pare dezamăgit.

— Domnișoară Kincaid, aș dori să mă însoțești mîine în districtul St. Bernard, ca să transcrii un titlu de proprietate la notariat.

Într-adevăr, ar fi interesant de văzut cît a plătit tata pentru el. Orice acte de-ale tatei, chiar și numai semnătura lui, sînt de natură să-mi ofere un punct de reper în căutările mele.

— Districtul St. Bernard ?

Pentru Sharon a mea, proaspăt sosită din Eufala, aș fi putut tot atît de bine să spun muntele Saint Michel.

— O să ne întoarcem aici în jur de ora unu.

— Mi-e indiferent la cît, dacă pot ajunge pînă în cartierul vilelor înainte de șapte jumătate, mîine seară.

De rîndul ăsta mă înverșunez în stil Gregory Peck, și nu-i de glumă. Ei drace ! Nu-i nici de trei săptămîni în New Orleans și a și început să meargă la întîlniri ?

2.

Clienţii vin şi după orele de program şi aşa se face că plec de la birou seara tîrziu. Spre deosebire de clienţii marilor agenţi de bursă din centru, cea mai mare parte dintre clienţii noştri sînt proprietari de magazin sau slujbaşi. Făcutul banilor reprezintă pentru mine o sursă de satisfacţie. Nici măcar Sharon sau *Arabia Deserta* nu mă poate abate de la acest lucru. Mi-a venit ieri o altă idee, pe cînd citeam despre Kahlil străbătînd zona înaltă a platoului Negd. Valoarea ei constă în aceea că nu trebuie doar să aducă bani ; trebuie de asemenea să mă apropie şi mai mult de Sharon. O voi discuta cu ea mîine. Prima mea idee a fost în legătură cu clădirea în sine. Arată ca o bancă în miniatură, cu pilaştrii şi porticul ei în stil corintic şi cu ornamentele din fier de deasupra ferestrelor. Numele firmei Cutrer, Klosterman & Lejier este scris cu litere gotice, şi dedesubt, cu litere mai mici, numele societăţilor bostoniene pe care le reprezentăm. Are un aer mult mai conservator decît băncile moderne din Gentilly. Proclamă către întreaga lume : metodele moderne sînt, fără îndoială, excelente, dar găsiţi aici o bună stabilitate de modă veche, o stabilitate dublată însă şi de imaginaţie. Ceva din străvechea Noua Anglie, dar cu o savoare creolă. Faţada în stil Partenon a costat douăsprezece mii de dolari, dar comisioanele s-au dublat. Tînărul pe care îl vezi înăuntru este evident integritatea personificată ; nu-ţi cere

nimic altceva decît să-l laşi să-ţi organizeze viitorul. E adevărat. Asta e tot ce cer.

Soarele a apus, dar cerul este luminos şi senin şi la răsărit are culoarea unui măr încă verde. Din ceaţa amestecată cu fum n-a mai rămas nimic decît un zbenghi sus, peste Chef Menteur. Lilieci vînează insecte în aerul cald, zburînd razant cu caldarîmul. Plonjează slobozind ţipetele lor gîjîite şi apoi se avîntă iarăşi în tăriile limpezi. Mă opresc la colţul bulevardului Elysian Fields să cumpăr un ziar de la Ned Daigle. Ned a fost pe vremuri jocheu şi seamănă puţin cu Leo Carroll, dar e mai bătrîn şi mai uscăţiv.

— Ce mai faci, Jackie ? strigă el cu vocea lui răguşită de bas, semănînd cu gîjîitul liliecilor.

Se îndreaptă spre maşini, păşind anevoie sub povara ziarelor pe care le împătureşte din mers cu gesturi iuţi şi îndemînatice. Se strecoară printre automobilele oprite la trecerea de pietoni a bulevardului şi reuşeşte să vîndă vre-o şase-şapte ziare pînă se schimbă culoarea semaforului. Ned îi cunoaşte pe toţi din incinta parcului de agrement, inclusiv pe toţi derbedeii şi pe toţi escrocii. În sezonul de curse mi-i aduce adesea la mine la birou. Din nu ştiu care motiv, el îşi închipuie că samsarlîcul pe care îl practic reprezintă o instituţie meritorie şi virtuoasă, ceva în genul unei biserici. Şi gangsterii îşi închipuie acelaşi lucru ; un număr destul de însemnat dintre ei investesc capital în acţiuni cu şanse de creştere vertiginoasă, pe numele copiilor lor. Unchiul Jules ar rămîne înmărmurit dacă ar şti cine sînt unii dintre clienţii săi care

posedă acţiuni emise de Massachusetts Investors Trust.

— Crezi că vom avea vreme bună, de carnaval, Jackie ?

Stăm pe refugiul de beton între cele două şuvoaie ale traficului. Culoarea semaforului se schimbă şi Ned o porneşte din nou la drum.

Seara este momentul cel mai plăcut în Gentilly. Nu există prea mulţi copaci, iar clădirile sînt scunde şi lumea aparţine în întregime cerului. Cerul este un ocean adînc şi limpede, plin de lumină şi viaţă. O formaţie de nori asemenea unei cozi de cal se resfiră în înaltul cerului deasupra golfului. La mare altitudine deasupra Lacului, un V de ibişi întrerupt se îndreaptă spre mlaştină ; brusc devin albi, în momentul în care pătrund în fascicolul de raze piezişe ale soarelui. Lăstunii intră într-un strat intermediar al curenţilor de aer şi, ciripind, se abat spre pămînt, cu asemenea viteză încît, la început, am impresia că nişte musculiţe mi-au traversat în goană pleoapele. În ultimul sector al cerului, de nuanţa mărului încă verde, un aparat de zbor Lockheed Constellation pierde din înălţime, cu luminile de poziţie clipind în amurg. Microbuze şi autobuze Greyhound şi camioane de mare tonaj acţionate de motoare Diesel uruie înspre litoralul golfului, luminile fabuloase de semnalizare lăsînd o dîră de lumină mată, ca de rubin, ce se pierde în răsăritul învăluit acum într-un întuneric din ce în ce mai profund. Majoritatea clădirilor comerciale sînt pustii, cu excepţia staţiilor de benzină, unde vînzătorii spală cu furtunul betonul

sub felinarele şi reclamele companiilor Gulf şi Shell Oil.

În drum spre casă mă opresc la Tivoli. Rulează un film cu Jane Powell, dar n-am de gînd să-l văd. Dar cum domnul Kinsella, administratorul cinematografului, mă vede, pur şi simplu mă trage înăuntru de mîneca hainei să-mi arunc privirea doar o clipă. Spune că filmul e din categoria acelora extrem de plăcute, şi o face cu toată seriozitatea. Şi iat-o pe Jane într-un stil degajat şi elegant, pe stradă, la braţ cu un individ, interpretînd un şlagăr cu tema : „Hai, vino-ncoa şi cîntă."

Portarul, poliţaiul din colţ, şoferul de taxi, cufundaţi în propria lor nefericire, zîmbesc şi încep să bată din picioare. Nu se întîmplă aproape niciodată să ies deprimat de la un film, şi apoi Jane Powell e o fată foarte arătoasă. Dar toată disperarea de acolo te face pînă la urmă să simţi un gol în stomac. Mă uit prin sală. Şi domnul Kinsella are problemele lui. Sînt doar cîţiva cinefili solitari, împrăştiaţi în întuneric, din cei mai fantomatici care vizionează filme după-amiaza, fiecare, cu sau fără Jane, cufundat în propria sa nefericire. În drum spre ieşire mă opresc la ghişeul casei de bilete şi stau de vorbă cu doamna de Marco, o persoană slabă, brunetă şi veşnic neliniştită, care lucrează aici de cînd m-am mutat în Gentilly. N-o interesează filmele şi nu găseşte nici o satisfacţie în slujba ei (deşi în fiecare seară poate să vizioneze cea mai mare parte din ultimul spectacol). Îi spun că e o slujbă foarte atrăgătoare şi că n-aş găsi plăcere mai mare

decît să stau aici seară de seară și an de an, privind cum se lasă seara pe bulevardul Elysian Fields. Dar ea își închipuie întotdeauna că o iau peste picior, și atunci schimbăm subiectul discutînd despre cariera fiului ei în cadrul forțelor aeriene. El se află cu unitatea sa în Arizona și urăște deșertul. Îmi pare rău că așa stau lucrurile, pentru că mie mi-ar place foarte mult acolo. Și totuși, vreau să ascult mai departe. Simt nevoia, înainte de a viziona un film, să aflu cîte ceva despre sala de cinema sau despre oamenii care lucrează acolo, să realizez un contact mai înainte de a-i trece pragul. În acest fel am ajuns să-l cunosc pe domnul Kinsella : inițiind cu el o conversație despre problemele cinematografului. Am descoperit că majoritatea oamenilor n-au cu cine schimba o vorbă, cu alte cuvinte că nu există nimeni care să vrea să-i asculte. Cînd într-adevăr un om își dă pînă la urmă seama că vrei sincer să-i asculți păsul, atunci pe chipul său se întipărește o expresie căreia merită să-i acorzi toată atenția. Să nu mă înțelegeți greșit. Nu sînt José Ferrer făcătorul-de-bine, care rătăcește de la un loc la altul cu un fluieraș, ca să-i facă pe oameni fericiți. Astfel de făcători-de-bine nu vor cu adevărat să-și plece urechea, nu sînt egoiști în adevăratul sens al cuvîntului cum sînt eu ; ei sînt pur și simplu amabili și se plictisesc de moarte, iar cei care-i ascultă nu se veselesc cu adevărat. Pentru fiecare José amabil pe care mi-l poți arăta înveselind o doamnă vîrstnică, eu am să-ți arăt doi oameni cuprinși de disperarea cea mai neagră. Mama mi-a spus

adesea să nu fiu egoist, dar am început să suspectez acest îndemn. Nu. Fac tot ceea ce fac numai din propriile mele rațiuni egoiste. Dacă n-aș vorbi cu proprietarul cinematografului sau cu vînzătorul de bilete, aș fi pierdut, rupt de realități — metafizic vorbind. Ar fi ca și cum aș viziona un film care altminteri ar putea fi proiectat oriunde și oricînd. Există pericolul de a ieși cu totul din sfera timpului și spațiului. E foarte posibil să devii o stafie și să nu știi dacă te afli în cartierul Loews din Denver, sau în suburbia Bijou din Jacksonville. Așa s-au întîmplat lucrurile cu mine.

Și totuși, aici la Tivoli am descoperit pentru prima oară că spațiul și timpul au gust de bame. Era pe vremea uneia din reluările *Rîului Roșu*, acum vreo doi ani, cînd am devenit conștient de primele indicii privitoare la propria mea curiozitate în legătură cu scaunul anume pe care ședeam, cu persoana de la casa de bilete... În timpul unei scene absurde, cînd Montgomery Clift îl copleșea pe John Wayne într-o luptă cu pumnii, am făcut pe brațul scaunului un zbenghi cu unghia. Ce se va întîmpla, mă întrebam, cu această bucată de lemn peste douăzeci de ani, peste 543 de ani ? Acum zece ani călătoream prin Vestul Mijlociu, cînd am făcut un popas de trei ore în Cincinnati. Timp suficient ca să merg să-l văd pe Joseph Cotten în *Vacanța,* la un cinematograf de cartier numit Altamont — dar nu înainte de a intra în vorbă cu persoana de la casa de bilete, o doamnă pe nume Clara James, și de

a afla că e bunica a șapte nepoți și că toți locuiesc în Cincinnati. Ne mai trimitem și acum felicitări de Crăciun. Doamna James este singura mea cunoștință în tot statul Ohio.

Odată întors acasă, primul lucru pe care îl zăresc este o scrisoare de la mătușă-mea. Scrisoarea e așezată după pescărușul de aluminiu ce străjuiește ușile mobile de la intrarea în apartament. Știu despre ce este vorba. Nu e de fapt o scrisoare, ci doar un citat demn de reținut. Adesea după cîte o discuție serioasă pe care o port cu ea, îi mai vin idei pe care e nerăbdătoare să mi le comunice. Uneori primesc o asemenea notiță din senin. Își dă multă osteneală cu mine. Tare aș vrea să-i pot fi pe plac într-o măsură mai mare.

Dar înainte de a citi scrisoarea, doamna Schexnaydre coboară și-mi lasă cu împrumut exemplarul ei din *Reader's Digest*. Doamna Schexnaydre este o blondă viguroasă, fără însă să depășească înălțimea unui ponei ; fie vară fie iarnă, poartă în picioare cipici. E foarte drăguță cu mine și are grijă ca totul să arate ca scos din cutie. Sărmana femeie e foarte singură ; nu cunoaște pe nimeni, în afară de zugravii, dulgherii și electricienii care lucrează întruna în casa ei. Locuiește în New Orleans de o viață, dar nu cunoaște pe nimeni. Uneori ne uităm la televizor împreună, cu o sticlă de bere între noi, și discutăm despre cea mai fericită perioadă din viața ei, anii petrecuți la școala de pe strada MacDonough nr. 6. Și asta pentru că televizorul ei funcționează pe canalul 12, în timp ce al meu nu. Urmărește cu

regularitate emisiunile concurs „Cine știe cîștigă" și are chiar sentimentul că îi cunoaște pe concurenți. Uneori reușesc să o conving să meargă la film cu mine. Singurul lucru de care se teme în viață sînt negrii. Deși rareori se văd negri în această parte din Gentilly, curticica noastră este împrejmuită cu un gard de protecție împotriva uraganelor, de vreo doi metri jumătate ; fiecare fereastră are zăbrele. Cu trecerea anilor a adunat trei cîini, fiecare pe motiv că avea faima de a manifesta o intoleranță deosebită față de negri. Personal n-am nimic împotriva acestei trăsături de caracter la un cîine — căci după cîte îmi dau seama, temerile doamnei Schexnaydre ar putea fi pe deplin justificate. Totuși, sînt niște nenorocite de javre și, colac peste pupăză, nu mă înghit nici pe mine. Pe una mai ales o detest profund, o bestie roșcată cu un bot ascuțit și cu o coadă stufoasă și îmbîrligată pe spinare, care lasă la vedere o noadă mare, cu nenumărate cute. L-am botezat în cele din urmă Jigodie Trandafirie. De obicei se mulțumește să mă repereze și să-și arate colții, dar într-o noapte cețoasă s-a năpustit dintr-un tufiș de azalee și m-a înșfăcat de picior. De cîte ori am ocazia și știu că doamna Schexnaydre este în oraș, îi plasez cîte un picior zdravăn între coaste și-l trimit la plimbare schelălăind.

— Uite, am însemnat aici un articol pentru dumneata, un articol cu mult miez, spune ea pe nerăsuflate și se arată a fi gata să se retragă imediat, ca să demonstreze că nu face parte

dintre acele proprietărese care tulbură intimitatea chiriaşilor lor.

Mă bucur că am revista. Articolele sînt într-adevăr pline de miez şi tonice. Oameni care în mod obişnuit se ştie că nu se înghit sau cel puţin sînt indiferenţi unii faţă de ceilalţi descoperă că au multe în comun. Îmi aduc vag aminte despre un articol în legătură cu o pană a metroului din New York. Pasageri care pînă atunci stătuseră cu nasul cufundat în ziar au început să vorbească între ei. Au descoperit că cei cu care călătoreau erau fiinţe omeneşti foarte asemănătoare cu ei înşişi, nutrind aceleaşi speranţe şi visînd aceleaşi vise, că oamenii din lumea întreagă şi chiar şi newyorkezii seamănă foarte mult între ei — conchidea articolul — şi dacă li s-ar da prilejul ar constata că descoperă unii la ceilalţi mult mai multe lucruri care să le placă decît care să le displacă. Un bătrîn singuratic s-a pomenit adresîndu-se înfierbîntat unei tinere fete în legătură cu pasiunea lui de a creşte stînjenei într-o jardinieră, iar ea lui în legătură cu speranţele şi visurile ei de a face din artă o vocaţie. Trebuie să-i dau dreptate doamnei Schexnaydre : un asemenea episod este într-adevăr tonic. Pe de altă parte, numai faptul că m-aş afla între atîţia oameni m-ar aduce într-o stare de surescitare. Ca să spun adevărul adevărat, dacă aş fi eu o fată tînără, n-aş avea nimic de-a face cu filosofii amabili şi vîrstnici ca cei portretizaţi de Thomas Mitchell în filme. Tipii de soiul ăsta îmi par cam suspecţi.

Dar nu pot citi acum articolul. Scrisoarea mătuşă-mi exercită o atracţie mai puternică asupră-mi. Ea se gîndeşte mereu numai la alţii — este într-adevăr altruistă, singura persoană din cîte cunosc care se comportă astfel. Cînd citeşte sau gîndeşte ceva ce ar putea fi de folos altora, mai mult ca sigur că îl şi notează, expediindu-l apoi cu poşta. Da, este un citat demn de reţinut. Nu are nici formulă de adresare, nici semnătură, e doar un paragraf compact, caligrafiat viguros şi cu literele aplecate spre stînga.

> Concentrează-ţi în fiecare clipă gîndirea asemeni unui cetăţean roman şi unui bărbat, spre a duce la îndeplinire cu demnitate simplă şi deplină lucrul ce-l ai de făcut, nutrind un sentiment de afecţiune, de libertate şi de dreptate. Aceste cuvinte ale împăratului Marc Aureliu mi se par un sfat cît se poate de bun, chiar şi pentru un derbedeu şi un neisprăvit.

Odaia mea are tot atît de puţină personalitate cît o cameră de motel. Am avut grijă să nu o supraîncarc cu obiecte. Biblioteca mea se compune dintr-o singură carte, *Arabia Deserta.* Televizorul meu arată de parcă ar fi un automat de înghiţit monezi. Pe perete, deasupra patului, atîrnă două stampe de Currier şi Ives reprezentînd patinatori pe gheaţă în Central Park. Cît de triste par siluetele alunecînd uşor în pas de dans ! Cît de trist pare oraşul !

Deschid televizorul și mă proțăpesc în fața lui cu mîinile pe genunchi, în jilțul meu cu spătar făcut din stinghii transversale. Începe o piesă cu Dick Powell. El joacă rolul unui magnat cinic care încearcă să dobîndească controlul asupra ziarului dintr-un orășel. E însă complet descumpănit de solicitudinea și sinceritatea locuitorilor. Pînă și redactorul șef pe care încearcă să-l ruineze e amabil cu el. Și chiar și atunci cînd îl escrochează pe acesta, provocîndu-i un atac de cord și în cele din urmă moartea, redactorul șef este cît se poate de prietenos și nu scapă prilejul de a-i ține lui Powell o predică bazată pe înțelepciunea locală. „Nu sîntem mare scofală ca oraș", spune redactorul șef pe patul de moarte, legănîndu-se pe muchea abisului eternității. „Sîntem însă prietenoși." În cele din urmă, Powell e convertit de acești oameni cumsecade și, în loc să mai încerce să ia ziarul sub controlul său, se adresează fiicei redactorului-șef cerîndu-i să-l angajeze ca reporter, astfel încît să poată lupta împotriva corupției politice.

E ora la care trebuie să mă duc s-o iau pe Kate.

3.

Diseară, adică joi noapte, repet un experiment care altă dată mi-a reușit.

Acum paisprezece ani, pe cînd eram student în anul doi, am văzut un western la un cinema-

tograf pe Freret Street, un loc frecventat de studenți și cunoscut lor sub numele de „La Subsuoară." Filmul era *Incident la Oxbow* și era foarte bun. Era cam la vremea asta cînd l-am văzut, fiindcă ieșind de acolo, îmi aduc și acum aminte, m-a izbit mirosul de lemnul cîinelui însoțit de pocnetul bobițelor de camfor sub tălpi. (Toate filmele păstrează în ele mirosul unui cartier și al unui anotimp : în august 1941 am văzut la Arcola, statul Mississippi, *Nimic nou pe frontul de vest,* unul dintre primele mele filme în care actele de eroism erau înfăptuite, nu doar ca la carte, ci în mod inevitabil, în întunericul dens și melodios al verii în Deltă și în aerul greu de mireasma semințelor coapte de bumbac.) Ieri seară am observat în Picayune că se dă alt western la același cinematograf. Drept care m-am și dus cu mașina pînă la mătușă-mea, apoi am luat împreună cu Kate tramvaiul ce trece pe St. Charles Street, așa încît să trebuiască să străbatem pe jos campusul universitar.

Nimic nu se schimbase. Am stat acolo, cred în același scaun, și apoi am ieșit în mireasma de lemnul cîinelui. Bobițele de camfor pocneau sub tălpi pe aceeași porțiune desfundată a trotuarului.

O repetiție reușită.

Ce este o repetiție ? O repetiție este o retrăire aidoma unei experiențe trecute, în scopul de a izola segmentul de timp care s-a scurs, pentru ca acesta, timpul scurs, să poată fi savurat în sine, fără obișnuita falsificare a evenimentelor

ce imobilizează timpul învăluindu-l, precum glazura arahidele. Săptămîna trecută, de exemplu, am trăit o repetiţie accidentală. Aflîndu-mă la bibliotecă, am luat în mînă o revistă editată în limba germană. Mi-au căzut ochii pe o reclamă pentru crema Nivea înfăţişînd o femeie a cărei faţă, pe care se putea distinge fiece fibră, era îndreptată către soare. Mi-am adus aminte atunci că văzusem cu douăzeci de ani în urmă, aceeaşi reclamă într-o revistă de pe biroul tatălui meu, aceeaşi femeie, cu acelaşi ten, pe care se putea distinge fiece fibră, aceeaşi cremă Nivea. Evenimentele celor douăzeci de ani interpuşi au fost astfel neutralizate, cele treizeci de milioane de morţi şi nenumăratele suplicii, dezrădăcinări şi peregrinări dintr-un loc într-altul. Nimic însemnat nu se putuse întîmpla, întrucît crema Nivea era exact cum fusese mai-nainte. Rămînea doar timpul în sine, un conglomerat de alune în glazură de caramel, o porţiune netedă de un yard.

Ce gust au dobîndit atunci cei paisprezece ani care s-au scurs de la *Incident la Oxbow* încoace ?

Ca de obicei, faptul îmi scăpa. Totul se reducea doar la o zeflemea la adresa vechilor scaune, cu furnirul plesnit şi cu tapiţeria sfîşiată, dar care rezistaseră cu toate acestea de parcă ar fi aşteptat să vadă ce am făcut din cei paisprezece ani ai mei. Se mai reducea şi la sentimentul tainic al miracolului dăinuirii, al tuturor nopţilor, al nopţilor ploioase de vară la douăsprezece şi la unu şi la două noaptea, cînd scaunele înfruntau singure timpul, acolo în cinematograful pustiu. Dăinuirea e ceva care trebuie justificat. Nu poţi pur şi simplu să te sustragi printr-o simplă ridicare din umeri.

— Şi-acum încotro ? întreabă Kate.

Stă lipită de mine sub copertină jupuindu-şi nervoasă pieliţele din jurul unghiei de la degetul mare şi scrutînd întunericul.

— Unde doreşti.

— Continuă cu ce aveai să spui.

— Cum vrei tu.

Îl văzuse după-amiază pe Merle Mink şi pare să se simtă mai bine din pricina asta. El a fost întru totul de partea ei în ce priveşte ruperea logodnei cu Walter şi a stabilit un program nu foarte riguros de vizite la cabinet. Cel mai important lucru este însă faptul că ea nu mai are sentimentul că se află pe marginea unui abis.

— Dar, spuse ea pe un ton posomorît, în timp ce ne ocupam locurile cu puţin înainte de a se stinge lumina, partea proastă e că întotdeauna cînd mă aflu în compania doctorilor sînt în forma mea cea mai bună. Exercit asupra lor o atracţie irezistibilă. Mă simt minunat cînd sînt bolnavă. Numai cînd sînt bine se întîmplă să... Se opreşte brusc acum, la umbra arborelui de camfor, şi se agaţă de braţul meu cu amîndouă mîinile. Ai observat că oamenii devin ei înşişi doar în momente de boală, de calamitate sau moarte ? Îmi amintesc că la vremea accidentului oamenii au fost atît de buni, de săritori şi

de tangibili. Toată lumea a pretins că pînă în acel moment viețile noastre nu fuseseră cu nimic mai puțin reale decît acea clipă și că viitorul avea să fie și el la fel de real, în vreme ce adevărul-adevărat era că realitatea noastră fusese dobîndită numai cu prețul morții lui Lyell. Un ceas mai tîrziu ne estompaserăm iarăși cu toții, apucînd-o fiecare pe calea sa obscură.

Rătăcim de-a lungul potecilor întunecoase ale campusului universitar și ne oprim lîngă terasa năpădită de buruieni din spatele laboratorului. Șed pe treapta de beton și nu mă gîndesc la nimic. Kate își duce degetul însîngerat la gură.

— Ce este locul ăsta ? întreabă ea.

Un felinar deasupra potecii proiectează un glob de aur printre tufișurile crescute ca niște copaci.

— Timp de patru ani am petrecut fiece după-amiază într-unul din laboratoarele alea de sus.

— Asta face parte cumva din repetiție ?

— Nu.

— Din căutare ?

Nu-i dau nici un răspuns. Își închipuie probabil că pot fi serios numai în modul în care poate fi ea serioasă : cu un fel șugubăț de seriozitate, ce nu mai e de loc seriozitate, ci disperare travestită în seriozitate. Aș vrea mai curînd să nu-i pomenesc de astfel de lucruri, întrucît fără îndoială că le va lua drept o excentricitate rafinată, asemeni celeia practicate de colega ei de cameră, despre care povestea

adesea : „ Ce fată ciudată, BoBo. Știi ce-i plăcea să facă ? Colecționa căprioare metalice. Localizase fiecare căprioară metalică din districtul Westchester și, o dată pe lună, cu religiozitate, pleca într-un turneu de vizite — pur și simplu parca și se uita la ele. Fiecăreia îi pusese cîte un nume : Tertullian, Archibald MacLeish, Alf Landon... Și nu glumea defel în legătură cu asta." Pe mine nu mă interesează nici un pic fete ca BoBo, nici astfel de comportări șugubețe cum ar fi colecționarea de căprioare metalice în districtul Westchester.

— De ce nu te așezi ? o întreb cu iritare în glas.

— Deci căutarea pe verticală are loc atunci cînd...

(Am devenit oare irascibil acum, că ea a adus vorba de asta, pentru motivul că, în fond, eu însumi mă port de parcă aș fi BoBo cu afurisitele ei de căprioare metalice ?)

— Dacă intri pe ușa din față a laboratorului, întreprinzi căutarea pe verticală. Iei o probă, un centimetru cub de apă, sau o broască, sau un vîrf de cuțit de sare, sau o stea.

— Afli chestiuni generale ?

— Și căutarea e presărată cu emoții.

— De ce ? întreabă ea.

— Pentru că, pe măsură ce mergi mai în profunzime în căutarea ta, unifici lucrurile. Înțelegi tot mai multe elemente folosindu-te de tot mai puține formule. În asta rezidă tot interesul. Desigur că întotdeauna urmărești lucrul

cel mare, cheia cea nouă, punctul secret de reazem al pîrghiilor, și asta este partea cea mai autentică a întreprinderii.

— Și nu are nici o importanță cine ești și unde te afli ?

— Nu.

— Și nu te paște primejdia de a deveni un nimeni nicăieri ?

— Nu are importanță.

Kate disecă lucrurile cu bisturiul bărbătesc al minții ei, dar și cu disperare de femeie. De asta iau toate măsurile să nu mă port mult mai serios decît ea.

— Pe de altă parte, dacă rămîi aici în spate și scoți din lada de gunoi un stîrv oarecare, un specimen care a fost folosit și aruncat, mai rămîne ceva, un punct de reper ?

— Da, dar hai să mergem.

— Ești un tip rece, dragă.

— Tot atît de rece ca și tine ?

— Mai rece. Rece ca mormîntul.

Pășește alături, smulgîndu-și nervos pielița din jurul unghiei. Eu nu spun nimic. Lipsește doar puțin ca să se lanseze împotrivă-mi, într-una din acele evaluări „ultra-sincere".

— Știi, nu-i deloc exclus să nu bagi în seamă tocmai lucrul cel mai evident. Și pe care nu l-ai recunoaște nici chiar dacă te-ai prăbuși grămadă peste el.

— Ce anume ?

Nu vrea să-mi spună. În loc de asta, în tramvai devine veselă și caldă cu mine. Mă prinde strîns, cu ambele brațe, pe după mijloc, îmi dă

un sărut pe gură și mă privește cu ochii ei căprui, ale căror pupile s-au făcut ca două discuri.

4.

Se face ora două și încă nu m-am întors la Gentilly. Totuși la un moment dat, înainte de a se crăpa de ziuă, mă trezesc tresărind violent și pentru tot restul timpului zac într-o letargie din care totuși răzbat trezia și pînda. N-am mai dormit profund de mulți ani. Din timpul războiului, cînd am fost scos din circulație timp de două zile, de atunci nu mi-am mai pierdut cunoștința așa cum se întîmplă copiilor în somn, trezindu-se apoi la o lume nouă fără să-și mai aducă aminte nici măcar de momentul în care s-au dus la culcare. Eu știu întotdeauna unde mă aflu și cît e ceasul. Ori de cîte ori simt că sînt pe punctul de a mă cufunda într-un somn adînc, ceva mă trage întotdeauna de mînecă : „Ei, nu așa de repede. Ia imaginează-ți că te culci și se întîmplă. Ce te faci ?" Ce poate fi acest ceva care urmează să se întîmple ? Evident, nimic. Și totuși stau întins acolo treaz și atent ca o santinelă cu urechile ciulite spre cel mai mic zgomot. Aud pînă și Jigodia Trandafirie în boschetul de azalee, răsucindu-se de cîteva ori în jurul cozii ca să-și găsească locul.

Cînd mijește prima rază de lumină, mă îmbrac și mă strecor tiptil afară nefăcînd nici cel mai mic zgomot, așa că nici un cîine nu tresare. Îmi

îndrept pașii spre lac. Noaptea de vară mai stăruie încă în înaltul cerului. Un aer cald și încărcat de umezeală și-a croit drum urcînd dinspre golf, dar pămîntul păstrează încă amintirile iernii și zace rece și mustind de umezeala iscată din rouă.

E plăcut să dai o raită prin suburbii la această oră. Oricum, nimeni nu trebăluiește pe trotuar acum și n-au apărut nici măcar copii pe triciclete și mini-tractoare. Betonul are un aer virginal, cu un aspect tot atît de proaspăt ca în ziua în care a fost turnat ; printre crăpături răsar tot felul de buruieni.

Cu cît te apropii de lac, cu atît casele sînt mai luxoase. Am lăsat în urmă căsuțele cu verandă, sau vilele duplex și modestele reședințe de fermier. Apar acum locuințe de cincizeci-șaizeci de mii de dolari, moderne și destul de spațioase, cu palmieri și pini australieni plantați în ghivece mari de cărămidă, și altele imitînd stilul franțuzesc din provincie sau pe cel colonial din Louisiana. Piscinele exală aburi în jur, asemeni unor gheizere adormite. Casele astea au un aer impunător în lumina soarelui ; mă atrag prin culorile lor pastelate, prin pajiștile lor îngrijite și garajele curate și spațioase. Am observat însă că la această oră timpurie a dimineții sînt părăsite. Le învăluie o tristețe, ca o ceață ce urcă dinspre lac.

Tata suferea de insomnie. Una dintre puținele mele amintiri despre el este în legătură cu peregrinările lui nocturne. În vremurile acelea se credea că dormitoarele pe verandă sînt sănătoase, așa că taică-meu a montat o asemenea verandă,

de fapt un țarc construit din paravane cu storuri din pînză groasă care se trăgeau de jos în sus. Aici dormeam împreună cu Scott chiar și în cele mai friguroase nopți. Tata avea probleme cu somnul și s-a mutat afară cu noi. Se zvîrcolea ca un animal rănit, sau dormea cu intermitențe, respirînd cu un șuierat melodios ce răzbătea prin perii aspri din nări — și reintra apoi în casă, înainte de a se face dimineață, abandonîndu-și patul chinuit și mirosind a acru, un iz care cred că se datora unei maladii nazale cunoscută pe vremea aceea sub numele de catar. Veranda nu l-a ajutat și atunci și-a cumpărat de la Abercombie și Fitch un sac de dormit, tip Saskatchewan, și s-a mutat afară în grădina de trandafiri. Chiar la această oră a răsăritului eram de obicei trezit de un zgomot îngrozitor : era tata care năvălea prin ușa paravanului cu sacul de dormit sub braț, cu ochii împăienjeniți de oboseală și de tristețea acestor zori ce mijeau timid. Fără nici o intenție mama zădărnicea speranțele lui de somn cu și mai multă eficacitate decît reușea această oră însingurată. Avea ea un fel de a rezuma tot ce făcea el, care îl descuraja cu totul. El visa, o știu prea bine, să aibă un loc unde să poată respira în voie, și un somn adînc sub licărul stelelor și cît mai aproape de terra cea dulce. Ea încuviința : „Dragule, sînt întru totul de acord cu ideea ta. Socot că ar trebui să ne întoarcem cu toții la natură și m-aș alătura de îndată ție, dragule, dacă n-ar fi gărgărițele. Știi că sînt rea de gărgărițe“. Ea l-a convins să devină un alt Edgar

Kennedy (care la vremea aceea se juca în nisip), hălăduind printre tufișuri cu echipamentul lui de camping ultra-modern. Ei i se părea că e mai bine să ia totul în glumă decît să se dea bătută în fața acestor dimineți înghețate. Dar după asta nimeni n-a mai făcut nici o aluzie la întoarcerea înapoi la natură.

El comitea o eroare. Se străduia să doarmă. Credea că trebuie să doarmă un anumit număr de ore pe noapte, să respire aer proaspăt, să îngurgiteze un anumit număr de calorii, să-și golească intestinele la intervale regulate, iar în timpul liber să aibă o preocupare stimulatoare (erau anii treizeci și toată lumea credea în știință și discuta despre „glandele cu secreție internă"). Eu unul nu fac nici un efort ca să dorm. Și n-aș putea să-ți spun cînd mi s-au pus în mișcare intestinele ultima oară, uneori nu se clintesc cîte o săptămînă, dar nu mă intrigă asemenea chestiuni. Și cît privește preocupările din timpul liber, oamenii cu asemenea preocupări stimulatoare suferă de una din disperările cele mai nocive, întrucît își găsesc liniștea în propria lor disperare. Îmi derulez gîndurile în liniște asemeni unei fantome. În loc să mă străduiesc să adorm, încerc să pătrund misterul acestei suburbii la revărsatul zorilor. Oare de ce aceste case splendide arată atît de copleșite la această oră a zilei ? Alte case, să zicem o alcătuire din chirpici din New Mexico, sau o cabană din bîrne în stil vechi din Feliciana, arată aproape la fel, fie că e zi, fie că e noapte. Dar aceste case noi par a fi bîntuite. Pînă și bisericile de aici par bîntuite. Oare ce fantomă le stăpînește ? Bietul tata. Îl văd aievea, croindu-și nesigur drumul printre lucrurile din patio, printre minicorturile de tip Junior Jets sau Lone Ranger, tîrîndu-și sacul de dormit, marca Saskatchewan, de parcă sacul ar fi fost cadavrul speranțelor sale ucise.

Cînd mă întorc, simt soarele cald în spate. Mă întind într-un cotlon micuț și confortabil amenajat între garaj și casă, sub ochiul impertinent al Jigodiei Trandafirii și moțăi acolo pînă la ora nouă cînd se deschide bursa.

5.

Trezit de mîrîiturile Jigodiei Trandafirii. A venit poștașul. Cîinele îmi simte ochiul ațintit asupra lui, înalță o sprînceană să poată căta împrejur ca să mă descopere și pare vădit încurcat atunci cînd îmi întîlnește privirea ; se uită în altă parte, încercînd să pară indiferent, dar are gura uscată, așa că buza îi rămîne aninată sus pe unul din colți. Acum pare de-a dreptul jenat.

Școlarii de pe partea cealaltă a străzii formează niște plutoane amărîte în fața călugărițelor cu aspect de berze, fetițele în fustițe bleu, croite în formă de clopot, susținute de bretele, băieții, cam jalnici, în uniforma lor kaki. Pătrund în clădire încolonați, pe sub emblema reprezentînd o porumbiță. Soarele de dimineață sclipește pe metalul lustruit al leagănului și al aparatelor de pe terenul de gimnastică. Cît de strălucitoare, de rezistente și de bine montate sînt țevile de oțel lustruite de miile de pulpițe

îmbrăcate în fustițe bleu și în pantaloni kaki, încît par de argint.

Poștașul aduce o scrisoare de la Harold Graebner din Chicago. Conține un bilet și anunțul unei nașteri. Harold mă roagă să fiu naș noului său născut. Cartonașul însoțitor anunță evenimentul astfel :

> 1 COLET RAMBURSABIL
> GREUTATEA LA EXPEDIERE : 3 KG, 300 GRAME.
> A SE MÎNUI CU DEOSEBITĂ TANDREȚE ȘI AFECȚIUNE, ETC.

După cît se pare, Harold Graebner mi-a salvat viața pe cînd ne aflam în Orient și din acest motiv mă iubește. Cînd primesc cîte o scrisoare, e aproape sigur că vine de la Harold Graebner. Eu nici nu scriu nici nu primesc alte scrisori, cu excepția celor către și de la Harold. Cînd eram militar scriam mătușă-mi epistole lungi, elocvente, și simțitoare, comunicîndu-i impresii asupra diferitelor țări și popoare. Ca de pildă :

> Japonia este încîntătoare în această perioadă a anului. Ce ciudat să te gîndești că mergi la luptă ! Nu atît teama — pentru că șansele mele de supraviețuire sînt foarte mari — cît mirarea, mirarea că totul trebuie să conțină atîta încordare, fiece ticăit al ceasului, fiece ram înflorit de rhododendron. Tolstoi și St. Exupery aveau dreptate cînd susțineau că războiul,... etc.

Eram o întruchipare aievea a lui Rupert Brooke — „plin de tensiunea așteptării". O, cum stă la pîndă vorbăria goală în sufletul englezului ! Undeva el, sufletul englezului, a primit o injecție de romantism care mai-mai să-l dea gata. Asta l-a dat gata și pe tata : romantismul englez și știința anilor treizeci. O temă pentru carnetul meu de însemnări :

> De explorat legătura dintre romantism și obiectivitatea științifică. Oare o persoană cu o minte de factură științifică devine romantică numai pentru că e îndepărtată de propria sa știință ?

Trebuie să-i răspund lui Harold, numai că nu mă simt în stare să aștern două propoziții la rînd. Cuvintele se înșiruie fără har.

> Dragă Harold : Multe mulțumiri pentru invitația de a deveni nașul pruncului tău. Dar cum nu sînt un catolic practicant, mă întreb dacă într-adevăr aș fi omul cel mai nimerit. Dar, oricum apreciez...

Oricum apreciez ! Rupe-o în bucăți.

6.

Un lucru straniu. De miercuri încoace am devenit extrem de conștient de prezența evreilor. Există un indiciu oarecare dar ce anume indică,

n-aş putea spune. Cum se face că-mi dau seama ? Pentru că ori de cîte ori mă apropii de un evreu, contoarul Geiger din capul meu începe să răpăie ca o mitralieră ; şi cînd trec pe lîngă el, cu cea mai mare precauţie şi cu toate simţurile în alertă — contoarul Geiger se domoleşte.

Simt că am ceva comun cu ei, şi asta nu e nimic nou pentru mine. În anii cînd mai aveam încă prieteni, mătuşă-mea Edna, care e teozoafă, a observat că toţi prietenii mei erau evrei. Mai mult, ea ştia şi de ce : fusesem evreu într-o incarnare anterioară. Poate de asta. Oricum, e adevărat că există ceva evreesc în mine, din instinct. Împărtăşim acelaşi exil. Adevărul e că totuşi sînt mai evreu decît evreii pe care-i cunosc. Ei se simt mai acasă decît mine. Eu îmi accept exilul.

Încă o dovadă a evreului din mine : mai zilele trecute, un sociolog a comunicat că evreii reprezintă un procent semnificativ de mare din numărul cinefililor solitari.

Evreii sînt primul meu indiciu real.

Cînd cineva e cuprins de disperare şi nu acceptă în adîncul inimii lui că există posibilitatea căutării şi cînd un astfel de om trece pe lîngă un evreu pe stradă, nu observă nimic.

Cînd cineva devine om de ştiinţă sau artist, este expus unui alt gen de disperare. Cînd un asemenea om trece pe lîngă un evreu pe stradă, s-ar putea să observe ceva, dar contactul nu reţine cu nimic atenţia. Evreul îi apare doar ca un om de ştiinţă sau artist cum este el însuşi, sau ca un specimen interesant pentru studiu.

Dar cînd cineva devine conştient de posibilitatea unei căutări şi cînd un asemenea om trece pentru prima oară pe lîngă un evreu pe stradă, e ca atunci cînd Robinson Crusoe descoperă urme de paşi întipărite în nisipul de pe plajă.

7.

O dimineaţă frumoasă de vineri şi o excursie reuşită în districtul St. Bernard în compania lui Sharon.

Sharon rămîne cu privirile aţintite la turismul meu MG. După ce s-a urcat, mă încunoştinţează fără înconjur că, fie cu un MG, fie fără, nu poate fi vorba între noi de nici un soi de hîrjoană. Cum să spui unor asemenea lucruri pe nume şi încă într-un MG, stînd lipită cu coapsa şi genunchiul de mine ? Recurgînd la şiretlicul ei de muiere din Sud.

— Ai turismul cel mai straşnic cu putinţă ! spune ea pe o voce cîntată şi cade pe gînduri, cu mîinile pe ceafă şi înclinîndu-şi capul înainte aşa încît, pe sub sprîncene, să poată cuprinde în cîmpul vizual întreaga stradă cu un ochi glacial de femeie ; apoi părînd că se dezmeticeşte şi cu aerul că îşi cere scuze :

— E mai ceva ca bătutul la maşină. Mhmm... ! — pe o voce tot atît de melodioasă şi doar pentru sine de parcă ar fi dădaca ei din Eufala ; fetele din Sud deprind o mulţime de lucruri de la dădacele lor.

Ne întîlnim cu domnul Sartalamaccia și se petrece un lucru bizar.

În primul rînd, se produce un soi de inversare de roluri și, cu aerul cel mai natural, domnul Sartalamaccia purcede să-mi arate locul pe care dorește să-l cumpere. Devine ghidul proprietății mele, ajungînd pînă acolo încît să scoată în evidență părțile ei bune. Ne aflăm acum la distanța de la care se poate auzi un țipăt de la clubul de vînat rațe sălbatice — patrimoniul meu este împresurat pe o latură de un șantier de locuințe și pe cealaltă de un poligon al poliției pentru trageri cu pistoletul. De fapt, proprietatea mea mă transpune în atmosfera imaginilor din revistele polițiste, cu scena în care s-a petrecut crima : este o parcelă dosnică, cu mult tufăriș brăzdat de urme de mistreți și una sau două urme suspecte de mașină. Fiecare centimetru pătrat de teren neconstruit e năpădit de lăstăriș de un verde crud și din pămîntul negru pare să se înalțe o întunecime verde. Parcă ne-am afla în miezul verii aici. Greierii țîrîie dintre buruieni și ziua pare lungă.

Într-un luminiș lăsăm MG-ul (o creatură de fier vopsit roșu cumsecade și trecută prin multe, și mirosind a piele uzată ; îmi trec mîna peste crupa ei de oțel solid, britanic, de parcă ar fi o iapă) și ne oprim în vîrful unei movile, cu domnul Sartalamaccia între noi ; domnul Sartalamaccia agitînd o pălărie de panama moale la spate și răspîndind în jur un miros amărui de bumbac. E numai în mică măsură italian. Mai curînd aduce a provincial din Sud, supt la față

și curat ca un fermier din Alabama venit la biserică.

— Cabana se afla pe locul ăsta, o botezaseră Tabăra Veselă, o informez eu pe Sharon.

A rămas în picioare, clipind des, imperturbabilă, oarecum retrasă și zăvorîtă în sine. Nu-s pe gustul ei nici prezența năvalnică pe care o emană spiritul locului, nici întunecimea verde a verii reîntoarsă pe aceste meleaguri, nici tristețea care învăluie totul. A făcut liceul la Eufala și îi este indiferent unde se află (după cum, în timpul excursiei cu școala la Washington, la fel ar fi stat în Camera Ovală) și are dreptate, pentru că ea însăși este dulceața vieții și ce poate fi trist în asta ?

— Am venit odată aici cu tata și cu fratele bunicului meu. N-au vrut să doarmă în pat, așa că ne-am culcat pe podea. Am dormit între ei, și aveam un ceas Ingersoll nou, și cînd ne-am culcat l-am scos și l-am pus pe jos lîngă cap. În timpul nopții fratele bunicului meu s-a rostogolit peste el și l-a spart. A devenit o poveste celebră și într-o oarecare măsură nostimă, cum s-a rostogolit el peste ceasul meu și toți rîdeau — ho ho ho — ca o ceată de nemți. De Crăciun el mi-a dăruit altul, care nu era nici mai mult nici mai puțin decît un Hamilton de aur.

Sharon stă cu picioarele depărtate, greoaie în mișcări, precum o gradată din Corpul expediționar al femeilor.

— Îmi aduc aminte cînd tata a construit cabana. Înainte de asta citise operele lui Fabre și i-a venit ideea să se lanseze, așa ca amator, într-o investigație științifică pasionantă. Și-a

cumpărat un telescop și într-o noapte ne-a chemat pe toți afară și ne-a arătat nebuloasa în formă de cap de cal din constelația Orion. Cu asta a pus capăt telescopului. Apoi a început să citească Browning și și-a dat seama că duce lipsa unei existențe petrecute în mijlocul oamenilor. Asta s-a petrecut pe vremea cînd a înființat Clubul de vînătoare de rațe.

— „Dimpreună cu mine să-ncărunțești.
Căci lucrul cel mai măreț va să vie.“
recită Sharon.

— Așa-i.

Domnul Sartalamaccia și-a cam ieșit din fire, își tot frămîntă pălăria la spate. Are unghii mari, cu nenumărate noițe.

— Nu tatăl dumneavoastră a construit-o. Judele Anase a fost cel care a construit-o.

— Chiar așa să fie ? I-ai cunoscut dumneata ? Eu nu te știam...

Domnul Sartalamaccia o spune cu un aer abătut, fără să-și ridice privirea — neștiind altceva decît faptele pur și simplu și nevenindu-i să creadă că noi nu știm. Toată lumea știe.

— Eu i-am făcut-o după comandă.

— În ce împrejurări l-ai cunoscut ?

— Nu l-am cunoscut. Într-o dimineață înainte de Crăciun, terminasem aproape magazinul meu de acolo, cînd judele Anse își făcu apariția și începu să-mi vorbească. Făcu ăă (domnul Sartalamaccia zîmbește, abia își schițează zîmbetul și își bagă capul încă și mai mult între umeri în timp ce își face curaj să evoce cuvînt cu cuvînt acea discuție) : „Cum te cheamă pe dumneata ; Da, ai auzit bine : *Cum te cheamă pe dumneata ?*“ I-am spus. El a făcut... ăă : „*Dumneata ai construit magazinul ăsta ?*“ Am răspuns ; „Da, dom'le.“ Am stat de vorbă. Așa că el s-a uitat la mine și a spus ...ăă : „*Ascultă aici, să-ți spun ce vreau să faci.*“ Și a completat cecul. Apoi a spus... ăă : „*Ai aici un cec de o mie de dolari. Vreau să-mi construiești o cabană și hai încoa să-ți arăt unde.*“ Așa că eu am zis că e în regulă. Așa că el a spus... ăă... (domnul Sartalamaccia așteaptă pînă ce cuvintele, chiar cuvintele vorbesc ele însele) : „*Să mergem, Vince*“, și amîndoi aveam s-o ducem grozav. Nu mă văzuse în viața lui, și iată că-mi intră în prăvălie și-mi scrie un cec de o mie de dolari către Canal Bank și n-a mai dat pe-acolo șase săptămîni.

— Și i-a plăcut cabana ?

— I-a plăcut, ce mai.

— Aha. Înțeleg.

Ce oameni și ce timpuri (și domnul Sartalamaccia zîmbește amintindu-și), oameni care puteau într-adevăr spune altora, *uite, fă asta*, și obțineau ceea ce doreau și ceea ce obțineau era făcut cu plăcere și rămînea ca o amintire plăcută în mintea tuturor.

— Ai trăit dintotdeauna în părțile astea ?

— Cine, eu ? și domnul Sartalamaccia își ridică privirile pentru prima oară. Nu-s aici decît de trei săptămîni ! Din noiembrie.

— Da' de unde ești dumneata ?

— Am crescut la Enaley, lîngă Birmingham, dar în nouă-sute-treizecșdoi vremurile era atît de grele, c-am început să mă mut de colo-colo.

Am trecut prin pazeșase de state, toate în afară de Washington și Oregon, aruncînd așa numai cîte o privire, și n-am făcut foame niciodată. În nouă-sute-treizeci și patru, am venit să stau cu fratele meu la Violet și am început să vînez animale cu blană.

Se dovedește că domnul Sartalamaccia e antreprenor și că șantierul de locuințe din imediata apropiere e al lui. Afacerile i-au mers din plin, iar acum își dorește clubul meu de vînătoare de rațe. Mă interesez de case.

— Doriți să vizitați una din ele ?

O luăm de-a lungul unei poteci cu urme de mistreți și ajungem la un cîmp desfundat, presărat cu o mulțime de căsuțe cu acoperiș plat. Trebuie să ne arate o casă în construcție. Îl urmăresc cu interes plimbîndu-și degetul peste marginea materialului izolant tăiată cu fierăstrăul. Sharon e total absentă. Stă pironită locului, cu ochii ușor dați peste cap, lăsînd să li se vadă albul. Pică de somn și arată ca de pe altă lume ; seamănă cu poze ale Avei Gardner de pe vremea cînd era liceană în Carolina de Nord.

— Știți ce este în dalele astea ?

Betonul e neted ca mătasea.

— Nu.

— O țeavă de cupru numărul șase. O adevărată ocazie. Nimeni nu va ști că-i acolo, dar va rămîne mult și bine.

Înțeleg că în ceea ce-l privește nu e pur și simplu vorba de onestitate ; e o adevărată plăcere pentru el gîndul că o țeavă de calitate e protejată cu dale de calitate.

Odată reîntorși pe vîrful dîmbului, domnul Sartalamaccia mă ia de-o parte și arată cu pălăria înspre răsărit.

— Vedeți excavatorul și buldozerul de colo ?

— Da, le văd.

— Știți ce are să fie acolo ?

— Nu.

— Canalul colector prin care se drenează marea înapoi spre golf. Știți cît are să valoreze pămîntul nostru ?

— Cît ?

— O sută cincizeci de dolari metrul pătrat.

Domnul Sartalamaccia mă apucă de braț. Îmi comunică faptul de parcă ar fi cea mai autentică știre. Indiferent de tîrgul nostru, această informație trebuie neapărat comunicată.

Mai tîrziu Sharon îmi istorisește cît de dibaci am fost cînd am reușit să-i smulg mărturisirea cu privire la valoarea reală a clubului meu de vînătoare de rațe. Dar se înșeală. Totul s-a limpezit între noi din clipa în care l-am întîlnit, în sensul că i-a făcut de atunci înainte plăcere să vorbească despre trecut, despre bizara sa odisee din 1932 cînd privirile i-au fost atrase de Bătrînul Credincios din Yellowstone Park și cînd a lucrat la șoseaua spre Key West și nu a flămînzit — îi făcea plăcere să discute cu mine despre trecut și să conspirăm împreună împotriva viitorului. Singurătatea este aceea care-l determină să vorbească și împreună ne minunăm de veștile privind canalul și ne bucurăm

de perspectiva consolatoare a cîştigului. Căci banii aduc întotdeauna o mare bucurie.

Domnul Sartalamaccia e pradă unei voioşii tainice. Îmi trage un ghiont în coaste.

— Am eu planul meu în ce ne priveşte, domnule Bolling. Dumneavoastră vă păstraţi terenul ! Exploatarea mă priveşte pe mine. Dumneavoastră o să faceţi amenajările din jurul amplasamentelor. Eu am să construiesc casele. O să facem ceva bani.

Tonul îi scade asumînd inflexiuni întrucîtva burleşti.

— Şi cam cît socoţi dumneata că am putea scoate ?

— Cît anume, nu ştiu. Dar sînt sigur că o să scoatem. Domnul Sartalamaccia saltă de pe un picior pe altul ca o capră, iar Sharon stă visătoare în întunecimea verde a dumbrăvii. Vă ofer cincişpe mii pe el, banii jos.

Deviza noastră-i creşterea ratei profitului...

*

Trec în goană împreună cu Sharon pe River Road. Rîul este umflat, şi catargele şi coşurile navelor se apropie şi se depărtează de debarcader asemeni unor uriaşe motoare terestre.

Sîntem în gara Shell, în mijlocul unor liane de caprifoi ţîşnind parcă dintre bidoane de ţiţei, iar eu stau în picioare lîngă Sharon, care ţine într-un echilibru precar pe genunchiul bronzat o Coca-Cola. Mintea îmi zboară spre dîmbul acela nivelat acum de buldozere şi îmi revine în

minte cum lucra bătrînul Gable la asemenea lucruri : ştia cum să pară că munceşte şi cum să pară că nu se gîndeşte la femei şi totuşi ştia atît de bine să se mişte încît să placă femeilor : stătea drept, şiroind de sudoare, cu mîinile vîrîte în buzunarele de la spate.

Să fii cu Sharon şi să faci şi bani şi să te prefaci că nu-i acorzi nici o atenţie, e într-adevăr un prilej de rară bucurie. Cît despre Sharon, nu i se pare deloc nepotrivit să şadă acolo, pe scăunelul în formă de căuş, cu genunchii la gură în bătaia soarelui şi cu rochia bine prinsă şi vîrîtă sub ea. O picătură chihlimbarie de Coca-Cola i se prelinge în meandre largi de-a lungul coapsei, se poticneşte într-un fir de păr blond şi se destramă formînd o mică lagună.

— Aaauu, gem din toţi rărunchii.

— Ce s-a întîmplat ?

— O împunsătură ca de stilet într-o parte. Ca o sabie prin inimă.

Sharon ţine mîna pavăză împotriva soarelui ca să mă vadă.

— Domnule Bolling.

— Da.

— Vă mai amintiţi preţul de care a pomenit domnul Sartalamaccia prima oară ?

— Opt mii de dolari.

— Evident, urmărea să vă înşele.

— Nu, nici pomeneală. Dar dacă n-ai fi fost dumneata, aş fi acceptat opt mii.

— Dacă n-aş fi fost eu ?

— Dumneata m-ai făcut să vin aici.

Ea încuviinţează cam îndoită, închizînd un ochi şi cîntărind faptele în minte.

— Ştii cîţi bani mi-ai salvat, sau mai curînd mi-ai adus ? Cel puţin şapte mii de dolari şi probabil o sumă mult mai mare. Mă simt obligat să-ţi ofer zece la sută.

— Ba n-o să-mi daţi nici un ban.

Sînt nevoit să rîd.

— Şi, mă rog, de ce nu ?

— Nu s-a văzut încă ăla să-mi dea mie bani.

Se opreşte o clipă, iar apoi îşi dă drumul pe şleau :

— Am bani cîtu-i lumea.

— Adică cîţi ?

— Cui ce-i pasă ?

Îndoindu-şi piciorul într-un anume unghi, reuşeşte să-şi ţină în echilibru sticla de Coca-Cola pe genunchi. Ce frumoasă alcătuire din tendon şi os, din adîncitură şi povîrniş, şi totul turnat în bronz auriu.

Ajung acasă la fel ca bătrînul Gable, şiroind de sudoare, şi fără nici cel mai mic gînd pentru ea, şi bolnav de dorinţă. Ea e mulţumită, pe de o parte pentru că poate să tacă. Observ că necesitatea de a susţine o conversaţie îi produce un sentiment de nelinişte.

Mai spune un singur lucru, cu o înclinare a capului, cu ochii învăpăiaţi :

— Şi cum rămîne cu notariatul ?

— E prea tîrziu acum. Nu era nevoie să vii. Îmi pare rău.

— Ştiţi ceva ? îmi strigă ea cu o voce ce vine de hăt departe, chiar din Eufala. Am petrecut de minune.

8.

O dată pe săptămînă, vinerea, toţi agenţii comerciali din familia Cutrer se întîlnesc la biroul central pentru un dejun de lucru cu personalul. Se trec în revistă afacerile încheiate în cursul săptămînii, se prezintă rapoarte asupra vînzărilor, se fac informări asupra condiţiilor pieţei şi asupra problemelor de interes imediat prezentate de subsemnatul. Dar azi nu prea se discută afaceri. Carnavalul e în plină desfăşurare. Parăzi şi baluri se ţin lanţ zi şi noapte. S-au desfăşurat pînă acum vreo duzină de mascarade şi mai urmează Proteus, Rex şi Comus. Asociaţi şi agenţi comerciali, toţi în egală măsură, sînt cu ochii injectaţi şi au un aer absent. Se fac tot soiul de presupuneri în legătură cu identitatea regelui şi reginei Iberiei din seara asta (cei mai mulţi salariaţi ai firmei Cutrer, Klostermann şi Lejier sînt fie membri ai grupului care montează mascarada de la Neptune, fie ai celui care montează mascarada din Iberia). Opinia generală e că regele Iberiei va fi James (Shorty) Jones, preşedintele companiei Middle Gulf Utilities iar regina, Winky Ouillibert, fiica lui Plauche Ouillibert de la Southern Mutual. Această alegere e pe gustul tuturor — eu unul pot depune mărturie că şi James Jones şi Plauche Ouillibert sînt nişte tipi capabili, simpatici şi modeşti.

În unele vineri, după dejun, unchiul Jules doreşte să mai discute cu mine în biroul lui. Cînd lucrurile stau astfel, îşi face cunoscută dorinţa lăsînd uşa ce dă spre coridor deschisă,

așa încît să-l văd la biroul lui și, cum e firesc, să mă opresc să-i spun „Hello". Astăzi pare deosebit de bucuros să mă vadă. Unchiul Jules are un fel plăcut de a te face să te simți la largul tău. Deși are un birou mare cu o masă de lucru foarte veche și un portret imens al mătușii Emily, și deși este un om extrem de ocupat, te face să te simți de parcă tu și cu el ați ajuns în acest loc prin mai știu eu ce peregrinări întîmplătoare ; nu are aerul că s-ar simți el mai de-al casei decît tine. Se așază oriunde dar niciodată în jilțul său și își elaborează lucrările oriunde dar nu la biroul său de lucru. De rîndul ăsta mă ia cu el într-un colț al încăperii, unde rămîne în picioare și ca un chirurg îmi pipăie articulațiile umărului.

— A trecut Ravaud pe la mine azi dimineață.

Unchiul Jules face apoi o pauză, timp în care își dă capul pe spate. Am învățat lecția și știu că trebuie să aștept.

— Mi-a spus : Jules, am să-ți comunic niște vești nu prea grozave — știi, Consfătuirea referitoare la titlurile cu scadență mobilă, aia pe care tu nu o scapi niciodată ? I-am răspuns, că sigur că știu de ea.

Ajuns aici, unchiul Jules își lasă capul pe pieptul meu de parcă mi-ar asculta cordul. Eu aștept în continuare.

— Știi cînd se ține ? Ei bine, da, cîndva pe la jumătatea lui martie, i-am spus eu lui. Cam pe marți, spune Ravaud. Zi de carnaval.

Unchiul Jules mă strînge de umăr ca să mă liniștească.

— Chiar așa să fie, Ravaud ? A, bine că mi-am adus aminte. Poftim biletele dumitale. Călătorie plăcută.

Nu-mi pot da seama dacă, frînt din mijloc, unchiul Jules rîde, dar degetul cel mare și-l ține înfipt adînc în golul claviculei mele.

— A, atunci e grozav.

— Dar apoi mi-a spus ceva ce nu mi-am mai putut scoate din cap. A spus : Jules, eu n-am nimic împotrivă să mă duc dacă ții la asta, dar îți ai omul tău chiar în familie. Ei, ticălosul ăla de Jack Bolling știe mai mult ca oricine de pe Carondelet Street cum se vînd titlurile cu scadență mobilă. Așa. Din cîte știu, tu nu te dai în vînt după carnaval, nu ?

Nu crede într-adevăr ce-mi spune. În ceea ce-l privește, nu poate concepe ca în dimineața de Mardi Gras să se afle altundeva pe lumea asta decît la Clubul Boston.

— Nu, domnule.

— Așa, deci. Iei atunci avionul de zece jumătate marți dimineață, spune unchiul Jules în felul lui laconic și autoritar de a face favoruri.

— Încotro ?

— Încotro ! Ei, fir-ar-să-fie ! Spre Chicago !

Chicago. Nenorocire, nenorocire, cea mai neagră nenorocire. Nu mi-ar ajunge nici o mie de ani să-i explic unchiului Jules că nu e puțin lucru pentru mine să fac o călătorie, traversînd de-a lungul și de-a latul țara, sute de mile în timpul nopții, către o destinație străină deasupra căreia plutește un alt iz în aer și unde oamenii au alt mod de a-și croi drum în lume. Pentru el n-o fi mare lucru, dar pentru mine e.

Nu-l atinge cu nimic dacă se culcă în New Orleans şi se trezeşte în San Francisco şi e străbătut de aceleaşi gînduri pe Telegraph Hill ca şi pe Carondelet Street. Da' eu, este norocul şi nenorocul meu totodată să-mi dau seama cum personalitatea unui loc străin poate fie să te îmbogăţească, fie să te jefuiască, dar nici într-un caz nu te lasă vreodată în plata Domnului, cum, dacă cineva călătoreşte cu inima uşoară spre o sută de oraşe străine fără să-i pese deloc de riscurile pe care şi le asumă, el se poate trezi la un moment dat în postura lui Nimeni în Ţara Nimănui. Ce mai perspectivă ! Ce rost are să hoinăreşti pe Michigan Avenue în compania a cinci milioane de străini, fiecare emiţînd o rază cu propria sa lungime de undă ? Cum să mă descurc în faţa a cinci milioane de raze individuale ?

— Vreau să mai stabileşti nişte contacte. După care unchiul Jules îşi lasă capul pe spate şi aşteptăm amîndoi zece secunde. Apoi, cînd te întorci, cred că s-ar putea să fie nevoie de tine undeva în centru.

Şi asta pe inflexiunile cele mai aspre cu putinţă, anunţînd deci cea mai mare favoare dintre toate.

— Da, domnule, spun eu părînd în al nouălea cer şi chiar simţind furnicături la rădăcina părului pentru a aprecia cum se cuvine această favoare comunicată laconic şi aspru.

O tu, Chicago, pui de lele şi supremă scîrnăvie urbană ce-mi aţii calea. Adio viaţa mea din

Gentilly, Calea mea cea Măruntă, existenţa mea tainică printre umbrele fericite de pe Elysian Fields.

9.

De cîtva timp încoace trăiesc cu impresia că toată lumea a murit.

Fenomenul se petrece cînd stau de vorbă cu oamenii. În mijlocul unei propoziţii, realizez brusc faptul : da, fără nici o îndoială, aşa arată moartea. Nu-ţi prea rămîne altceva de făcut decît să scoţi un geamăt, să cauţi o scuză şi să te topeşti cît poţi de repede. În asemenea clipe ai impresia că discuţia este purtată de nişte automate care nu pot face nici o alegere în raport cu ceea ce spun. Mă aud, pe mine sau pe altcineva, spunînd lucruri ca : „După părerea mea poporul rus este un popor mare, dar" — sau : „Da, ceea ce spuneţi dumneavoastră despre ipocrizia din Nord este fără îndoială purul adevăr. Totuşi" — şi gîndesc în sinea mea : aşa arată moartea. În ultima vreme, tot ce pot face e să port asemenea conversaţii banale pentru că obrazul meu a căpătat tendinţa de a zvîcni singur. Miercuri, pe cînd stăteam de vorbă cu Eddie Lovell, am simţit cum îmi cade pleoapa într-o clipire plină de înţeles.

După consfătuirea din timpul dejunului mă ciocnesc de verişoara mea Nell Lovell pe treptele bibliotecii — unde mă duc din cînd în cînd să-mi arunc ochii peste revistele liberale şi con-

servatoare. Ori de cîte ori am o indispoziţie, merg la bibliotecă şi citesc reviste angajate în polemică. Deşi nu ştiu dacă sînt liberal sau conservator, mă simt totuşi înviorat de ura pe care şi-o poartă unii celorlalţi. De fapt, receptez această ură drept unul dintre puţinele simptome de vitalitate care au mai rămas pe lume. Încă unul din lucrurile din lumea asta care sînt pe dos ! Toţi oamenii prietenoşi şi simpatici au murit pentru mine ; doar cei ce urăsc par să fie încă vii.

Mă cufund într-un fotoliu, cu un periodic de tendinţă liberală în mînă, în faţa uneia din mesele masive ; îl citesc din scoarţă în scoarţă, încuviinţînd din cap ori de cîte ori autorul produce un argument zdrobitor. Tii, straşnic ai nimerit-o aici, bătrîne, exclam, schimbînd brusc poziţia fotoliului în semn de aprobare. Atacă-i şi termină-i. Apoi mă ridic şi mă duc la stand ca să-mi iau un mensual conservator şi mă aşez în alt fotoliu proaspăt şi răcoros ca să mă alătur contraatacului. O, ho, fac eu şi mă prind cu putere de braţul fotoliului : ăsta le-a dat lovitura de graţie : i-a făcut harakiri. Şi apoi îmi iau tălpăşiţa şi ies la lumina soarelui, simţind cum mă furnică grumazul de mulţumire.

Nell Lovell, cum spuneam, m-a reperat şi vine spre mine agitînd o carte. Se pare că tocmai a terminat de citit un roman celebru care, după cîte înţeleg, are o viziune puţin cam sumbră şi pesimistă asupra lucrurilor. E furioasă.

— Nu mă simt întristată nici un pic ! strigă ea. Acum că Mark şi Lance s-au făcut mari şi

şi-au luat zborul, mă bucur ca niciodată de viaţă. Dimineaţa merg la cursurile de filosofie, iar seara lucrez la *Le Petite Théâtre*. Împreună cu Eddie am reconsiderat propriile noastre valori şi am constatat că sînt încurajator de trainice. Spre marea noastră uimire, am descoperit că avem amîndoi acelaşi ţel în viaţă. Ştii care este ?

— Nu.

— Să ne aducem părticica noastră de contribuţie, oricît ar fi ea de neînsemnată, astfel ca lumea pe care o lăsăm să fie cît de cît mai acceptabilă.

— Aveţi un ţel foarte nobil, spun eu puţin jenat, negăsindu-mi locul pe treptele bibliotecii publice.

Atîta vreme cît n-o privesc pe Nell, pot discuta cu ea. Mă simt stingher însă ori de cîte ori ni se întîlnesc privirile.

— Am dat copiilor televizorul şi aseară am pus picupul cu muzică simfonică şi am stat lîngă foc şi am citit *Profetul* cu voce tare. Nu găsesc că viaţa e tristă ! exclamă ea. Oamenii şi cărţile şi lucrurile exercită o fascinaţie inepuizabilă asupra mea. Nu crezi ?

— Ba da.

Mi s-a stîrnit o ghiorăială vestind o golire de pomină a intestinelor.

Nell continuă să vorbească şi nu e nimic de făcut decît să te fîţîi pe loc şi să-ţi iei toate măsurile să te ţii tare şi s-o priveşti într-un mod foarte general : o femeie la patruzeci de ani cu o figură americănească lătăreaţă şi luminoasă şi cu încă patruzeci de ani în faţă ;

și plină de alean, mai presus de toate plină de alean, cu acea rîvnă tînguioasă și pierdută pe care o capătă la o anumită vîrstă americancele care au trecut prin colegiu. Gîndurile îmi fug spre felul în care ea și amicul Eddie și-au reconsiderat valorile. Da, adevărat. Valorile. Prea bine. Și apoi nu pot să nu mă minunez în sinea mea : de ce vorbește de parcă ar fi moartă ? Și o s-o mai ducă încă patruzeci de ani așa moartă, moartă, moartă.

— Dar Kate ce mai face ? întreabă Nell.

Tresar și mă concentrez din răsputeri, încercînd să evit moartea.

— Ca să fiu sincer, nu știu.

— O, simt față de ea un devotament nespus ! Este o persoană de excepție !

— Și eu. Așa e.

— Treci pe la noi, Binx !

— Negreșit !

Ne despărțim rîzînd, dar ca niște morți.

10.

La ora patru hotărăsc că nu e prematur să pun în mișcare urzeala mea de ultimă oră concepută în interesul banilor și al dragostei, dragostea mea pentru Sharon. Totul depinde de cooperarea strînsă dintre sfera afacerilor și sfera dragostei. Dacă afacerile ar avea vreodată de suferit de pe urma admirației mele pentru Sharon, atunci ar avea de suferit și admirația mea pentru Sharon. Niciodată, dar absolut niciodată, nu-i voi înțelege pe bărbații care pun totul la

bătaie pentru o femeie. Stratagema, marea bucurie e să prosperi pe toate fronturile, să-ți pui banii în serviciul dragostei și dragostea în serviciul banilor. Atîta vreme cît strîng avuție, simt că totul merge strună. E la mijloc sîngele meu presbiterian.

La patru și un sfert mă așez pe marginea biroului ei, îmi încrucișez brațele și adopt mina unui om în impas.

— Domnișoară Kincaid. Trebuie să-ți cer o favoare.

— La dispoziția dumneavoastră, domnule Bolling.

În timp ce își ridică privirile spre mine, mă gîndesc cît de puține știm unul despre celălalt. Este într-adevăr o străină pentru mine. Ochii ei galbeni sînt destul de prietenoși și opaci. E foarte drăguță și se arată plină de solicitudine. Am o strîngere de inimă. Dragostea, fie și numai perspectiva dragostei, se risipește. Se risipește și diferența de sex dintre noi. Formăm laolaltă un tandem autentic.

— Știi ce reprezintă numele astea ?

— Dosarele clienților.

— Sînt și valori în portofoliu, liste individuale de acțiuni, obligații, și așa mai departe. Ei, și acum să-ți spun ce facem în fiecare an cam la vremea asta. În cîteva săptămîni trebuie clasate impozitele pe venit. De fapt, în mod obișnuit, noi le trimitem clienților prin poștă tot felul de broșurele și grafice și cîte și mai cîte, ca să le dăm o mînă de ajutor la stabilirea beneficiilor. Anul ăsta vom proceda oarecum altfel. Am de gînd să parcurg fiecare dosar eu

însumi, să stabilesc valoarea impozitului fiecărei tranzacţii şi să fac recomandări precise fiecărui client într-o scrisoare personală ; recomandări privind cîştigurile şi pierderile de capital, drepturile privind valorile în stoc şi ordinele de plată, termenele conversiunilor involuntare, dividendele rezultate din acţiuni, şi aşa mai departe. Ai rămîne cu gura căscată cîţi oameni de afaceri, altminteri persoane extrem de abile, au în acelaşi an atît cîştiguri cît şi pierderi pe termen lung.

Ea mă urmăreşte punct cu punct, cu ochii ei galbeni scăpărînd de inteligenţă.

— Fapt e că sînt familiarizat cu operaţiile contabile, aşa că nu-mi fac probleme. Dar asta implică redactarea unei mulţimi de scrisori. Şi nu dispunem de prea mult timp.

Fir-ar să fie : am fost pesemne zălud de-abinelea ; fetiţa asta mi-e ca o soră bună, nu alta.

— Şi cînd ar trebui să ne apucăm de treabă ?

— Poţi lucra cîte o oră suplimentar azi după-masă şi sîmbătă dimineaţă ?

— Aş vrea să dau un telefon, îmi spune ea în felul brusc-amabil al oamenilor de la ţară care, cînd acordă o favoare, o fac cu o bunăvoinţă precipitată.

O clipă mai tîrziu se află în picioare lîngă biroul meu, mîngîind cu două unghii stacojii folia de plastic bej.

— Aţi avea ceva împotrivă dacă ar veni cineva pe la cinci să mă ia preţ de cîteva minute ?

Cineva. De ce străveche înţelepciune dă dovadă. Eu nu reprezint nimic pentru ea, şi totuşi cu cel mai sigur instinct îşi etichetează cavalerul drept o persoană cu totul neutră. Ştie că eu nu cred că există o astfel de persoană. Ştie însă ce face. Trecînd chiar peste mine însumi, cred că „cineva" o să treacă s-o ia, o persoană obscură şi neînsemnată, de gen neutru.

— Sper că nu-ţi creez o complicaţie prea mare.

— Glumiţi ?

— Vai de mine !

Mă surprinde. Am spus „complicaţie" într-un fel ambiguu şi poate că am făcut-o anume. Dar ea se şi repede să-i atribuie sensul de flirt.

Iată-mă într-o poziţie neaşteptat de avantajoasă ; ar putea să-mi prindă bine să ştiu ce fel de tip e prietenul ei. Dar nu trebuie să-mi fac griji inutile cum aş face să-l zăresc o clipă. Cîteva minute înainte de ora cinci, el păşeşte direct în birou. Este foarte pe gustul meu — aş putea chiar să-l îmbrăţişez. O natură energică — nu un tînăr cum m-am temut — un tip mediteranean pe care-l întîlneşti în Faubourg Marigny, cu nasul puternic, fălcos şi o singură brazdă adîncă deasupra sprîncenelor, de unde imediat ţîşneşte un păr arămiu, sîrmos, pieptănat în sus, în stil Pompadour, îndurerîndu-i chipul. Pe mine nici nu mă bagă în seamă. Îl salut dînd din cap plin de zel, iar el pare să-mi răspundă dînd din cap dar o ţine tot aşa dînd din cap şi spre birou de parcă ar încerca să-l cîntărească. În unele momente buzele se repliază lunecînd peste dinţi, permiţînd astfel absorbţia unui tain de aer tăios ca o

sirenă cu aburi. În timp ce o așteaptă pe Sharon, își destinde și-și contractă pumnul, își încordează și-și zvîcnește alternativ genunchiul în interiorul încăpător al pantalonului.

Individul descins parcă din Faubourg Marigny pleacă în sfîrșit și noi lucrăm susținut pînă la șapte. Dictez cîteva scrisori extrem de sincere. Dragă domnule Hebert : Uitîndu-mă prin dosarul dumneavoastră astăzi dimineață, mi-a trecut prin minte că ați putea realiza o economie substanțială la impozite remițînd drepturile dumneavoastră asupra acțiunilor Studebaker-Packard. Firește, nu sînt la curent cu imaginea de ansamblu a impozitelor dumneavoastră, dar dacă aveți vreo problemă în această direcție, vă sugerez să acceptați o pierdere de capital din următoarele motive... E bine că le port de grijă, atît domnului Hebert cît și lui Sharon. M-ar nelinişti să trebuiască să mă gîndesc pe rînd numai la cîte unul din ei.

Tragem tare, ca doi coechipieri, duși de curentul cooperării atît de puternic, încît cea mai mică tentativă în direcția dragostei ar fi înlăturată cu dezinvoltură de oricare din noi ca o copilărie nelalocul ei. Lectura pe șest din *Peyton Place* ne-ar pune pe amîndoi acum într-o situație de-a dreptul jenantă.

Pe la ora șase îmi dau seama că a sosit momentul să modulez tonalitatea fie și imperceptibil. De acum înainte, tot ceea ce fac trebuie să capete o anumită valoare în ochii ei, mai cu seamă o valoare pe care ea trebuie să înceapă să o *recunoască.*

Prin urmare trimitem după niște sandvișuri și bem cafea în timp ce lucrăm. Tăcerile dintre noi și-au schimbat pe nesimțite natura, au devenit mai suportabile. Îmi pot permite acum să stau la fereastră, să-mi deschei gulerul și să-mi masez ceafa în stil Dana Andrews. Și să devin irascibil cu ea.

— Nu, nu, nu, nu, Kincaid, n-am vrut să spun asta. Pune cinci.

Merg la frigider, iau două aspirine, mototolesc paharul de hîrtie. Prietenul ei, vechea noastră cunoștință „cineva", se dovedește a fi nepreţuit. În fiecare manevră a mea, el reprezintă cantitatea cunoscută. E punctul meu de triangulație. Eu sînt de sus pînă jos numai afaceri, în timp ce el e numai hîrjoană.

A și vîrît o foaie nouă în tamburul mașinii.

— Mai facem o încercare... și privește către mine ironic, scăpărînd din ochi.

Îmi întind amîndouă mîinile pe biroul ei, îmi las capul între brațe.

— În ordine. Scrie așa...

O Rory Rory Rory.

Se prinde. Este ageră la minte : plutește ceva în aer. Acum, cînd își ridică ochii între propoziții, privește pe sub gene și cu capul ușor înclinat într-o parte, cuminte, cuminte ca un pui de potîrniche.

Mă urmărește atent acum, ochii ei galbeni ca de agată clipind avizi de interes. Și așa, dintr-o dată, iată-ne angajați pe drumul nostru. Sîntem ca doi copii rătăciți într-o după-amiază de vară, care găsesc o ușă într-un zid, și pășesc într-o

grădină fermecată, şi nici unul nu-şi dă prea bine seama de existenţa celuilalt. Ne-am putea apuca acum de mînă. Ea e numai ochi, să vadă dacă şi eu văd la fel.

Dar ăsta nu e un timp potrivit să riști. Deși îmi sună în urechi valsul baronului Ochs și deși aş putea să o înşfac de pe scaun şi s-o sărut cu nesaţ pe gură — ne apucăm iar de treabă.

„Dragă domnule Fontenot : Aruncîndu-mi o privire asupra dosarului dumneavoastră, mi-am dat seama că nu vă aflaţi în situaţia optimă pentru a putea profita de zorii promiţători ai epocii rachetelor teleghidate..."

Individul cu aer de Faubourg Marigny nu se întoarce, şi la şapte jumătate mi se pare normal s-o conduc pe Sharon acasă cu maşina.

Se aşteaptă furtună din Texas şi noi străbatem Esplanada de la un capăt la altul, trecînd printr-o aversă cu fulgere. Aerul apasă greu pe Elysian Fields ; pe la începutul serii rîndunelele lacustre s-au alarmat şi au pornit-o în viraje largi spre mlaştini. Mulţimea mişună prin Quarter. Ai un sentiment de uşurare cînd laşi în urmă pajiştile înverzite şi cerul liber din Gentilly şi vii într-un loc înghesuit, asfixiat de clădiri dărăpănate, pline de mirosuri şi de sunete umane. Nici cîntec de sturz aici, nici ţipete de rîndunea. În amurg e bine să ieşi de sub acoperămîntul cerului şi să intri într-un loc cu lumină galbenă şi să şezi lipit de o coapsă caldă. Mai-mai că mi-aş călca hotărîrea întrebînd-o pe Sharon dacă nu vrea să bem ceva

împreună. Dar n-o fac. În loc de asta, o urmăresc cu privirile pînă dispare pe scările ce-o conduc în locuinţa ei. Mai urcă un şir de trepte de beton care se avîntă ca o pasarelă către o sferă înaltă, abia desluşită.

11.

Astă-seară are loc dineul oferit de Kate reginelor, iar eu n-am s-o văd. Beau bere şi mă uit la televizor, dar nu trece clipă fără să mi se-ngrămădească în minte gînduri în legătură cu Sharon, frumoasa şi arătoasa mea majoretă din Alabama, şi atunci mîinile încep să-mi asude. Atmosfera este apăsătoare şi grea. Ca atare trebuie să fii în gardă. În asemenea momente există tentaţia de a te purta imprudent, să încerci s-o vezi pe Sharon diseară sau chiar să parchezi pe Esplanadă ca s-o spionezi şi astfel să rişti să se năruie totul. Apoi, în fine, furtuna se dezlănţuie, o adevărată răpăială texană. Treptat, treptat, mă eliberez de starea de lehamite şi sînt capabil să stau în faţa televizorului, netulburat şi cu inima uşoară, aşezat în jilţul meu cu spătar făcut din stinghii transversale, cu mîinile pe genunchi.

Şeriful prinde asupra faptului nişte ucigaşi într-o colibă la liziera unei păduri. Indianca a fost ucisă, rămînînd un prunc. Printr-o turnură neaşteptată, ucigaşii dobîndesc avantaj net şi-l fac pe şerif ostatic, închizîndu-l într-o şură din împletitură de nuiele. Şeriful le aminteşte de pruncul din colibă. Nu e un şerif obişnuit. E

totodată un umanist. „Un indian împuţit, nimic altceva", spune unul din ucigaşi. „Nu ai dreptate", spune şeriful „e o fiinţă omenească". În cele din urmă reuşeşte să-i convingă pe ucigaşi să cruţe copilul şi chiar să-l boteze. Fără prea multă tragere de inimă ucigaşii, ies să aducă un *padre,* individ ce seamănă ca două picături de apă cu regretatul H. B. Warner. Mă duc la culcare ca unul care, dintr-un loc adăpostit şi confortabil, urmăreşte dezlănţuirea furtunii de afară, proteguit ca o larvă de fluture în gogoaşă, înfofolit bine în dragostea şi bunătatea creştinească. Din fotoliu în pat şi de la televizor la radio, pentru o ultimă secvenţă nocturnă dintr-un program. Fiind o fiinţă cu tabieturi tot atît de înrădăcinate ca ale unui călugăr şi aflînd plăcere în cele mai banale repetiţii, ascult în fiecare seară un program intitulat „Iată crezul meu". Călugării îşi au ceea ce ei numesc *completa hora,* eu — „Iată crezul meu". În acest program sute de americani luminaţi, oameni profunzi şi inteligenţi, oameni cu minţi mature, scrutătoare, îşi enunţă crezul lor personal. Cele două sau trei sute de oameni pe care i-am auzit pînă acum au fost, fără excepţie, admirabili. Mă întreb dacă vreo altă ţară sau vreun alt moment în istorie a produs oameni atît de înţelepţi şi de luminaţi, mai cu seamă femei. Şi mai cu seamă Sudul. E credinţa mea nestrămutată că Sudul a produs mai multe femei luminate, femei cu sentimente universale, decît oricare altă parte a ţării, poate cu excepţia Noii Anglii în secolul trecut.

Dintre cele şase mătuşi în viaţă, cinci sînt femei cu cele mai înalte sentimente teosofice panbrahmane. Cea de-a şasea mai este încă presbiteriană.

Dacă ar fi să numesc o singură trăsătură pe care o împărtăşesc toţi aceşti oameni, ar fi delicateţea lor sufletească. Viaţa lor reprezintă un adevărat triumf în această direcţie. Ei manifestă simpatie pentru toată lumea şi fac dovada celor mai calde şi generoase simţăminte. Cît despre ei înşişi, nici cea mai exigentă persoană nu ar putea să nu îi simpatizeze.

Protagonistul serii e un dramaturg care transmite tocmai această calitate, de delicateţe sufletească, pieselor sale. El începe astfel :

> Cred în oameni. Cred în toleranţă şi înţelegere între oameni. Cred în unicitatea şi demnitatea individului...

Toţi din emisiunea „Iată crezul meu" cred în unicitatea şi demnitatea individului. Am observat totuşi că aceşti credincioşi sînt departe de a fi ei înşişi unici, de fapt sînt asemeni boabelor de mazăre dintr-o păstaie.

> Cred în muzică. Cred în zîmbetul unui copil. Cred în dragoste. Cred de asemenea şi în ură.

E adevărat. Am cunoscut vreo doi din aceşti credincioşi — umanişti, şi femei psiholoage — care vin în casa mătuşă-mi. În „Iată crezul

meu“, ei simpatizează pe toată lumea. Dar cînd vine vorba de o anume persoană, am observat că de obicei o urăsc din răsputeri.

Nu mi-a plăcut întotdeauna „Iată crezul meu“. Pe vremea cînd locuiam la mătuşă-mea, a pus stăpînire pe mine un acces de perversitate. Dar în loc să scriu o scrisoare redactorului, după cum îmi era obiceiul, am înregistrat o bandă pe care am expediat-o domnului Edward R. Murrow. „Iată crezul lui John Bickerson Bolling, un cinefil din New Orleans“, începea, şi termina cu : „Cred într-un şut zdravăn în fund. Iată — crezul meu.“ Totuşi am regretat curînd faptul, ca pe ceva pe care bunicul meu l-ar fi numit un număr de dibăcie obraznică şi am răsuflat uşurat cînd am primit banda înapoi. De atunci am ascultat cu sfinţenie emisiunea „Iată crezul meu“.

> Cred în libertate, în inviolabilitatea individului şi în înfrăţirea între oameni...

conchidea dramaturgul.

> Cred în actul de a crede. Iată — crezul meu.

Toată nesiguranţa mea în ceea ce o priveşte pe Sharon a dispărut. Închid radioul şi stau întins în pat, cu plăcuta senzaţie a unei furnicături în stinghie, furnicătură de dragul lui Sharon şi a tuturor concetăţenilor mei americani.

12.

La un moment dat în timpul nopţii, cînd furtuna e în toi, sună telefonul, o somaţie înspăimîntătoare, şi mă pomenesc în mijlocul podelei tremurînd ca o frunză şi întrebîndu-mă ce-o fi anapoda. E mătuşă-mea.

— Ce spui ?

Telefonul pîrîie din pricina descărcărilor atmosferice. Ascult atît de încordat încît nu aud nimic.

Mătuşa mea îmi spune că s-a întîmplat ceva cu Kate. Cînd unchiul Jules şi Walter au ajuns la hotel, venind de la balul Iberia, Kate nu era de găsit. Nell Lovell, ea însăşi o fostă regină, le-a spus că puţin înainte de ora unsprezece Kate plecase de acolo fără nici o explicaţie. Asta s-a întîmplat acum trei ore şi Kate încă nu s-a întors acasă. Dar Nell nu era îngrijorată.

— Ştii la fel de bine ca şi mine ce face, verişoară Em, i-a spus ea mătuşă-mi. Ţi-aduci aminte de petrecerea pe care am dat-o de Crăciun la Empire, cînd a luat-o aşa de una singură de-a lungul cheiului şi a acoperit toată distanţa pînă la Laplace ? Aşa-i Kate.

Dar mătuşă-mea are îndoielile ei.

— Ia ascultă aici, spune ea cu o voce specială — e stilul sec şi bătăios de a vorbi al familiilor foarte unite în vremi de restrişte : ţi-ai imagina că vorbeşte de un străin. Ascultă ultimul paragraf din jurnalul ei : „Astă-seară se va scrie istoria — libertatea asta nouă îşi

va dovedi viabilitatea — dacă nu, am terminat-o cu echilibristica pe sîrmă, mersi". Știi ce înțelege ea prin echilibristica pe sîrmă.

— Da.

Echilibristica pe sîrmă e o expresie pe care a folosit-o Kate cînd s-a îmbolnăvit prima oară. Pe cînd era mică și trăia mama ei, spune Kate, i se părea că oamenii rîd și vorbesc într-un mod degajat și prietenos și că stau pe un teren solid, dar acum i se pare că ei (nu numai ea, ci toată lumea) au devenit conștienți de abisul ce se cască la picioarele lor chiar și în cele mai obișnuite ocazii — mai ales în cele mai obișnuite ocazii. Astfel ar fi mai curînd dispusă să se afle de o mie de ori în Țara Nimănui decît la o petrecere de familie sau la ora gustării într-un club.

— Ei, de fapt nu-s realmente îngrijorată de soarta ei, declară mătușă-mea cu vioiciune.

Urmează o tăcere și se aud păcănituri pe fir. Lucru straniu e că emoția mea are mai mult forma unei ușoare jene de ordin social. Îmi muncesc creierii să spun ceva.

— La urma urmelor, fata are douăzeci și cinci de ani, spune mătușă-mea.

— Asta, așa-i.

Trăsnetul izbește pe undeva pe aproape, producînd o descărcare năprasnică. Bubuitura urmează aproape simultan, în chiar miezul străfulgerării, și zgîlțîie casa.

— ...în cele din urmă l-a ajuns în camera lui de la hotelul din Atlanta.

— Cine ?

— Sam. Pleacă înapoi cu avionul mîine dimineață la prima oră, în loc de duminică. Era foarte emoționat.

— În legătură cu ce ?

— Mi-a spus că se află în posesia unei vești formidabile. N-a vrut în ruptul capului să-mi spună despre ce e vorba. Se pare că, printr-un straniu joc al coincidențelor, în chiar această zi s-au petrecut două lucruri ce exercită o influență directă asupra lui Kate. Așa a vrut hazardul.

— Poftim ?

— Am presentimentul că o va apuca spre tine. Dacă așa or să stea lucrurile, vrei să fii drăguț s-o conduci cu mașina acasă ?

— Desigur.

— Adică nu-i ca și cum Kate ar fi o altă Otey Ann, spune mătușă-mea după o clipă.

— Nu, bineînțeles că nu.

Se gîndește la două lucruri : primul — la o cunoștință din Feliciana pe nume Otey Ann Aldridge care a înnebunit și care obișnuia să fugă de la spitalul de stat din Jackson și să vină în New Orleans unde acosta străini pe Bourbon Street ; al doilea — la privirea din ochii lui Nell Lovell, licărirea aceea ușor amuzată, chiar atunci cînd o liniștea pe mătușă-mea.

Tresar din somn la ora trei, trag pe mine un fulgarin și ies să iau o gură de aer.

Furtuna a trecut. Elysian Fields este scăldat în apă și liniștit, dar deasupra, în văzduh, se

produce o încăierare de curenţi, acolo unde frontul rece şi greu tocmai a dizlocat ultima masă de aer oceanic, învolburat. Vîntul face un viraj larg spre nord şi izgoneşte furtuna pînă ce luna înoată în înalt ancorată ca un smeu, ţîşnind ici şi colo printre fîşiile şi rămăşiţele norilor.

Stau sub refugiul ce se află dincolo de gardul făcut din lanţuri ce mărgineşte proprietatea doamnei Schexnaydre. Fiind în faţa şcolii, e folosit de copiii care iau autobuzul spre lac. Felinarele aruncă o umbră ca de cerneală albastru-închis. De-a curmezişul bulevardului, pe diagonala intersecţiei lui Elysian Fields cu strada Bons Enfants, se află un teren viran năpădit de buruieni, înalte de peste un metru, rămase din vara trecută. Acum cîteva săptămîni mi-a venit ideea să cumpăr terenul şi să construiesc o staţie de benzină. Am aflat că e de vînzare la preţul de douăzeci de mii de dolari. Ei bine, cu pleaşca de la domnul Sartalamaccia, întreaga idee a devenit teoretic vorbind realizabilă. E uşor să-ţi reprezinţi în minte mica clădire de faianţă în formă de cub, cu copertine dispuse radial, cu peronul ei de beton neted şi cu scoica frumoasă şi imaculată de polietilen strălucind puternic şi învîrtindu-se la înălţime. (Am şi intrat în tratative cu firma distribuitoare Shell.)

Un taxi acostează sub felinare. Kate coboară şi trece pe lîngă refugiu, cu paşi mari şi cu mîinile vîrîte adînc în buzunare. Ochii îi sînt ca două gropi de întuneric. Faţa are ceva din

privirea distrasă şi aproape urîtă a oamenilor solitari. Cînd o strig, vine drept spre mine fără nici o urmă de surpriză, cu o supunere maşinală şi respectoasă care te nelinişteşte. Apoi îmi dau seama că se simte covîrşită de una din ideile-i măreţe, de felul acelora care le vin oamenilor în timpul plimbărilor lungi.

— Ce proastă am fost !

Mă prinde de braţ cu amîndouă mîinile, neavînd cîtuşi de puţin simţul orei. Acum ea nu se află niciunde ; ocupă domeniul ideii sale.

— Eşti oare de părere că făcînd o singură greşală — înţelege-mă, nu ceva anapoda, ci doar o eroare de calcul — cineva ar putea să-şi distrugă în felul ăsta viaţa ?

— Sigur că da.

— Adică, în cele din urmă. Nu crezi că cineva s-ar putea simţi nefericit pentru că a făcut un lucru anapoda fără ca să înveţe vreodată să-l dreagă — pentru că lucrul pe care l-a făcut anapoda este de asemenea factură încît nimeni nu i-ar putea atrage atenţia asupra lui, pentru că simpla atenţionare l-ar transforma în ceva anapoda — exact ca şi cum ar fi descins pe Marte şi ca atare n-ar fi avut de unde să ştie că marţienii se pot simţi ofensaţi mortal de o anumită întrebare şi astfel ori de cîte ori s-ar interesa ce anume e anapoda, lucrurile ar lua pentru acea persoană o întorsătură nefavorabilă ?

Zărindu-mi mîneca, se agaţă de ea cu un gest straniu şi energic, ca o gospodină care pipăie nişte bunuri.

— Dumnezeule, ești în pijama, exclamă ea pe un ton neutru. Ei, ce părere ai ?

Îmi cercetează cu luare aminte chipul în întunericul violaceu.

— Nu știu ce să spun.

— Ba eu știu ! Am aflat singură asta, Binx. Nici unul din voi n-ar fi putut să mi-o spună, chiar de-ar fi vrut. Nici măcar nu știu dacă tu știi.

Aștept deprimat. Am învățat încă de mult să fiu circumspect în privința dezvăluirilor lui Kate. Aceste momente de exaltare, cînd n-are nici umbră de îndoială cu privire la calea de urmat în viață, alternează adesea cu perioade de neagră melancolie.

— Nu, pot să jur că nu cred că știi, spune Kate examinîndu-mi atent fața, mai întîi un ochi, apoi pe celălalt, ca o iubită. Și faptul că ți-o spun nu ajută la nimic.

— Spune-mi oricum.

— Sînt liberă. După douăzeci și cinci de ani, sînt liberă.

— Și cum de știi asta ?

— Nu ești surprins ?

— Cînd ai făcut descoperirea ?

— Azi după-masă la patru și jumătate, adică ieri după-masă.

— Acasă la Merle ?

— Da. Îi cercetam biblioteca și nu spusesem nimic de multă vreme. Am dat peste cartea lui, o carte cu un fel de copertă îmbrăcată în pînză de sac care-mi dă întotdeauna o senzație neplăcută. Și vai, ce n-am făcut să pot să mă ridic

la înălțimea lui și a cărții lui, să trăiesc din plin bucuria vieții să fiu eu însămi, etcetera. Erau zile cînd intram în casă plină de nerv ca o actriță și erau momente cînd reușeam — să fiu eu însămi și încă într-un mod strălucit (în genul : privește-mă Merle, cît de bine mă descurc !), atît de strălucit încît cred că se simțea îndrăgostit de mine. Sărmanul Merle. Vezi tu, el nu e în stare să spună nimic. Nu mi-ar putea împărtăși secretul chiar dacă l-ar cunoaște. Știi ce am făcut ? După aproximativ un minut m-a întrebat : Ce-ți trece acum prin minte ? M-am ridicat, m-am frecat la ochi și apoi deodată s-a făcut lumină. Dar nu-mi venea să cred. Era prea simplu. Dumnezeule, poate cineva să trăiască douăzeci și cinci de ani, o viață de crucificat, din pricina unei *neînțelegeri* ? Da. M-am ridicat. Descoperisem că cineva nu trebuie să fie neapărat cutare sau cutare lucru, nici măcar el însuși. Fiecare este liber. Dar chiar și dacă Merle ar ști acest lucru și mi l-ar comunica, nu i-aș putea urma sfatul pentru nimic în lume. Ce ciudat să-ți dai seama că nu poți transmite descoperirea pe care ai făcut-o. Așa că Merle a repetat întrebarea : Ce-ți trece acum prin minte ? M-am ridicat și i-am spus la revedere. El mi-a spus că e numai patru și jumătate ; ora nu s-a terminat încă. Apoi, în fine, a înțeles că voiam să plec. Brusc s-a arătat interesat și mi-a sugerat să cercetăm puțin cauzele. I-am spus : Merle, cît aș vrea să ai dreptate. Ce bine ar fi să poți să crezi că există cauze și că, dacă tac, înseamnă că ascund ceva. Ce fericită aș fi să

am ceva de ascuns. Şi ce mîndră sînt cînd reuşesc chiar să descopăr motivele tale ascunse, mult îndrăgitele tale motive. Şi ce se întîmplă dacă nu există nici unul ? De asta m-am temut pînă acum — să nu fiu descoperită că nu am absolut nimic de ascuns. Dar acum ştiu de ce mi-a fost teamă şi de ce nu trebuia să-mi fie. Mi-era teamă pentru că simţeam că *trebuie să fiu* o persoană aşa şi pe dincolo, o persoană tot atît de voioasă şi de creatoare pe cît e persoana ta (ţi-am citit articolele, Merle). Ce descoperire ! Timp de un minut îmi încordez fiecare nerv ca să fiu genul de persoană care s-ar cuveni să fiu, conform aşteptărilor tale, şi tremur toată de groaza că s-ar putea să nu reuşesc — şi în minutul următor mă încordez ca să aflu cu cea mai calmă certitudine că, şi de-ar fi să reuşesc şi să mă transform în persoana ta voioasă şi creatoare, faptul în sine nu m-ar satisface îndeajuns, fiindcă soarta mi-a rezervat ceva mai bun. Eram liberă. Acum îţi spun la revedere, Merle. Şi am ieşit, liberă ca pasărea cerului pentru întîia dată în viaţa mea, la douăzeci şi cinci de ani, cu o sănătate de cal, proaspătă ca o frişcă şi cu toată lumea la picioarele mele. O, nu mă dezaproba, Binx, Binx, Binx. Socoţi că ar trebui să mă întorc ! O voi face, fără îndoială. Dar ştiu că am dreptate, că altfel nu m-aş simţi atît de minunat.

N-o să se simtă minunat prea multă vreme. Deja cerul deasupra lui Chef păleşte şi în curînd zorile vor scînteia în jurul nostru precum adîncul mării. Ştiu foarte bine că, atunci cînd

noaptea se va estompa în depărtări cenuşii, ea se va cufunda în sinea ei. Chiar şi în clipa de faţă e pe punctul de a se întrece pe sine : a şi început, chiar dacă se trudeşte imperceptibil să-şi alimenteze propria exaltare.

Îi iau mîinile reci într-ale mele.

— Ce zici de o asemenea idee ?

Îi povestesc despre staţia de benzină şi despre domnul Sartalamaccia.

— Am putea să stăm aici, la doamna Schexnaydre. Am avea tot confortul. Aş putea să mă îngrijesc eu însumi de benzinărie. Ai putea să vii şi să stai la mine în timpul nopţii dacă ţi-ar face plăcere. Ştii că se poate scoate un cîştig de peste cincisprezece mii pe an de la o benzinărie cu vad bun ?

— Ei Binx, dragule ! Îmi ceri să mă mărit cu tine ?

— Fireşte.

O privesc stînjenit.

— O viaţă nu tocmai rea, spui tu, nu ? Ar fi cea mai bună dintre toate vieţile posibile.

Vorbeşte transportată, stăpînită de o stare mirifică — cam în genul mătuşă-mi. Mi se strînge inima. E prea tîrziu. S-a întrecut deja pe sine.

— Nu — nu te nelinişti în legătură cu asta.

— Fii pe pace ! Fii pe pace, făcu ea, pe cît de extaziată pe atît de pierită în sufletul ei, pierdută cu totul ca un personaj jucat de Eva Marie Saint.

Aplecîndu-se puţin înainte, îşi încrucişă strîns braţele peste piept.

— Ce-i cu tine ?
— Oooo, geme acum Kate cea veche, mi-e atît de frică.
— Înţeleg.
— Şi ce trebuie să fac acum ?
— Adică chiar în clipa asta ?
— Da.
— Mergem la maşina mea. Apoi plecăm în centru pînă la French Market să bem nişte cafea. Apoi mergem acasă.
— Şi crezi că totul se va sfîrşi cu bine ?
— Da.
— Spune-mi-o. Vreau să aud.
— Totul se va sfîrşi cu bine.

TREI

1.

SÎMBĂTĂ DIMINEAŢA e mare lîncezeală la birou. Bursa e închisă şi n-avem nimic altceva de făcut decît să-i dăm înainte cu redactarea scrisorilor. Dar nici nu m-am aşteptat la ceva mai bun. Afară e o zi foarte frumoasă, capricios de caldă. Aerul tropical s-a infiltrat în sol, iar micile scuaruri plantate cu iarbă au fost năpădite de prospeţime şi sînt doldora de sevă. Bobiţele de camfor pocnesc sub tălpile trecătorilor. Pe Elysian Fields azaleele şi arborii lui Iuda sînt în floare. Pe cerul de un albastru pal zăboveşte alcătuirea unui nor şi din toate direcţiile răzbate trilul subţiratic şi pătrunzător al sticleţilor.

Cît timp Sharon dactilografiază scrisorile, stau cu mîinile în buzunare şi privesc printre literele aurii pictate pe geamul biroului nostru. Mă gîndesc la Sharon şi la American Motors : ieri la ora închiderii atinseseră cota de 30 $^1/_4$.

La unsprezece a sosit timpul să vorbesc.

— Acum mă duc. Pînă la prînz mai am de făcut o cursă de vreo șaizeci de mile.

— Și încotro vine asta ?

— Spre golf. (Țăcănitul mașinii de scris nu contenește.) Ți-ar plăcea să vii într-acolo ?

— Mhm — face ea absent ; faptul încă nu pare să o surprindă. Numai că, din întîmplare, mai am de lucru.

— Ba nu, nu mai ai. Închid biroul.

— Serios ?

Și pe chip nu i se citește încă nici o surpriză. Am așteptat să văd cum se va descotorosi de aerul de secretară. Dar nu o face. Țăcănitul continuă.

— Plec chiar acum.

— Mă lași să termin asta sau ba ! se rățoiește ea pe un ton mustrător.

Va să zică așa procedează. Își croiește drum, spre zona intimităților făcînd pe supărata.

— Atunci, ia-o înainte.

— S-o iau înainte ?

— Termin de îndată. Trebuie să chem pe cineva la telefon.

— Și eu.

Îi telefonez lui Kate. La celălalt capăt al firului, răspunde Mercer. Kate a plecat s-o conducă la aeroport pe mătușa Emily. Crede că ea se simte bine.

Sharon mă privește cu ochii ei galbeni.

— Domnișoara Cutrer îți e în vreun fel rudă ? strigă ea cu vocea ei nouă, mustrătoare.

— E verișoara mea.

— O tipă mai în vîrstă mi-a spus că ești căsătorit cu ea. Firește, i-am spus să plimbe ursul.

— Nu-s căsătorit cu nimeni.

— Așa am spus și eu !

Își pleacă puțin capul, cuprinsă de o totală uitare de sine.

— De ce ai vrut să știi dacă nu sînt cumva căsătorit ?

— Să-ți spun o chestie, dom'le. Nu ies la plimbare cu bărbați însurați.

Dar încă nu a ajuns la stadiul de a se încredința inițiativelor mele — ca un flirt. Stăpînă încă în mare măsură pe sine, se apucă să-și facă ordine pe birou. Și-acum că își aruncă pe umăr geanta guatemaleză și se îndreaptă sprinten spre ușă, mi-a venit mie rîndul să mă țin după ea. Înțeleg cum vrea ea să se desfășoare lucrurile : „Să nu-ți închipui c-o să stau după tine așteptînd să declari ce-ți convine și ce nu-ți convine — ai spus că vrei să închizi biroul — foarte bine, iaca mă duc“.

Sar înaintea ei să-i deschid ușa.

— Vrei să treci pe acasă și să vin eu în jumătate de oră să te iau ? Pune-ți și costumul de baie.

— S-a făcut.

Dar nu prea s-a făcut. Vocea ei sună puțin cam prea categoric.

— În timpul ăsta eu scot mașina și-mi iau slipul.

— S-a făcut.

Ea e vădit ostilă. Lucrurile nu s-au aranjat de loc ! Se comportă exact ca Linda.

— Mi-a venit o idee mai bună. Hai să mergem pe jos pînă la mine să iau mașina și apoi te duc pînă acasă.

— S-a făcut.

Un „s-a făcut“ care sună mult mai bine de astădată.

— Ei acum mă aștepți în locul ăsta. N-o să-mi ia prea mult.

Cînd se întoarce, ochii îi scapără.

— S-a întîmplat ceva ?

— Ce naiba să se-ntîmple ? și ochii îi scapără și mai și.

Uf ! Prietenul ei a făcut-o de oaie.

— Sper că ți-ai adus costumul din Eufala.

— Îți arde de glumă ?

— Ba deloc.

— E un costum acolo. Unul vechi. Aveam de gînd să-mi iau unul nou de la Maison Blanche, dar nu mi-a dat prin gînd că o să fac baie în martie.

— Îți place să înoți ?

— Îți bați joc de mine ?

— Nu.

— Mai degrabă înot decît să mănînc. Vorbesc serios. Unde mergem ?

— La ocean.

— La ocean ! N-am crezut niciodată că se află un ocean pe-aici, prin apropiere.

— La golful deschis. E același lucru.

Cînd o instalez în mașină, ea se adresează unei a treia persoane, imaginare :

— Ei, așa da, asta zic și eu serviciu perfect. Patronul nu numai că îți dă liber să mergi la ștrand — te și duce la plajă.

Ăștia sînt termenii în care ne aflăm cînd o pornim : ea — fata a cărei dorință fierbinte e să înoate ; eu — patronul cel generos, care e destul de amabil să-i pună la dispoziție mijlocul de transport.

Prima parte a după-amiezii ne-o petrecem hoinărind de-a lungul coastei golfului. Lucrurile n-au mers prea rău. Soarta a vrut ca, îndată ce traversăm Bay St. Louis și o apucăm pe aleea ce însoțește plaja, să fim victima unui accident. Din fericire nu este prea grav, și cînd spun soarta, înțeleg o soartă norocoasă. Și totuși, probabil că vă întrebați cum poate fi un accident, fie el și neînsemnat, consecința unei sortiri norocoase ?

Pentru că îți oferă mijlocul de a-ți învinge starea de lehamite dacă ești suficient de isteț să profiți de el. Mă veți întreba ce este lehamitea ? Lehamitea este durerea pricinuită de pierdere. Lumea și-a pierdut orice sens pentru tine, lumea și oamenii ei, și rămîi numai tu față în față cu lumea, iar tu pe de altă parte ești la fel de capabil de a rămîne în lume ca și umbra lui Banquo din Macbeth.

Veți spune că, fără doar și poate, e un lucru simplu, numai cîștig și nici un fel de pierdere, să iei alături de tine în mașină o femeie atrăgătoare și să te îndrepți spre plajă în prima zi frumoasă a anului. Așa spun poeții de la ziar. Ei bine, nu e un lucru chiar atît de simplu și dacă

l-ai încercat vreodată, știi prea bine că nu e — firește, afară de cazul cînd, din întîmplare, femeia îți este soție sau altă ființă de fiece zi, față de care te simți atît de aproape, încît îți pare tot atît de invizibilă pe cît îți pari tu însuți. Acolo unde există șansa unui cîștig există și șansa pierderii. Ori de cîte ori cineva face avansuri marii fericiri, se expune și riscului de a cădea în starea de lehamite.

Automobilul însuși, după cum am descoperit, este extrem de important. Cînd m-am stabilit pentru prima oară în Gentilly, mi-am cumpărat o limuzină nouă Dodge, un Red Ram Six. Era o limuzină confortabilă, economică, cu portieră dublă, cu o linie tradițională, adică tocmai ceea ce îi trebuie, după cum mi se părea mie atunci, unui tînăr om de afaceri din Gentilly. Cînd m-am strecurat prima oară pe locul șoferului, totul părea în ordine — iată-mă deci, un tînăr plin de vigoare, veteran de război cu toate documentele în regulă, cetățean al Statelor Unite, la volanul unei mașini de prima mînă. Toate lucrurile astea erau perfect adevărate, totuși în prima mea ieșire spre coastă alături de Marcia, am descoperit spre marea mea consternare că Dodge-ul meu nou și elegant era cel mai autentic incubator de lehamite. Deși era destul de comod, deși mergea ca un ceas, deși călătoream cu viteză în cel mai perfect comfort și priveam panorama minunată a peisajului, asemeni cuplului de americani din reclama Dodge-ului, starea de lehamite a devenit în curînd sufocantă. Stăteam congelați într-o amabilitate distantă. Ne dureau obrajii de atîtea zîmbete. Fiecare ar fi fost gata să-și dea viața pentru celălalt. În disperare de cauză, am vîrît mîna pe sub rochia ei, dar chiar și un gest atît de inofensiv și casnic a fost întîmpinat cu aceeași politețe înfricoșătoare. Aș fi dat orice să opresc mașina și să mă dau cu capul de bordură. Și unde mai pui că eram liberi să facem fie asta, fie orice altceva ; noi însă goneam fără oprire, un vîrtej mărunt de disperare străbătînd lumea asemenea acelui sîmbure de calm din centrul unui uragan. Așa cum au ieșit lucrurile pînă la urmă, ar fi fost mai bine să opresc și să-mi zbor creierii, căci ne-am întors eu și cu Marcia la New Orleans măcinați de lehamite. Și n-am mai îndrăznit să ieșim împreună săptămîni în șir.

Iată motivul pentru care nu pun mare preț pe automobile, preferînd să mă folosesc de autobuze și tramvaie. Dacă aș fi creștin aș porni pe jos în pelerinaj, pentru că acesta este cel mai bun mijloc de a călători. Dar fetelor nu le place. MG-ul meu roșu și mic constituie, cu toate astea, o excepție de la regulă. De fapt este un vehicul jalnic, neavînd decît o singură calitate : e imun la starea de lehamite. N-aveți idee ce fericire ne-a cuprins, pe mine și pe Marcia, de îndată ce am pornit-o în goană de-a lungul autostrăzii, în acest gîndăcel strălucitor. Ne-am uitat unul la altul cu uimire : orice urmă de lehamite se evaporase. O porniserăm în lumea largă, între cer și pămînt, prin aerul dens al verii. Era un zgomot asurzitor, vîntul sufla ca

un uragan ; drept în fața noastră granulele asfaltului se năpusteau spre noi, de parcă ar fi fost niște munți.

Cu toate astea am pornit la drum cu Sharon stăpînit de o anumită presimțire. Și dacă starea de lehamite se diminuase pur și simplu din pricina noutății MG-ului ? Pentru că între timp MG-ul încetase să mai fie o noutate. Și dacă lehamitea e alta cu fiecare fată și are nevoie de un alt tratament ? Un lucru era sigur : ceea ce urma avea să fie proba focului. Pentru că miza era foarte mare. Soarta ne rezerva fie o fericire nemăsurată, fie o lehamite inimaginabilă. Marcia și Linda nu erau nimic pe lîngă această ființă vaporoasă, această silfidă somptuoasă din Eufala, cu mișcări de balerină, harnică și docilă, visătoare printre dosare și hîrtii, cu capul lăsat într-o parte, cu obrazul pufos și supt ca al unui băiețandru. Cu ea pe locul de lîngă mine, adîncit ca un căuș, gonesc pe marginea abisului în fundul căruia se află cea mai neagră lehamite, iar în față cea mai verde dintre văi. Am de partea mea un avantaj considerabil : prietenul ei, tipul cu aer de Faubourg Marigny. Individul e atît de lipsit de imaginație încît o solicită în fel și chip, iar ea nu dă pe el nici o ceapă degerată. Slavă ție Doamne că mai există și filfizoni pe lumea asta.

Într-adevăr, în timp ce trecem prin mlaștinile pîlpîitoare de la Chef Menteur, am impresia că simt adierea prevestitoare de lehamite. O limbă subțiratică din focul gheenii ne linge călcîiele și MG-ul țîșnește înainte, uruind ca un bombardier printre landele nisipoase presărate cu pini, tăind de-a curmeziș golful St. Louis. Sharon stă zîmbitoare și tăcută, cu ochii aproape închiși din cauza vîntului și cu genunchii ei mari, aurii, ridicați și sprijiniți de bord.

— Tii, n-am văzut de cînd sînt o mașinuță mai hoață, schelălăise ea spre mine acum un minut.

Conform unui cod al bunelor maniere conceput de ea, nu se consideră flirtul meu decît după ce părăsește pensiunea, unde și-a pus o bluză sport și pantaloni negri de golf. Colega ei de cameră ne-a urmărit de la o fereastră de sus.

— Fă-i semn cu mîna lui Joyce, îmi comandă Sharon.

Joyce se apleacă peste pervaz, o fată cu păr șaten într-o vestă de piele. Are privirea voluptoasă a tovarășelor de cameră lăsate singure. E nevoie să mă uit a treia oară. Joyce își mută kilogramele și nu încape îndoială că o șuncă nobilă și tînără se înalță sub pielea de căprioară. Mă cuprinde tristețea. O, de-aș putea. O, de-aș putea ce ? O, de-aș putea numai s-o las pe Sharon în plata Domnului și să urc glonț pînă sus s-o văd pe Joyce, o străină și nimic mai mult ? Da. Dar nu tocmai. O, de-aș putea să fiu cu amîndouă, cu o casă plină, într-o pensiune veche de pe Esplanadă, înțesată de americance tinere și bine făcute, cu capetele lor prostuțe întoarse spre mine și cu fundurile lor mari și frumoase. Pot să jur că Joyce știe la ce m-am gîndit în ultima zecime de secundă, pentru că îmi aruncă o privire șăgalnică în care

citesc un „Hei năzdrăvanule", în timp ce buzele ei modelează un *O-ho !* Sharon intră în mașină înghesuindu-se, aproape strivindu-mă. Acum se poate lipi de mine.

— De unde-i Joyce ?

— Din Illinois.

— E drăguță ?

— Joyce e o bucăţică grozavă.

— Așa și pare. Și, ia spune, sînteți prietene bune ?

— Îți arde de glumă ?

— Nici gînd.

— Doamne, Doamne, ce discuții trăsnite. Dacă ne-ar auzi lumea, ne-ar umfla și ne-ar duce drept la Tuscaloosa.

— Ce tot îndrugi acolo ?

— Pe toți pînă-la unul.

— Și pe mine ?

— Da cum altfel ?

— Ce tot îndrugi acolo ?

— Chiar vrei să știi cu adevărat ?

— Da, vreau.

— Ei bine, un lucru aș vrea să știi de la mine, fiule.

— Ce anume ?

— Că în nici un caz n-ai să scoți nimic de la mine.

— De ce ?

— De-aia.

Ieșim de pe Elysian Fields, cu brațul ei cald odihnindu-se peste al meu. Dintr-o dată se simte liberă în mișcări, neaflîndu-și astîmpărul pe scaun, înghiontindu-mă cu genunchiul, cu șol-

dul, cu cotul. E flirtul meu (îmi aduce aminte de o elevă de la o școală de infirmiere pe care am cunoscut-o cîndva : nu mai e așa de scorțoasă acum, ci mai degrabă năzdrăvană și sprințară). MG-ul țîșnește pe lîngă stopuri ca un mînz. Mă simt minunat.

Da, e pe potriva farmecului pe care-l degajă mașinuța : sîntem legați de glie ca viermii și totuși gonim cu o iuțeală amețitoare între cer și pămînt. Aerul dens și înmiresmat ne asaltează, un gard viu rectangular de pyracantha apare brusc la orizont, trecem săgeată pe lîngă el și dintr-o dată apare golful, plat și scînteietor pînă hăt departe spre sud.

Gonim pe sub pasajul Christian, cînd se produce accidentul. Chiar în fața noastră un Ford verde ce se îndreaptă spre vest ia un viraj în U, are impresia că nu e nimic pe șosea, îmi apare în coastă și mă bușește drept în foale. Nu foarte tare, ce-i drept — se aude un zbang-brramp ! de metal dogit — și MG-ul zvîcnește în lături ca un tăuraș speriat de-o arătare, saltă pe porțiunea necarosabilă, se lasă pe-o rînă într-o gură de canal și se oprește șuierînd. Umărul meu beteag a încasat-o. Timp de cîteva secunde am impresia că sînt pe ducă, dar mai înainte verific două lucruri : Sharon, ea n-a pățit nimic ; nici cei care m-au izbit. Un cuplu în vîrstă, cu număr de înregistrare de Ohio. Pot să jur că i-am mai văzut. I-am întîlnit prin moteluri, cu sutele. El e bătrîn și slab și în bună condiție fizică. Are gîtul ca de curcan și poartă chipiu de baseball ; ea e fără nici un

Dumnezeu. Sînt în drum spre Florida. El îmi aruncă o privire îngrozită, tocmai cînd noi facem tumba în iarbă, îi cere ajutor soției sale, ezită, apasă pe accelerație. Și spală putina, aplecat peste volan ca un jocheu.

Sharon se apleacă peste mine. Îmi atinge bărbia cu degetul, de parcă ar vrea să-mi atragă atenția.

— Jack ?

Durerea din umăr a întrecut orice închipuire, dar a și început să-mi treacă.

— De unde știi că mă cheamă Jack ?

— Domnul Daigle și Domnul Hebert îți spun Jack.

— N-ai pățit nimic ?

— Cred că nu.

— Pari speriată.

— Păi, sonatul ăla era cît pe ce să ne omoare.

Circulația s-a mai domolit ca să-și desfete privirile cu spectacolul oferit de noi. Un negru care stropea o pajiște povîrnită la poalele unei vile scapă furtunul și rămîne cu gura căscată. Datorită nenorocirii noastre, am devenit obiect de contemplație și martorii oculari se zgîiesc la noi prin gene ostenite, figurile lor avînd ceva aproape seducător. Dar ne depășesc de îndată, iar cei care urmează nu mai văd nimic straniu. Negrul culege de pe jos furtunul. Sîntem redați anonimatului, spațiului restrîns al mașinii noastre.

Dragostea e invincibilă. Într-adevăr, preț de o secundă, durerea m-a făcut să uit de toate, chiar și de dragoste, dar nu mai mult de o secundă. A și fost pusă la treabă, iar acum face oficiul de scutier, un jeton încîntător într-o partidă plină de interes.

— Dar tu ce-i pățit ? întreabă Sharon lipindu-se de mine. Iubitule, arăți înfiorător de palid.

— M-a izbit în umăr.

— Lasă-mă să văd.

Vine pe partea cealaltă și mă ajută să-mi scot cămașa, dar maioul e prea strîmt și nu-mi pot ridica brațul. Așteaptă. Se duce să-și ia geanta ei guatemaleză, scoate de acolo o foarfecă de unghii și taie toată mîneca pînă la guler. Simt cînd se oprește.

— Asta n-o ai de la...

— De la ce ?

— De la accidentul ăsta ?

— Firește că nu.

— Ai o batistă ?

Aleargă pînă la mal s-o ude în apă sărată.

— Așa. Mai bine ne-am interesa de un doctor.

Am fost împușcat în umăr — o rană ca la carte, ca oricare alta primită de Rory Calhoun sau de Tony Curtis. La urma urmei puteam s-o primesc în fese sau în părțile moi — sau în nas. Ca la carte, în afară de faptul că schija mi-a ciuntit vîrful pleurei și mi-a scos un plămîn din circulație și a avut drept urmare o pleurezie violentă. Totuși, nu mi-a lăsat o invaliditate permanentă, doar o cicatrice oribilă în adîncitura gîtului și o articulație sensibilizată la vreme.

— Haide acum, fiule, spune, de unde ai chestia aia ?

Simt apă rece curgîndu-mi pe o parte.
— De la Fordul ăla.
— Vai, e îngrozitor !
— Nu vezi că e o cicatrice ?
— De unde o ai ?
— Mi-a alunecat briciul.
— Lasă-te de bancuri !
— Am primit-o pe rîul Ciun-Cion.
— În război ?
— Da.
— O !

O. Tony. O. Rory. N-ați izbutit niciodată atît de bine în privința direcției. Nici măcar tu, Bill Holden, nobilul meu Will. O, voi luceferi ai zorilor. Adio lehamite pentru totdeauna. Adio și norocul să vă-nsoțească, Fordule verde și pe tine, bătrînule din Ohio. Fie să viețuiești veșnic fericit la Tampa.

Și totuși, știu cîțiva tipi care ar fi fost foarte necăjiți de ce li s-a întîmplat, care nu s-ar fi gîndit la nimic decît la blestematul lor de MG. O, binecuvîntat MG.

Reușesc să mă strecor afară, scîrțîind din toate încheieturile, și ne așezăm pe taluzul năpădit de ierburi. Mi se-nvîrte capul. Bastardul ăla nenorocit chiar mi-a dizlocat umărul. MG-ul n-a pățit mare lucru : doar o portieră bușită.

— Și exact unde stăteai tu, spune Sharon ținîndu-mi batista la umăr. Și ticălosul ăla bătrîn nici măcar n-a oprit.

Se lasă pe vine, cu pantalonii ei negri, ca un copil de cinci ani și mă cercetează.

— Doamne ! Da' asta nu te-a durut ?

— Mai rău a fost cu infecția.
— Să-ți spun eu o chestie.
— Zi.
— Tot ce știu e că tare n-aș vrea să tragă cineva în mine.
— Ai vre-o aspirină în geantă ?
— Stai o clipă.

Cînd se întoarce îmi dă aspirina și-mi ține umărul zdrelit cu amîndouă mîinile, ca și cum aspirina putea să mă doară.

— Acum caută sub banchetă și adu-mi whisky-ul.

Îmi toarnă o porție strașnică într-un pahar de carton, tot din geanta guatemaleză. Odată cu arsura se duce pe gît și aspirina. Îi întind și ei sticla.

— Pe cuvînt că, de rîndul ăsta, o să beau și eu.

Bea fără să se strîmbe aproape deloc, ținîndu-și mîna apăsată pe mijlocul sternului. Mă ajută să-mi trag încet-încet cămașa.

Dar MG-ul ! Ne gîndim la el în același timp. Și dacă s-a ales cu o vătămătură ! Dar el pornește imediat, mugindu-și disprețul față de Fordul cel verde.

Uit de sticla de whisky și cînd mă dau jos, s-o recuperez, aproape cad din picioare. Ea e alături, gata să mă prindă, Rory. Îmi arunc brațele după gîtul ei.

— Hai, fiule, vino, lasă-ți toată greutatea pe mine.

— N-avea teamă că o să mi-o las. Ești fata cea mai dulce pe care am întîlnit-o vreodată.

— Lasă asta. Hai încoace, flăcăule.
— Vin. Da' unde mergem ?
— Tu aşază-te acolo.
— Ştii să conduci ?
— Spune-mi doar încotro să mă îndrept.
— Să luăm numai nişte bere şi mergem apoi spre Ship Island.
— Cu maşina ?
— Cu şalupa.
— Şi asta unde e ?
— Acolo.

Dincolo de apele lagunei se răsfiră o pată lungă şi albăstrie de pini.

Călătoria cu şalupa nu e cum mi-am închipuit. La vremea asta a anului, sperasem o şalupă goală, cu o punte pustie unde ne-am fi putut întinde la soare. Şi cînd colo, stăm îndesaţi ca sardelele. Stăm astfel ţepeni, aşezaţi pe o banchetă în singura cabină — şi aia mică — înconjuraţi de cel puţin o sută de copii. Aflăm că e vorba de o excursie şcolară din comitatul Leake, statul Mississippi. Sînt supravegheaţi de o duzină de bărbaţi şi de femei cu înfăţişare de diaconi şi diaconese, aparţinînd sectei baptiste, cu pielea arsă de soare, cu dinţi lipsă, prietenoşi — oameni cumsecade, ce mai. Stăm îmbibaţi de acel iz de ţară specific cursului superior al fluviului Mississippi, izul acela de piele albă şi caldă scăpat de sub rufăria de bumbac opărită. Sînt albi ca laptele, copiii ăştia de fermieri ! Nici urmă de soare pe ei, nici o singură ceafă nu-i roşcovană ; nu sînt

palizi, ci albi, albul intens, mustitor, de piele ţinută sub haine.

Stăm în cala vasului ca nişte imigranţi, şi acum ieşim în larg lipăind prin apele puţin adînci şi lăptoase ale lagunei fluviului Mississippi. Mai e o singură pereche în toată şalupa, un aviator de la baza Keesler cu prietena lui. Are părul frumos şi mătăsos şi îl poartă tuns perie, ca o blăniţă de hermină, dar buza stă aninată de zgîrciul nasului, lăsînd la vedere doi dinţi de veveriţă care îi dau un aer cam prostănac. Fata e o mississipeancă micuţă, plinuţă, de vreo cincisprezece-şaisprezece ani, numai bună de strîns în braţe ; ai spune că şi ea e originară tot din comitatul Leake. Deşi se ţin de mînă, arată mai degrabă ca doi străini. Fiecare cercetează cabina de jur împrejur, de parcă ar fi numai el acolo. Îţi dai seama că ar dansa şi ar face dragoste în acelaşi chip, fără să fie cu adevărat conştienţi unul de prezenţa celuilalt, ci zgîindu-se la lumea din preajmă cu acel soi de mirare persistentă şi bleagă. Sigur că i-am mai văzut şi pe ei înainte, fie la grădina zoologică, fie la complexul de acvarii marine ; el cu privirea aţintită la animale sau peşti, observă fiecare creatură cu aceeaşi mirare leneşă şi vlăguită, ea nu se uită la nimic anume dar nici nu se plictiseşte, ci răbdătoare, mai degrabă împărtăşeşte fără vreo reticenţă uimirea lui neţărmurită.

Debarcăm lîngă fort, un siloz dărăpănat de cărămidă, rămas de pe vremea Războiului de Secesiune şi plin de gunoaiele adunate în răs-

timpul a zece veri, cutii galbene de filme Kodak, cotoare de bilete și capace de sticle. Ne aflăm în centrul dezolării, „locul acesta de importanță istorică" spălat de apele leșinate și sălcii ale lagunei Mississippi-ului. Gunoaiele verilor trecute s-au adunat morman peste morman, asemeni unor straturi arheologice. Vara trecută am cules de pe jos un petic galben de ziar și am citit despre niște alegeri care au avut loc în 1948 la Biloxi și am captat astfel acel iz al istoriei cu mult mai pătrunzător decît cel pe care l-am putut sesiza contemplînd tăblițele metalice relatînd despre francezii și spaniolii de acum două sute de ani și despre yancheii de acum o sută de ani. 1948. Ce vremuri îndepărtate.

O podișcă de scîndură duce peste niște hîrtoape cu noroi și o mlaștină sărată către ur vechi pavilion de dans. Trecînd, îi zărim la un bar pe aviator și pe prietena lui stînd năuciți și bînd RC Cola. Mai încolo un dîmb de nisip și stufăriș apare dantelat de un pîrîiaș cu apă limpede în care înoată crabi albaștri și melci fosforescenți. De partea cealaltă a gorganului se întinde marea cea mare. Deosebirea este izbitoare : mai întîi răstoaca asta zoioasă, apoi oceanul măreț și albastru. Plaja e curată și un sul continuu de valuri mari și înspumate se rostogolește, spărgîndu-se pe ea ; apa în apropierea țărmurilor e verde și înspumată. Cobori peste gorgan și inima îți tresaltă de bucurie ; muzica veche și tristă ce-o purtai în tine modulează acum în tonalitate majoră.

Găsim o bulboană în pîrîiaș și cufundăm acolo cutiile de bere ; apoi coborîm pînă spre plajă, cît mai departe de copii, pe lîngă un tăpșan năpădit de ierburi. Sharon a și intrat în apă, lepădîndu-și bluza și pantalonii pe țărm ca pe niște zdrențe. Înaintează prin apă în fața privirilor mele, mișcîndu-se încolo și-ncoace, ținînd brațele paralel cu suprafața apei, măturînd-o apoi din cale. Din cînd în cînd își ridică brațele, ca și cum și-ar așeza o coroană pe cap, și își potrivește părul trecîndu-și degetele prin el. Apa verde i se agită în spume în jurul genunchilor, dispărînd în jurul gleznelor, suptă în vîrtejuri de nisip. Reapare la suprafață cu coapsele în plin efort, răsucindu-se lent și măturînd apa din cale-i. Cît e de frumoasă. E frumoasă și curajoasă, și voioasă ca o vrăbiuță. Simt în gît durerea pricinuită de melancolia frumuseții ei. Hei, pui de lele ! ia te uită, te face să-ți dea lacrimile. Nu mai știu ce-i cu mine. Ea îmi zîmbește, apoi își înclină capul într-o parte.

— Ce te uiți așa la mine ?

— Adică cum ?

— Ce-i cu tine ?

— Nu știu.

— Hai, fiule, vino-ncoa' să-ți dau niște bere.

Costumul ei de baie e dintr-un material negru strălucitor ca un costum de concurs și fără fustiță. Iese din apă asemeni unui prepelicar, scuturîndu-și grumazul în așa fel încît părul să i se așeze într-o șuviță mare și udă în jurul capului și, aplecîndu-se, își șterge apa de pe pulpe. E acum pe plajă, dusă pe gînduri, cu

picioarele încrucișate, aplecată puțin într-o parte, din mijloc, degetul mare și arătătorul susținînd mușchiul iliac, abia sprijinindu-se astfel ușor, ușor, ca o atletă. Și în timp ce apa de mare se evaporă și ea, simte în piele mii de ace, se preocupă exclusiv de sine, masîndu-și ușor carnea brațului și încercînd să-și simtă cît mai mult din spinare cu degetele.

Mai încolo pe plajă copiii au fost despărțiți printr-un cordon în două mici turme, fete și băieți. Merg prin apă — căci evident nu știu să înoate — formînd niște pătrate aproximative, păstorite de diaconi în costume de baie negre cu răscroiala mînecii largă și cu fluiere la gît. Diaconesele privesc din adăpostul umbrarelor pe care alți copii dau zor să le repare cu stuf adunat de pe culme.

Noi o pornim iarăși înot, după care ne întoarcem la tăpșanul nostru și bem bere. Ea se întinde pe spate și închide ochii cu un oftat.

— Zău că nu se compară cu bătutul la mașină.

Își lasă brațul să-i cadă peste al meu, atingîndu-mă ușor cu afecțiune și apoi își face loc în nisip, de parcă ar avea într-adevăr de gînd să ațipească puțin. Dar printre pleoapele aproape închise se zăresc ochii strălucitori, iar eu mă aplec să o sărut. Ea rîde și îmi întoarce sărutul cu o înflăcărare prietenoasă. Ne îmbrățișăm.

— Ei, la naiba, fiule, face ea rîzînd.

— Ce-i ? Ce s-a întîmplat ?

— Chiar aici, înaintea lui Dumnezeu și a tuturor ?

— Iartă-mă.

— Să te iert ! Ia ascultă, vino-ncoa'.

— Păi unde sînt ?

Face un gest menit să semnifice atît atitudinea ei prietenoasă cît și limitele între care înțelege să se plaseze. Timp de o oră nu facem altceva decît să înotăm și să bem bere. O dată, cînd se ridică în picioare, merg pînă la ea în genunchi și îi îmbrățișez coapsele aurii ; sînt atît de frumoase și de bune de strîns în brațe.

— Da' ce-ți închipui că faci acum, băiete ?

— Iubito, de trei săptămîni tot aștept să te înșfac așa.

— E, și acum că m-ai înșfăcat, poți să-mi dai și drumul.

— Ba n-am să-ți mai dau drumul niciodată, dragostea mea.

Ce minunăție-i s-o cuprinzi în brațe !

— Bine, bine, fiule, da' acum...

— Acum, ce ?

— Acum poți să-mi dai drumul.

— Nici gînd.

— Ascultă aici, voinicule. Am tot atîta putere cît ai tu.

— Ba n-ai.

— Chiar dacă nu-s atît de mare ca tine...

— În schimb ești aici.

— ...sînt tot atît de puternică.

— Nu mai spune.

— Dacă-i p-așa, atunci fii atent aici.

Își face mîna pumn ca un bărbat și mă lovește tare în braț.

— Nu așa, că doare.

— Atunci încetează să mă mai plictisești.
— Bine. N-am să te mai plictisesc.
— Lovește-mă.
— Ce să fac ?
— Ai auzit ce-am zis. Lovește-mă, și zicînd asta, strînge cotul pe lîngă corp. Hai, băiete, dă.
— Ce tot spui tu acolo ? Nici prin minte nu-mi trece să fac una ca asta.
— Hai, lovește. Nu glumesc. Nu mă poți lovi așa încît să mă doară.
— Biiine.
O lovesc.
— Nă-ă. N-am zis s-o faci doar așa, în joacă. Lovește de-adevăratelea.
— Chiar vorbești serios ?
— Mă jur pe ce am mai sfînt.
O lovesc destul de tare ca s-o dobor la pămînt.
— La naiba.
Se ridică repede.
— Nu m-a durut. Uite, chiar acum mi se năzare să-ți trîntesc una drept în gură, nătărăule.
— Te cred, spun eu rîzînd. Ei, hai, vino-ncoa'.
— La ce bun ? Prea bine, atunci... și ridică iarăși un pumn amenințător. Ce-ți imaginezi tu că faci ?
— Vreau doar să-ți spun ce-am pe suflet.
— Ce anume ?
— Pe tine. Pe tine și buzele tale dulci. Iubito, martor mi-e cerul că nu mă pot gîndi la nimic altceva decît cum să-mi petrec brațele în jurul tău și cum să-ți sărut buzele tale dulci.
— Vai, vai, vai.

— Te deranjează dac-am s-o fac ?
— Cîtuși de puțin.
Țin primăvara în brațe, plinătatea ei și tristețea ei limpezită.
— Vreau să-ți mai spun ceva.
— Ce ?
— Iubito, nu pot să mi te scot din minte. De cînd ai intrat în biroul meu în rochia aia galbenă. Sînt nebun după tine și tu o știi prea bine, nu-i așa ?
— Păcatele mele !
Mă las pe spate s-o cuprind cu privirea și să-i iau mîinile într-ale mele.
— Nu mai am nici somn tot gîndindu-mă la tine.
— Juri ?
— Jur.
— Și-am făcut și ceva bani împreună nu-i așa ?
— Sigur că am făcut. Ia ascultă, nu vrei niște bani ? O să-ți dau cinci mii de dolari.
— Nu, nu vreau nici un ban.
— Hai să mergem spre capătul plajei.
— La ce bun ?
— Ca să nu fim văzuți.
— Și dac-o să fim văzuți ?
— Mie unul nu-mi pasă.
— Ia ascultă, fiule.
— Ești iubita mea. Ai ceva împotrivă să te iubesc ?
— Nici un pic. Dar n-ai să mă duci acolo la șerpii ăia cu clopoței.
— Ei, asta-i, șerpi cu clopoței !

— Nu, dom'le. O să rămînem chiar aici pe loc, în văzul ălora, iar dumneata vei băga seama să fii cuviincios.

— De acord. (Îmi încleştez mîinile în jurul ei ţinînd-o de talie.) Atunci am să-ţi spun altceva.

— Oo, Oo !

Se înalţă, lăsîndu-se pe spate ca să mă vadă mai bine, rîzînd puţin stînjenită de intimitatea apropierii noastre.

— Bine m-ai îmbrobodit.

— Regret nespus că lucrezi pentru mine.

— Regreţi ! Ia ascultă, fiule. Îmi fac pur şi simplu meseria.

— N-aş vrea să crezi că m-am folosit de situaţia mea ca să profit de tine !

— Nimeni nu poate să profite în vreun fel de mine, spune ea ţîfnoasă.

Îi rîd în nas.

— Nu, m-am gîndit la raporturile noastre de afaceri.

Ne ridicăm în capul oaselor şi ne bem berea.

— Trebuie să-ţi fac o mărturisire. Am plănuit asta toată săptămîna.

— Ce anume ?

— Picnicul ăsta.

— Ei asta-i bună !

— Nu-ncerca să mă duci. Ai ştiut.

— Jur că nu.

— Dar ce mă nelinişteşte într-adevăr e implicarea afacerilor în toată treaba asta.

— Afacerile n-au ce să caute laolaltă cu plăcerea.

— Ei bine, tot ce am vrut să ştii e că atunci cînd am acţionat din impuls...

— Eu acţionez totdeauna din impuls. Pentru mine ce-i în guşă-i şi-n căpuşă : nu-mi place să m-ascund după deget.

— Mda, m-am dumirit.

— Dacă nu crezi, întreab-o pe Joyce ce-am spus despre tine.

— Pe Joyce ?

— Da, pe colega mea de cameră.

— Şi ce i-ai spus ?

— Fă bine şi întreab-o chiar pe ea.

Cercetez plaja cu privirea de la un capăt la altul :

— N-o văd.

— N-am spus s-o întrebi acum, nătărăule.

Înotăm şi ne întindem pe nisip unul lîngă altul. Sînt nevoit să fac descoperirea epocală că n-o mai iubesc atît de nebuneşte cum am iubit-o noaptea trecută. Dar, cel puţin, nu mai apare lehamitea şi dormităm la soare, ţinîndu-ne pe după umeri pînă ce se aude sirena şalupei.

Totuşi dragostea noastră reînvie în timp ce gonim spre casă, de-a lungul coastei, în primele momente ale amurgului. Bucuria şi tristeţea se succed alternativ, după cum am ajuns să ştiu acum. Frumuseţea şi vitejia te întristează. Frumuseţea lui Sharon şi vitejia mătuşă-mi şi victoria îţi frîng inima. Dar viaţa merge înainte, şi înainte mergem şi noi gonind în viteză de-a lungul coastei, într-o lumină violetă, trecînd de hotelul Howard Johnson şi de moteluri şi de

carnavalul copiilor. Oprim într-un golfuleţ şi bem ceva sub cerul înstelat. Nu-i rău să optezi pentru Calea cea Măruntă, abandonînd căutarea cea mare a fericirii celei mari în favoarea fericirii triste şi mărunte a băuturilor şi sărutărilor, a unei maşini mici dar bune şi a unei coapse rotunde şi calde.

— Maică-mea are o cabană de pescuit la Bayou des Allemands. Ai avea ceva împotrivă să facem acolo o haltă ?

Încuviinţează cu bărbia pe umărul meu. A devenit tandră şi, cînd şi cînd, mă mîngîie pe obraz.

La vest de rîul Pearl se desface din autostradă un drum de pietriş, care şerpuieşte spre sud printre mlaştini. Dintr-o dată ne pomenim în plină savană pustie, lăsînd traficul în urma noastră. Sharon încă îşi mai cuibăreşte capul pe umărul meu.

O lună galbenă şi asimetrică împrăştie o lumină palidă peste savană. Se contureazā în zarea întunecată o serie de coline care aduc cu o flotilă. Păşim stingheri, atenţi la fiecare pas, de-a lungul pasarelei de scîndură ce străbate terenul mlăştinos. Sharon se agaţă de braţul meu, de parcă vîrîndu-se în mine ar fi scutită să mă vadă.

Nu-mi pot crede ochilor. E greu de înţeles. Dăm ocol unei coline şi, dintr-o dată, precum Titanicul, ne apare înaintea ochilor cabana scăldată în lumină. Familia Smith este acasă.

2.

Fraţii şi surorile mele vitrege mănîncă crabi. Stau aşezaţi în jurul unei planşete montate pe o capră de tăiat lemne, în partea cu geamlîc a verandei. Scheletele de crabi formează un morman, al cărui vîrf se înalţă spre un bec electric care atîrnă deasupra.

Copiii privesc spre mine clipind mărunt şi tot aşa clipesc şi atunci cînd se uită unii la alţii. Au deodată nevoie de un om mare în preajmă. Un om mare trebuie să le certifice că au dreptate cînd cred că mă văd pe mine. Cu toţii, pînă la unul, o pornesc frenetic în căutarea mamei lor. Thèrése aleargă pînă în pragul bucătăriei.

— Mamă. A venit Jack !

Îşi ţine respiraţia cătînd spre faţa maică-si. E răsplătită.

— M'da, Jack !

— Jean-Paul a mîncat nişte bojoc, zice Mathilde şi îşi ridică privirile chiar de sub bărbia mea.

Fratele meu vitreg Jean-Paul, fiul maică-mi, e un bebeluş mare, gras şi galben, aşezat ca un buddha în scaunul lui de copil, mînjit cu pastă de crab şi fluturînd în mînuţă un cleşte de crab stacojiu. Gemenii se holbează înspre noi, dar nu se opresc din mîncat.

Lonnie, în scaunul lui pe roate, are un acces de bucurie. Mîna i se crispează, încovoindu-se către sine. Îl sărut întîi pe el, şi zîmbetul îi declanşează o răsucire a capului ce se încheie

printr-un torticolis prelung și tremurat. Are paisprezece ani și e mic pentru vîrsta lui, mai mic decît Clare și Donice, gemenii de zece ani. Dar de vara trecută cînd s-a înecat Duval, fiul cel mai vîrstnic, a devenit el „băiatul cel mare". Părul său roșcat-închis e mai totdeauna pieptănat și periat lins, iar fața are trăsături nobile și pure atunci cînd nu se schimonosește. Ca să fiu cinstit, pe el îl îndrăgesc cel mai mult. E și el cinefil ca și mine. Nu scapă nici un film. Și sîntem buni prieteni fiindcă știe că nu nutresc pentru el sentimente de milă. Pe de o parte, Lonnie a fost blagoslovit cu credința că își poate dărui suferința drept compensație pentru indiferența oamenilor față de chinurile de pe cruce ale lui Iisus Cristos. Pe de altă parte, nu mi-ar displace prea tare dacă ar trebui să fac schimb de locuri cu el. Viața lui e atît de senină.

Mama își usucă mîinile cu un ștergar.

— Ei, ia uite cine-a venit, spune ea fără să se uite.

Mîinile odată uscate își freacă puternic nasul, cu cele trei degete din mijloc ținute drept în sus. Are alergie la fîn și crabii o irită și mai rău. Am atît de proaspăt în memorie acest sunet, această cursă rapidă în sus și-n jos a degetelor de sub care răzbat pînă la mine niște smiorcăituri sugrumate.

Ne sărutăm sau mai degrabă ne atingem obrajii, maică-mea îmbrățișîndu-mi capul cu încheietura mîinii de parcă mîinile propriu-zise i-ar fi încă ude. Uneori simt pentru ea o dragoste filială sau ceva de genul ăsta, și încerc să-i rezerv un salut cu totul aparte, dar în asemenea clipe îmi evită privirea, îmi oferă obrazul și îmi solicită atenția în direcția cutărui lucru în legătură cu Mathilde, sau a cutărui lucru în legătură cu Thèrése.

— Mamă, vreau să ți-o prezint pe Sharon Kincaid.

— O da ! exclamă mama ferindu-și privirile și alăturîndu-se din nou copiilor, nu pentru că ar avea ceva împotriva lui Sharon, ci pentru că se simte amenințată în rolul de gazdă. Da' aici nu sîntem decît noi copiii, spune ea.

Sharon se află în cea mai bună dispoziție, făcînd ochii mari și rîzînd atît de contagios, încît mă întreb de nu cumva rîde de mine. Dintru început se poartă cum nu se poate mai firesc cu copiii. Îmi aduc aminte de Linda, care dădea semne de nervozitate și se muta de pe un picior pe altul, aruncîndu-și privirile peste capetele lor, fața ei căpătînd o înfățișare greoaie, de budincă. Marcia s-a dat prea tare în vînt după ei, lăsîndu-se pe vine și îmbrățișîndu-și genunchii de parcă era Joan Fontaine în vizită la un orfelinat.

Mama nu întreabă cum se face că am ajuns aici, nici nu dă vreun semn că apariția mea ar avea ceva cît de cît aparte — deși nu am mai trecut pe la ei de șase luni.

— Tessie, ia povestește-i lui Jack de excursia cu autobuzul pe care ai făcut-o cu clasa, — și se refugiază la bucătărie.

Nu trece mult timp și ocupațiile ei casnice încep să mă calce pe nervi. Cu cel mai perfect instinct, ea se abate de la tot ce este excepțional sau „încurajator". Orice eveniment sau idee care nu intră în spectrul preocupărilor gospodărești este de îndată marcat de ea cu o pecete proprie a obișnuitului. Dacă, bunăoară, în timpul studenției, mă arătam să zicem entuziasmat de *Campania din vale* a lui Jackson sau de *Interpretarea viselor* a lui Freud, nu era genul ei să mi se așeze de-a curmezișul. Aproba faptul ca pe un soi de ciudățenie specifică unui cercetaș ieșit din comun : „Alea ? O alea-s cărțile lui Jack. Ce de grămezi de cărți mai aduce și băiatul ăsta acasă ! Ascultă Jack, știi chiar tot ce scrie în cărțile alea ?" „Nă-ă." Și cu toate astea am devenit Dick Rover, cercetașul pus pe lucruri serioase.

E plăcut să-i vezi pe toți membrii familiei Smith, cu mic cu mare, în cabana lor de pescuit. Dar nu acasă la ei în Biloxi. Numai cinci minute să stau în casa aia veche și înghesuită, și mă pătrunde melancolia pînă-n măduva oaselor. Imitația de șemineu cu gaze naturale îmi zgîrie retina, mirosurile combinate ale celor două mii de prînzuri duminicale au intrat în perdele, din golul scării interioare răsună voci, o imagine deprimantă reprezentînd Inima Mîntuitorului atrage veșnic atenția asupra sa de pe polița cu smalțul sărit a șemineului. Totul e alb și cu smalțul sărit. Pardoselele măcinate de atîta uzură îți gîdilă nările ca o sală de clasă. Dar aici, la Bayou des Allemandes, diferența se simte din plin. Apa lovește ușor în piloni. Scîndurile crăpate păstrează amintirile tainice ale iernii, ale zilelor și nopților lungi de reverie cînd nu venea nimeni și peștii săreau din apa întunecată și nu se vedea în toată savana picior de om ; amintiri a căror taină copiii trebuie să o descopere, așa că după cină se întorc la explorările lor, alergînd cu toții în bandă dintr-un colț într-altul. Donice îmi arată o cursă pentru guzgani pe care a lăsat-o aici în august trecut și, minunea minunilor, a regăsit-o. Sosiseră abia azi dimineață, explică mama ; e o dimineață atît de frumoasă și, cum luni e zi de sărbătoare și copiii nu merg la școală, or să stea și de Mardi Gras dacă vremea rămîne frumoasă. Mama face parte din bandă atîta timp cît Roy e plecat. Stă vreo zece minute în bucătărie trebăluind repede, cu operativitatea ei de pisică, și apoi o zbughește afară cu copiii, purtată încolo și încoace de joaca lor ușoară și fără noimă, cu ochii topindu-se într-o privire drăgăstoasă și îngăduitoare.

Thérése povestește despre planurile ei de a scrie congresmanului ales în legătură cu proiectul de lege privitor la rîuri și porturi. Thérése și Mathilde au ceva din personajele Joan și Jane ce se înfruntă în manualul de educație cetățenească.

— Nu ți se pare că Tessie asta a noastră e o figură ? strigă mama dispărînd în bucătărie, vrînd să spună cu asta că Tessie e spirt de deșteaptă, dar și că există ceva nostim în precocitatea ei.

— Unde e Roy ? N-am văzut nici o mașină. De fapt, nici că am pus piciorul pe pămînt venind încoace.

— Joacă pocker ! strigă ei, cu toții.

Faptul li se pare nostim și toată lumea rîde. Mîna lui Lonnie se crispează iarăși. Dacă sosirea noastră a produs o oarecare stînjeneală, sîntem scoși repede din starea asta și purtați de curentul puternic al vieții de familie.

— Mai sînt crabi, mamă ?

— Cum dacă mai sînt ! Întreabă-l pe Lonnie dacă nu ne puneam tocmai problema ce să facem cu ceilalți. Da' ce, n-ați cinat ?

— Nă-ă.

Mama împăturește stratul gros de ziare de sub scheletele de crabi, modelînd frumos un pachet cu mîinile ei albe și puternice. Toată mizeria dispare, lăsînd masa uscată și curată. Thérése întinde o hîrtie nouă și Mathilde aduce două sticle reci de bere și două sticle goale ca să zdrobim cu ele cleștii crabilor, și imediat primim cîte o tavă pe care două mici armate de crabi stacojii mărșăluiesc în rînduri ordonate. Sharon pare stînjenită, dar oricum se pune serios pe treabă și curînd toată lumea se distrează pe socoteala ei. Mathilde o învață cum să dezgheoace crusta de pe abdomen și cum să rupă colțul cleștelui celui mare, așa încît carnea ca de zăpadă să izbucnească brusc afară într-un mănunchi. Sharon se preface uluită și imediat gemenii se simt datori să-i arate cum se sug cleștii.

Afară s-a lăsat acea beznă specifică nopții deasupra apei. În plasa cea nouă și bine întinsă

din dreptul geamurilor plonjează tot soiul de gîndaci, dar sînt proiectați îndărăt cu un zbîrnîit ca de chitară. Copiii stau unii lîngă alții de jur împrejur, simțind misterul mlaștinii și taina conului nostru de lumină. Clairain stă cu stomacul lipit de brațul scaunului meu. Lonnie încearcă să-și regleze tranzistorul ; îl ține în cotlonul făcut de încheietura mîinii, încercînd să-l imobilizeze cu palma întoarsă înapoi. La un moment dat, buza de jos se desprinde, însoțită de cea mai feroce căutătură. Asta o tulbură pe Sharon. Ea are impresia că o criză e pe punctul de a se produce, că Lonnie a atins pînă la urmă limita suferinței. Și în vreme ce nimeni nu-i acordă lui nici o atenție, ea nu-și mai găsește astîmpărul — de ce oare nu-i dă careva o mînă de ajutor ? — apoi după un timp infinit Mathilde se apleacă cu nepăsare și reglează aparatul pe un post care acum se aude tare și clar. Lonnie întoarce capul unduindu-se, să o vadă, dar nu are suficientă distanță.

Observ că Lonnie e gătit de plecare. Se pare că mătușa Ethel, sora lui Roy, era așteptată să-i ia, pe el și pe fete, la un film. Nu era un aranjament foarte sigur, îi reamintește mama, dar Lonnie arată dezamăgit.

— Despre ce film e vorba ? îl întreb.

— *Fortăreața Dobbs.*

Vorbește împiedicat, dar nu-i greu de înțeles ce spune.

— Unde se dă ?

— La cinema Moonlite.

— Hai să mergem.

Capul lui Lonnie se bălăbăne şi-i cade pe spate ca la un mort.

— Vorbesc serios. Vreau să-l văd.

El dă semne că mă crede.

O prind pe mama într-un colţ al bucătăriei.

— Ce-i cu Lonnie ?

— Ce să fie, nimic.

— Arată îngrozitor.

— Copilul ăsta nu vrea să-şi bea laptele ! intonează melodios vocea maică-mi.

— A avut cumva iar pneumonie ?

— A luat virusul ăla care te ţine cinci zile. Şi i-a fost rău, rău, rău, rău, rău. Ai auzit vreodată de cineva care luînd virusul ăsta să aibă nevoie de ultima grijanie ?

— De ce nu m-ai chemat ?

— Nu era în pericol de moarte. Ultima grijanie a fost ideea lui. Zicea că îl va întări fizic şi spiritual. Ai mai auzit aşa ceva ?

— Da. Dar crezi că acum e pe deplin restabilit ?

Ea ridică din umeri. Mama discută asemenea chestiuni într-un mod uşor aluziv, din care nu răzbat inflexiuni nici în sensul credinţei nici al necredinţei, ci mai degrabă al unei receptivităţi vagi faţă de credinţele populare.

— Doctorul Murtag a spus că în viaţa lui n-a mai văzut aşa ceva. Lonnie s-a dat jos din pat după jumătate de oră.

Uneori, cînd pomeneşte de Dumnezeu, am impresia că maică-mea se foloseşte de El pur şi simplu doar ca de unul din instrumentele care-i

stau la îndemînă într-o lume odioasă, un instrument pus să lucreze asemeni celorlalte în acea unică întreprindere pe care o consideră cît de cît utilă : iscusinţa în a para şocurile existenţei. Este un tîrg încheiat de la bun început, în care ea s-a fixat la o minimalizare generală a tot ce există, şi bune şi rele. Este la fel de precaută cînd se întîlneşte cu norocul pe cît este de apărată în faţa vicisitudinilor, şi mi se pare uneori că surprind ceva din această suspiciune funciară în ochii ei : licărirea străveche a experienţei agonisite, tot atît de străveche şi vicleană ca Eva însăşi. Pierderea lui Duval, copilul preferat, a întărit-o în opţiunea sa în favoarea cotidianului. Cît priveşte dorinţele cele mai fierbinţi, mulţumesc, dar şi-au pierdut pentru ea sensul. După moartea lui Duval, şi-a dorit ca totul să devină familiar şi relaxat, chiar şi Dumnezeu.

— Da' ştii ce vrea să facă acum ? Să postească şi să se înfrîneze cît ţine postul mare. (Îşi mijeşte ochii şi-abia acum vine enormitatea.) Are sub patruzeci de kilograme, e c-un picior în groapă şi vrea să postească.

O spune ca pe o glumă răutăcioasă la adresa lui Lonnie, şi a lui Dumnezeu. Timp de o secundă, ea este însăşi străbuna Evă.

*

Fortăreaţa Dobbs e un film bun. Cinematograful Moonlite, unde poţi viziona filmul din maşină, e şi el foarte frumos. Nu pare să se bucure de o afluenţă prea mare de public, avînd ceva din singurătatea lizierei de pini din

apropierea coastei. Tot felul de musculițe înoată în fascicolul de lumină al proiectorului, iar ecranul tremură în aerul înmiresmat și tare. Filmul însă ne poartă în deșert. Acolo, sub cerul negru, Clint Walker călărește de unul singur. E unul din acei călători ce rătăcesc solitar. Lonnie e foarte fericit. Thèrése și Mathilde, care stau călare pe spătarele banchetelor în mașină, se mută pe o bancă de sub proiector și mănîncă bulgărași de floricele. Locul preferat al lui Lonnie e pe capotă, cu spatele sprijinit de parbriz, de unde mi-aruncă cîte o privire ori de cîte ori urmează un episod care știe că ne place la amîndoi. Și Sharon e fericită. Vede în mine un tip drăguț, pentru că mă ocup în felul ăsta de Lonnie, luîndu-l la filme. Își dă seama că nu sînt un egoist. Pe legea mea că e la fel cu fetele alea din filme, care nu vor să aibă de-a face cu tine pînă ce nu le demonstrezi ce tip cumsecade și altruist ești, iubitor de copii și de cîini. Îmi ține mîna pe genunchiul ei și din cînd în cînd mi-o strînge.

Clint Walker străbate călare zonele aride, urcă pe o colină și se oprește. Descalecă, se lasă pe vine, zdrobește în dinți un fir de costrei și studiază terenul. Jos în canion se zăresc cîteva clădiri dărăpănate, înghesuite de-a valma. Nu știm nimic în legătură cu el, de unde vine sau încotro se duce.

O seară reușită : încîntarea lui Lonnie (se uită spre mine cu sentimentul cel mai viu al secretului dintre noi ; secretul că Sharon nu va sesiza niciodată subtilitățile pe care noi le vedem în film și pe care, văzîndu-le, știm că le vede și celălalt — ca atunci cînd Clint Walker se adresează vagabondului de pe mîrțoagă pe tonul cel mai degajat și mai plăcut, așa cum se vorbește în vechea Virginie : „Domnule dragă, să fiu în locul matale eu unul nu cred că aș face una ca asta“ — Lonnie nu-și mai încape în piele de fericire ; nu știe la cine să se uite mai întîi, la Clint Walker sau la mine), cinematograful acesta fantomatic, noaptea sudică și caldă. Deșertul vestic și bucățica asta grozavă, voinică și dulce de Sharon.

Asta zic și eu variație. Înțeleg prin variație acea trăire a noului care întrece cu mult așteptările cuiva în această direcție. De exemplu, prima excursie pe care o faci la Taxco n-ar putea fi o variație propriu-zisă, sau mai bine zis n-ar fi decît o simplă variație, dintre cele mai obișnuite ; să te rătăcești însă și să dai peste o vale ascunsă, asta da, zic și eu că s-ar chema o variație.

Singura variație de care mi-aduc aminte și care s-ar putea s-o fi întrecut pe asta a fost filmul *Ape întunecate*, pe care l-am văzut înainte de război. L-am văzut la cinematograful Lafitte în cartierul Bayou Barataria. În film Thomas Mitchell și Merle Oberon trăiesc într-un conac dărăpănat, situat într-o zonă mlăștinoasă a Louisianei. Într-o seară, se duc pînă în sat cu mașina să vadă un film ! O repetiție în interiorul unei variații. Aproape că nu mai știam ce-i cu mine din pricina emoțiilor provocate de atîtea

variații. Dar *Fortăreața Dobbs* e un film colosal. Inima-mi cîntă de parcă ar fi Octavian, și între mine și Lonnie și fata asta nobilă se așterne o mare fericire, și amîndoi își dau seama, și au destulă înțelepciune să nu spună nimic.

3.

E ora trei noaptea și mă trezesc brusc învăluit de mireasma viselor și a anilor trecuți, reînviați pentru o clipă, și forfotind de oameni, și din nou spulberați ca fumul. Sînt un bărbat tînăr, am douăzeci și nouă de ani, dar sînt tot atît de saturat de vise ca un om împovărat de vreme. În timpul nopții anii se întorc înapoi și stau de veghe în jurul patului meu ca niște stafii.

Mama mi-a întins un pat de campanie în colțul meu de pe verandă. E un loc foarte plăcut înconjurat de mlaștină, cu pilonii vibrînd la fiecare tresărire a apei.

Dar așa plăcut cum este, vechiul meu loc și-a pierdut cu desăvîrșire interesul (locurile se banalizează prin folosire repetată) și cînd mă trezesc, mă trezesc în strînsoarea cotidianului. Cotidianul e adevăratul inamic. Nici un fel de căutare nu mai e posibilă. A existat poate o vreme cînd cotidianul nu era atît de puternic, cînd puteai să i te smulgi din strînsoare, pur și simplu recurgînd la forță. Astăzi nimic nu mai ajută — decît un dezastru. O singură dată în

viață am reușit să mă smulg din strînsoarea cotidianului : cînd m-am pomenit plin de sînge într-un șanț.

Stăpînit brusc de o furie cumplită, de parcă aș fi pradă unei crize, mă rostogolesc și mă prăbușesc pe dușumea și zac acolo scuturat de friguri, într-o stare mai de plîns decît a celui mai nenorocit guzgan din mlaștină. Și cu toate astea fac un legămînt solemn : să-mi zică lumea pui de lele dacă mă voi lăsa doborît de cotidian.

(Cotidianul stăpînește pretutindeni acum, pornind-o de prin orașe și străduindu-se să pătrundă pînă și în cele mai îndepărtate colțuri și unghere de la țară, chiar și în mlaștini.)

Minute în șir zac pe spate, țeapăn ca un par, și trag în piept respirarea mohorîtă a mlaștinii.

Nici cei din familia mamei, nici cei din familia tatei nu-mi înțeleg căutarea.

Rudele din partea mamei socotesc că mi-am pierdut credința și se roagă să mi-o recapăt. Nu înțeleg ce vor să spună cu asta. Alți oameni, așa cum am citit, sînt pioși în copilărie iar mai tîrziu devin sceptici (sau, așa cum declară în emisiunea : *Iată Crezul Meu :* „Cu timpul am depășit faza crezurilor și dogmelor religiei instituționalizate"). Eu însă nu. Neputința mea de a crede a fost de la început de neînvins. N-am fost niciodată capabil să-mi dau seama ce-i aia Dumnezeu. Dovezile existenței lui Dumnezeu, după cîte știu, puteau fi adevărate, dar nu schimbau cu nimic lucrurile. Dacă Dumnezeu însuși mi s-ar fi înfățișat aievea, tot n-ar fi schimbat nimic. De fapt e destul numai să aud

cuvîntul Dumnezeu, ca un văl gros să mi se așeze pe creier.

Rudele dinspre partea tatei socotesc că lumea are noimă și fără Dumnezeu, că doar un idiot știe ce înseamnă să trăiești cu frica lui Dumnezeu, și că numai un ticălos poate într-adevăr trăi astfel.

Nu-i înțeleg nici pe unii, nici pe alții. Zău că nu pot alege nimic din tot ce îndrugă. Tot ce pot face e să zac țeapăn ca un par sub pat, imobilizat în strînsoarea de moarte a cotidianului, jurînd să nu mă clintesc pînă ce nu voi reuși să avansez măcar un centimetru în căutările mele. Mlaștina își emană efluviile chiar de sub mine și de dincolo de meandrele fluviului ; un buhai de baltă duduie în noapte ca un motor Diesel. În cele din urmă, strînsoarea de fier cedează întrucîtva și-atunci trag pantalonii de pe spătarul scaunului, pescuiesc un carnețel și-mi fac niște însemnări fugare pe întuneric :

DE REȚINUT PENTRU MÎINE

Punctul inițial al oricărei căutări :
Nu mai ajută să începi cu ființele vii ca să demonstrezi existența lui Dumnezeu.
Totuși e imposibil să faci total abstracție de Dumnezeu.
Singurul punct de pornire posibil : faptul straniu al propriei apatii de neînvins — că dacă dovezile ar fi dovedite, iar Dumnezeu s-ar înfățișa în persoană, nimic nu s-ar schimba. Iată faptul cel mai straniu din cîte există pe lume.
Avraam a văzut semnele lui Dumnezeu și a crezut. Acum singurul semn e că toate semnele de pe lume nu modifică cu absolut nimic situația. Oare asta să fie răzbunarea ironică a lui Dumnezeu ? Dar sînt pe urmele lui.

4.

Cip ci-rip ci-rip cip cip. Tăcere. *Cip ci-rip cip ci-rip.*

Totul începe ca o întoarcere în rău a evenimentelor. În aer plutește sentimentul unei necesități. Trebuie făcut ceva. Hai, te rog, să rezolvăm cumva chestiunea. Apoi vine o culoare, o culoare foarte urîtă care necesită îngrijiri. Apoi o durere. Dar nu duce la nimic : e un sunet și se aude acolo, afară în lume, și nu se poate nicicum interveni ca să-l oprești. M-am trezit de-a-binelea.

Cip-ci-rip cip cip. Cip. Tăcere.

— Mai dă-l încolo de foc și cruță chibriturile.

La nici trei metri mai încolo, doi oameni încearcă să pornească motorul detașabil al unei bărci albastre elegante. Barca e purtată de vînt și se izbește de un doc în miniatură. Toată lumea e de lapte : cerul, apa, savana. Pînza eterică a apei se evaporă. Lujere de ceață se

adună laolaltă cu fumul ; o dîră albă se întinde, dreaptă ca o riglă, deasupra mlaştinilor.

— De ce nu strîngi în partea ta de eşapament ?

— De ce nu mă pupi în fund ?

Vocile sună răguşit şi dogit, în lumea albă şi mată. Unul din ei trebuie să fie Roy Smith, tatăl meu vitreg. Da, cîrmaciul. Cozorocul verde al şepcii îi acoperă faţa, din care nu i se vede decît buza atîrnînd cu obidă, dar îl recunosc după braţe. Bicepşii i se umflă mult dincolo de adîncitura pe care i-o face cotul ; antebraţele sînt ca nişte şunci subţiri. Fire de păr negru şi lucios ţîşnesc prin brăţara ceasului. Stă aşezat cu braţele petrecute pe după capota roşie a motorului, abdomenul puternic revărsîndu-i-se între picioare.

Roy se lasă pe spate, se echilibrează, trage de cablu smucind cu putere. Motorul se aprinde cu un uruit gutural şi asta schimbă totul. Omul cu înfăţişarea plăcută de la proră e luat prin surprindere şi-şi pierde echilibrul cînd barca se năpusteşte pieziş izbindu-se de doc. Dar barca o porneşte în larg, iar pescarii se aşază repede fiecare la postul său, pe faţa lor citindu-se acum o seninătate plină de speranţă. Roy Smith se arată a fi un ins vesel şi înfloritor, cam îndesat dar păstrînd încă un aer tineresc. Pe braţul fluviului apa fierbe acum ca un ceai, scuipînd băşici de fum. Silueta bărcii se pierde în albul de unde începe să se reducă vizibilitatea, iar sunetul scade brusc în intensitate de parcă ar fi pătruns într-o zonă de vată.

Un gorun noduros răsare din întinderea albă, se ridică în aer asemeni unui copac într-o stampă chinezească. Minutele trec. O egretă se lasă pe aripile ei uşoare şi rigide şi aruncă o privire piezişă apei. În spatele meu, uşa paravanului se deschide uşor şi mama iese pe doc cu o undiţă. Sprijină tija undiţei pe balustradă, lasă jos o boccea din hîrtie pergament, se scarpină pe ambele braţe, vîrîndu-şi mîna pe sub mînecă, şi priveşte în jurul ei căscînd. „Uha-aah", oftează ea, căscînd în acelaşi timp, pe un ton la fel de alb şi de mat ca zorile. Bluza de pe ea e una din cămăşile de militărie ale lui Roy şi nu-i destul de largă pentru sînii ei mari. Are în picioare nişte tenişi albaştri şi poartă blugi femeieşti, fără şliţ în faţă, bine traşi peste coapsele voluminoase. Cu şapca de baseball îndesată peste părul sîrmos, arată ca femeile acelea pe care le vezi pescuind în dreptul podurilor de pe şosele.

Mama desface bocceaua, scoate un briceag şi desprinde cu efort o crevetă îngheţată. Taie din ea cuburi roz regulate, le înşiră cu lama briceagului pe balustrada grilajului, oprindu-se din cînd în cînd să se frece la nas şi să-şi dreagă glasul, după cum îi e obiceiul. Ca să vadă dacă are spaţiu suficient, se duce pînă la extremitatea docului, întinde braţul spre spate, îşi măsoară avîntul şi execută o aruncare amplă, descriind o curbă completă cu braţul întins, o mişcare stîngace şi totuşi sigură, ce sfîrşeşte de îndată ce încheietura mîinii i se îndoaie într-un unghi feminin. Mulineta zbîrnîie şi pluta zboară

la mare distanță, împreună cu bucățica de crevetă ce se învîrtește în jurul axului și plonjează în apa diafană, dispărînd în adînc aproape fără urmă. O clipă mama rămîne nemișcată, ascultînd cu încordare, de parcă ar vrea să afle ce gîndesc peștii, și apoi prinde să reînfășoare încet firul, smucind din cînd în cînd tija undiței.

Îmi trag pantalonii și ies în picioarele goale pe doc. Soarele a limpezit savana dar în jur lumea e încă răcoroasă și lăptoasă. Doar lemnul, cu sclipiri de argint, se simte sub picioare cald și aspru.

— Da' nu-i cumplit de devreme pentru tine ! ?

Vocea ei răsună ca un clinchet peste apă. Mama se poartă cu mine natural și afectuos. Acum putem sta puțin de vorbă. Și asta pentru că e dis-de-dimineață și pentru că ne aflăm complet singuri în mijlocul mlaștinilor întinse și albe.

— Să-ți pregătesc să-mbuci ceva ?

— Nă-ă. Nu mi-e foame.

Vocile noastre răsună în spațiul gol al dimineții.

Încă mă evită. Pescuiesc și eu oleacă ; altminteri totul e ca-n oricare altă zi, pare a-mi spune ; hai deci să nu facem din asta nimic extraordinar. Ocolește cum se pricepe mai bine intimitatea. Siguranța instinctului ei pentru obișnuit mă minunează. Dar poate că știe ce face.

— Să fi știut că te scoli atît de devreme, spune ea cu ciudă. Ai fi putut merge cu Roy și

cu Kinsey la Rigolets. Scrumbiile roșii s-au pus în mișcare.

— I-am văzut.

— Și-atunci, de ce nu te-ai dus ? făcu ea uimită la culme.

— Știi că nu-mi place să pescuiesc.

— Aveam încă o undiță !

— Asta nu schimbă cu nimic lucrurile.

— Așa-i, spune ea după o vreme. Niciodată nu ți-a plăcut. Ești bucățică ruptă din taică-tu, și îmi aruncă o privire scurtă, lucru neobișnuit pentru ea. Am observat seara trecută cît de mult îi semeni.

Aruncă din nou undița și din nou rămîne nemișcată.

— Nu-i plăcea să pescuiască ?

— Își închipuia că îi place !

Mă întind cît sînt de lung și-mi sprijin capul de o grindă. Din poziția asta mă pot chiorî spre soarele care răsare și-n același timp pot s-o văd pe mama înveșmîntată în curcubee. Un păianjen de apă și-a țesut pînza peste un cotlon al brațului mlăștinos, iar firele toarse par răsucite în razele soarelui.

— Da' chiar nu-i plăcea deloc ?

— Îhm, face ea, lungind sunetele spre a compensa lipsa de atenție.

Din cînd în cînd proptește undița între abdomen și balustradă și-și freacă zdravăn nasul.

— Și de ce nu-i plăcea ?

— D-aia. De fapt spunea că-i place. Și odată chiar i-a plăcut ! Mi-aduc aminte că într-o zi am mers de-alungul micului braț Sara. Fusese

bolnav și doctorul Wills îi spusese să lucreze diminețile iar după amiezile s-o ia din loc, apucîndu-se fie de pescuit, fie de o altă îndeletnicire interesantă. Era o zi splendidă, mi-aduc aminte, și am dat peste o groapă sub o salcie căzută — un loc ideal pentru *sac-au-lait*, din cît îmi dau eu seama. Așa că am spus : Haide, aruncă undița chiar aici. Printre crengile *pomului ?* a făcut el. Avea impresia că trebuie să fie la mijloc o mare înșelătorie — de fapt, nu prea avea stofă de pescar ; doctorul Wills și judele Anse erau mari vînători și pescari, iar el zicea și el că îi face plăcere, dar de fapt nu se prea sinchisea. Așa că i-am spus : Haide, dă-i drumul printre frunze — așa prinzi *sac-au-lait*. Și să nu-mi spui mie pe nume dacă n-a tras afară cel mai gras și cel mai frumos *sac-au-lait* pe care l-am văzut vreodată. Nu-i venea să-și creadă ochilor. O, și asta l-a stîrnit ca altă aia. Ei, nu-i așa că ăsta e un loc ideal, o ținea el acum întruna și adăuga : Ia uite salcia aia de colo, sau de dincolo, ia uite cum se joacă soarele în apă aici și mai încolo — să mai venim neapărat și mîine și poimîine cît o să țină vara — nici nu-mi mai trebuie altceva !

Mama smucește undița brusc, cu putere, înfășoară firul repede pe mulinetă și se încruntă la crevetele ciopîrțit.

— L-ai văzut pe ticălosul ăla de animal... ! Închipuie-ți că nu se mai află altul pe lume decît amărîtul ăla încăpățînat, care stă lipit acolo pe fund.

— Și s-a întors la locul cu pricina a doua zi ?

— Țț. Deloc, chiar deloc, spune ea tăind trei cuburi de crevetă.

Iarăși aruncă brațul spre spate. Creveta se rotește în aer, iar mama rămîne neclintită.

— Și ce-ți închipui că îmi spune cînd aduc vorba despre *sac-au-lait* a doua zi dimineața ?

— Ce spune ?

— „O nu. O nu. Ia-o tu înainte." Și o și ia din loc pe traseul lui vestit de plimbare.

— Care plimbare ?

— De-a lungul cheiului. Cinci mile, zece mile, cincisprezece mile. Fie iarnă, fie vară. Mi-aduc aminte că l-am însoțit într-o dimineață de Crăciun. Mile în șir fără nici o schimbare. Același chei vechi și maroniu înaintea ochilor, rîul maroniu de o parte și cîmpurile maronii de cealaltă. Așa că atunci cînd a luat-o cam cu jumătate de milă înainte, am spus : Ei, fir-ar să fie, ce naiba caut eu aici, ruptă de atîta alergătură încît de abia îmi mai trag sufletul, cînd tot ce urmează e să facem stînga împrejur și să ne luăm picioarele la spinare încă o dată ? Așa că am spus : Rămîi cu bine dom'le, eu una mă întorc acasă — n-ai decît să faci tot drumul și pînă la Natchez dacă poftești.

E felul mamei de a vedea viața, trecută și prezentă, prin prisma unei exagerări comice standard. Dacă ar fi petrecut patru ani la Buchenwald, și-ar fi amintit cam în felul acesta : „I-am spus așa : ascultă, dom'le, dacă-ți închipui că am să-ți mănînc porcăria asta, să știi c-o să trebuiască să-ți muți gîndul". Scîndu-

rile docului încălzindu-se la soare încep să exale un iz de pin amestecat cu iz de vin. Ultima limbă de ceață joasă se mistuie, lăsînd apa neagră cum e ceaiul. Copacul se vede solitar și plin de jale, arătînd ca vai de el. Dincolo de apă, egreta stă posomorîtă într-un picior, profilîndu-și silueta trențăroasă și golașă ca un vultur pleșuv care tronează peste un stîrv.

— A fost un soț bun ?

Cîteodată încerc, nu prea în serios, s-o eliberez de cariera banalului pe care și-a ales-o, dar de fiecare dată giroscopul ei o menține pe traiectoria inițială.

— Bun, ai spus ? Ei bine, să-ți spun eu atunci — era un bun plimbăreț.

— Era doctor bun ?

— Dacă era bun ? Și ce mîini ! Dacă a avut vreodată cineva mîini de chirurg, atunci el a fost acela.

Amintirea mamei despre tata e înțesată de legende și fără umbre. Nu și-l amintește pe el, ci o veche emblemă a lui. Dar acum îi trece ceva prin minte :

— Era deștept, dar nu știa totul ! L-am mai învățat și eu cîte ceva și pot să-ți spun că mi-a mulțumit pentru asta.

— Ce anume ?

— Odată pierduse în greutate vreo treisprezece kilograme. Nu era bolnav — pur și simplu nu putea reține nimic. Doctorul Wills spunea că e vorba de o amibă (în anul acela era de părere că totul se datora amibei — în alt an că totul se datora endometritei și, între noi fie

vorba, a extirpat aproape fiecare uter din districtul Feliciana). La micul dejun cînd Mercer îi aducea ouăle și fulgii de ovăz, pur și simplu stătea acolo și se uita la ele, alb ca varul. Cît despre mine, tot ce puteam face era să nu mănînc, nici mîncarea mea și nici pe a lui. Lua o gură de fulgi și tot mesteca la ea și nu putea s-o înghită. Așa că într-o zi mi-a venit o idee. I-am spus : Ascultă, ai stat treaz toată noaptea să citești o carte, nu-i așa ? Da, am stat, zice el, și ce-i cu asta ? Și ți-a plăcut, nu-i așa ? Da, mi-a plăcut. Așa că am zis : Bine. Atunci o s-o citim. În dimineața următoare i-am spus lui Mercer să-și vadă de treburile lui. Mi-am luat micul dejun devreme și i l-am pregătit pe-al lui și i l-am adus chiar acolo în pat. Am luat cartea. Îmi aduc aminte — era o carte despre un omor, numită *Cazul Green*. Toți din familie o citiseră. Am început să citesc și el a început să asculte, și în timp ce-i citeam l-am hrănit. I-am spus : Ascultă, poți să mănînci. Și l-am hrănit. I-am băgat mîncarea în gură și el a mîncat-o. L-am hrănit șase luni și a cîștigat în greutate vreo unsprezece kilograme. Și și-a reînceput activitatea. Chiar și cînd mînca singur în sufrageria de jos, trebuia să-i citesc. Era în stare să mă facă bucăți dacă m-aș fi oprit. Hai, dă-i drumul ! spunea.

Mă ridic în capul oaselor și-mi pun mîna la ochi, s-o văd mai bine.

Mama își freacă tare de tot nasul.

— Și asta pentru că...

— Pentru că ce ?

Scuip în apă. Scuipatul se desface ca o ață. Ea se apleacă peste balustradă și se uită în jos, în apa de culoarea ceaiului.

— Parcă ar fi considerat că nu e destul de *important* să mănînci. Vezi, pentru taică-tău, fiecare lucru, fiecare secundă trebuia să fie...

— Ce să fie, mamă ?

De astă-dată dă din umeri într-un stil cu adevărat franțuzesc.

— Nu știu. Ceva.

— Dar de fapt ce avea ?

— Era surmenat, răspunde ea imediat în zumzăitul ei obișnuit de mamă-albină, și tata dispare iarăși înapoia vechii embleme.

Aud ecouri ale bunicului și bunicii și ale mătușii Emily, ecourile discuțiilor de pe verandă, în lungile seri de vară cînd se încheiau afaceri, se rezolvau mistere și se spunea lucrurilor pe nume. Mama nu s-a obișnuit niciodată cu discuțiile noastre de pe verandă, cu dezinvoltura lor specifică. Ori de cîte ori cineva începea cu palavrele, una din acele palavre de pe verandă pe marginea unor povestiri sumbre, ea se încorda toată în întuneric, încercînd să înțeleagă de pe fața vorbitorului și să-și dea seama dacă acesta urmărea într-adevăr ca relatarea sa să fie considerată tot atît de sumbră pe cît suna. Ca membru al clanului Bolling din districtul Feliciana, m-am obișnuit să stau pe verandă în întuneric și să discut despre dimensiunea universului și despre perfidia oamenilor ; ca afiliat al familiei Smith de pe litoralul golfului, m-am obișnuit să mănînc crabi și să beau bere

sub un bec de o sută cincizeci de wați — și pot spune că fiecare mod de a-ți petrece o noapte de vară e la fel de plăcut.

— Și cum de-a ajuns să se surmeneze ?

Ea își curăță cîrligul, alege un cub roz de crevetă, trece cîrligul prin el, după care îl trage înapoi fixîndu-l în undiță. Are încheieturile mîinilor rotunde, nu ca la o fată tînără, ci dure ca urmare a depunerilor de grăsime.

— Din cauza structurii lui psihice.

Da, e adevărat. Vorbeam destul de mult despre influența structurilor psihice și a glandelor asupra comportării noastre sumbre. Ciudat, opiniile mamei aduc mai mult cu ale mătușă-mi decît chiar părerile mătușă-mi însăși. Mătușa Emily nu mai pomenește de structuri psihice.

— Sistemul lui nervos era asemenea unui radio-receptor de mare performanță. Știi ce se întîmplă dacă dai radioul la maximum și apoi prinzi postul WWL ?

— Da, spun eu, extrem de deprimat la amintirea bietelor analogii neinspirate la care recurg de preferință medicii. Vrei să spui că, de fapt, el nu era croit să ajungă un medic de duzină și că în fond ar fi trebuit să lucreze în cercetare ?

— Da, așa gîndesc ! Mama se uită la mine surprinsă dar nu foarte surprinsă, apoi expediază pluta ca pe un glonț. Ei, acu' să te ții, dom'le ! se adresează unui pește necunoscut și, cînd acesta nu reacționează, ea cade în visare. E totuși extraordinar ! Semeni atît de mult cu taică-tău și ești totuși atît de diferit. Știi, ai

ceva şi din tatăl meu în tine — eşti comod, şi-ţi place să mănînci, şi-ţi plac fetele.

— Nu-mi place să pescuiesc.

— Eşti prea leneş, dacă te interesează părerea mea. Oricum, tatăl meu nu a fost pescar, aşa cum ţi-am spus şi mai-nainte. A fost proprietarul unei flotile de traulere la Golden Meadow. Dar i-au plăcut şi fetele drăguţe. Pînă în ceasul morţii.

— Da' ce, asta te ţine atît de mult ?

— Hm hm hm hm hm ! Scandalizată de întrebare, mama îşi lasă bărbia în piept, fără să slăbească totuşi din ochi pluta undiţei. Cu mine să nu îndrăzneşti să împingi lucrurile pînă acolo ! Vorbeşti cu mama ta şi nu cu una din fîţele mucoase cu care umbli.

— Fîţele mucoase !

— Da.

— Nu-ţi place Sharon ?

— Ba da. Dar nu-i de tine.

De ani de zile mama a emis ca o axiomă că ar trebui să mă căsătoresc cu Kate Cutrer, deşi de fapt a făcut şi din Kate o emblemă şi nu o cunoaşte deloc.

— Da' să-ţi spun un lucru nostim.

— Ascult.

— Nu tu, ci Mathilde a moştenit toanele lui taică-tău. Sora Regina spune că ea e o altă Alice Eberle.

— Şi, mă rog, cine-i Alice Eberle ?

— Cum, fata din Biloxi care a cîştigat concursul organizat de Horace Heidt şi trupa lui muzicală.

— O.

Mama fredonează o arie veselă.

Strîng din pleoape şi privesc în sus spre ea, printre curcubeie.

— Dar cînd s-a îmbolnăvit a doua oară, nu l-am mai putut ajuta.

— De ce nu ?

Zîmbeşte.

— A spus că tratamentul meu e asemenea serului din sînge de cal : nu-l poţi folosi decît o singură dată.

— Şi ce s-a întîmplat ?

— A venit războiul.

— Asta i-a fost de vreun ajutor ?

— S-a ajutat singur. Zăcuse la pat o lună încheiată, acolo sus în camera ta — cînd tu erai la şcoală. Nu voia să se ducă la clinică, nu voia să mănînce, nu voia să se ducă la pescuit, nu voia să citească. Zăcea pur şi simplu acolo, cu ochii pironiţi la ventilatorul din tavan. Cînd şi cînd, noaptea, cobora şi mergea la localul chinezului unde mînca specialitatea casei. Ăsta era singurul mod în care accepta să mănînce — făcea o plimbare în miez de noapte pînă la localul chinezului şi mînca o mîncare chinezească. În dimineaţa aceea l-am lăsat sus, ca de obicei. I l-am trimis pe Mercer cu ziarul şi tava şi l-am chemat pe Clarence Saunders. Zece minute mai tîrziu îmi ridic ochii şi iată-l că apare, coborînd scările în ţinută de oraş. Se aşază la masa din sufragerie ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat, comandă micul dejun şi bagă-n el ca un spart — şi în tot acest

timp citeşte ziarul fără măcar să-şi dea seama că înfulecă. Îl întreb ce s-a întîmplat. Ce s-a întîmplat ! Ei bine, Germania a invadat Polonia, şi Anglia şi Franţa au declarat război ! Cum mă vezi şi cum te văd, în jumătate de oră şi-a luat micul dejun, şi-a făcut valiza şi a plecat la New Orleans.

— În ce scop ?

— Să facă o vizită consulului canadian.

— Da, mi-aduc aminte că a plecat la Windsor, în provincia Ontario.

— Asta s-a întîmplat două luni mai tîrziu. A luat vreo treisprezece kilograme în două luni.

— Da' ce l-a stîrnit aşa ?

— Îşi dădea seama de gravitatea lucrurilor. Ne-a spus şi nouă tuturor la cină : Acu-i acu. O să intrăm şi noi în afacerea asta, mai curînd sau mai tîrziu. Trebuie să intrăm acum. Şi eu nu aştept. Erau toţi atît de mîndri de el — în special don'şoara Cutrer. Şi cînd s-a întors acasă în primăvara aceea, în uniforma albastră cu aripile aurii de medic în forţele aeriene, pe legea mea că era cel mai chipeş bărbat pe care mi-a fost dat să-l văd. Şi era atît de fermecător ! A fost o perioadă minunată.

Păi cum să nu fie fermecător. Găsise calea să le facă pe amîndouă : să-i mulţumească pe ei, şi să se mulţumească pe sine. Să plece. Să facă ceea ce voia să facă şi făcînd asta să salveze bătrîna Anglie. Şi poate chiar, să dea şi cea mai grozavă lovitură cu putinţă : să moară. Să cîştige marele premiu pentru ei şi pentru sine (însă nici măcar el nu visase că va reuşi nu

numai să moară, ci să moară în Creta, în marea de culoarea vinului).

— Va să zică, înainte de asta, a fost şi el leneş.

— Ba n-a fost !

— Nu-i chiar lene, mamă. E numai în parte, dar nu pe de-a-ntregul. Să-ţi povestesc un lucru ciudat. În timpul războiului, mi s-a întîmplat ceva extrem de neplăcut. Ne retrăgeam pe rîul Ciun-Cion. Îl opriserăm pe inamic dînd foc la iarbă cu cartuşe trasoare. Rămăşiţele unei companii de operaţiuni comando se afla, după toate probabilităţile, chiar în spatele nostru. Sau mai degrabă noi ne închipuiam că ne retragem, deoarece căzuserăm într-o ambuscadă pe linia de retragere şi trebuia să ne repliem spre vest.

Eu aveam misiunea să mă întorc pînă la răscrucea drumurilor ca să informez compania de operaţiuni comando în legătură cu schimbarea intervenită. M-am întors înapoi acolo şi am aşteptat jumătate de oră, dar mi s-a făcut atît de frig încît am adormit. Cînd m-am trezit era ziua-n amiaza mare.

— Şi nu ştiai dacă trecuse sau nu compania de operaţiuni comando ?

— Nu asta era problema. Multă vreme nu mi-am putut aminti nimic. Tot ce ştiam era că se petrecuse ceva extrem de grav.

— Şi grupul de comando trecuse în timpul nopţii ? m-a întrebat mama, cu zîmbetul pe buze, încredinţată fiind că-mi îndeplinisem exemplar misiunea.

— Bine, da' nu despre asta...

— Ce li s-a întîmplat ?

— Li s-a tăiat retragerea.

— Adică vrei să spui că au fost omorîţi cu toţii ?

— În primul rînd, că nu mai rămăseseră mulţi.

— Ce lucru îngrozitor. Nu vom şti niciodată prin ce-aţi trecut voi, băieţii. Dar cel puţin conştiinţa voastră a fost curată.

— Nu conştiinţa îmi dădea bătaie de cap mie. Ce încerc eu să-ţi spun e că nimic nu părea demn de a fi făcut, în afară de un lucru de care nici măcar nu-mi puteam aduce aminte. Dacă ar fi venit cineva la mine şi mi-ar fi spus : Sforţează-te să dai uitării preocuparea ta de acum timp de patruzeci de minute, hotărîndu-te în acelaşi timp să te pui pe treabă, şi te asigur că vei găsi negreşit metoda de vindecare a cancerului şi vei compune cea mai măreaţă dintre simfonii — tot nu mi-ar fi stîrnit interesul. Ştii de ce ? Fiindcă mi se părea că nu e destul de important.

— Priveşti lucrurile egoist.

— Ştiu.

— Dă-mi voie să-ţi spun şi eu ceva. Dacă m-ar fi pus pe mine acolo sus şi mi-ar fi spus : Anna, rezişti pe poziţie şi începi să tragi, ştii ce-aş fi făcut ?

— Ce ?

— De mult mi-aş fi luat tălpăşiţa spre spatele frontului.

Încerc să compun imaginea mamei bătînd precipitat în retragere în faţa inamicului şi nu mă pot stăpîni să nu rîd.

— Nu vom şti niciodată, totuşi, cum s-au petrecut lucrurile, adăugă mama, doar ca să spună adevărul, fără să acorde prea multă atenţie faptului.

Iarăşi mă văd în imposibilitatea de a mă stăpîni şi rîd. Ea frămîntă între degete un cub roz, pentru ca peştii să-l poată mirosi.

— Ştii ceva, Jack ? (Ochii îi sînt plini de căldură, o căldură reţinută spre a nu putea fi interpretată drept ceva personal, care izvorăşte din inimă, o căldură exprimată în mod deliberat drept ceva cu nimic ieşit din comun.) Mă bucură că ai adus în discuţie chestiunea asta. Poţi să mă crezi sau nu, dar mai zilele trecute discutam cu Roy, şi nu eu, ci Roy a spus că tu ai fi minunat în ceva de genul ăsta.

— Adică în ce anume ?

— Într-o muncă de cercetare în domeniul cancerului.

— O !

Pescuitul merge prost. Egreta se aruncă în aer şi pluteşte atît de aproape, încît se aude cum scîrţîie cartilagiile aripilor.

5.

După micul dejun se porneşte o agitaţie în legătură cu liturghia. Membrilor familiei Smith, cu excepţia lui Lonnie, nu le trece prin minte

să discute despre religie — chiar și numai invocarea subiectului pricinuindu-le o jenă atroce : privirile cată în lături, vocile se dreg pe rînd și murmurul ce se stîrnește nu contenește un minut sau două, pînă ce este găsit alt subiect. Și cu toate acestea, am asistat la o discuție în contradictoriu care a durat patruzeci și cinci de minute, în legătură cu detaliile tehnice ale mersului la liturghie ; și asta, cu ardoarea pe care ți-o dă sentimentul de ușurare, de parcă dezbătînd meritele liturghiei de la ora nouă din Biloxi, prin opoziție cu cele ale slujbei de la zece jumătate din Bay St. Louis, se puneau la punct probleme de religie — dar la urma urmelor cine ar putea afirma contrariul ? Poate că au dreptate : dacă s-ar apuca să-mi vorbească mie despre Dumnezeu, cu siguranță nu mi-ar rămîne decît să mă arunc în mlaștină.

Îi propun lui Roy Smith, care tocmai s-a întors de la Rigolets, să rămîn acasă împreună cu Sharon ca să ne putem ocupa de Jean-Paul.

— O, nu, spune mama cu pleoapele lăsate. Jean-Paul poate să meargă. Mergem cu toții. Merge și Sharon, nu-i așa, Sharon ?

Sharon rîde și spune că da. Au pus asta la cale împreună.

Biserica, o construcție veche, la extremitatea cealaltă a Biloxi-ului, arată ca un oficiu poștal. Are aerul unei instituții. Treptele s-au tocit de atîta urcat și coborît, formînd niște adîncituri în formă de scoică, balustrada de alamă și placa ușii de la intrare strălucesc ca aurul,

de atîta frecat. Ajungem devreme, astfel încît Lonnie să poată fi dus cu scaunul pe roate într-un loc anume lîngă o coloană. Și la vremea cînd începe liturghia, locul s-a umplut în asemenea măsură încît stăm ca sardelele. O femeie avansează de-a lungul naosului și, ajungînd în dreptul stranei noastre, se oprește și se uită. Îmi aruncă o privire deosebit de aspră. Dar eu nu mă clintesc. E ca în metrou. Roy Smith, care a ajuns acasă tocmai la timp ca să-și pună pe el o cămașă curată cu găurele, cedează locul său unei fetițe și îngenunchează pe coridorul naosului alături de alți cîțiva bărbați, lăsîndu-se pe un genunchi, ca o macara, cu cotul sprijinit pe genunchiul rămas în aer și cu mîinile împreunate lateral. E vînăt la față de sîngele care i-a năvălit în obraji, aerul îi șuieră în nări și, cum stă așa, își concentrează atenția spre felul în care sînt dispuse pietricelele în mozaicul pardoselei.

Sharon se comportă bine : pe față i se citește o dulce uimire catolică, caracteristică unui anume tip de fată protestantă — de îndată ce eroica lipsă de evlavie a membrilor familiei Smith îi risipește orice neliniște (oare ce caută ei aici ? gîndește ea) ; privește pierdută în jur cu ochii ei galbeni. (Gîndește : ce ciudați sînt cu toții, și el nu mai puțin — toată agitația asta ca să ajungă aici și acum, că au ajuns, parcă totul s-ar fi terminat înainte să înceapă — fiecare a rămas cu ochii pironiți în gol în propria sa uitare de sine în timp ce preotul și-a întors spatele.)

Cînd clopoţelul sună pentru împărtăşanie, Roy se ridică greoi şi îl pilotează pe Lonnie pînă la capătul grilajului despărţitor. Tot ce reuşesc să văd în Lonnie este un smoc ondulat de păr roşu. Cînd preotul ajunge în dreptul lui, Roy întinde mîna spre faţa lui Lonnie ca să i-o ţină fix. Face acest lucru cu un gest crispat şi mecanic, săgetînd din ochi ca un vultur.

6.

Femeile sînt la bucătărie ; mama curăţă somon, iar Sharon stă la fereastră cu poala plină de fasole verde. Oblonul de scîndură al ferestrei glisante dă spre mlaştină, unde un stol de sturzi roşcaţi cîrîie ca sîmburii într-o tidvă şi se avîntă printre şirurile de papură, zvîcnind din aripile desfăcute ca să-şi arate epoleţii stacojii. Jean-Paul se foieşte pe duşumea, răsucindu-se pe coapsele lui dolofane ; carnea lui ca de rechin foşneşte pe scîndurile aspre, iar el îşi vîră cîte un deget printre crăpături, căutînd să atingă apa care clipoceşte. Răzbat pînă la mine pe verandă vocile dimineţii : zvonul de gîlceavă întîrziată, de la ora unsprezece, al sturzilor roşcaţi, din nou glasurile femeilor, pauze cu tăceri odihnitoare se întrepătrund nu prin ceea ce au în comun (căci într-adevăr cît de diferite sînt exclamaţiile studiate ale lui Sharon, ce păstrează în ele sunetul specific al regiunilor din nordul Louisianei : „Zău dacă mi-am închipuit că racii ăştia mititei se mănîncă“, prin care vrea să spună că în Eufala doar negrii mănîncă raci — şi vocea joasă şi guturală a mamei care-i ţine hangul : „Dacă Roy pofteşte pastă de raci anul ăsta, apoi ar face mai bine să-şi cumpere — ai idee cît îţi ia să faci pastă de raci ?“), ci mai degrabă se întrepătrund prin calitatea lor de sunete femeieşti, sub oblăduirea relaxantă a bucătăriei.

Copiii schiază cu Roy. Barca albastră străbate de la un cap la altul braţul fluviului, despicînd ca un cuţit apa neagră. Ustensilele aşezate grămadă la extremitatea docului, frînghia galbenă de nylon şi centurile de salvare stacojii capătă în lumina soarelui o fosforescenţă obositoare.

Lonnie mă descoperă şi dă năvală, intrînd cu scaunul său pe roţi în patul meu de campanie. Duminicile îşi îmbracă costumul şi îşi pune pălăria de fetru cu boruri largi. Şi-a scos vestonul, dar cravata are nodul încă strîns şi e prinsă într-o agrafă cu lănţişor. Cînd Lonnie îşi pune pe el hainele bune, arată ca un pui de ţăran cu ceafa arsă de soare venit la o nuntă.

— Vrei să-ţi reînnoieşti contribuţia ?

— Nu este exclus. Cîte puncte ai făcut ?

— O sută paisprezece.

— Şi asta nu te-a adus pe primul loc ?

— Ba da, dar nu înseamnă că am să rămîn primul.

— Cît ai spus că e ?

— Doisprezece dolari, dar nu eşti obligat s-o reînnoieşti.

Se adună norii dinspre insula Chandeleur. E foarte greu de spus dacă înaintează, dar umbrele lor gonesc pe deasupra ierbii asemeni unui vînt întunecat. Lonnie întîmpină dificultăţi cînd vrea să mă privească. Vrea să-şi aducă ochii la acelaşi nivel cu ai mei, şi asta face să i se bălăbăne capul. Mă ridic într-o rînă.

Lonnie ia banii cu degetele lui noduroase şi se apucă să-i aşeze în portmoneu, un obiect voluminos cu un buzunar din plastic umplut cu poze sacre.

— Ce se cîştigă la premiul întîi anul ăsta ?

— Un aparat de radio Zenit Trans-World.

— Dar tu ai un radio.

— Da' da cu lungime de undă standard. (Lonnie mă fixează cu privirea. Căutătura lui albastră susţine o întreagă conversaţie, are propriile ei propoziţii şi fraze.) Dacă reuşesc să iau Zenit-ul, atunci n-am să mai tînjesc atîta după emisiunile TV.

— Eu unul mi-aş reconsidera poziţia. Televizorul îţi procură o serie întreagă de momente plăcute.

Lonnie pare să-şi reconsidere poziţia. Dar ceea ce contează e că discuţia îi face cu adevărat plăcere. Un zîmbet îi joacă în colţul buzelor. Vorbirea monotonă a lui Lonnie îi dă un avantaj, acelaşi avantaj pe care îl au străinii : cuvintele lui nu sînt tocite. Este ca un cod transmis în sistem Morse, prin perete. Cîteodată mă întreabă fără ocol : mă iubeşti ? iar mie îmi vine mai la îndemînă să-i răspund bătînd mesajul, tot prin perete : da, te iubesc.

— Şi, în afară de asta, nu cred că ar fi bine să posteşti, îi spun.

— De ce nu ?

— Ai avut de două ori pneumonie anul trecut. Nu-ţi va face bine. Mă îndoiesc că duhovnicul tău va încuviinţa aşa ceva. Întreabă-l.

— Ba mi-a încuviinţat.

— În vederea cărui lucru ?

— Pentru ca să-mi înfrîng o tendinţă care a pus stăpînire pe mine. (Lonnie foloseşte în vorbirea curentă limbajul specific catehismului.) Odată mi-a spus că nu trebuie să mă nelinişteşc, în legătură cu o prostie pe care m-a auzit că i-o spun Lindei, deoarece nu era o minciună răutăcioasă, ci mai degrabă „o minciună voioasă“.

— Şi despre ce tendinţă e vorba ?

— Tendinţa de a pizmui.

— A pizmui pe cine ?

— Pe Duval.

— Duval a murit.

— Da, dar pizma nu e pur şi simplu regretul pentru soarta bună a altcuiva, e şi bucurie la nenorocirea altuia.

— Încă te mai frămîntă chestiunea asta ? Te-ai incriminat singur şi ţi-ai dobîndit iertarea, nu-i aşa ?

— Da, mi-am dobîndit-o.

— Atunci, de ce mai eziţi ?

— Nu mai ezit.

— Atunci care e problema ?

— Încă mă mai bucur c-a murit.

— Şi de ce să nu te bucuri ? El îl vede pe Dumnezeu aievea, în timp ce tu nu-l vezi.

Lonnie îmi rînjeşte, străbătut de sentimentul nespus de puternic al complicităţii noastre : n-au decît să schieze cît poftesc ; noi avem ceva mai bun de făcut. Pe faţa lui se citeşte complexitatea situaţiei. Ştie că am intrat în dispută ca într-un joc condus după regulile lui şi ştie că eu ştiu asta dar nu se sinchiseşte.

— Jack, mai ţii minte cînd Duval s-a dus la reuniunea de la Jackson şi a ieşit pe primul loc la istoria Americii şi în ziua următoare a făcut de strajă în costum de mare ţinută ?

— Da.

— Am sperat că va pierde.

— Dar asta nu-i face nici un rău lui Duval.

— Îmi face mie. Ştii doar ce păcat capital reprezintă asta pentru viaţa sufletului.

— Da. Şi cu toate astea eu tot n-aş posti. În schimb, m-aş concentra pe euharistie. Îmi pare a fi un lucru mai pozitiv.

— E adevărat. (Din nou ochii lui albaştri se angajează cu ai mei într-o conversaţie aprinsă, fixîndu-mă, evitîndu-mi privirea şi fixîndu-mă din nou.) Dar euharistul este o taină sfîntă menită numai celor vii.

— Tu nu vrei să trăieşti ?

— O, desigur ! spune el rîzînd, voind, dorindu-şi chiar să piardă disputa, astfel încît negreşit să mă distrez tot atît de bine pe cît se distrează şi el.

E o zi parcă făcută pentru nori. Norii vin plutind umflaţi ca nişte veliere mari. Aburi în spume se avîntă fierbînd spre lanţurile muntoase străjuite de tunet, sau coboară în văile prăpăstioase ale norilor. Un şarpe verde înoată sub doc. Disting suturile care delimitează plăcile ţestei lui teşite. Alunecă prin apă fără să stîrnească nici o undă, se opreşte misterios şi încuviinţează din cap, sprijinindu-se de piloni.

— Jack ?

— Ei ?

— Facem o plimbare ?

Pentru Lonnie, duminicile noastre împreună au un program. Mai întîi discutăm, de obicei o temă religioasă, apoi facem o plimbare ; apoi îmi cere să-i fac cum făcea Akim.

Plimbarea este o cursă în plină viteză de-a lungul pasarelei de scînduri şi o goană nebună pe drumul de peste mlaştină. Lonnie se cocoaţă pe marginea scaunului şi spintecă vîntul pînă ce lacrimile îi şiroiesc pe obraz. Cînd norii se abat bubuind deasupra savanei, creaturile mlaştinei amuţesc o clipă, apoi începe vacarmul şi zarva orăcăielilor.

Ajunşi înapoi pe verandă îmi cere să-i fac cum făcea Akim. Vin spre el aşezat în scaunul lui. Trebuie să fie o bătaie în toată regula, căci altminteri nu va fi satisfăcut. În timpul ultimului an de colegiu, am descoperit că făceam progrese rapide dobîndind stilul de luptă al lui Akim Tamiroff, singurul lucru folositor, de fapt, pe care l-am învăţat în toţi acei patru ani.

— Trebuie să mă duc acum şi să iau planurile alea.

— Hai, Jack, te rog, nu pleca.

Lonnie se chirceşte în scaunul lui, cu un amestec de groază şi veselie. Mîna i se strînge şi i se răsuceşte ca o frunză care arde.

Mama scoate capul din bucătărie.

— Nu-i aşa că sînt nişte figuri ? Şi întorcîndu-se spre Sharon : Ascultă-mă pe mine, băiatul ăsta Lonnie şi cu Jack sînt într-adevăr nişte figuri.

După ce îl sărut de rămas bun, Lonnie mă cheamă înapoi. Dar, de fapt, n-are nimic de adăugat.

— Aşteaptă.

— Ce s-aştept ?

Cercetează mlaştina zîmbind.

— Nu crezi că euharistul...

— Adică ?

Uită ce-avea în minte şi atunci e silit să spună fără înconjur :

— Ştii, încă mă împărtăşesc în numele tău.

— Ştiu asta.

— Aşteaptă.

— Ce anume ?

— Mă iubeşti ?

— Da.

— Cît de tare ?

— Foarte tare.

— Şi eu te iubesc.

Dar s-a şi apucat să caute febril o emisiune, ţinîndu-şi cumva tranzistorul în încheietura crispată a mîinii.

7.

În drum spre casă, MG-ul e infestat de lehamite. Şi faptul nu e cîtuşi de puţin surprinzător, deoarece duminica după-amiaza este timpul cel mai periculos să te asalteze lehamitea. Mii de automobile se înşiră de-a lungul coastei golfului, familii întregi pe chipul cărora stă mărturie aceeaşi privire absentă şi înceţoşată de migrenă. Aerul e încărcat de gaze de eşapament, iar soarele loveşte apa cu o lucire perfidă. Şi cu toate astea e o după-amiază frumoasă de duminică. Un bulevard splendid, zece mii de maşini elegante, cincizeci de mii de oameni cumsecade, arătoşi, bine hrăniţi, şi lehamitea se depune asupra noastră ca un nor radioactiv.

Îndurerat, agăţîndu-mă cu disperare de speranţă, îmi las mîna pe partea cea mai cărnoasă şi mai ascunsă a coapselor lui Sharon. Dar ea mă alungă cu un plus de vigoare.

— Fiule, să nu te încurci cu mine.

— Bine, atunci n-am să mă-ncurc, spun eu posomorît şi, ca să fiu sincer, şi dorind şi nedorind să mă-ncurc cu ea.

— Aşa e bine. Şi-acum, vino-ncoa.

— Păi sînt aici.

Îmi dă un sărut.

— Acum ştiu la ce-ţi umblă gîndul, fiule. Dar nu face nimic. Eşti un băiat destul de bun. Să ştii că mă şi stîrneşti. (A stat de vorbă cu mama.) Şi-acum, vezi-ţi de treabă şi du-mă acasă.

— De ce ?

— Trebuie să mă-ntîlnesc cu cineva.

PATRU

1.

SAM YERGER mă așteaptă pe trotuar, mai impunător ca oricînd. Într-adevăr picioarele lui par mari și groase, ca ale unui elefant, în pantalonii cilindrici grosolani și în ghetele butucănoase, uriașe. Văzîndu-l, mă trece un fior pe șira spinării ; are aerul blînd și insistent al unui emisar purtător de vești proaste. Cineva a murit.

Nu încape nici o îndoială că pe mine mă așteaptă. Cînd îmi vede MG-ul, face un semn misterios și se apropie repede de bordura trotuarului.

— Vino la mine în subsol, — doar atît îmi șoptește și urcă imediat treptele de lemn, pașii sunîndu-i ca niște împușcături de pistol.

Sam are o înfățișare foarte plăcută. Deși cu părul vîlvoi și cu ochii roșii, e ca totdeauna egal cu el însuși : de la capul cu umerii mari ca de urs și gulerul moale care pătrunde în chica lui bogată, și pînă la picioarele mari de elefant în ghetele negre. E grozav să ai ochii roșii și

părul vîlvoi, dacă o poți face în stilul lui Sam. Părul îi cade în două bucle pe frunte în maniera lui Nelson Eddy din generația trecută.

Mama lui Sam Yerger, mătușa Mady, a fost căsătorită cu partenerul de avocatură al judelui Anse, bătrînul Ben Yerger. După anii petrecuți la colegiu în est, Sam a părăsit definitiv districtul Feliciana și a lucrat în redacția vechii publicații *Item* din New Orleans. În anii treizeci a scris o carte nostimă despre negrii francofoni, intitulată *Yambilaya Ya-Ya,* care a fost adaptată pentru scenă, iar mai tîrziu a fost și ecranizată. În timpul războiului Sam a fost șeful biroului din Paris al unui serviciu telegrafic. Mi-aduc aminte de un comentator de politică externă de la postul de radio Columbia care l-a caracterizat drept „un reporter capabil și bine informat". O vreme a fost căsătorit cu Joel Craig, una din frumusețile New Orleans-ului (vocea lui Joel, o voce guturală și comunicativă atunci cînd era asezonată copios, sau după cum mi s-a părut întotdeauna, măcar recondiționată de un whisky de bună calitate, dobîndea pentru mine aceeași plenitudine supradimensionată ca însuși Sam). Au locuit mai întîi în Quarter și apoi în statul mexican Chiapas, unde i-am vizitat în 1954. Acolo a scris un roman intitulat *Onorații și dezonorații* care trata, după cum se anunța pe supracopertă „problema răului și a singurătății funciare a omului". Sam își rupsese piciorul pe cînd căuta niște ruine într-o zonă inaccesibilă și era la un pas de moarte cînd au fost descoperiți, el împreună cu soția sa, de niște indieni. Sam și

Joel aveau o afecţiune neţărmuită unul pentru celălalt şi le plăcea să facă glume care la început păreau cam deocheate. De pildă, îl amuza să spună că Joel tocmai rămăsese, aşa, vag însărcinată. Iar înainte de căsătorie, Joel se amuza declarînd că se săturase pînă peste cap să tot fie codoaşa lui Sam ; îmi plăcea s-o aud articulînd cuvîntul *codoaşă*, cu vocea aceea groasă şi dulce. O amuza să-mi spună Locotenentu' : „Locotenentu', în sfîrşit mi s-a lămurit ce anume mă atrage atît de mult la tine." „Ce anume ?" am întrebat eu, tulburat şi stînjenit. „Ai ceea ce se cheamă *dignidad*, locotenentu'." N-a fost un lucru prea inspirat din parte-i, pentru că după aceea n-am mai putut nici să spun, nici să fac nimic fără să fiu dominat de conştiinţa demnităţii proprii. Cînd i-am vizitat în Mexic, fiecare vorbea la superlativ despre celălalt în prezenţa acestuia, ceea ce era uşor jenant. „E un tip grozav", făcu Joel. „Ştii ce mi-a spus după ce a zăcut treizeci şi şase de ore sub o stîncă cu vreo cinci centimetri din femur ieşiţi în afară ? A spus : Scumpo, cred că o să-mi pierd cunoştinţa şi înainte de asta vreau să-ţi dau un sfat... Doamne, eu am crezut că e pe punctul să moară şi că ştie, şi vrea să-mi comunice ce să fac cu cartea lui — şi el a spus pe un ton foarte solemn : Scumpo, cît ai să trăieşti să rămîi fidelă lui Bach şi primitivilor italieni — şi-a leşinat răcindu-se ca un macrou. Şi pe legea mea, sfatul nu e deloc rău." Sam spunea despre Joel : „E o fată nemaipomenită. Să-ţi adori întotdeauna femeia, Binx." I-am spus că aşa voi face. În vara aceea am avut multe motive să-i mulţumesc. La Colegiul municipal din capitala Mexicului am întîlnit-o pe fata aia de la universitatea din Los Angeles pe nume Pat Pabst, pe care am luat-o cu mine la Chiapas. „Să-ţi adori întotdeauna femeia", mi-a spus Sam şi a-nceput să bocăne cu bastonul într-un stil grozav. M-am uitat la Pat Pabst care, ştiam, se afla în Mexic în căutarea Marelui Adevăr. Şi iată-l pe bătrînul Sam, un urs de scriitor nu alta, cu chipul lui întunecat, beethovenian, propulsîndu-se de colo colo cu un fel de graţie stoică ; iar eu cu rucsacul în spinare şi doar cu o palidă urmă de accent din bătrîna Virginie. Era tot ce-şi putea dori inimioara ei californiană. S-a agăţat de mine din răsputeri. După ce a plecat din Mexic — îl cuprinsese dorul, starea de spirit caracteristică a repetiţiei — Sam s-a întors în Feliciana unde a scris o carte plină de nostalgie numită *Pămînt fericit*, pe care cronicile au lăudat-o ca fiind o combinaţie subtilă între atitudinea moderată în problema rasială şi afecţiunea conservatoare faţă de valorile Sudului agrar. O carte anterioară, numită *Blestem asupra pămîntului*, pe care supracoperta o descria drept „o pledoarie pasionantă pentru toleranţă şi înţelegere", nu fusese bine primită în Feliciana. Din cînd în cînd Sam îşi face apariţia la New Orleans într-un turneu de conferinţe şi atunci o vizitează pe mătuşă-mea şi se ţine de şotii cu mine şi cu Kate. Ne face plăcere să-l revedem. Mie îmi spune fratele Andy, iar lui Kate — domnişoara Ruby.

— Trebuie s-o scoatem pe Kate de aici și pentru asta am nevoie de ajutorul tău.

Sam iese ca o furtună prin jaluzelele cele noi ale lui Kate și începe să pășească de colo pînă colo prin curtea extrem de mică, în timp ce eu stau chircit și năucit de lehamite. Observ cum Kate a și început să cojească tencuiala de pe pereții de la subsol, dînd la iveală și mai multe cărămizi autohtone.

— Iată cum stau lucrurile. Ea pleacă la New York, iar tu o vei însoți pînă acolo. Du-o acolo azi și așteaptă-mă — o să vin și eu peste zece zile. Ea urmează să-l vadă pe Etienne Suë — știi cine e : unul dintre acele fabuloase genii europene ; e cunoscut tot atît de bine pentru studiile asupra antichităților din Cnosos, cît și pentru cercetările sale clinice. Omul este el însuși bolnav cronic și nu consultă decît o mînă de pacienți, dar o va consulta pe Kate. I-am și telefonat în această privință. Dar abia acum urmează lovitura de maestru. Am aranjat de asemenea ca ea să stea cu prințesa.

— Prințesa ?

Se aude un zgomot deasupra noastră. Clipesc, privind în sus prin lumina solară filtrată. Bessie Coe — numită astfel spre a o deosebi de Bessie Boham, spălătoreasa — o negresă pistruiată cu buze albe, se apleacă peste o fereastră de la coridorul de serviciu ca să scuture o cîrpă de praf. De cînd e ajutor la bucătărie, își permite să mă salute în vechiul stil.

— Mist' Binx, exclamă ea răgușit, slobozind strigarea peste capul meu, adresînd-o cumva întregului cartier în chip de parodie și totuși pe

un ton prietenos prin care mă invită să devin într-un fel complicele acestei parodii.

— Are șaptezeci și cinci de ani : e o individă cam uscățivă și, după Em, cea mai încîntătoare, mai spirituală și mai înțeleaptă femeie din cîte am cunoscut vreodată. La O.N.U. ea ne-a fost de mai mare ajutor decît întreaga delegație americană. Locuința ei e întotdeauna un loc impresionant. Kate — care după a mea opinie e o adevărată doamnă — se va regăsi pe sine pentru prima oară. Ca să nu mai lungim vorba, are nevoie de companie. În chiar ziua plecării mele din New York, prințesa mi-a spus : ia aminte, te rog, la ce-ți spun — cîtă vreme vei sta acolo în Sudul ăla al tău american, caută de-mi găsește o fată drăguță din partea locului — știi genul la care mă gîndesc. Desigur, genul la care se gîndea este tipul de umanitate din Sud, care seamănă într-un mod atît de straniu cu boierimea rusească de pe vremuri. Nu m-am mai gîndit la asta pînă azi noapte cînd am văzut-o pe Kate urcînd treptele. Doamne, mi-am spus, iat-o pe Natașa Rostova. Ți-ai închipuit-o așa vreodată ?

— Ca pe Natașa ? făcui eu clipind des. Ce s-a întîmplat ? I s-a întîmplat ceva lui Kate ?

— Nu știu sigur ce s-a întîmplat.

Sam pășește mărunt, ca pe sîrmă, sprijinindu-și cotul în palmă, lăsîndu-și și ridicîndu-și ritmic antebrațul ; își mobilizează toate forțele într-o singură direcție — într-acolo unde țintește — și pufăie din țigară.

— Firește, faptul de a se fi dus azi dimineață la ora două la culcare nu o incriminează cu ni-

mic pe Kate. Dimpotrivă. Era exuberantă. Purtasem timp de patru ore împreună cu ea și cu Em cea mai autentică conversație ce mi-a fost dat s-o port. Era cea mai fascinantă femeie din New Orleans și unde mai pui că era, fir-ar să fie, perfect conștientă de asta.

(Ha-ha, dulcea mea Kate, și eu sînt conștient de asta. Știu eu vechiul tău șiretlic cu uite-popa-nu-e-popa : cînd totul e pierdut și nimeni nu-ți mai acordă nici o șansă, tocmai atunci, la ceasul cel mai negru, răsai înveșmîntată în splendoare.)

— Eu am discutat cu Emily un pic mai mult și apoi ne-am dus sus la culcare. Nu trecuse de două și jumătate. La patru m-a trezit ceva. Pentru nimic în lume nu-mi pot aminti ce anume, dar m-am trezit cu sentimentul apăsător că s-a întîmplat ceva rău. Am ieșit pe coridor. Se vedea lumină pe sub ușa lui Kate, dar n-am auzit nimic. Așa că m-am întors în cameră și-am dormit pînă la opt. (Sam adoptă un ton formal, înșirînd faptele cu rapiditate și acuratețe, într-un stil profesional.) Văzînd că pînă la ora zece Kate n-a apărut la micul dejun, Emily l-a trimis pe Mercer sus cu o tavă. Între timp Jules plecase la biserică. Mercer a bătut la ușa lui Kate și a strigat destul de tare, așa că l-am auzit de aici, de jos, dar nu a primit nici un răspuns. Emily, vizibil alarmată acum, mi-a cerut să urc sus cu ea. Timp de zece minute am bătut și am strigat. (Realizezi cît de mult înseamnă zece minute ?). Așa că, la dracu, am spart ușa. Kate era culcată în pat și dormea adînc ; așa mi s-a părut mie. Dar respira foarte

slab și pe noptieră se afla un flacon cu cașete. Deschis. Și flaconul nu era gol — din cîte mi-am dat seama era plin ceva mai mult de o treime. Oricum, Emily n-a reușit s-o trezească. Drept care, ea, Emily, a devenit extrem de agitată și mi-a cerut să-l chem pe doctorul Mink. Pînă să vină el, firește Kate s-a trezit și a început să împroaște pe cei din jur cu tot felul de injurii, cu o violență nemaipomenit de răuvoitoare și necontrolată. S-a dezlănțuit împotriva lui Emily cu o furie rece, care era într-adevăr înspăimîntătoare. Cînd ne-a spus s-o ștergem dracului de-acolo, pot să te asigur că i-am dat pe loc ascultare. Doctorul Mink i-a făcut o spălătură stomacală și i-a dat un întăritor — Sam se uită la ceas — asta s-a întîmplat acum o oră. Ei ! tipul ăla are nervii tari, nu glumă. N-a vrut să o interneze, ceea ce ar fi fost lucrul cel mai puțin riscant. Emily l-a întrebat ce are de gînd să facă. El a spus că i-a smuls lui Kate promisiunea să îl consulte luni, și asta îi era suficient — iar în privința pentobarbitalului, nimeni nu poate împiedica pe cineva să înghită cîte cașete ar pofti cînd îi cășunează. El e un mare admirator al lui Sue, fiindcă veni vorba. Oricum, am reușit să punem mîna pe flaconul cu pricina.

— Sam !

Vocea mătușă-mi, gravă și bogată în nuanțe, ajunge pînă jos la noi.

Sam privește în jos peste braț să vadă dacă călcîiul este aliniat cum trebuie. O pornesc în sus pe scări, nervos, stînjenit că Sam n-a putut sesiza alarma din vocea mătușă-mi.

— Încă ceva. Oscar și Edna sînt aici. Ei, nici tu nu vrei să știi deloc de ei ? Dar poate că-i totuna. Fiindcă e un moment dificil pentru Kate. Șiretlicul e s-o faci să se arate. Iată la ce ne-am gîndit : tu apari fără să știi nimic, o cauți și cobori cu ea jos, la masă.

Mătușa mea îmi interceptează privirea din sufragerie și eu intru să o sărut și să vorbesc cu soții Bolling. Lucrurile par destul de calme. Dintr-un motiv oarecare, unchiul Jules rîde cu mătușa Edna. Deși mătușa Emily pare absorbită, sprijinindu-și tîmpla în trei degete, e volubilă, iar mie nu-mi rămîne decît să mă întreb dacă povestea lui Sam nu a fost exagerată. Unchiul Oscar și mătușa Edna au sosit din Feliciana pentru carnaval și pentru pelerinajul de primăvară, o raită anuală pe la vechile case și patio-uri. Mătușa Edna e o femeie frumoasă, cam solidă, cu ochi negri scînteietori și cu o umbră de mustață. Deși în vîrstă de cel puțin șaizeci și cinci de ani, are un păr încă negru care se unduiește pe spate, acoperindu-i urechile într-un fel ce mă trimite cu gîndul la „cosițe ca pana corbului". Unchiul Oscar e îmbrăcat foarte elegant, dar se vede de la o poștă că e provincial. Al patrulea dintre frații Bolling, din generația vîrstnică, n-a ținut să fie nici militar, nici avocat, nici doctor, ci proprietar de magazin — adică asta pînă de curînd, cînd a repurtat un succes deosebit cu vila Lynwood, arătată vizitatorilor la prețul de un dolar biletul. În anumite întorsături neașteptate ale frazei și în felul în care își clatină capul, seamănă surprinzător de mult cu judele Anse, cu excepția însă a unei teșituri la rădăcina nasului, a unei curburi mai line a frunții și a unui aer de cumsecădenie degajat de ochii de un albastru deschis, amețitor. În urma morții fraților și emigrării fetelor, unchiul Oscar și mătușa Edna s-au pomenit moștenitorii acelui imobil vechi. La drept vorbind, nu prea are de ce să constituie un punct de atracție turistică (nimănui nu i-a trecut prin cap să-i dea un nume pînă ce mătușa Edna nu s-a gîndit la Lynwood), fiind o îngrămădeală întîmplătoare de lucruri mari și vechi și neavînd nici o calitate aparte, în afară de verandele spațioase și de aleea străjuită de stejari. Dar unchiul Oscar și mătușa Edna au reușit să o amenajeze minunat și chiar să dobîndească pentru ea statutul de loc permanent de pelerinaj pe „Itinerarul azaleelor". Partea stranie e că nu unchiul Oscar, vechiul colonist, a fost acela care a restaurat casa în cel mai autentic stil Natchez — prevăzînd-o cu o alee acoperită pînă la bucătăria de vară, unde acum se poate servi sirop de mentă în locul rachiului cu apă, singura băutură băută vreodată de frații Bolling, și chiar îmbrăcîndu-l pe bietul moș Shad într-o uniformă de majordom de mare ținută, model Seagram, și scoțîndu-l afară pe șosea, înarmat cu un clopoțel prin care anunță prînzul — după cum am spus, nu unchiul Oscar a fost acela, ci mătușa Edna, fiica unui droghist din extremitatea nordică a statului New York, pe care unchiul Oscar a întîlnit-o și cu care s-a căsătorit, în timp ce era concentrat la Plattsburg, pe vremea primului război mondial.

Cînd mă înclin s-o sărut, mătuşă-mea nu reacţionează în nici un fel, în afara privirii cenuşii pe care mi-o aruncă şi obişnuitelor două atingeri uşoare pe care le receptez rapid pe obraji — nici o altă reacţie, dacă nu cumva aici se ascunde o anume ironie adîncă, un cenuşiu sub cenuşiu.

În timp ce mă ridic, o scurtă silabă de avertisment izvorîtă din gît şi oprită în scîrţîiala unui scaun ajunge pînă la mine ca şi cum, vestindu-mă şi căindu-se de asta, ar fi trebuit să se stingă, trecînd drept unul din neînsemnatele zgomote diurne ale casei. Lateral pe scară, la jumătatea distanţei între paliere, se află o debara mică şi întunecoasă, destinată depozitării mobilelor. E un loc pe lîngă care treci de douăzeci de ori pe zi şi în care nimănui nu-i dă prin cap să intre, cum nu-ţi dă prin cap să intri într-un tablou şi nici măcar să arunci o privire, dar odată ce ai intrat, o faci cu acel sentiment de ciudăţenie pe care-l încerci cînd intri într-un tablou, o pictură cu adîncime în care spaţiul este neocupat şi de unde perspectiva asupra casei, holului şi sufrageriei de jos pare în acelaşi timp şi privilegiată şi stranie. Kate se află acolo, într-unul din ungherele întunecate. E aşezată în faţa şemineului de faianţă, cu medalii montate în casete de sticlă, cu papucii de Boemia cu pompon, cu cristalurile incrustate în aur şi cu ambrotipul căpitanului Alex Bolling, din regimentul doi de infanterie din Louisiana, o fotografie ce nu se afla pur

şi simplu închisă în sticlă, ci incastrată acolo pe vecie, prinsă cu sticlă cu tot în perete, o imolaţie care îmi provoca cele mai năstruşnice speculaţii în virtutea însăşi a caracterului ei definitiv — şi cînd te gîndeşti că obiectele acelea micuţe sînt izolate pentru totdeauna în acelaşi aer sechestrat din 1938 — iar Kate, cum spuneam, stă aşezată, scutită fiind de tot deranjul şi solicitările trecătorilor, ţinîndu-şi braţele în mîini, veselă, şi îmi face loc pe canapeaua de două persoane. Doar într-un tîrziu mă întreb de ce arată atît de bine : s-a gătit pentru prima oară de la Crăciun încoace. E din cauza parfumului pe care-l răspîndeşte şi a şoaptelor nylonului din picioarele ei, a rochiei albe pe fondul întunecat al tenului, o rochie în adevăratul înţeles al cuvîntului, învolburată în volane pe care acum le adună în juru-i, ca să-mi facă loc.

Unghiul e de aşa natură încît vedem sufrageria şi societatea adunată acolo, cu excepţia mătuşii. I se vede numai încheietura mîinii, în prelungirea căreia se află mîna dreaptă, mulată pe curbura pronunţată a braţului fotoliului, astfel încît să-i poată mîngîia prietenos capul de leu, cu botul despicat ca la leproşi.

— Spune-i mamei că mă simt bine şi că o să cobor ceva mai tîrziu. Nu mi-e foame.

Atunci mă voi simţi bine într-adevăr, pare ea să spună. Numai şi numai sentimentul că toţi se agită din pricina ei îi tulbură liniştea, aici în refugiul ei de la mezanin.

Cînd mă întorc (mătuşă-mea m-a întîmpinat cu un singur gest grav al capului), Kate fu-

mează, trăgînd adînc în piept și expediind în jur fumul din plămîn. Stă picior peste picior, legănîndu-și una din gambe, iar în poală are o brichetă Zippo și un pachet de țigarete.

— L-ai văzut pe Sam ? mă întreabă.

— Da.

— Și ce ți-a spus ?

— Că ai avut o noapte proastă și că Merle a fost aici.

Îi spun adevărul pentru n-am prezența de spirit să-i spun altceva. Kate o știe prea bine : eu sînt ăla care nu sînt din cale-afară de deștept și pe care deci persoanele adulte din familie îl iau deoparte ca să-l interogheze.

— Hîm. Vrei să știi adevărul ? Am avut o noapte grozavă. Probabil cea mai bună noapte din viața mea.

Sam bate ușor în cupă cu lama cuțitului. Așa cum îi stă în obicei, vorbește peste masă adresîndu-se mătușii mele, dar e conștient că și ceilalți îl ascultă. La dreapta lui, unchiul Jules se mulțumește să asculte și să privească cu o expresie de bunăvoință aproape îndobitocită. Așa se desfășoară unul din „dineurile" date de Em ; Sam se adresează forumului, Em prezidează. Cu mult timp în urmă, el, unchiul Jules, folosindu-se de aceeași șiretenie cu care recunoaște simptomele îmbolnăvirii generale sau ale sănătății generale, a descoperit existența unei anumite structuri a conferențiarilor aduși de Emily. Jules atrăgea totuși atenția acestora, persoane cu vederi din cele mai înaintate în toate domeniile și cu o sensibilitate din cele mai rafinate în privința minorităților (exceptîndu-i

pe catolici, dar asta nu-l afecta cîtuși de puțin pe unchiul Jules), să respecte aceleași tabuuri și să se conformeze acelorași ritualuri. Unchiul Oscar nu se conforma însă. Șezînd acolo lăsat pe spate, cu privirile ațintite la candelabru, e pe deplin conștient că a intrat într-o societate de atotștiutori cu pretenții, însă nu-și va dezvălui un asemenea chip ; în orice clipă va fi gata să încalce un tabu sau să profaneze un ritual, dîndu-și drumul în chestiuni cum sînt cele privindu-i pe negri, pe doamna Roosevelt, pe americanii de origină latină sau pe evrei, și toate astea dintr-o singură răsuflare. Unchiul Jules însă nici nu încalcă teritoriul altcuiva, nici nu acceptă ca teritoriul lui să fie încălcat de cineva. De fapt, lipsa lui de seriozitate îi servește drept armură. Nici prin cap nu i-ar trece să ia atacurile ireverențioase din conferințele mătușii Emily ca un asalt asupra propriilor sale convingeri oarbe, adînc înrădăcinate. Cel mai grav lucru pe care îl pot face „rudele lui Em" e să practice ceea ce predică, adică să se poarte conform așteptărilor pe care el a ajuns să le aibă în legătură cu ele.

Sam lovește rar și ritmic în cupă.

— Joia trecută, Em, Eric s-a întors de la Geneva, iar eu l-am întîmpinat la aeroport. Avea fața albă ca varul...

Kate, care se lăsase pe spătarul scaunului îndreptînd spre Sam o privire piezișă printre pleoapele lăsate, ca un spectator de teatru de

la balcon, se joacă netezind ambalajul de ţiplă al pachetului de ţigări.

— Am purtat o discuţie de felul ăsta şi aseară. Am fost de-a dreptul fericită...

Mătuşa Edna se apleacă să intercepteze monologul lui Sam. Nu s-a obişnuit încă cu felul lui Sam de a purta o discuţie, aşa că pare tulburată.

— Dar ce poate *face* un singur om ? şi spunînd asta îşi frînge mîinile.

Mătuşa Edna e cît se poate de amabilă, dar ea e una din rudele pe care le ocolesc. I se citeşte sufletul în ochi şi, de cîte ori ne întîlnim, îmi trimite sufletul ei purtat de nişte priviri adînc teozofice, şi deşi eu i le întorc şi, în mare, mă arăt plin de înţelegere, asta mă stînjeneşte.

— Sam e o persoană foarte blîndă şi foarte bună, spune Kate.

— Ştiu.

— Ţine foarte mult la tine. Te duci să-i audiezi conferinţa ?

— Mi-ar face plăcere, dar trebuie să mă scol mîine dis-de-dimineaţă şi să plec la Chicago.

— În ce scop ?

— În probleme de afaceri.

— Am avut o seară minunată, dar cînd m-am dus la culcare, eram într-o oarecare măsură neliniştită. Ştii cum trebuie să te păzeşti de elanurile avîntate ale lui Sam ?

— Da.

— Orice se ridică trebuie să şi coboare şi eu mă aflam la zece leghe înălţime.

— Ştiu.

— Dar eram cu ochii în patru şi n-am căzut. M-am dus direct în pat şi la culcare. Apoi, după cîteva ore, m-am trezit brusc. Nu era nimic nelalocul lui. Eram perfect trează şi stăpînă pe toate reacţiile. Am meditat asupra cererii tale şi mi s-a părut că, la urma urmelor, s-ar putea să fie un lucru fezabil. Cu condiţia ca eu să nu compromit totul.

Mercer trece cu un platou de cartofi dulci. Cînd ajunge în dreptul fiecăruia, îşi ţine răsuflarea cu capul dat pe spate şi cu ochii ieşiţi din orbite, apoi dă drumul la aer cu un sunet sugrumat.

Unchiul Oscar şi-a înălţat un braţ, sprijinindu-l de spătarul scaunului şi-i spune ceva lui Sam. Nu-i pot prinde vorbele, dar îi recunosc vocea, flecăreala degajată stingîndu-se treptat într-un rîs şuierat care îţi solicită acordul şi care te ameninţă cu represalii dacă-l refuzi.

Şi totuşi îmi plăcea magazinul unchiului Oscar din Feliciana — şi să-i aud acum vocea e aproape acelaşi lucru cu a simţi mirosul pătrunzător al scîndurilor impregnate cu creolină. Dar chiar şi atunci, a te afla acolo şi a fi solicitat de el era un lucru periculos. Era primejdios să-l vezi ducîndu-şi lupta în arena înfricoşătoare a unui magazin de periferie, să-l vezi cum se încinge pregătindu-se să-şi anihileze adversarul şi cum se asigură împotriva vreunui

contraatac, cum șuieră virînd într-un rîs ușor, proclamîndu-și astfel victoria.

— Oscar ! strigă mătușa Edna, prefăcîndu-se că se află într-o dispoziție exuberantă.

Parcă îl și aude pe Sam în Dallas : „Am auzit săptămîna trecută un comentariu deosebit de inspirat despre gîndirea Sudului". Aplecîndu-se spre unchiul Oscar, îl atinge cu o afecțiune abia stăpînită care vrea să spună că el e un tip tare bun și că noi toți îl iubim. Dar totodată vrea să spună că de fapt ar putea să-și țină gura.

— Nu mai putea fi nicicum vorba să adorm din nou, spune Kate. Am coborît, am găsit unul din romanele captivante ale tatei și m-am întors înapoi în pat și l-am citit din scoarță în scoarță. Era despre niște tipi din Los Angeles. Casa era întunecată și liniștită și din cînd în cînd se auzea sirena unui vapor pe fluviu. Am văzut cum ar putea arăta viața mea — dacă aș trăi ca o ființă măruntă și ordonată, asemeni Dellei Street, spălîndu-mi ciorapii în fiecare seară. Dar apoi mi-am adus aminte ce s-a întîmplat la Memphis. Știai că am locuit cîndva în Memphis ?

Mătușă-mea nu-i prea acordă atenție unchiului Oscar, și dealtfel nici lui Sam. Cu unghia de la degetul mare piaptănă metodic striațiile ce reprezintă coama leului.

— Era în 1951 — și tu erai în armată. Eu și tata ne războiam în chestiuni de politică. Și cînd te gîndești că puteam chiar să fiu zvîrlită afară din casă. Așa a venit propunerea mamei

că ar fi lucrul cel mai bun să plec la Memphis, în vizită la o veche colegă de-a ei de clasă, o doamnă pe nume Boykin Lamar. Era într-adevăr o personalitate, cîntase la Opera Populară din New York și scrisese o carte destul de nostimă despre călătoriile ei de tinerețe prin Europa. Am fost tratată de ai casei cum nu se poate mai bine. Dar nimeni nu era în stare să spună ceva. Seară de seară stăteam acolo ascultînd opere la fonograf și îngrozindu-ne de clipa în care se sfîrșea audiția și cineva trebuia să spună ceva. Devenisem atît de agitată, că într-o seară am alunecat în fața șemineului și am căzut în foc. Mă crezi că a fost o ușurare să trec printr-o durere fizică cumplită ? E posibil ca iadul să nu fie făcut din foc — sînt lucruri mai groaznice decît focul. M-am mutat la un hotel și o vreme m-am simțit foarte bine. Mi-am luat o slujbă care implica analiza unor situații umane, așa că am venit în contact cu nenumărați oameni. Dar după un răstimp camera a început să-mi transmită reproșuri. În fiecare după-amiază cînd mă întorceam acasă de la lucru, soarele apunea de cealaltă parte a fluviului în statul Arkansas, și pe zi ce trecea lumina lui galbenă devenea din ce în ce mai tristă. Și Arkansasul din zarea aceea galbenă dinspre apus... O, Doamne, nici nu-ți poți închipui cît de trist arăta. Într-o după-masă mi-am făcut valiza și m-am suit în expresul Illinois Central, și am plecat acasă.

Sam turuie întruna de o manieră mai mult decît acceptabilă, răstimp în care netezeşte faţa de masă cu lama cuţitului, trasînd nişte dungi abia vizibile. Un ton nou i se strecoară în voce, anunţînd altceva. La fel ca într-o simfonie cînd se apropie partea „izbutită", îmi dau seama că Sam se ambalează ca să poată începe una din anecdotele sale. Anecdotele astea ale lui Sam trezeau în mine o reacţie atît de intensă şi dezagreabilă, încît mă aduceau la limita irascibilului. Odată, ne-a povestit pe veranda întunecată din Feliciana despre vremea cînd a făcut o călătorie la izvoarele Orinoco-ului, unde s-a îmbolnăvit, zăcînd cu febră mare săptămîni în şir. Într-o seară a auzit o voce incredibil de frumoasă cîntînd întreg ciclul *Winterreise*. A fost sigur că delirează pînă a doua zi dimineaţă, cînd l-a întîlnit pe cîntăreţ, un inginer austriac care cînta lieduri mai bine ca Lotte Lehman etc. Cînd a terminat de povestit, mă aflam într-o stare de excitare practic imposibil de controlat şi m-am înfuriat pe ceilalţi pentru că nu se arătau destul de afectaţi de experienţa aceasta.

— Ţi-aduci aminte, Emily, de seara în care am văzut *Nu va fi noapte*, cînd tu erai atît de impresionată încît ai insistat să facem tot drumul de întoarcere pînă la Carlyle pe jos ?

Dar Kate nu e atentă. Îşi ţine degetul mare, din care a tot jupuit, în lumină şi-l cercetează cu luare aminte.

— Noaptea trecută totul a fost minunat, pînă am terminat cartea. Apoi, n-a mai fost decît o lungă aşteptare. Şi după asta ce va fi, m-am gîndit. Am început să mă tem un pic — aveam pentru prima dată sentimentul că ajunsesem la capătul puterilor. Devenisem conştientă de propria mea respiraţie. Lucrurile au început să-mi alunece uşor pe dinaintea ochilor. Mi-am pregătit ceva de băut, am luat două nembutale şi am aşteptat să se ridice vălul.

E pentru prima oară că a adus în discuţie caşetele ei. Naivitatea mea îi prinde bine.

— Ştii ce s-a întîmplat apoi ? Ce a zis Sam ? N-are nici o importanţă. L-ai văzut pe Merle ? Nu ? Hîm. Ce s-a întîmplat a fost cel mai neînsemnat lucru imaginabil, absolut nimic măreţ, deşi mi-ar fi făcut plăcere să socot că aşa este. Am luat şase sau opt caşete cu totul. Ştiam că nu aveam să mor din atîta. Dumnezeu mi-e martor că nu voiam să mor — nu în clipa aceea. Voiam doar să — evadez, sau să mă desprind de miezul mort al lucrurilor. Ascultă, nu-i aşa că numai oamenii răniţi sînt într-adevăr fericiţi ? Hai, recunoaşte-o ! Nu-i aşa că ăsta-i adevărul ? (Se opreşte şi începe să caşte întruna.) Mă simţeam atît de straniu. Totul părea atît de — cumva lipsit de importanţă — înţelegi ? (Îşi leagănă gamba, fredonînd un crîmpei de melodie.) Ca să spun adevărul-adevărat, nu-mi aduc aminte prea bine. Ce straniu. Totdeauna mi-am adus aminte pînă şi de lucrul cel mai neînsemnat.

— ...și mi-ai vorbit pentru prima oară de speranțele tale mesianice ?

Sam îi zîmbește mătușă-mi. În Feliciana făceam adesea speculații pe seama noului mesia, o combinație între om de știință, filozof și mistic, care va veni înaintînd cu pași mari printre ruine, cu *Gita* într-o mînă și cu un contor Geiger în cealaltă. Dar azi Sam n-a nimerit-o. Mătușă-mea nu zice nimic. Unghia degetului ei mare continuă să pieptene coama leului.

Odată prînzul terminat, unchiul Oscar așteaptă în sufragerie pînă ce pleacă ceilalți, apoi își schimbă poziția și-și dezmorțește piciorul.

Mă ridic șovăielnic, copleșit brusc de un somn la limita beției.

— Stai. (Kate se agață năvalnic de brațul meu cu amîndouă mîinile.) Vreau să plec cu tine.

— Bine. Dar întîi cred că am să trag un pui de somn pe verandă.

— Adică să plec cu tine la Chicago.

— La Chicago ?

— Da. Ai ceva împotrivă să merg și eu ?

— Nu.

— Cînd pleci ?

— Mîine dimineață.

— Ai putea s-o schimbi pe astă-seară și să iei două bilete la tren ?

— De ce cu trenul ?

Încep să-mi dau seama cît de puțin am dormit în timpul săptămînii trecute.

— Știi ce ? Du-te și întinde-te și mă ocup eu de toate.

— În ordine.

— Vezi vreo posibilitate ca, după Chicago, să plecăm într-o excursie în Vest și să rămînem acolo un timp oarecare, într-un orășel ca Modesto sau Frenso ?

— Văd.

— Aranjez eu totul. În glas îi răzbate fericirea. Ai ceva bani la tine ?

— Da.

— Atunci dă-i încoace.

*

Mare minune, mă gîndesc eu amețit de somn în hamac, s-o vezi pe Kate acționînd cu asemenea promptitudine — a și ieșit zvîcnind din călcîie, braț la braț cu maică-sa vitregă, și-a înșfăcat cu o mișcare grăbită poșeta și, sub privirile întrucîtva posomorîte ale lui Sam, după cît mi-am dat seama, s-a și urcat în Plymouth-ul ei mic și țanțoș — și numai după asta realizez de ce. Din pricina trenurilor. Cînd se pune problema unei excursii — prozaica chestiune a plecării, simpla urcare în vagonul Pullman și părăsirea lină a orașului într-o seară — ea se dovedește a fi tot atît de eficientă și de neîndurătoare ca Della Street.

Ceva mai tîrziu, pe Prytania Street, unchiul Oscar o ajută pe mătușa Edna să se urce în automobilul familial — sînt pe punctul de a porni în faimosul tur al patio-urilor la lumina

luminărilor — după care, aferat, dă ocol mașinii să ajungă de cealaltă parte, se instalează la volan lăsîndu-se pe spate, în timp ce cu o mînă se apasă pe sub coaste. Sam vine în vîrful picioarelor drept sub parbriz.

— Ei, fii puțin atent, frate-meu Andy. Ia te uită la ei. Parcă-s Regele-pescar și cucoana-Regină. Să vezi și să nu crezi.

În vertijul epuizării trebuie să te ții să nu rîzi, la fel cum te ții să nu rîgîi.

— Frate-meu Andy, îți iese din chestia asta ceva gras ?

— Nu prea.

Stomacul meu îl îndatorează pe Sam cu o ultimă convulsie disperată de rîs. O, Doamne.

Și mai încolo, mi-ajunge cumva în palmă o sticlă pătrățoasă, încălzită de corpul lui Sam și recunoscută de degetele mele după muchia lăsată în sticlă de matriță și după simbolul unității de greutate farmaceutică — și odată cu ea niște instrucțiuni de la Sam, memorabile doar prin faptul că au fost emise pe tonul uneia dintre marile scheme terapeutice ale mătușă-mi.

2.

Bineînțeles, trei ceasuri mai tîrziu sîntem scuturați de-a lungul unui terasament cu destule denivelări prin inima mlaștinii Ponchitoula.

Și nici nu deschidem bine ușa grea a vagonului și intrăm pe coridorul de oțel cu tăcerea lui înghețată și cu voci răzlețe din diferitele compartimente deschise și cu mirosul întunecos de altitudine în nări — că ultimii zece ani din viața mea capătă aspectul fantomatic al unui sejur între două călătorii cu trenul. S-au scurs zece ani de la ultima mea călătorie cu trenul, de la San Francisco la New Orleans, și deci zece ani de cînd am simțit ultima oară acea plăcere aparte legată de inițierea în misterele trenurilor, și acum mă aflam pe înălțimea de pe care ți se dezvăluie atît rămășițele deprimante ale trecutului, cît și viitorul luminos și cît se poate de simplu, și călătoria însăși, drept trecerea privilegiată a unui om prin lume. Dar trenurile s-au schimbat. Au dispărut cușetele suprapuse, compartimentele și manetele de tot felul și catifeaua verde ; doar hamalul a rămas același, cred, un negru cu palmele de culoarea crevetei și cu grumazul umflat de atîta silă. Separeurile noastre de o singură persoană se dovedesc a fi niște sicrie neîncăpătoare. Observ că din cînd în cînd, ocupanții separeurilor scot capul afară pe coridor în căutarea unui chip de om.

Kate e afectată de această condiție particulară a existenței din trenuri. Jacheta ei gri n-ajunge să-i acopere șoldurile mari, iar fusta strîmtă se mulează pe coapse într-un joc nostim ce nu exclude vulgaritatea. În drum spre

vagonul special amenajat pentru observarea peisajului, Kate mă trage în intrîndul pe care îl face coridorul şi mă sărută, apucîndu-mă pe sub haină ca o chelneriţă. În cinstea lui Mardi Gras şi-a făcut ochii cu un rimel strălucitor şi acum mă priveşte printre genele încovoiate, încărcate de negreală.

— Şi o să locuim în Modesto ?

— Da, da, îi răspund, stînjenit de tonul ei jucăuş.

Nu se simte atît de bine pe cît vrea să o arate. La urma urmei, nu se simte la adăpost nici în tren, ci mai degrabă reuşeşte să se strecoare evitînd o confruntare cu primejdiile prin acel mod de a brava o situaţie.

În vagonul anume amenajat pentru observarea peisajului e destulă aglomeraţie, dar găsim două locuri alături pe o canapea unde mă striveşte un individ care-şi citeşte ziarul. Plutim printre vilele din Carrollton secţionîndu-le curţile de serviciu în trapezoide neregulate, apoi printre cluburile rurale şi cimitirele din Metaire. În amurgul care se lasă, cimitirele arată la început ca nişte oraşe, cu şirurile lor de cavouri albe, multe cu unul sau două etaje formînd apartamente şi adevărate locuinţe, iar micile alei şi colţuri ale aleilor şi rigolele şi chiar petecele de pajişte, toate proporţionate între ele, încît chiar în clipa confundării lor şi prin însăşi condiţia ochiului, se profilează la orizont asemeni unui oraş văzut de foarte departe. Acum că am intrat în suburbii, înaintăm pe deasupra acoperişurilor, pe care le surprindem din perspectiva vrăjitoarelor călare pe măturoi.

Treptat, îmi dau seama că un bărbat de pe partea cealaltă a vagonului mă priveşte cu o insistenţă ciudată. Kate mă înghionteşte. E Sidney Gross, împreună cu soţia, avînd desigur şi el, ca şi mine, aceeaşi destinaţie : conferinţa. Fiul lui Sidney Gross de la firma Danziger şi Gross, Sidney e un băiat scund, cu obrazul proaspăt, cu părul creţ şi cu acea privire radioasă cu care te întîmpină uneori evreii din Sud. Între noi a existat întotdeauna un soi special de cordialitate. El s-a căsătorit cu o fată drăguţă din Mississippi ; spre deosebire de Sidney, ea e temătoare în privinţa contactelor umane — bunăoară, ştie probabil care dintre noi a vorbit mai întîi la ultima noastră întrevedere — şi aşa se face că acum îşi aruncă privirile somnoroase dincolo de noi doi, zăbovind fără să vrea asupra feţei albe a lui Kate şi a ochilor ei negri şi sclipitori. Radios, Sidney îşi arcuieşte spinarea robustă de ponei tînăr spre noi, cu capul bine înfipt între umeri şi cu urechile mici, lipite de cap.

— Măi, măi, măi Jack, negustorule. Aşa, va să zică, ai pierdut şi tu din vedere să-ţi rezervi locuri la avion.

— Bună, Sidney, bună Margot, uite, să vi-o prezint pe Kate Cutrer,

Margot devine foarte prietenoasă, în stilul flecar al celor din delta fluviului Mississippi.

— Ai uitat pesemne că e Mardi Gras şi că nu poţi pune mîna pe un bilet de avion.

— Nu de asta, da' nouă ne place să mergem cu trenul.

Sidney nu este emoţionat ca mine de călătorie, ci de conferinţă. Aplecîndu-se peste interval cu un program făcut sul în mînă, ne lămureşte că urmează să participe la o masă rotundă asupra reducerilor de impozite la poliţele de asigurare.

— Dar tu ?

— Eu, cred c-o să particip la ceva ce se cheamă sesiunea de tranzacţii ad-hoc.

— Are să-ţi placă. Fiecare vorbeşte exact ce îi trece în acea clipă prin minte. E permis să-ţi scoţi haina, să stai în picioare şi să te întinzi. Orice. Anul trecut a fost individul ăla caraghios din Georgia. (Sidney caută să găsească un mijloc de a ne transmite cît de comic era tipul şi, negăsind nimic, trece mai departe fără să-şi bată capul.) Ce figură ! Nemaipomenit de comic. Şi care-i tema ?

— Concurenţa în raport cu gratificaţiile variabile.

— O, da, face Sidney, arborînd o grimasă dezgustată la adresa meseriei noastre. Nu asta mă îngrijorează pe mine. (Se joacă cu sulul de

hîrtie, plimbîndu-l dintr-o mînă într-alta.) Da' pe tine ?

— Nici pe mine.

Sidney face propunerea să jucăm bridge, dar Kate se scuză. Soţii Gross se mută la o masă din colţ şi încep să joace remi.

Kate, care a scotocit bine în geantă, rămîne locului. Îi simt ochii aţintiţi asupra mea.

— Sînt la tine caşetele mele ?

— Ce anume ?

— Caşetele mele.

— A, da, sînt la mine. Am şi uitat de ele.

Fără să mă slăbească din ochi, apucă flaconul, îl pune în poşetă, o închide brusc.

— Nu m-am aşteptat din partea ta.

— Da' nu ţi le-am luat eu.

— Atunci cine ?

— Sam mi le-a dat. Cînd dormitam în hamac. Nici nu-mi aduc bine aminte.

— Mi le-a luat din geantă ?

— N-am idee.

Rămîne un răstimp mai îndelungat cu mîinile în poală, cu degetele crispate şi tremurînd uşor. Apoi brusc se scoală şi pleacă. Cînd se întoarce, e proaspăt spălată pe faţă şi palidă, stropii întunecoşi zăbovindu-i încă la rădăcina părului. Nu a indispus-o incidentul cu caşetele, ci întîlnirea cu soţii Gross. Totul e compromis de perspectiva asta de a face conversaţie plăcută şi de a petrece de minune, cum ar spune Sidney

(„Tocmai ne căinam că am pierdut avionul, cînd iată-l pe Jack Bolling și ce bal mare-a fost !") — cînd de fapt am fi putut călători așa de-a lungul bătrînului și întunecatului Mississippi legănîndu-ne singuri numai noi doi printre străini. Totuși, ea se simte ceva mai bine. Și asta poate pentru că i-au renăscut speranțele de a-i planta pe soții Gross la remi sau poate pentru că drogurile, pe cale să-i pătrundă în sînge, au început să-și facă efectul.

Prinzînd viteză, reușim să ne desprindem acum de mlaștină. Amîndoi, Kate și cu mine, ne balansăm ciocnindu-ne unul de celălalt, în timp ce privirile ne sînt ațintite la farurile automobilelor care circulă pe șoseaua ce străbate mlaștina, clipind prin stufăriș ca niște licurici mari și galbeni. Îmi revine iarăși starea de somnolență. Vine nepoftită. O recunosc ca pe acel soi de clar-obscur intermitent care mă cuprinde în ultima vreme, un clar-obscur în care visez cu ochii deschiși dar în care nu mă fură niciodată somnul.

Bărbatul de lîngă mine o să coboare la St. Louis. Cînd conductorul vine să ne strîngă biletele, el îi întinde un cotor : merge acasă. Are pe el un costum de bună calitate. Stă picior peste picior, o coapsă bine îmbrăcată ieșind în afară ca o șuncă, și piciorul de deasupra întins într-un unghi obtuz de mușchiul gambei. Părul șaten și plin de vigoare face un vîrtej pe frunte (nici nu-i dai mai mult de treizeci și opt sau

patruzeci de ani). Cu vîrtejul lui și cu sticlele fumurii ale ochelarilor aduce destul de bine cu actorul Gary Merril — ca și acesta își arogă dreptul de a ocupa un loc plăcut cu persoana sa plăcută. Pocnind de sănătate și rubicond, își înăbușe în batistă o rîgîială pe cinste. În chiar seara asta a cinat fără doar și poate excelent la restaurantul Galatoire, și în vena porta sîngele transportă acum o recoltă aurie de globule nutritive. La început cînd răsfoiește ziarul îl deschide ca pe o carte și n-am de ales decît să citesc pagina din stînga odată cu el. Ne oprim la o reclamă pentru un bar de noapte de pe Bourbon Street, care înfățișează o dansatoare cu un trup bine lubrefiat. Tricepșii i se arcuiesc înainte ca la o iapă. Ne oprim o clipă ochii toropiți asupra ei și trecem mai departe. Acum el găsește ceea ce îl interesează și împăturește ziarul o dată, de două ori, și încă o dată, așa cum fac newyorkezii în metro, încît ajunge de formatul unui pachet frumos împăturit, lat exact cît două coloane. Sprijinindu-l pe genunchi, scoate un creion auriu subțire, îl reglează dibaci cu o singură mînă, și subliniază cîteva propoziții cu linii apăsate și drepte, (se dovedește a fi un expert în sublinieri). Dormitînd deasupra umărului lui, nu pot distinge decît :

> Pentru a da un sens mai deplin și mai profund relațiilor conjugale...

E o rubrică de sfaturi pe care și eu o citesc cu sfințenie.

Trenul înaintează legănat traversînd mlaștina. Tipul din St. Louis, trimițînd cu putere aerul prin perii aspri din nas, reușește să se așeze astfel, aplecîndu-se pe șoldul drept și proptindu-se de sine, încît coapsa formează o planșetă trainică de scris pe care sprijină pachetul.

Vocile din vagon încep să se agite. Pasagerii au acum aerul că au călătorit împreună destul de mult ca să ajungă la înțelegeri tainice și să reactiveze vechi ranchiune. Își aruncă unul altuia vorbe rostite eliptic, pe un ton răstit.

Starea de veghe prelungită e un fel de maladie, iar somnul e definitiv contracarat de o vioiciune îndatoritoare și năucă. Vise cu ochii larg deschiși se perindă cu intermitențe ca focurile mlaștinii.

Într-un magazin universal de pe Canal Street, doctorul și doamna Bob Dean dau autografe pe cartea lor *Tehnica în căsnicie*. Două grații. Probabil că am străbătut tot drumul din Gentilly pînă aici, căci mă aflu în picioare, înghesuit într-o masă pe care se înalță o piramidă de cărți. Nu-mi pot lua ochii de la soții Dean : un cuplu cam în vîrstă dar încă atrăgător și, curios lucru, amîndoi foarte pistruiați. Cît timp așteaptă să înceapă acțiunea, se poartă exuberant unul cu celălalt, aruncîndu-și tot

soiul de tachinării în stilul profesionist al oamenilor obișnuiți să apară în public (cred că aceste preliminarii poartă numele de încălzire). „Nu. Noi nu discutăm niciodată în contradictoriu", spune Bob Dean. „Pentru că, ori de cîte ori începe o dispută, consultăm capitolul pe care l-am scris eu despre certuri". „Nu, dragă", spune Jackie Dean. „Eu am scris capitolul acela..." etc. Toată lumea rîde. Observ că aproape toată mulțimea care se înghesuie în mine e formată din femei solide, între două vîrste, în jur de 70 de kilograme. Pe sub pleoapele pe care abia le mai pot întredeschide îi privesc pe soții Dean, prinși într-un mod cu totul aparte de rutina pe care o înscenează cu atîta dezinvoltură încît, în timp ce se lansează în sarcasmele lor, găsesc vreme să mai arunce în jur priviri mercantile, de parcă n-ar fi nimeni în preajmă. Dar cînd se pun pe treabă, devin dintr-o dată sobri și răspîndesc în jurul lor un aer de sîrguință plină de un entuziasm aproape evanghelic. Un exemplar al cărții se află deschis pe masă. Citesc : „Iar acum, cu o solicitudine tandră față de partenera dumneavoastră, retrageți-vă mîna de pe sfîrc și manipulați delicat...". Este imposibil să nu ți-i imaginezi întreprinzînd cercetările lor, solemni ca o pereche de brontozauri, cu mădularele lor bătrîne, greoaie și pistruiate înlănțuite, cu mîinile explorînd abil zone senzitive, regiunile pigmentate din jurul sfîrcului,

glande de secreție din locuri greu accesibile, porțiuni latente intens vascularizate. O undă de pișcături incitante mă străbate în tot corpul, așa cum nu mi s-a mai întîmplat niciodată.

Legănîndu-se ca o narcisă, capul mi se prăvale o distanță bunicică în direcția tipului din St. Louis, înainte de a tresări brusc, revenind la poziția inițială. Kate tremură lipită de mine, dar tipul din St. Louis stă cald și țeapăn ca o friptură de vacă. În timp ce trenul se leagănă în voiajul său unic prin spațiu-timp, mii de lucruri și evenimente minuscule ne bombardează ca niște particule cosmice. Afară zace o bucată dintr-un ziar cu data de 3 mai 1954. Contoarul meu Geiger țăcăne ca un teleimprimator. Dar nimeni altcineva nu pare să bage de seamă. Fiecare stă cu fața îngropată în revista lui. Kate tremură ca o frunză, pentru că tînjește să fie un om oarecare într-un loc oarecare și nu poate.

Tipul din St. Louis citește un titlu :

UN SAVANT PREZICE VIITORUL ÎN IPOTEZA CĂ ENERGIA NUCLEARĂ NU VA FI NESĂBUIT ÎNTREBUINȚATĂ

Și creionul cel auriu își face apariția și-l încadrează într-un dreptunghi bine trasat, negru. După ce citește o clipă, o ia de la cap și se pregătește să facă încă un chenar concentric, se gîndește mai bine, scoate din buzunar un briceag de argint, desface din el foarfeca, decupează întregul articol, îl împăturește și îl

pune în portofel. E imposibil să urmăresc vreunul din pasajele subliniate, cu excepția enunțului : „convergența treptată dintre științele naturii și științele sociale."

Un enunț grăitor. Recunosc că trebuie să-l admir pe tipul din St. Louis pentru viața lui îngrijită și ordonată, pentru creionul lui auriu și briceagul lui cu foarfecă și pentru felul de a decupa articole despre convergența dintre științele naturii și științele sociale ; îmi dau seama că în ultimele cîteva zile propria mea viață s-a sălbăticit de tot. Nu mai mănînc, nici nu mai dorm regulat, nici nu-mi mai fac însemnări cu caracter filosofic în carnețelul meu și n-am mai apucat să-mi tai unghiile și să-mi îngrijesc mîinile. Căutarea a distrus plăcerea vieții mele ordonate și ingenioase din Gentilly. Acum o săptămînă, un astfel de enunț precum „așteptînd plin de speranță convergența treptată dintre științele naturii și științele sociale" nu mi-ar fi provocat decît niscaiva furnicături ironice în ceafă. Acum enunțul urlă pur și simplu străbătînd mlaștina Ponchitoula, întruchipare sonoră și suflet al disperării.

Kate s-a oprit din tremurat și, în momentul în care-și va aprinde țigara și va începe să fumeze, sînt sigur că se va simți mai bine. Dar mă înșel.

— Uuuh, face ea cu o voce indiferentă, de zi de lucru, și iarăși o ia de la început.

Vagonul se smuceşte şi-o aruncă în scaunul lui Sidney ; trenul o ţintuieşte acolo şi timp de trei secunde poate fi confundată cu un spectator extaziat al jocului de remi. Sidney bate pachetul de cărţi de lemnul lustruit, pînă ce acestea sînt perfect aliniate. Inelul de aur de pe degetul lui mic pare să servească drept dispozitiv, un cadru îngust şi bine conturat în interiorul căruia mişcările mîinii sale sînt limitate şi ordonate.

Trece jumătate de oră şi Kate nu se întoarce. O găsesc în separeul ei, cu braţele încrucişate şi cu faţa întoarsă spre geamul întunecat. Stăm faţă în faţă. Genunchii ni se ating.

— Ţi-e bine ?

Încuviinţează lent, cu capul spre fereastră dar cu obrazul întors către mine. Afară un pătrat de lumină galbenă aleargă proiectat pe peretele unui taluz consolidat, apoi dispare absorbit de păduri şi cîmpuri, ca să reapară la fel de viu ca mai înainte. Brusc se iveşte un promontoriu îndrăzneţ. Kate se înclină în faţă, cuprinzîndu-şi braţele în palme.

— Mi-e bine. Niciodată nu mi-e prea rău cînd sînt cu tine.

— De ce ?

— Nu mulţumită ţie. Dimpotrivă. Ceilalţi sînt mult mai înţelegători decît tine, mai ales mama şi Sam.

— Şi Merle cum e ?

— Merle ! Ei — cu Merle aş putea face orice, iar el mi-ar expedia aceeaşi privire rapidă şi aprobatoare. Dar tu. Tu eşti mai sonat decît mine. E destul să-ţi arunc numai o privire, şi mă şi pufneşte rîsul. Socoţi că asta e un temei suficient pentru o căsnicie ?

— Tot atît de bun ca oricare altul. Mai bun decît dragostea.

— Dragostea ! Ce ştii tu despre dragoste ?

— N-am spus c-aş şti ceva despre ea.

Kate se întoarce la fereastră, agitîndu-şi mîna astfel ca s-o vadă mişcîndu-se în interiorul pătratului zburător de lumină galbenă. Ne aplecăm unul spre celălalt, genunchi în genunchi şi nas în nas, ca doi diavoli de pe o cartolină Rorschach. Ceva strălucitor îi sclipeşte la coada ochiului. Desigur, nu e o lacrimă.

— Un carnaval pe cinste. Două cereri în căsătorie într-o singură Mardi Gras.

— Cine încă ?

— Sam.

— Ei, lasă-te de bancuri !

— Nu-i nici un banc. Şi să-ţi mai spun ceva. Sam ascunde o persoană nemaipomenită în spatele faţadei ăsteia. O persoană esenţialmente singură.

— Ştiu.

— Tu eşti mai rău decît Sam.

Ea se înfurie.

— Cum adică ?

— Sam e un calculat. Mă și place. Știe că voi fi destul de bogată cîndva. Dar mă și place. Asta nu-i așa rău. A fi calculat e în firea omului. Trebuie să ai o fire umană ca să fii calculat. Ori de cîte ori surprind vreunul din micile calcule ale lui Sam, simt o senzație de căldură. Aha, gîndesc atunci în sinea mea, așa trebuie să fi fost odată pe lume — bărbați și femei dorindu-și ceva cu ardoare și calculînd totul pînă în cele mai mici amănunte, ca niște castori. Tu în schimb...

— Ei, eu ?

— Tu ești ca și mine. Așa că, hai să nu ne mai amăgim unul pe altul.

Vocea ei sună mai sigur. Poate că e din cauza mișcării line a trenului, și împreună cu el încuviințăm și noi abia perceptibil, din cap, da, da, da.

— Îmi spune :

— Nu-ți dai seama că pentru noi e mult prea tîrziu să mai facem asemenea mici calcule ingenioase ?

— Cum ar fi căsătoria ?

— Singurul mod în care am putea s-o scoatem la capăt ar fi ca tu să procedezi așa cum faci în micile tale cercetări ingenioase. Recunoaște-o.

— Atunci, de ce să n-o facem ?

— Îmi aduci aminte de un prizonier din casa morții care își găsește o plăcere șuie în a face lucruri precum a se înscrie pe listele electorale.

Hai, gîndește-te o clipă. Toată veselia și buna ta dispoziție respiră un aer de casă a morții. Nu, mulțumesc. M-am săturat de glumele tale cu iz de casa morții.

— Și ce-am avea de pierdut ?

— Nu înțelegi că, după tot ce s-a întîmplat noaptea trecută, n-are nici un rost ? Nu mai pot să mă apuc de jocuri acum. Dar nu fi îngrijorat. N-am să înghit toate cașetele dintr-o dată. Nu e un lucru chiar atît de rău să-ți pierzi speranța. Există ceva mai rău încă : să-ți pierzi speranța și să-ți ascunzi ție însuți lucrul acesta.

— Bine, atunci. N-ai decît să-ți pierzi speranța. N-ai decît să-ți fie teamă. Dar oricum, mărită-te cu mine și tot vom putea să ne plimbăm în străinătate într-o noapte de vară, cu sau fără speranță, tremurînd sau nu, să vedem un spectacol și să mîncăm niște stridii în centru la Magazine.

— Ba nu. Ba nu.

— Nu te-nțeleg...

— Ai dreptate. Nu mă-nțelegi. Nu e un lucru anume, așa cum crezi tu. E totul. Totul e atît de monstruos.

— Ce e atît de monstruos ?

— Ți-am spus doar, face ea iritată. Totul. Nu mă pot ridica la înălțimea cerințelor. Să ai un bărbățel — ai deveni un bărbățel, Binx dragule, și asta e ridicol... ți-am rănit cumva amorul propriu ? — să-l conduci pe bărbățel

cînd pleacă dimineața, să-ți iei prînzul cu fetele, să te îmbeți la Eddie și la Nell acasă și să-ți faci puțin de cap cu bărbățelul alteia, să-ți pui cînd trebuie micuța diafragmă și să ți-i crești pe cei doi băieți drăgăstoși, și în următorii douăzeci de ani să nu ai o clipă de liniște punîndu-ți problema dacă vor deveni sau nu studenți la Princeton.

— Ți-am spus că vom locui în Gentilly. Sau în Modesto.

— Nici eu nu m-am lăsat mai prejos decît tine.

— Vrei să trăiești ca Sam și Joel ?

— Binx, Binx. Ești exact ca mătușă-ta. Cînd i-am spus ce simt, mi-a răspuns : Katherine, ai perfectă dreptate. Să nu-ți pierzi niciodată, pentru numele lui Dumnezeu, idealurile tale și entuziasmul tău pentru idei — credea că vorbesc despre ceva literar sau politic sau despre cursul de Capodopere ale literaturii universale. Am gîndit în sinea mea : oare asta fac ? — și am fugit afară și am luat patru cașete. Întîmplarea face că toți se înșală în privința asta. Toți își închipuie că mă pot sinucide în orice clipă. Ce glumă. Adevărul e, desigur, exact de partea cealaltă : sinuciderea e singurul lucru care mă ține în viață. Ori de cîte ori tot restul se prăbușește, tot ce-mi mai rămîne de făcut e să mă gîndesc la sinucidere și în două secunde mă cuprinde o veselie de tembel. Dar dacă n-aș putea să-mi iau zilele — ah, atunci aș face-o. Pot să trăiesc

fără nembutal sau romane polițiste, dar nu fără sinucidere. A, bine că mi-am adus aminte !

Și iese, străbătînd coridorul de oțel, cu o palmă sprijinindu-se de perete.

Nimic din toate astea nu e nou, desigur. Ca să fiu cinstit, nu prea dau importanță la ce îndrugă. Ascultîndu-i vocea, pot spune cum se simte. Acum vorbește pe tonul ei „îndrăzneț", și întrucît pare mai liniștită decît ar indica-o cuvintele ei, pînă într-acolo încît ar putea fi cuprinsă de veselie, starea ei nu mă neliniștește cu adevărat.

Dar compartimentul devine în curînd sufocant, și cum nu mă simt în stare să discut afaceri cu Sidney Gross, o pornesc în direcția opusă și mă opresc în primul vestibul și trag o dușcă zdravănă din sticla luată în cinstea lui Mardi Gras. Probabil că intrăm în gara din Jackson. Trenul scrîșnește lent, la curbă, și pătrunde prin periferiile orașului. Kate iese și ea și stă în picioare lîngă mine. Fără un cuvînt. Miroase a săpun și pare cu moralul mult refăcut.

— Bei ceva ?

— Îți mai amintești cînd am fost cu trenul la Baton Rouge, ca să vedem meciurile de fotbal ?

— Sigur că da.

Ținîndu-și echilibrul acolo, în vestibulul întunecos, cu fața ei ovală, îmbujorată, cu părul pieptănat lins și cu șuvițele intrate pe sub gulerul taiorului, arată ca o liceană. Bea ducîndu-și mîna la gît.

— Doamne, ce minunat !

Trenul s-a oprit și vagonul nostru stă suspendat în aer, chiar deasupra unei străzi a orașului. Luna aproape plină înoată printre zdrențe de nori, aruncînd o lumină strălucitoare pe cupola Capitolului și pe edificiile publice noi-nouțe, numai din sticlă și oțel, și pe strada goală, cu șina ei strălucitoare de tramvai. Nu se zărește nici țipenie de om. Departe, dincolo de aripile clădirii Capitolului, se zăresc colinele întunecate, îmbrăcate în copaci, și luminile scînteietoare ale orașului. Printr-un artificiu al clarului de lună, orașul pare alb ca zăpada și total nelocuit ; doarme dus pe vîrful colinei ca orașul sfînt al Sionului.

Kate clatină ușor din cap a uimire, în felul deprins de la mama ei vitregă. Încerc s-o sustrag frumuseții. Frumusețea e o tîrfă.

— Vezi clădirea de colo ? E sediul companiei de asigurări Southern Life & Accident. Dacă ai fi investit o sută de dolari în 1942, ai fi avut acum douăzeci și cinci de mii. Taică-tău a cumpărat o bună parte din primele acțiuni.

Banii sînt un zeu mai bun decît frumusețea.

— Nu știi la ce mă *refer*, strigă ea cu aceeași fascinație molatecă.

Știu foarte bine la ce se referă. Dar știu ceva ce ea nu știe. Banii constituie o bună contrapondere a frumuseții. Frumusețea, căutarea frumuseții e doar un dezmăț. Acum zece ani urmăream frumusețea și nici nu-mi păsa de bani. Ascultam armoniile minunate ale lui Mahler și-mi simțeam străfundurile sufletului străbătute de melancolie. Acum urmăresc banul și mă simt mai bine, în ansamblu.

— Încep să înțeleg cum aș putea locui într-un oraș ! strigă Kate.

Se întoarce să mă privească în ochi și mă cuprinde de talie cu amîndouă mîinile.

— Cum anume ?

— Într-un singur fel. Spunîndu-mi tu ce să fac. Mai simplu nu se poate. De ce nu mi-am dat seama de asta înainte ?

— Să-ți spun eu ce să faci ?

— Chiar așa. Poate că nu e modul cel mai nobil de viață, dar e totuși un mod. E modul meu ! Oh dragul meu, dulcele meu, vechiul meu Binx, ce intensă bucurie să-ți dai seama în fine ce ești. Nu are nici o importanță ce ești, atîta vreme cît *o știi*.

— Și tu ce ești ?

— Ți-o spun bucuroasă, fiindcă tocmai am descoperit și nu vreau să uit vreodată. Te rog, nu mă lăsa să uit. Sînt o persoană foarte credincioasă.

— Cum asta ?

— Nu înțelegi ? Ce vreau eu e să cred total în cineva și apoi să fac ceea ce vrea el să fac. Dacă Dumnezeu mi-ar spune : Kate, iată ce vreau să faci ; coboară din trenul ăsta chiar acum și du-te acolo pe colțul ăla din fața companiei de asigurări Southern Life & Accident și

stai acolo tot restul vieţii tale şi adresează-te blînd oamenilor — nu crezi c-aş face-o ? Nu crezi c-aş fi cea mai fericită fată din Jackson, Mississippi ? Aşa aş fi.

Sorb o înghiţitură şi privesc spre colţul ei. Lumina lunii pare palpabilă, o matrice densă şi pură în care sînt încastrate atît pietrele de la rigolă cît şi clădirea.

Ea îmi ia sticla.

— Îmi vei spune ce să fac ?

— Ba bine că nu.

— Tu o poţi face, pentru că religia nu are pentru tine nici o importanţă. Nici Dumnezeu nu este credincios. Tu eşti impasibilul iniţiator al mişcării. Tu n-ai nevoie nici de Dumnezeu, nici de nimeni altcineva — nu ţi se cuvine nici un titlu de glorie în afară de cel de a fi fiinţa cea mai înveterat egocentrică de pe lume. Nu ştiu dacă te iubesc, dar cred în tine şi o să fac ce îmi vei spune. Şi dacă o să mă mărit cu tine, o să-mi spui : Kate, azi pînă-n prînz să faci cutare şi cutare lucru ; şi dacă o să trebuiască să mergem la o petrecere o să-mi spui ; Kate, să nu te mişti de-acolo şi să nu bei mai mult de trei pahare şi să faci conversaţie cu cutare şi cutare ? O să-mi spui ?

— Cum să nu.

Kate mă îmbrăţişează strîns şi mă sărută cu patimă.

Ceva mai tîrziu, cum ştiam că se va întîmpla, nepreţuita ei frumuseţe o aduce într-o stare de

deprimare şi atunci o cuprinde disperarea. Se mai duce o dată pînă la toaletă şi acum stă legănîndu-se, lipită de mine, în timp ce expresul îşi croieşte drum, traversînd nordul statului Mississippi. Lăsăm primăvara în urmă. Luna spînzură cu faţa spre vest, aruncînd raze galbene peste cîmpii iernatice, înnegrite şi străvechi şi bîntuite de năluci ca nişte cîmpuri de bătălie.

— O, O, O, geme Kate şi se agaţă de mine. Mă simt îngrozitor. Hai în separeul tău.

— Au strîns patul.

— Atunci, ne vom trînti puţin.

Într-adevăr, trebuie să ne trîntim, fiindcă n-avem încotro : uşa dă direct în pat. Cuprins de un sentiment de tandreţe, o îmbrăţişez şi îi spun că o iubesc.

— A, nu, spune Kate şi mă prinde de mînă cu brutalitate. Fără chestii d-astea, guzgane.

— Cum adică, chestii ?

— Fără dragoste, te rog.

Nu-nţeleg ce vrea şi bat în retragere.

— Nu aşa, nu aşa. Nu vreau să mă laşi, spune ea ţinîndu-mă şi privindu-mă insistent.

— Cum vrei.

— Numai să nu-mi vorbeşti de dragoste, guzgane.

— Bine, dar nu-mi mai spune guzgane.

Ochii ei negri cu gene lungi şi rimelate mă atacă frontal, fără ca totuşi, din cîte îmi dau seama, să mă vadă. Sprijinită într-o mînă, îşi muşcă buza şi-şi lasă cealaltă mînă să-i cadă

grea pe mine, de parcă am fi amici de cînd lumea.

— Vreau să-ți spun ceva.

— Ce ?

— Acum cîteva zile, i-am spus lui Merle. (Mîna i se lasă iarăși grea, apucîndu-mă.) Ce-ai zice dacă ne-am zbengui puțin. Dar el m-a înțeles greșit și a început să mă dăscălească — știi, despre genul de raporturi tandre și mature ce se cade să le aibă adulții între ei, etcetera etcetera. I-am răspuns, nu, nu, Merle, m-ai înțeles greșit. N-am avut în minte decît o simplă și nevinovată hîrjoană — ea mă zgîlțîie puțin — ca într-o carte amuzantă pe care mi-a arătat-o săptămîna trecută una dintre servitoarele mătușii tale, în care Tillie cea trudnică și Mac — nu adevărata Tillie, înțelegi, ci întruchiparea franceză a lui Tillie — merg la o petrecere oficială și Tillie are o mică încăierare cu Mac în cămară și e surprinsă de Whipple. I-am povestit lui Merle despre toată afacerea asta și i-am spus : la asta m-am gîndit, Merle, ce-ai zice de o treabă ca asta ?

— Și Merle ce-a zis ?

Kate pare să nu m-audă. Bate darabana cu degetele pe pervazul ferestrei și e absorbită de vîrfurile copacilor care se năpustesc înapoia noastră.

— Deci — în definitiv și la urma urmelor, la asta se reduce totul, nu-i așa ? Recunoaște. Tu și cu fetița din Honduras de la etajul doi, cu

cărticica ei, dimineața, spre mijlocul dimineții, și acolo în debara, cu toate cîrpele și căldările...

— Deci, fetița ta din Honduras și cartea cea amuzantă...

— Ia fii atent, Whipple, să-ți spun eu ce să faci. Ieși frumușel afară de-aici și te întorci peste exact cinci minute. O, ești un Whipple tont și mălăieț și nu te pricepi decît la un singur lucru.

Va trebui să-ți spun adevărul, Rory, deși e un lucru dureros. Nimic nu mi-ar face mai mare plăcere decît să spun că am realizat unul din cele două lucruri. Fie că am făcut ceea ce faci tu : s-o vîri pe Debbie în pat și, cu o demonstrație de virtute atît de triumfătoare încît să fie feroce, să înșfaci perna și pătura și să le duci pe canapeaua din hol și să te întinzi acolo pe întuneric cu mîinile împreunate sub ceafă, cu ochii în tavan și să-i vorbești prin ușa deschisă despre visurile și speranțele tale. Fie — să fac ce ar face un erou de roman : și el e un soi de căutător și de pelerin și tocmai s-a întors din Guanajuato sau din Sambuco unde a găsit Marele Adevăr, sau din Orient unde a intrat ucenic la un înțelept și a devenit expert în cea de-a șaptea cale spre cea de-a șaptea fericire. Și totuși, el nu disprețuiește nici lumea asta și cînd se întîmplă ca o fecioară să-i cadă la pat cu inima tînjind, el își lasă cartea deoparte și, în dispoziția cea mai bună și mai

veselă, îi oferă cele mai extraordinare clipe pe care ea şi le-ar fi putut dori. După care, expediind-o într-un somn tot atît de dulce pe cît a putut cunoaşte Scarlett vreodată în dimineaţa întoarcerii lui Rhett, îşi ia din nou cartea şi într-o clipită se află la zece leghe în tării, continuîndu-şi drumul pe Calea aleasă.

Nu, Rory. Eu n-am făcut nici una, nici cealaltă. Noi n-am făcut nici una, nici cealaltă. Ne-am descurcat cum nu se poate mai prost şi mai-mai că nu ne-am descurcat deloc. Carnea, biata carne ne-a jucat festa. Povara era prea mare şi carnea, biata carne, nici sfinţită prin sfînta împărtăşanie nici dispreţuită de spirit (pentru că dispreţul nu-i soarta cea mai cruntă care poate fi hărăzită cărnii), ci, pînă în clipa asta, demascată şi invalidată, anulată de ochiul rece, de peşte, al lehamitei — carnea, biata de ea, somată în clipa asta să se înfăţişeze fără zăbavă şi să fie totul şi toate, ţel final şi fiinţare supremă, ultima şi singura speranţă — se pierde şi eşuează. Adevărul e că m-a cuprins o teamă soră cu moartea — datorită felului ei cutezător de a proceda (nu cutezător în realitate, nici cutezător într-un stil dezmăţat, ci cutezător în plan teoretic). Aveam senzaţia că mă obişnuisem cu Lindele mele micuţe şi îmbujorate, din Gentilly. Dar şi Kate era speriată. Tremuram amîndoi ca varga. Kate era speriată pentru că i se părea acum că pînă şi Tillie cea truditoare avea să dea greş. În viaţa mea n-am muncit mai mult,

Rory. Nu aveam de ales : alternativa însemna un lucru cumplit. Creştinii vorbesc despre oroarea păcatului, dar pierd ceva din vedere. Ei vorbesc de parcă fiecare ar fi un mare păcătos, cînd adevărul e că, în zilele noastre, foarte greu se ridică cineva la această înălţime. În adîncurile lehamitei există o cantitate infimă de păcat. Cel mai înălţător moment al vieţii unui om stăpînit de lehamite e, probabil, atunci cînd reuşeşte să păcătuiască ca o fiinţă omenească adevărată. (Ia aminte la noi, Binx — par să-mi strige prietenii mei vagabonzi — păcătuim ! Reuşim ! Sîntem şi noi, la urma urmelor, oameni !)

— Noapte bună, dulcele meu Whipple. Acum ai tu grijă s-o înveleşti pe Kate. Pe biata ta Kate. Întoarce perna, căutînd partea răcoroasă, şi îngînă : Noapte bună, dulcele meu Whipple, noapte bună, noapte bună.

3.

Se dovedeşte că presimţirile mele negre în legătură cu Chicago au fost justificate. Nici nu coborîm bine din tren, şi spiritul tutelar al oraşului Chicago se abate fîlfîind din aripi asupra noastră, ca un vultur pleşuv în căutare de hoituri, şi se cocoaţă pe umărul meu. Pe tot parcursul scurtei noastre şederi mă simt dominat de el — şedere scurtă, am spus, mai scurtă chiar

decît fusese plănuită, pentru că a fost scurtată brusc de catastrofa de luni noaptea, din chiar noaptea sosirii noastre. Toată ziua dinaintea catastrofei am stat adîncit în gînduri, clipind năucit și dezorientat pe la colțul străzilor. Kate se ocupă de mine. E foarte straniu, dar se simte în oraș ca acasă, pe de-a-ntregul impermeabilă la cele cinci milioane de raze individuale emise de locuitorii Chicago-ului și de mirosul special al existenței de aici, miros pe care trebuie să-l adulmeci și să-l poți recunoaște mai înainte de a face un singur pas dincolo de gară (măcar de ar fi putut să-mi spună cineva cine a construit blestemata de gară, împrejurările construirii, detaliile disputelor aprinse dintre reprezentanții primăriei și cei de la căile ferate, așa încît să nu-i cad victimă ei, gării, ca să zicem așa, la prima minge de baseball expediată greșit, pe alături. Fiecare punct de sosire ar trebui să aibă în dreptul lui o cabină deservită de o persoană oarecare, a cărei îndatorire să fie aceea de a saluta pe străini și de a le da un mic trofeu făcut din substanța spațio-temporală a locului — să-i informeze despre dificultățile întîmpinate de ea în liceu și să le pună în buzunar un pumn de țărînă — ca să garanteze că străinul nu va deveni un Oarecine). O, pui de lele, dar mă trec sudorile. Kate ia totul în seama ei, aferîndu-se și făcînd mult caz de asta, de parcă ar fi surprins în mine un vid care mugește și ar fi vrut să-l ascundă de lume. Brusc, devine o

citadină în toată puterea cuvîntului, o citadină pe care n-o mai poți deosebi de oricare altă mică mediteraneană, dintr-acelea ce populează străzile și metrourile din nord, cu fruntea îngustă, pielea măslinie și picioarele ca două buturi.

Singura consolare e să văd că nu m-am înșelat : Chicago-ul este exact așa cum mi-l aduc aminte. Am fost aici acum douăzeci și cinci de ani. Tata ne-a adus, pe Scott și pe mine, să vedem *Un secol de progres* și o dată, mai tîrziu, la campionatele mondiale. Nu-mi mai aduc aminte din prima mea călătorie nici măcar un singur lucru, în afară de sentimentul locului, parfumul acela al spiritului tutelar pe care orice loc îl are, sau dacă nu-l are, atunci nu-și merită numele. S-ar fi putut să mă înșel ; s-ar fi putut să nu fi fost nimic de felul acesta ; să mi se fi deșteptat nu amintirea unui loc anume, ci amintirea copilăriei. Dar după un singur pas făcut în acea zi strălucitoare de martie, iată în mărime naturală spiritul tutelar al locului, pe care oriunde te-ai duce trebuie mai întîi de toate să-l reperezi și să-l supui ca să nu fii tu cel reperat și copleșit. Pînă acum un singur spirit tutelar și numai unul a reușit să mă domine : cel al orașului San Francisco — l-am urmărit, urcînd și coborînd colinele orașului, l-am pierdut și am fost urmărit eu de o prezență, de pulberea aurie a toamnei, de strălucirea tremurătoare care îți sfîșie inima și de tristețea de a ajunge în sfîrșit la mare, de a

ajunge la celălalt capăt al Americii. Numai un locuitor al Sudului recunoaşte tristeţea dislocantă şi-nvăluitoare a oraşelor din Nord. Cunoscînd totul despre spiritul tutelar şi trăind în locuri bîntuite, precum Shilok, Wilderness, Vicksburg şi Atlanta, unde fantomele eroilor circulă ziua-n amiaza mare şi sînt mai adevărate decît oamenii, el, locuitorul din Sud, recunoaşte o fantomă atunci cînd o vede şi nici n-apucă bine să se dea jos din tren la New York sau la Chicago sau la San Francisco, că şi simte cum i se aşază spiritul tutelar pe umăr.

Iată-ne aşadar aici, în Chicago. Oraşul arată ca acum douăzeci şi cinci de ani ; clădirile sînt greoaie şi cubice, semănate la distanţe mari una de alta şi cam la nimereală, asemeni monumentelor împrăştiate pe o cîmpie întinsă şi bătută de vînturi. Şi lacul. Lacul din New Orleans e un soi de răstoacă, scînteind în mijlocul unei plăcute zone de şes. Aici lucrurile nu stau aşa. Aici lacul este Nordul însuşi : un loc primejdios, de unde vînturile fantomatice curg năvalnic, stîrnite, şi scoţînd ţipete de alarmă.

Vîntul şi spaţiul — iată spiritul tutelar. Ehe, pui de lele, cum să-mi fie gîndul la gratificaţiile variabile, cînd mă simt cu spiritul tutelar al Chicago-ului cocoţat pe umăr.

Da, vîntul şi spaţiul, ele sînt spiritul tutelar. Vîntul bate necontenit, constant, dinspre lac, şi emite pretenţii de stăpîn absolut asupra spaţiului, lustruind fiecare centimetru pătrat de trotuar şi faţadele reci, de piatră, ale clădirilor. Îşi croieşte drum printre clădiri, împingîndu-le în lături cu umărul înspre celestele cîmpii de lumină şi aer. Aerul este presat de vînt şi se transformă într-o lentilă care măreşte, întăreşte contururile şi reduce totul la tăcere — totul a amuţit în tumultul vîntului care se abate ca o hoardă cotropitoare dinspre Nord. Acesta e un oraş unde nimeni nu îndrăzneşte să pună sub semnul întrebării pretenţiile vîntului şi ale spaţiului celest asupra golului dintre clădiri. Acest cer al Vestului mijlociu e cel mai despuiat şi mai singuratic cer din toată America. Ca să-l evite, oamenii preferă interiorul caselor şi traiul în subteran. Un alt lucru pe care mi-l amintesc : tata m-a dus într-unul din aceste monumente să văd piscina unde Tarzan—Johnnie Weismüller înota de obicei — o incintă subterană care făcea ecou, unde o lumină cenuşie, rece, se cernea dinspre luminatorul plasat la etajul al treilea, şi unde bărbaţi muşchiuloşi, în costume metalice ca de scafandru, înotau şi zbierau, vocile lor răsunătoare izbindu-se de pereţii uzi de faianţă.

Cîţiva ani mai tîrziu, după moartea lui Scott, am venit împreună cu tata la Muzeul Field, un peristil lung şi deprimant, ce dispărea treptat în zarea străbătută de vuiet, şi am rămas înăuntru în faţa unei diorame reprezentînd *Omul din*

epoca de piatră, tata, mama și copilul, ghemuiți în jurul unei vetre cu buturugi artificiale, în posturi vădind un calm amenințător — pînă ce simțind ochiul tatei asupră-mi, m-am întors și am văzut ce anume cerea el de la mine — noi doi formam un cuplu de tată și fiu cu totul aparte în vara aceea, el mizînd totul de rîndul ăsta pe o camaraderie perfectă — iar eu citindu-i în ochi acea cumplită revendicare, cerîndu-și de la mine propria lui viață ; eu, datorită perversității distante de copil sau datorită unui soi de repulsie atavică, iscată dintr-o anume intimitate prea intimă, l-am respins, i-am întors spatele și i-am refuzat ceea ce știam că nu-i puteam oferi.

Pregătiți, așadar, de la bun început, să înfruntăm spiritul tutelar al Chicago-ului, ne acomodăm ritmului trepidant al orașului, și nu ne lăsăm pradă stării de lehamite nici o secundă. Kate e voioasă. Ne ducem drept la hotelul Stevens să ne rezervăm camere ; apoi eu mă duc să mă înscriu la sesiunea de tranzacții ad-hoc — și acolo la recepție dăm de Sidney, stînd, cu înfățișarea lui princiară, nu ca alții, într-o atitudine prietenoasă cu capul înclinat către interlocutor, ci ușor lăsat pe spate, cu toți cei unu optzeci centimetri ai lui, cu mîna în buzunar și cu șlițul de la haină desfăcut pînă sus, cu planurile frunții viguros sculptate reflectînd lumina.

Sidney îmi prinde de rever numele înscris pe un ecuson de plastic și, pînă să mă dezmeticesc, mă gonește sus pe scări spre o sală de dans albastră, lăsîndu-le pe Kate și pe Margot, aflate acum într-o stare de oarecare perplexitate, să ne ajungă din urmă.

— Ce vrea să însemne asta, Sidney ? fac eu îngrozit, bătînd în retragere.

Simt cum mă trec nădușelile și nu mă gîndesc decît cum să fac să nimeresc înapoi în stradă, unde să beau pe nerăsuflate trei pahare, la primul bar. Cu siguranță că, odată căzuți în cursa care este această peșteră albastră, spiritul tutelar al Chicago-ului ne va prinde din urmă.

— Credeam că nu sînt programate nici un fel de activități pînă mîine.

— Nici nu sînt. Asta este doar Liga Sobei Fierbinți.

— Dumnezeule, da' asta ce mai e ? spun eu, și mă trec sudori.

— Facem cunoștință unii cu alții, trecem în revistă mersul afacerilor din anul precedent, pălăvrăgim despre modul aiurit de a utiliza fondurile. Are să-ți placă.

Simțurile nu mă înșală : chiar acolo, în mijlocul sălii, se află o sobă pîntecoasă cam de trei metri făcută din celofan roșu. Chelnerii se învîrt de colo-colo cu tăvi cu Martini și o orchestră de muzică ușoară cîntă „Hai să facem cunoștință".

Delegaţii par nişte oameni de treabă. Mă pomenesc legînd o discuţie cu vreo şase tineri de pe coasta de vest care îmi plac foarte mult — mai cu seamă unul, un individ mătăhălos şi timid din Spokane, pe nume Stanley Kinchen, venit cu soţia, o femeie atrăgătoare cu părul blond, mai corpolentă decît Sharon, cu buzele răsfrînte ca o petală de trandafir, cu capul dat pe spate ca o regină şi cu ochii de o strălucire nemaipomenită. Ce oameni plăcuţi. Nu e deloc rău să fii om de afaceri. Pluteşte aici un sentiment de încredere şi cooperare. Lumea în general glumeşte pe socoteala unor asemenea lucruri, dar dacă oamenii de afaceri nu s-ar putea bizui unii pe alţii şi nu ar putea să-şi elaboreze marile lor proiecte pe bază de încredere, ţara s-ar prăbuşi chiar mîine. Ceva mă îndeamnă să cred că Stanley Kinchen ar face într-adevăr orice pentru mine. Ştiu că şi eu aş face orice pentru el. O prezint pe Kate drept logodnica mea, iar ea face o grimasă nu prea încîntată. Nu-mi dau seama dacă e scîrbită de mine sau de colegii mei de afaceri. Dar indivizii ăştia : atît de prietenoşi şi de — ? Cum, adică, să o deprime ? Nu pot fi sigur.

Kinchen mă întreabă dacă voi participa la sesiunea de tranzacţii. E foarte agitat : se pare că e preşedintele unui program şi că cineva i-a tras clapa. Mă ia deoparte.

— Aţi vrea să-mi faceţi o favoare ? Aţi putea să faceţi dumneavoastră începutul, ţinînd o alocuţiune de vreo zece minute pe tema vînzării de mijloace auxiliare ?

— Cum să nu.

Dăm mîna şi ne despărţim buni camarazi.

Dar trebuie să scap de aici oricît de simpatici ar fi tipii. Ca să fiu sincer, prea multă compasiune pentru aproapele meu mă face să nu-mi găsesc locul. Încă un minut, şi atmosfera din sala de dans va deveni irespirabilă. Soba de celofan a şi început să iradieze în jur o lumină prevestitoare de rău.

— Trebuie să-l găsesc pe Harold Graebner, îi spun lui Kate.

O înşfac de braţ şi ne strecurăm afară în neprevăzutul străzii şi găsim cel mai mic bar în cel mai aglomerat cvartal din centru. Acolo o văd aievea, văd realitatea pentru prima oară de cînd zăceam rănit, într-un şanţ, şi urmăream cu privirea un cintezoi asiatic scurmînd printre frunze — ea nu e decît un trup micuţ şi liniştit, o orăşeancă celtă, micuţă şi dîrză ; nu, mai curînd o Raşelă, o Raşelă micuţă şi brunetă în drum cu metroul spre locuinţa ei din Brooklyn. O bat prieteneşte pe coapsă.

— Ce s-a întîmplat ? spune ea distrată — se căzneşte să dea de adresa lui Harold pe hartă şi să verifice nota de plată de la bar ; nu mi-am dat niciodată seama cît e de vicleană şi de socotită — o adevărată creolă.

— Dulce Kate, spun eu, mîngîind-o uşor, prietenşte.

— Bine. Hai să mergem.

Dar nu se scoală imediat. Bem șase pahare în două baruri, prindem autobuze, traversăm sute de mile de cvartale, trecem prin preajma a milioane de suflete și ajungem în cele din urmă într-un loc numit Wilmette, ce se dovedește a nu fi nici un fel de loc pentru că nu are un spirit tutelar, unde locuiește Harold Graebner, singurul suflet din întreg vestul mijlociu pe care-l cunosc. Pe el, unul din cele cinci milioane de suflete, pe el trebuie să-l întîlnim și să-l salutăm, să-i urăm noroc și apoi de la el să ne luăm rămas bun — căci altminteri nu putem fi siguri că ne aflăm aici la urma urmelor — înainte de a ne arunca din nou în labirintul unui oraș așezat atît de inexplicabil sub cerul imens, tunător și singuratic, al vestului mijlociu.

Țuști din autobuz și țop-țop prin Wilmette, fericiți ca două gaițe, trecem la numai cîțiva pași de niște nobile întruchipări feminine din vestul mijlociu, cu ochii lor limpezi și picioarele lor splendide, dar nu le acord nici măcar un singur gînd. Ce colosal lucru, Rory, să fii în fine eliberat de treaba asta măcar o dată. Terminat. Ce lucru grețos e, dragă Rory, și sexul ăsta post-creștin al epocii moderne. De-ai fi păgîn, ar mai fi ceva, un soi de ușurare de care ai beneficia fără complicații într-o veche lume păgînă și trandafirie. Dar să fii creștin e cu totul altceva, preacurvia-i interzisă și n-ai nici măcar voie să te gîndești la ea în noua viață și

îmi dau seama că nici n-ai simți nevoia să te gîndești la ea dacă ar exista o asemenea viață. Dar cînd nu ești nici păgîn, nici creștin, ci asta : o, dar asta e o stare grețoasă, Rory. Ca să ți-o dorești și s-o visezi în primii douăzeci de ani din viață, fără s-o practici, și nici să n-o simți pe de altă parte total prohibită, ci pur și simplu să tînjești, să tînjești ca după un fruct nu cu adevărat oprit, ci așa-zis oprit, și de aceea extrem de prețuit în taină, prețuit în primul și-n ultimul rînd și întotdeauna de cultul celor amabili și imorali, în care fiecare e mai amabil decît creștinii și mai imoral decît păgînii, în care se visează nu unul ci două vise americane : despre Ozzie și Harriet, mult mai amabili decît creștinii, și despre Tillie și Mac care-s zurlii în tot ce fac.

Ne vedem mai departe de țopăiala noastră, precum gaițele în luna iulie.

Harold locuiește într-o casă frumoasă într-o suburbie nouă, dincolo de Wilmette. Taică-său i-a lăsat moștenire o sticlărie în sudul Chicago-ului, și Harold s-a îmbogățit de-a binelea. În fiecare an de Crăciun, îmi trimite o felicitare cu o poză a soției și a copiilor și o notă explicativă, ceva cam în genul : „Mi-au intrat anul ăsta în casă mai bine de treizeci și cinci de mii de dolari — nu-i prea rău, ce zici ?“ Ar trebui să-l știi pe Harold ca să înțelegi că într-adevăr asta nu e doar o lăudăroșenie goală. E o comunicare veselă de la un individ vesel și nesofisticat, care

nu poate să treacă sub tăcere cînd îi surîde norocul și care deci ține morțiș să-ți povestească și ție. „Nu-i prea rău, ce zici, Rollo ?“ spune el și-și ridică mîinile deasupra capului, cu gestul lui de sugaci căutînd disperat să se agațe de ceva. Știu ce vrea el să spună cu asta. Ori de cîte ori acțiunile lui American Motors saltă cu doi dolari, simt aceeași bunăvoință veselă și expansivă.

Deoarece atît eu cît și Kate ardem de nerăbdare să ne reluăm hoinăreala, îi facem lui Harold o vizită cam de douăzeci de minute. Precum am mai spus, Harold ține la mine pentru că m-a salvat de la moarte. Eu țin la el pentru că e un erou. Am o nemărginită admirație pentru eroi, și Harold e un erou autentic. A fost decorat cu *Crucea pentru servicii deosebite* în urma unei misiuni de recunoaștere în valea Ciun-Cion. Un alt locotenent care comanda patrula din primul eșalon — adică eu, că acuma pot s-o spun — a rămas în aer ; locotenentul Graebner care conducea patrula de sprijin s-a repezit într-un iureș prin focul mortierelor, asemeni bătrînului Pete Longstreet însuși, și folosindu-se de aruncătorul de rachete trei pe cinci ca de o carabină, a făcut o breșă prin armonică, cum era denumit barajul de sîrmă ghimpată (noi atîrnam suspendați de un gorgan de calcar înconjurați de o asemenea armonică) și a incendiat cam un pogon de orientali. Cînd spun că e un erou incredibil, n-aș vrea să se înțeleagă

că e un tip micuț și modest ca Audie Murphy — Audie Murphy e un erou și arată ca atare. Harold e *într-adevăr* într-o asemenea măsură ne-eroic, încît nu poți să nu încerci sentimentul că își irosește eroismul. Nu e deloc reticent în privința războiului, vorbește despre el într-un mod atît de plat și de neinteresant, încît propriile lui trăiri sună ca o deziluzie. Cu nasul lui lătăreț ca un rît, cu părul ondulat pornind cam de la jumătatea capului spre ceafă și cu felul tărăgănat de a vorbi, îmi aduce aminte de un concurent dintr-un program de la televiziune :

Examinatorul : Locotenente, pun prinsoare că te-ai bucurat cînd ai văzut că se lasă negura în noaptea aceea.

Harold : (pe un ton nejustificat de afectat și de tărăgănat) : Domnule, vă mărturisesc sincer, că a existat o vreme cînd mi-era indiferent dacă mă învăluie negura într-o problemă sau alta (aruncînd priviri spre public).

Examinatorul : Ei, asta-i bună, numai eu fac spirite aici !

Soția lui Harold e o ființă pirpirie, adusă de umeri, dar frumoasă la chip. Stă la oarecare distanță de noi cu un prunc în brațe, finul meu, ezitînd între ceea ce seamănă cu o cameră de zi și un bar care formează un fel de peninsulă ; pare a intenționa să ne poftească să luăm loc undeva, dar nu ajunge să o facă. Mă tot întreb

dacă n-o să obosească stînd așa cu pruncul cel dolofan în brațe. Privind-o, știu exact cum o vede Harold : fruumoaasă. Era felul lui de a se exprima cînd cutare fată, Veronica Lake de pildă, era fruumoaasă — Harold e originar din statul Indiana și mi se adresa în felul specific celor din vestul mijlociu, apelînd la expresii precum „diavole“ sau „puiule“ — iar soția lui e frumoasă în exact aceiași termeni : cu părul blond unduindu-se de-a lungul obrajilor ca la o madonă, ochii albaștri ca seninul, însă adusă de spate într-un asemenea hal, încît oasele omoplaților i se proiectează în afară ca niște aripi.

Harold se plimbă de colo pînă colo prin cameră făcînd prin aer gestul său specific, de sugaci, la care recurge cînd poartă o discuție, și ceva mai încolo se află micuța lui soție cu înfățișarea de madonă care, într-un fel, se interpune între noi și copilașii lor, așezați în jurul televizorului, separîndu-ne și unindu-ne totodată. Dar Harold se bucură că mă vede.

— Bătrîne Rollo, spune el, ațintindu-și privirile spre mijlocul pieptului meu. Mi-ai făcut o surpriză nemaipomenită, Rollo, și nu-și mai poate găsi locul din pricina unei emoții pe care n-o poate identifica.

Rollo e o poreclă pe care mi-a dat-o în Orient — desigur că semnifică ceva în vestul mijlociu, dar n-are un sens prea limpede în Louisiana. „Bătrîne Rollo“ — și nu-și mai încape în piele de încîntare dîndu-și seama cît de bine mi se

potrivește. Faptul i se impune acum cu cea mai mare forță : ce bine e să-ți vezi un tovarăș cu care ai suferit mult și ai îndurat mult, dar în același timp, ce lucru sfîșietor. Măsoară camera în lung și-n lat, cu brațele ridicate, neliniștit dar fără să știe care-i pricina.

— Harold, în legătură cu botezul pruncului...

— L-am botezat ieri, spune Harold absent.

— Îmi pare rău.

— Ai fost naș-prin-delegație.

— O !

Problema e că nu găsești nici un loc unde să te așezi. Stăm în picioare la oarecare distanță de barul ce se proiectează în încăpere ca o peninsulă — asemeni unor vapoare cu motoarele oprite, incapabile să se deplaseze.

Întorcîndu-i lui Harold spatele, povestesc Veronicăi și lui Kate cum m-a salvat Harold de la moarte, și o fac pe un ton glumeț, aruncînd doar cîteva priviri în jur, spre el. Asta îl copleșește pe Harold — nu recunoștința mea, nu frumusețea propriului său eroism, ci confruntarea neașteptată cu un timp de mult apus, cu o vreme atît de cumplită și de superbă în fantastica ei realitate ; și rămîne așa, pierdut — plutind în derivă ca un vapor uriaș în potopul anilor. Harold încearcă să tranșeze acel timp, și cel de după aceea, în porțiuni inteligibile, cei zece ani stranii care s-au scurs de atunci, dar operațiunea îl depășește cu totul. Își scutură grumazul asemeni unui luptător.

Stăm protocolar în zona cea mai puțin protocolară a camerei de zi.

— De cînd locuiești aici, Harold ?

— De trei ani. Ia uită-te încoa', Rollo, și Harold împinge de-a lungul barului-peninsulă un cap de cal în stil modernist, sculptat în lemn alb, tot numai o coamă învolburată și un grumaz arcuit. Cine crezi că l-a făcut ?

— E foarte frumos.

— Bătrîne Rollo, spune Harold, ațintindu-și privirile spre mijlocul pieptului meu. (Harold nu poate tranșa timpul în porțiuni inteligibile, așa că trebuie să facă ceva). Rollo, cît de tare ești ? Pun prinsoare că te dobor. (Harold făcuse lupte greco-romane pe cînd era student la universitatea Northwestern.) Te pot pune jos într-o clipită, și Harold se îndreaptă turbat spre mine.

— Auzi, mă Harold, îi spun eu rîzînd, ieși în fiecare zi în oraș ?

Harold încuviințează cu capul dar nu-și ridică ochii.

— Și cum de te-ai hotărît să locuiești aici ?

— Familia Sylviei locuiește în Glencoe. Rollo, da' ție cum îți place acolo la tine, în New Orleans ?

Harold chiar ar vrea să ne luptăm, și nu tocmai în joacă. I-am trecut pragul și i-am adus-o cu mine — sfîșierea aceea din piept. I-ar face mult mai bine să scape și de mine și de ea.

Zece minute mai tîrziu ne conduce la gara de tranzit și dispare în noapte.

— Ce familie ciudată, spune Kate urmărind cu privirea farurile de semnalizare ale Cadillacului lui Harold.

Înapoi în centru, unde plonjăm în pîntecele primordial al tuturor cinematografelor — o cameră mortuară aztecă plină de urne funerare și figurine sculptate, înțesată de prezențele spirituale ale altor vremi : William Powell, George Brent, Patsy Kelly și Charley Chase, cei mai buni prieteni ai copilăriei mele — și vizionăm un film : *Tinerii din Philadelphia*. Kate își ține mîna într-a mea, pe întuneric.

Paul Newman joacă rolul unui tînăr idealist care își pierde iluziile devenind cinic și calculat. În cele din urmă însă își redobîndește idealurile.

Afară vîntul a căpătat imperceptibil un sunet nou, un sunet negru de rafală, bătînd drept dinspre pustietățile înfricoșătoare ale nordului.

— U, u, u, se tînguie Kate în timp ce ne strecurăm înapoi la hotel, cufundați în noi înșine și cu o lipsă de chef atît de perfectă încît nu lasă loc nici pentru a ne ține de mînă. Știi, presimt că se va întîmpla ceva.

Și într-adevăr ceva se întîmplă. Un petec galben de hîrtie înmînat peste biroul de recepție îmi ordonă să chem centrala trei din New Orleans.

Mă conformez și vocea mătușă-mi se adresează telefonistei, apoi mie, fără să-și schimbe

tonul. Nu-şi bate capul să adauge nici o singură nuanţă de căldură sau de răceală, de iubire sau de ură monotoniei înştiinţării ei — şi asta e mai ameninţător decît zece mii de vuiete de rafală.

— Kate e cu tine ?

— Da.

— Te-ar interesa să afli cum v-am descoperit ?

— Da.

— Poliţia a descoperit automobilul lui Kate la capul de linie.

— Poliţia ?

— Kate n-a spus nimănui că pleacă. Cu toate astea, comportarea ei nu este de neînţeles şi de aceea nu este de neiertat. A ta însă este.

Nu răspund nimic.

— De ce nu mi-ai spus ?

Fac o pauză de gîndire.

— Nu ştiu nici eu.

4.

În noaptea de ajun de Mardi Gras e imposibil să găseşti un loc la o cursă aeriană spre New Orleans. Nici un tren nu e programat pînă marţi dimineaţă. Dar autobuzele pleacă aproximativ din oră în oră. Îi trimit mătuşă-mi o telegramă şi îl sun pe Stanley Kinchen să mă

scuz că nu mai pot ţine alocuţiunea asupra vînzării mijloacelor auxiliare — dar nu-i nici o problemă : vorbitorul programat iniţial s-a însănătoşit. Stanley şi cu mine ne despărţim încă şi mai cordial decît atunci cînd ne-am cunoscut. E o cordialitate stratosferică şi ştiu că ea va face neplăcute toate întîlnirile viitoare. Dar nu-mi pasă. La miezul nopţii o pornim spre New Orleans la bordul unui autobuz de clasă turistică, care urmează o rută ceva mai la est de linia ferată Illinois Central, în jos de-a lungul rîului Wabash pînă la Memphis, via Evansville şi Cairo.

E bine că plecăm ; Chicago-ul nu e potrivit pentru mai mult decît o mică variaţie. Kate se simte bine. Apelurile insistente venite din partea mamei vitrege n-au făcut să-i piară cheful şi nici nu i-au inspirat teamă. Vorbeşte pe îndelete cu mama ei vitregă şi, cu instinctul ei infailibil în asemenea probleme... o sileşte să vorbească despre anularea rezervării de camere şi despre bilete retur, reuşeşte să-şi impună punctul de vedere, hotărăşte că mai stăm, apoi se răzgîndeşte şi insistă că ne întoarcem acasă ca să le mai micşoreze din tensiune. Iat-o acum cu privirile pierdute cercetînd autogara, slobozind la fiecare două-trei secunde cîte un căscat colosal, de-i pocnesc fălcile. Odată suită în autobuz, cade într-un soi de uimire, are figura destinsă şi doarme tot drumul pînă la fluviul Ohio. Eu dorm pe furate şi mă trezesc de-a

binelea cînd se crapă de ziuă, le periferia localității Terre Haute. Cînd se face destulă lumină, scot volumul broșat *Arabia Deserta* și citesc pînă ne oprim pentru micul dejun în Evansville. Kate mănîncă zdravăn, se strecoară înapoi în autobuz, aruncă o privire apelor întunecate ale fluviului Ohio și pădurilor desfrunzite de pe lunca inundabilă unde iarna zăbovește încă, suspendată ca o ceață violetă, apoi adoarme adînc cu gura deschisă, cuibărindu-se pe umărul meu.

Azi e Mardi Gras, lăsata secului, dar autobuzul nostru a plecat din Chicago mult prea tîrziu ca să mai poată fi de vreun folos participanților la carnaval. Pasagerii sînt o adunătură banală de soacre care-și vizitează ginerii în Memphis, profesoare de liceu și telefoniste pornite în vacanță în vechiul și pitorescul Vieux Carré. Platforma noastră de sus e o bășică verde unde, după cum se dovedește, oamenii se simt scutiți de liniștea convențională de dedesubt, ca și cum, urcînd cu ceilalți să vadă lumea largă și cerul verzui, au și constituit un fel de francmasonerie și au și realizat primul schimb de impresii între ei. O las pe Kate să se întindă și pe locul meu, sprijinită de mine, îi îndoi genunchii și, cît e ziua de lungă, străbătînd Indiana și Illinois și Kentucky și Tennessee și Mississippi, fac conversație cu doi pasageri — primul un romantic din Wisconsin, al doilea un comis-voiajor de la o mică firmă manufacturieră din Murfreesboro, Tennessee, care și-a avariat mașina în Gary.

Și cum stăm așa așezați pe locurile din fața ale bășicii și mînăm cu viteză, urmînd malul fluviului Mississippi dinspre partea statului Illinois, traversînd o regiune de vîlcele sumbre ce se lasă abrupt spre apus, sprijinite de panta pe care sînt înălțate case înalte din prefabricate cu ferestre viu colorate și turlele bisericilor poloneze, citesc :

> Am intrat călări în lumina slabă a zorilor ; dar mult timp încă după ce s-a crăpat de ziuă, cerurile păreau a sta închise deasupră-ne ca un mormînt cu norii lor posomorîți. Avem de străbătut o porțiune cu o lavă infernală, așezată straturi-straturi.

Romanticul stă de cealaltă parte a intervalului, lăsat pe spate cu eleganță, cu un picior sprijinit de bordura metalică. Citește *Mănăstirea din Parma.* Are figura extraordinar de bine desenată și de atrăgătoare, dar capul e prea mic și, așa cum se ivește din gulerul înalt al costumului de călătorie, îi dă un aer de dandy și de tîmpițel. Sînt curios în două privințe. Cum stă ? Cu eleganță spontană și fără să-și dea seama de asta, sau cu eleganță deliberată și conștient de asta. Cum citește *Mănăstirea din Parma ?* Spontan, ca un om care se află în lume și are apetit pentru lectură, cum ar putea să aibă apetit pentru piersici, sau deliberat, așa ca cineva care se descoperă în nevoia de a

persevera într-un anume fel în lume, de a se lăsa pe spate într-un unghi acceptabil, de a citi o carte acceptabilă într-un autobuz acceptabil. Este el oare un veritabil romantic ?

De romantic e romantic. Aceste grațioase răsturnări pe spate oferă primul indiciu : e prea izbutită ca să mai fie și adevărată, distilarea aceasta de unghiuri pe care poziția trupului o asumă. Ce să mai lungim vorba — mă remarcă după cum remarcă și cartea pe care o citesc și e străbătut de spasmul recunoașterii și al timidității. Ca să-l mai scot din nefericire, mă îndrept spre el și-l întreb cum îi place cartea. Mă măsoară o fracțiune de secundă ca să se asigure că nu sînt homosexual ; dar a văzut-o deja pe Kate cu mine și o vede acum adormită, cu șoldurile ei minunate. (Am remarcat că, exceptînd anumite zone din sud și vest, nu mai e posibil ca un tînăr să se adreseze degajat altuia pe care nu-l cunoaște, mai ales dacă respectivul ține o carte în mînă.) În ceea ce mă privește, eu l-am și identificat datorită timidității lui. E o timiditate pur heterosexuală. Nu e homosexual, ci pur și simplu romantic. Acum, închide cartea contemplînd-o concentrat, de parcă prin simpla concentrare i-ar putea extrage într-un singur cuvînt spiritul zăvorît acolo : „E — foarte bună“, spune în cele din urmă și roșește. Sărmanul. A și început să sufere din pricina ei ; e farsa jalnică pe care romanticul și-o joacă singur : aceea de a așeza însuși lucrul pe care-l prețuiește cel mai mult la o distanță de numai un pas de locul pe

care-l poate efectiv atinge. Căci el prețuiește mai mult ca orice tocmai o astfel de întîlnire, întîlnirea întîmplătoare cu un prieten tocmai atunci scos în cale într-un autobuz oarecare, un prieten căruia să-i poată vorbi, față de care să poată destăinui arzătoarele lui năzuințe. Acum, întîlnind un asemenea om, pe mine, nesperatul lui prieten de autobuz, firește că nu se mai simte capabil să articuleze nici un singur cuvînt. Constituie un caz în care trebuie să purcezi la interogarea directă.

E în ultimul an, la un mic colegiu în nordul Wisconsin-ului, unde tatăl său e trezorier. Familia lui e deosebit de mîndră de progresele la învățătură ale copiilor. Trei surori au reușit performanța unui grupaj de doctorate în filosofie și licențe în litere, acumulînd întruna titluri pînă către mijlocul vieții (vorbește într-un stil repezit, declamatoriu, un stil pe care-l consideră potrivit pentru nesperata noastră întîlnire, și atunci cînd e nevoit să folosească un cuvînt atît de banal ca „autobuz“ — negăsind o altă cale de a-i conferi buchetul unui vin vechi, îl rostește parcă între ghilimele însoțindu-l de o grimasă. Odată ajuns la finele celui de-al doilea trimestru și acumulînd suficiente calificative care să-i asigure absolvirea, a șters putina cu destinația New Orleans ca să încarce banane o vreme și, poate, ca să intre în marina comercială. Zîmbindu-mi forțat, se apleacă încordat înainte și amuțește. O vreme, spune el. Adică vrea să dea de înțeles prin asta că speră să-și găsească o fată — cel mai rar

dintre cele mai rare exemplare — și să ducă viața lui Rudolfo pe balcon, stînd așezat pe dușumea și trăind experiența comuniunilor sufletești. Eu am îndoielile mele. În primul rînd el va fi autorul înfrîngerilor sale, va face un salt cu zece mile peste puterile lui, va băga groaza în vreo fată oarecare cu tăcerile lui nesfîrșite și sufocante, o va dori cu atîta disperare că, după propria lui logică specială, nu o va putea dobîndi ; sau dobîndind-o va sări alte zece mile dincolo de puterile lor și va isprăvi luîndu-și zborul spre insule, unde sprijinit de balustrada de pe puntea corăbiei în mai știu eu care port rînced, va medita la propria lui singurătate.

De fapt, nu i se mai poate spune nimic. Cel mai bun lucru pe care îl poate face cineva e să-l mai dezumfle puțin, reducînd din presiune, din cumplita presiune romantică, și să-l lase în plata Domnului. E și el cinefil, deși firește nu merge la filme.

Comis-voiajorul nu e confruntat cu astfel de probleme. Asemeni multor oameni de afaceri, el este un metafizician mai capabil decît romanticul. De pildă, îmi dă un eșantion din produsul său, o simplă bară de oțel călit și vopsit în albastru, pe care este prinsă o lamă cu două tăișuri. Cumpănindu-l în mînă, îi demonstrează greutatea și gradul de călire. Mîna se dovedește a fi o bună cunoscătoare a lamei, exersîndu-și propria metafizică a calității superioare a oțelului.

— Mulțumesc foarte mult, spun eu, acceptînd lama caldă.

— Și chiar știi tot ce ai de făcut pe lumea asta ?

— Nu.

— Intri în birou — (Vinde această piesă în magazinele de utilaj agricol) — și-l întrebi pe tipul de acolo la ce preț vînd brăzdarul. O să-ți spună că aproximativ nouă dolari și jumătate perechea. Apoi tot ce ai de făcut e să-i dai drumul ăsteia pe birou și să spui treizeci și cinci de cenți și că nu se sparge.

— La ce e bună ?

— La orice. Prășește, gunoiește, mazăre, fasole, puieți cam atît de mari, orice. Mizeria asta mică și-a trăit traiul.

Izbește cu o mînă drept pe lîngă cealaltă — și eu intuiesc proprietățile reputate, sau chiar legendare ale brăzdarului, atestate de chiar reputația specială de care se bucură în sud virtuțile excepționale ale mașinăriei : acea reverență rizibilă, de nemaivăzut și nemaipomenit, cu care e întîmpinată o nouă mașinărie ce se avîntă în strania ei incursiune, cu toate cuțitele în acțiune, cu toate opintelile și meandrele înaintării ei.

Stăm pe bancheta din spate, comis-voiajorul cu genunchiul strîns la piept și călcîiul sub el, cu mîinile îmbrățișînd genunchiul. În picioarele atletice are pantofi negri și șosete albe și, din cînd în cînd, își vîră un deget pe sub elastic ca să se scarpine. Îi face aceeași plăcere să vorbească despre mașina lui de prășit ori despre familia sa din Murfreesboro ; și vorbește

tot drumul pînă la Union City și nu se interesează nici măcar o dată de ale mele și asta mă mulțumește pentru că nu aș ști ce să-i răspund. Oamenii de afaceri sînt singurii noștri metafizicieni, dar nenorocirea e că sînt metafizicieni pe o singură pistă. Cam pe la vremea cînd comis-voiajorul coboară în Union City, capul mi se învîrte de date asupra prășitorului de treizeci și cinci de cenți. Parcă mi-aș fi dus toată existența la Murfreesboro.

Canal Street e cufundată în beznă și aproape pustie. Ultima paradă, Mascarada lui Comus, a dispărut de mult pe Royal Street, cu zgîlțîitele ei care alegorice și cu torțele ei orbitoare. Măturătorii adună la rigole confeti și podoabe de hîrtie în mormane îmbibate de apă. Burnița rece miroase acru, a celuloză. Doar cîțiva mascați — maimuțe ce se clatină pe picioare — rămîn pe afară, acoperiți de ghirlande împletite din vîsc spaniol, monștri à la Frankenstein cu piroane trecute prin grumaz și cîteva cete de prin împrejurimi mergînd braț la braț, pe biciclete sau pocnind din bice, întorcîndu-se înapoi la camioanele lor.

Kate are o privire uscată și absentă. Stă și se uită în jur de parcă ar fi aterizat într-un oraș străin. Ne hotărîm să mergem pe jos pe Loyola Avenue să ne luăm mașinile. Romanticul se află la cîțiva pași înaintea noastră uitîndu-se în vitrina unui magazin de lenjerie, de felul celor destinate homosexualilor, unde chiloți negri cu găurele îmbracă torsuri fără picioare. Devenind conștient de prezența noastră înainte ca noi să-l ajungem din urmă, și gîndindu-se să evite stînjeneala unui salut (ce-am avea să ne spunem la urma urmelor, și unde mai pui că s-ar putea să nu ne vină nici cuvîntul potrivit ?), se îndepărtează în grabă cu mîinile vîrîte adînc în buzunare, capul lui mic și bine conturat legănîndu-se pe deasupra gulerului înalt al costumului de voiaj.

CINCI

1.

— NU VREAU să spun că am pretenţia că te înţeleg. Ce vreau să spun e că, după două zile de totală dezorientare, mi s-a lămurit în cele din urmă ce anume nu reuşesc să înţeleg. Cel puţin acest fapt reprezintă un pas în direcţia cea bună. Vezi, nu noutatea lucrului m-a derutat. Cred într-adevăr că ai descoperit ceva nou sub soare.

Cu această obiectivitate rară şi ameninţătoare mi se adresează mătuşa mea miercuri dimineaţă. Ea descoperă energia pentru a-şi domina emoţia în însăşi violenţa acesteia din urmă şi aşa se face că acum, în înflăcărarea determinată de triumful ei, îşi poate permite să recurgă la vechile formule de politeţe şi chiar la umor. Zîmbetul ce-i răzbate în priviri e singurul indiciu de ameninţare care o dă de gol, un zîmbet puţin cam prea sever şi desenat cu o discreţie excesivă.

— Vrei să fii atît de bun şi să-mi verifici ipoteza ? Nu în asta constă descoperirea ta ? Mai întîi de toate, nu este oare adevărat că de-a lungul istoriei, cînd se pomeneau în situaţii dificile, oamenii se comportau de o manieră familiară, bine sau rău, curajos sau laş, distins sau mediocru, onorabil sau dezonorant ? Îi poţi recunoaşte uşor. Ei îşi etalează curajul, mila, frica, jena, bucuria, durerea, şi aşa mai departe. Aşa s-a tezaurizat experienţa stirpei, cel puţin timp de două sau trei milenii, nu ? Descoperirea ta, atît cît pot eu s-o determin, e că există o alternativă de care nu s-a sesizat nimeni. Anume că, aflîndu-se cineva într-una din situaţiile critice ale vieţii, nu trebuie la urma urmelor să reacţioneze într-unul din modurile tradiţionale. Nu. Poate pur şi simplu să se eschiveze. Să treacă mai departe. Să facă aşa cum îi vine, să dea din umeri, să se răsucească pe călcîie şi să plece. Să părăsească scena. De ce, la urma urmelor, să trebuiască să acţioneze omeneşte ? Asemeni tuturor marilor descoperiri, e o chestiune înspăimîntător de simplă.

Zîmbeşte cu un zîmbet plin de o ironie cu iz legal, care-mi aminteşte de junele Anse.

Casa nu era cu nimic altfel azi dimineaţă. Acelaşi cor de motoare, aspiratoare, maşini de spălat vase, de spălat rufe, zumzăie şi pulsează în contratimp. De undeva dintr-o regiune mai înaltă, răsunînd de-a lungul scării de serviciu, pătrunde strigătul înăbuşit al lui Bessie Coe, un sunet tot atît de familiar şi de gîlcevitor

ca al vrăbiilor sub streașină. Nici unchiul Jules nu era altfel, exceptînd doar jena imperceptibilă cu care m-a ținut la distanță cînd am trecut pe lîngă el pe verandă și cu care mi-a dat bună-dimineața, scurt și cu mîhnire, de parcă limita extremă a dezaprobării sale rezulta din scurtimea salutului. Kate nu se zărea pe nicăieri. Pînă la ora zece, după cîte știu, mătușă-mea poate fi găsită în fața biroului rabatabil unde își ține „socotelile". Nu-mi rămîne decît să mă duc drept la ea în cameră și să-mi fac de lucru pe acolo pînă mă va băga în seamă. Acum își aruncă privirile spre mine, dreaptă și mîndră ca Prințul Negru.

— Dorești ceva ?

— Regret că, printr-o neînțelegere sau o neglijență din partea mea, nu ți s-a comunicat nimic în legătură cu planurile lui Kate de a mă însoți la Chicago. Fără îndoială a fost neglijența mea. În orice caz regret și sper că mînia dumitale...

— Mînie ? Te înșeli. N-a fost mînie. A fost o descoperire.

— Descoperirea cărui lucru ?

— Descoperirea că cineva în care ți-ai pus mari speranțe nu mai e dintr-o dată aici. E ca și cum te-ai sprijinit pe ceva ce pare a fi un umăr bun și zdravăn și-l simți cum se-nmoaie și se clatină.

Amîndoi privim fix spre cuțitul de scrisori, sabia delicată de fier pe care a tras-o din strînsoarea figurinei cu coif de pe port-călimară.

— Regret nespus cele întîmplate.

— Faptul că ești un străin față de mine e, poate, vina mea. A fost o dovadă de prostie din parte-mi să nu-mi închipui asta mai de mult. Pentru că acum cred cu adevărat că nu ești capabil să-ți pese de nimeni, nici de Kate, nici de Jules, nici de mine însămi — nu mai mult decît îi pasă negrului ăluia care trece acuma pe stradă — de fapt mai puțin decît lui, pentru că am presentimentul că împreună cu el s-ar putea să descoperim o cît de vagă tradiție comună. (Pare să observe pentru întîia oară că lama are vîrful îndoit.) Cinstit vorbind, nu cred că ți-a dat prin gînd să ne înștiințezi că tu și Kate plecați, deși știai în ce stare disperată se află. Sincer vorbind, nu cred că ți-a trecut vreo clipă prin minte că abuzezi de o încredere sacră cînd ai luat-o cu tine pe sărmana copilă într-o astfel de excursie fantastică sau că înșeli marea încredere și afecțiune pe care ea ți-o poartă. Ei, ce spui ? mă întreabă ea, cînd vede că nu răspund.

Încerc cît pot mai bine să apar așa cum ar vrea ea, ca avînd de partea mea, dacă nu dreptatea, atunci măcar eroarea dar într-o formă potrivită ce poate fi recunoscută drept ceea ce este. Dar nu-mi vine deloc în minte ce i-aș putea spune.

— Ai o cît de vagă idee ce am simțit cînd, la nici douăsprezece ore după tentativa de sinucidere, Kate dispare fără urmă ?

Privim amîndoi sabia, cum o lasă ea să-i cadă peste punctul de sprijin reprezentat de degetul arătător ; cade cu un ta-ra-ta-ta. pe balamaua de alamă a biroului. Apoi mătuşa vîră sabia în teacă atît de brusc, că aproape tresar, şi-şi aşază mîna pe birou cu palma în jos. O întoarce, îşi îndoaie degetele, şi-şi examinează atent unghiile brăzdate de şanţuri adînci, longitudinale.

— Ai fost intim cu Kate ?

— Intim ?

— Da.

— Nu foarte.

— Te întreb încă o dată. Ai fost intim cu ea ?

— Cred că da. Deşi intim nu este tocmai cuvîntul.

— Crezi că da. Intim nu este tocmai cuvîntul. Mă întreb care este cuvîntul. Vezi — spune ea cu un soi de umor — avem aici de-a face cu încă una din ipotezele mele nemărturisite. În toţi anii ăştia am socotit de la sine înţeles că între noi cuvintele înseamnă în mare acelaşi lucru, că între anumiţi oameni, pe care nu mă sfiesc să-i numesc lumea bună, există o serie de sensuri deţinute de toţi, că o anumită manieră şi o anumită graţie se produc la fel de firesc ca respiraţia. În marile momente ale vieţii — succes, insucces, căsătorie, moarte — oamenii de genul nostru au avut întotdeauna un instinct înnăscut pentru comportare, o evlavie sau graţie naturale, cum nu mă sfiesc s-o numesc. Indiferent ce altceva am reuşit sau

n-am reuşit să facem, am avut întotdeauna asta. Am să-ţi fac o mică confidenţă. Nu mi-e ruşine să folosesc cuvîntul clasă. Mă voi considera vinovată şi de altă acuzaţie. Acuzaţia este că oamenii aparţinînd clasei mele se socot superiori altora. Aveţi, fir-ar să fie, dreptate cu carul cînd spuneţi că noi sîntem superiori. Sîntem superiori pentru că nu ne eschivăm de la obligaţiile noastre nici faţă de noi înşine, nici faţă de alţii. Nu ne văicărim. Nu ne organizăm ca un grup minoritar ca să şantajăm guvernul. Nu ridicăm în slăvi mediocritatea de dragul mediocrităţii. O, sînt pe deplin conştientă că în zilele noastre se aud o mulţime de lucruri măgulitoare despre măreţul vostru om obişnuit — ştii, a fost întotdeauna edificator pentru mine faptul că el se simte total satisfăcut atunci cînd este numit astfel, pentru că asta corespunde perfect cu ceea ce este : omul obişnuit, şi prin obişnuit înţeleg ceva infernal de obişnuit. Civilizaţia noastră a izbutit să promoveze un anume tip de distincţie. Lumea îşi va aduce aminte de ea nu pentru tehnologia ei, nici măcar pentru războaiele ei, ci pentru etosul ei nou. Civilizaţia noastră este singura civilizaţie din istorie care a ridicat un altar mediocrităţii, făcînd din ea idealul ei naţional. Alte civilizaţii au fost corupte, dar lăsaţi-ne nouă şansa să inventăm corupţia cea mai lipsită de distincţie. Nici orgii, nici sînge vărsat pe străzi, nici prunci aruncaţi de pe stînci. Nu, noi

sîntem nişte sentimentali şi ne îngrozim uşor. Într-adevăr, fibra noastră morală e putredă. Caracterul nostru naţional pute pînă în tării. Dar sîntem mai buni ca oricine la suflet. Nici o prostituată nu a reacţionat vreodată cu o mai mare spontaneitate înfrigurată a simţirii ca atunci cînd corzile inimii noastre vibrează. Şi nu e nimic nou în ceea ce priveşte furtişagul, desfrînarea, minciuna, adulterul. Nou în vremea noastră e faptul că mincinoşii, hoţii, tîrfele şi adulterii doresc şi ei să fie felicitaţi, şi sînt felicitaţi de marele public, dacă confesiunea lor e îndeajuns de analitică sau dacă aduce o notă de sinceritate suficient de sensibilă şi de autentică. O, noi sîntem sinceri. Nu o neg. Nu ştiu să existe cineva astăzi care să nu fie sincer. Didi Lovell e cea mai sinceră persoană pe care o cunosc : de fiecare dată cînd se furişează în patul altcuiva o face cu cea mai perfectă sinceritate. Sîntem cei mai sinceri laodiceeni ce au fost vreodată evacuaţi la haznaua istoriei. Nu, tinere prieten, nu mi-e ruşine să întrebuinţez cuvîntul clasă. Se spune prin alte părţi că ne considerăm superiori. Aveţi, fir-ar să fie, dreptate cu carul cînd spuneţi că sîntem superiori. Şi să nu crezi că ei n-o ştiu... (Ridică sabia arătînd spre Prytania Street.) Să-ţi fac o mărturisire. Dacă el, cel de colo, este exponatul tău cel mai de soi în ceea ce priveşte progresul stirpei umane în ultimele trei milenii, atunci tot ce mai pot spune e că mă împac cu gîndul că

părăsesc pe nesimţite scena. Poate că sîntem rezultatul unei glume biologice. Nu sînt sigură. Dar de un lucru sînt sigură : trăim după lumina minţii noastre şi murim potrivit aceleiaşi lumini, şi oricare ar fi zeii aceia preamăriţi, îi vom privi în faţă fără să ne umilim. (Mătuşă-mea se răsuceşte acum spre mine, acţionată parcă de un resort, ca să-mi înfrunte privirile, şi nu e într-una din cele mai proaste dispoziţii.

— Am făcut tot ce am putut pentru tine, fiule. Ţi-am dat tot ce-am avut. Doream mai mult ca orice să-ţi trec ţie acea moştenire hărăzită bărbaţilor din familia noastră : o anume însuşire spirituală, o anume veselie, un anume simţ al datoriei, o nobleţe arborată cu dezinvoltură, o dulceaţă şi o delicateţe faţă de femei — singurele valori pe care le-a cultivat Sudul vreodată şi singurele lucruri care contează cu adevărat în viaţa asta. Da' să lăsăm... Totuşi, poţi să-mi spui un lucru. Ştiu că nu eşti băiat rău... mai bine ai fi. Dar cum de se face că nici unul din aceste lucruri n-a însemnat niciodată o valoare pentru tine ? E cît se poate de limpede că n-a însemnat. Ai vrea să fii atît de drăguţ şi să-mi spui ? Sînt funciarmente curioasă.

Nu-mi pot dezlipi ochii de la sabie. Cu ani în urmă i-am îndoit vîrful încercînd să deschid un sertar. Şi mătuşa mea se uită la ea. Are oare vreo bănuială.

— Mi-ar fi greu să găsesc o rațiune acestui lucru. Dumneata afirmi că nimic din tot ce-ai înșiruit n-a avut vreo valoare pentru mine. Lucrurile nu stau chiar așa. Dimpotrivă. N-am uitat niciodată nimic din tot ce mi-ai spus. De fapt, am meditat asupra acestor lucruri toată viața. Obiecțiile mele, deși nu sînt tocmai obiecții, nu pot fi exprimate în maniera obișnuită. Ca să spun adevărul, nu le pot exprima deloc.

— Aha. Îți găsești scuze privind comportarea ta față de Kate ?

— Dacă-mi găsesc scuze ?

Scuze. Strîng dintr-un ochi.

— N-aș prea crede.

— N-ai prea crede. (Mătușa mea încuviințează din cap sever, aproape plăcut în maniera ei oficială, crispată.) Aveai cunoștință de faptul că ea a încercat să-și pună capăt zilelor ?

— Nu.

— Ți-ar fi păsat dacă s-ar fi sinucis Kate ?

— Da.

După o tăcere lungă, mă întreabă :

— Nu mai ai nimic de adăugat ?

Clatin din cap în semn că nu.

Mercer deschide ușa, își vîră o clipă capul înăuntru, soarbe o gură de aer și se retrage imediat.

— Atunci, spune-mi asta. Da, spune-mi asta ! mi se adresează mătușă-mea luminîndu-se, în timp ce, mergînd pe dibuite, ajunge în cele din urmă la miezul chestiunii. Spune-mi asta și

e tot ce-o să mai doresc vreodată să știu. Presupun că sîntem amîndoi de acord că ai avut o anume încredere în Kate. Poate că presupunerea a fost eronată. Dar mai știu că știai că înghite droguri. Nu-i așa că ești de acord în privința asta ?

— Da.

— Ai știut că a înghițit droguri și în timpul acestei ultime excursii ?

— Da.

— Și ai făcut totuși ceea ce ai făcut ?

— Da.

— Asta-i tot ce ai de spus ?

Nu scot o vorbă. Mercer bagă în priză lustruitorul automat de parchete. De asta băgase capul pe ușă, ca să ceară permisiunea. Nu mă gîndesc la nimic anume. Afară pe stradă se aude un strigăt și negrul de care mi-a vorbit mătușa mea apare în cîmpul meu vizual. E Cothard, cel din urmă coșar, un negru cu o piele foarte închisă, cu reflexe albăstrii, cu o înfățișare stranie, îmbrăcat în frac, cu un joben turtit și purtînd pe umăr o legătură de frunze de palmier pitic și o legătură de măturică. Strigarea răsună din nou : *R-r-r-r-ramonez la cheminée du haut en bas !*

— O ultimă întrebare, ca să-mi satisfac un capriciu al curiozității mele. Ce se petrecea în mintea ta în timpul tuturor acelor ani cînd ascultam muzică împreună și citeam *Criton* și discutam împreună — sau doar eu vorbeam —

Doamne sfinte, nu-mi mai aduc bine aminte — despre bunătate şi despre adevăr şi despre frumuseţe şi despre nobleţe ?

Încă o strigare şi *ramoneur*-ul dispare. Eu nu găsesc nimic de spus.

— Nu iubeşti lucrurile astea ? Nu trăieşti în consonanţă cu ele ?

— Nu.

— Ce iubeşti atunci ? Care sînt idealurile tale de viaţă ?

Nu scot o vorbă.

— Spune-mi, prin ce ţi-am înşelat aşteptările ?

— Prin nimic.

— Care crezi că este scopul vieţii — să mergi la filme şi să-ţi iroseşti timpul cu fiecare fată care-ţi iese în cale ?

— Nu.

Pe biroul ei se află deschis un registru, unul ca pe timpuri, cu o copertă vărgată, în care şi-a ţinut întotdeauna socotelile privind averea ei : felurite staţii de spălat şi gresat autovehicule, minele din Canada, felurite brevete care au îmbogăţit un medic, lăsate ei moştenire de bătrînul doctor Wills.

— Bine.

Încheie scurt şi-mi zîmbeşte, cu un zîmbet care, mai mult decît orice s-a petrecut mai-nainte, marchează un final. Zîmbind, întinde mîna, cu capul înclinat într-o parte, în acel stil al ei aparţinînd unei lumi pe cale de dispariţie.

Dar ceea ce îmi conferă noul meu statut e faptul că se abţine să-mi pronunţe numele. Ar fi putut să vorbească astfel cu oricare dintre acele persoane cu care are relaţii foarte vagi, cum ar fi un turist oarecare venit pentru Sărbătoarea Primăverii şi pe care l-a întîlnit din întîmplare în vestibulul propriei sale case.

Trecem pe lîngă Mercer care stă respectuos, sprijinit de perete. El mormăie un salut care, printr-un calcul de mare rafinament, exprimă afecţiunea lui pentru mine şi în acelaşi timp o declaraţie de loialitate faţă de mătuşă-mea. Îl văd cu coada ochiului ţîşnind sprinten în sufragerie, plin de o bună dispoziţie exuberantă. Ajungem pe verandă.

— Ţin să-ţi mulţumesc foarte mult că ai trecut pe aici, spune mătuşa mea jucîndu-se cu colierul şi privind peste umărul meu în direcţia casei Vaudrieul.

Kate mă întîmpină zgomotos la colţul străzii. Se apleacă şi urcă în MG-ul meu, vîrîndu-şi bluza, energică ca o stevardesă.

— Eşti un prost, un prost, un prost, spune ea cu o privire răuvoitoare.

— Cum adică ?

— Am auzit totul, eşti prost făcut grămadă. (Apoi, părînd să uite de sine, bate darabana cu unghiile în parbriz.) Acum te duci acasă ?

— Da.

— Aşteaptă-mă acolo.

2.

E o zi mohorîtă. Peste Gentilly se abate în rafale cînd dorința, cînd un vînt din est, dinspre mlaștinile care ard la Chef Menteur.

Azi e cea de-a treizecea aniversare a zilei mele de naștere, și stau pe leagănul din curtea școlii, și o aștept pe Kate, și nu mă gîndesc la nimic. Acum, în cel de-al treizeci-și-unulea an al întunecatului meu pelerinaj pe acest pămînt și știind mai puține decît am știut vreodată, după ce am învățat doar să recunosc rahatul cînd îl văd, după ce am moștenit de la tata nimic altceva decît un nas fin pentru a depista rahatul, orice specie de rahat ce zboară — singurul meu talent — acela de a identifica mirosul de rahat indiferent din ce direcție ar veni, trăind de fapt în chiar secolul rahatului, în măreața hazna a umanismului științific în care se satisfac nevoile, unde fiecare devine un oarecine, o persoană caldă și creativă care prosperă ca gîndacii de bălegar, și unde sută la sută din oameni sînt umaniști, și nouăzeci și opt la sută cred în Dumnezeu, și unde oamenii sînt morți, morți, morți ; și lehamitea s-a depus asemeni unei pulberi radioactive, și lucrul de care oamenii se tem cu adevărat nu e că va cădea bomba, ci că bomba nu va cădea — de această cea de-a treizecea aniversare a zilei mele de naștere nu știu nimic și nu-mi rămîne nimic de făcut decît să mă las în prada dorinței.

Nu mai rămîne nimic decît dorința, și dorința vine urlînd ca un mistral de-a lungul bulevardului Elysian Fields. Căutarea mea a fost abandonată ; nu e pe măsura mătușă-mi, dreptatea și disperarea ei, pierderea iluziilor în ce mă privește și pierderea iluziilor față de ea însăși. Ori de cîte ori plec de la mătușă-mea, după una din discuțiile ei serioase, trebuie să-mi găsesc o fată.

De cincizeci de minute o aștept pe Kate pe leagăn, și îmi ies din fire. Ce i s-o fi întîmplat oare ? A vorbit cu mătușă-mea și mi-a dat papucii ? Nu-mi mai rămîne altceva de făcut decît să-i telefonez lui Sharon la birou. Micuța pagodă de aluminiu și sticlă ridicată pe terenul neutru al bulevardului Elysian Fields, în chiar inima vacarmului unei zone rezervate publicului, e cochetă și dichisită pe dinafară, dar exală un miros greu înăuntru. Aruncîndu-mi privirile de jur împrejur, observ rimele scrise în creion și desenele triste și grotești ale îndrăgostiților solitari ; linia telefonică zumzăie și se oprește și zumzăie iar și în intervale îmi pătrunde în ureche propria mea respirație, de parcă propria-mi sine ar sta alături și nu ar voi să-mi vorbească. Nu răspunde nimeni. O fi plecat ?

Cîțiva copii au venit pe terenul de joacă, traversînd strada ; doi băieți mai mari pun în mișcare leagănul împingînd la el și învîrtindu-i pe ceilalți. În mod obișnuit copiii mici se dau

doar în căluşei care se învîrt aproape de pămînt, pe o orbită fixă.

Trebuie s-o găsesc, Rory. Acum e sigur că mătuşă-mea are dreptate, iar Kate ştie asta şi că nu mi-a mai rămas decît Sharon. Vîntul de răsărit fluieră prin streaşina pagodei mele şi apasă pe geamul prins în lăcaşurile lui. Încerc la ea acasă. E plecată. Dar Joyce se află acolo. Joyce-cea-din-fereastră, Joyce-cea-din-fereastră, Joyce-cea-cu-gura-aia care te aţîţă dojenindu-te şi cea-cu-jacheta-din-piele-de-căprioară.

— La telefon Jack Bolling, Joyce — spune o voce din vechea Virginie.

— Ia te uită.

— Sharon e cumva acolo ?

— E în oraş cu mama ei şi cu Stan. (Vocea lui Joyce are un fel de a suda între ele cuvintele imprimîndu-le acea cadenţă precipitată specifică vestului mijlociu.) Nu ştiu cînd se va întoarce.

Vocea îi seamănă cu cea a surorii lui Pepper Young.

— Cine e Stan ?

— Stan Shamoun, logodnicul ei.

— O, da, că bine zici. (Bine ? Nu numai că a plecat de la serviciu, se mai şi mărită cu macaronarul.) Dar tu ? Te măriţi şi tu ?

— Ce-ţi veni ?

— Ce să-mi vină ? De-un timp încoace tot vreau să te întîlnesc.

— Tocmai mă gîndeam la ceva.

— La ce anume ?

— Demonul Dezordinii şi-a făcut ieri de cap...

— Cine ?

Oare se porneşte pe vreun fel de glumă complicată din vestul mijlociu ? Rînjind ca un lunatic, mă ţin pe poziţie cu disperare. Joyce continuă să vorbească cu o voce de ştrengar despre Demonul Dezordinii şi despre un individ din Purdue, un drac în carne şi oase, după mărturisirile ei.

Cei doi băieţi mai mari de pe terenul de joacă au imprimat suficientă viteză leagănului, aşa încît pot sări şi ei pe el, menţinîndu-i viteza, făcîndu-şi vînt cu piciorul în locurile unde leagănul se apropie de pămînt. Sciîîrţ, sciîîrţ — face lăcaşul neuns din jurul tijei, ca o muzică exotică de copii, în timp ce copiii îmbrăţişează nervurile de metal, lăsîndu-şi capul pe spate spre a contempla hora lumii.

— Ascultă, Joyce, pot oare să fiu sincer cu tine ? — îmi aud propria voce răsunîndu-mi în urechi şi mă opresc în mijlocul frazei.

— Sigur că da. Îmi plac oamenii sinceri.

— Cred că eşti genul acela de persoană... (Unde eşti tu, vechiul meu complice Marlon Brando... cu vocea ta răguşită şi insinuantă, plină de ocheade şi priviri lascive, şi mai presus de orice încîntată de sine. Ce şoc. O ţine întruna, una şi bună.)... Ştiu că unii ar gîndi că e puţin cam neconvenţional, dar o să-ţi spun

oricum. Știu că nu-ți mai aduci aminte, dar te-am văzut sîmbăta trecută...

E prea complicat să asculte.

— Îmi amintesc !

Leagănul se învîrte întruna, scoțînd sunete ce amintesc de Petrușka, scîîrț, scîîrț, iar acum auzindu-se pînă hăt departe, întrucît arcul interior se avîntă tot mai sus pe tija pivot, și astfel întreg dispozitivul se lansează într-o vîrtelniță nebunească ce întrece orice nebunie, iar copiii se agață de tijele de fier ca niște disperați.

— Sînt acasă doar ca să-mi iau prînzul, spune Joyce. Dar de ce nu treci pe aici sîmbătă seara ? Or să fie și alți puști aici. Poate o să mergem cu toții la barul lui Pat O'Brien.

Joyce se consideră pe sine o fetiță mare, unul dintre acei copii puși pe șotii.

— Nici nu poate, ce mai.

Un soare spălăcit pătrunde prin fumul ce se ridică de pe Chef și răspîndește pe cer o lumină galbenă. Bulevardul Elysian Fields scînteiază ca o cuvă de pucioasă ; terenul de joacă arată de parcă ar fi singurul care a supraviețuit sfîrșitului lumii. În cele din urmă o zăresc pe Kate ; micuțul ei Plymouth își face intrarea, țanțoș și preocupat, în stația mea de autobuz. Și iat-o așezată ca un pilot de bombardier, aplecată pe volan, privind pieziș spre copii, fără însă să observe nimic, și de fapt

s-ar putea ca ea să nu fie altcineva decît eu însumi, cu ochii aproape orbiți de funingine și neștiind pe ce lume se află.

Oare e posibil să... Multă vreme am sperat în taină că va veni sfîrșitul lumii și, împreună cu Kate, cu mătușă-mea, cu Sam Yerger și cu mulți alții, am crezut că numai după sfîrșit cei cîțiva eventuali supraviețuitori se vor strecura probabil afară din ascunzătorile lor, descoperindu-se pe sine și astfel vor trăi poate plini de voioșie ca niște copii, printre ruinele drapate de viță... să fie oare prea tîrziu ?

Scîîîrț — se învîrte leagănul cu barele lui strălucind în lumina aurie, cu platforma de la poale unduindu-se de colo-colo ca o tînără dansatoare.

— Mi-ar face mare plăcere, Joyce. Pot s-o aduc cu mine și pe logodnica mea, Kate Cutrer ? Aș dori ca atît tu cît și Sharon să o cunoașteți.

— O, cum să nu, cum să nu, face Joyce, maimuțărind-o în felul ei specific din vestul mijlociu pe Sharon, colega ei de cameră, și ca să spun adevărul, cu ușurare în glas.

Terenul de joacă e pustiu. Bag de seamă că și școala e încuiată și pustie. Mașinile șuieră pe Elysian Fields, iar gaițele țipă batjocoritor în arborii de camfor. Din cînd în cînd, pe poarta școlii intră oameni, dar ei se îndreaptă spre

biserica de alături. La început am impresia că e vorba de o cununie sau de o înmormîntare, dar ies cîte doi cîte trei, și sosesc mereu alții. Apoi, cînd o pereche de tineri vine agale pe trotuar, observ zbenghiul de la rădăcina părului. Sigur că da, astăzi e miercurea păresimilor. Sharon nu m-a abandonat. Toate birourile de filială ale companiei Cutrer se închid în miercurea păresimilor.

Stăm în mașina lui Kate, un Plymouth tip 1951, de care, indiferent de starea ei sufletească, Kate s-a îngrijit cu devotament. E un automobil înalt, cenușiu, de două locuri, iar motorul are o bătaie ușoară, aproape imperceptibilă. Cînd șofează cu capul aplecat înainte, cu mîinile așezate simetric pe volan, cu carnea albă de pe partea interioară a brațelor tremurînd ușor, și cu mulțimea obiectelor de uz personal : spătarul mobil din pai împletit, recipientul pentru șervețele folosite, scrumiera magnetică pentru țigări — toate dichisite așezate în jurul ei, e ușor de crezut că mașinuța asta ușoară și țanțoșă a fost transformată treptat de posesoarea ei încît i-a devenit un soi de alter ego, pînă la ultimul șurub și ultima piuliță. Cînd iese proaspătă de pe porțile stației de întreținere, cu cauciucurile încă umede și negre, lubrefiantul însuși pare să nu fie obișnuita mizerie, ci seva densă și chihlimbarie a delicatului arbore central al motorului.

— De ce nu i-ai spus de planurile noastre ? (Kate e cu mîinile încă pe volan și cercetează

strada.) Eram în bibliotecă și am auzit fiecare vorbă. *Idiotule.*

Kate e mulțumită. E sigură că am trecut cu succes, asemeni unui erou de revistă, examenul unei atitudini stoice, maiestuoase.

— I-ai spus ? o întreb.

— I-am spus că urmează să ne căsătorim.

— Și chiar urmează ?

— Da.

— Și ce-a spus cînd a auzit asta ?

— N-a spus nimic. Spera doar că vei trece s-o vezi azi după-amiază.

— Voi trece, oricum.

— De ce ?

— I-am promis acum o săptămînă că îi voi spune ce-am de gînd să fac.

— Și ce-ai de gînd să faci ?

Ridic din umeri. Există un singur lucru pe care-l pot face : să-i ascult pe oameni, să văd cum se descurcă în lume, să-i conduc o bucată de drum în întunecata lor călătorie și să fiu condus, și asta din motive foarte bine întemeiate și egoiste. Rămîne doar să decid dacă această vocație se realizează cel mai deplin într-o stație de întreținere auto sau...

— Ai de gînd să urmezi medicina ?

— Dacă ține ea.

— Și asta vrea să însemne că nu te poți căsători cu mine acum ?

— Ba da. Doar ai o groază de bani.

— Atunci hai să ne înțelegem.

— Bine, hai.

— Nu ştiu dacă voi putea să fac faţă.
— Ştiu că nu ştii.
— Pare cel mai nebunesc lucru pe care îl putem face.
— Aşa-i.
— Atunci să-l facem cît mai repede.
— Bine.
— Sînt atît de îngrozită.

Degetul arătător a lui Kate începe să exploreze degetul mare de lîngă el, pipăind asperităţile din jurul unghiei. Un automobil Mercury nou, de o culoare ţipătoare, se opreşte în spatele nostru şi din el coboară un negru şi intră în biserică. E mai mult decît prezentabil ; e mai burghez decît ai putea crede : cu mustaţa à la Archie Moore, cu felul în care se întoarce şi, observînd că ne uităm la el, aruncă spre cer privirea expertă a cuiva care anticipează evoluţia vremii ; în felul în care îşi scoate batista din buzunarul de la spate, fluturînd pulpana hainei, şi în felul în care îşi suflă nasul cu un gest magic şi conciliant (vedeţi, am mai fost şi înainte aici : e o chestiune de rutină).

— Dacă aş putea fi sigură că ştii cît de îngrozită sînt, m-ar ajuta foarte mult.

— Poţi să fii sigură.

— Nu numai de căsătorie. Azi după-amiază am vrut nişte ţigări, dar gîndul de a mă duce la tutungerie m-a transformat într-o piftie.

Nu scot un cuvînt.

— Sînt înspăimîntată cînd sînt singură şi m-apucă groaza cînd sînt între oameni. Singurul moment cînd nu mi-e teamă e atunci

cînd sînt cu tine. Va trebui să stai cu mine foarte mult.
— O să stau.
— Vrei asta ?
— Da, vreau.
— O să fiu sub tratament o bună bucată de vreme.
— Ştiu asta.
— Şi nu sînt sigură că mă voi schimba vreodată. Că mă voi schimba cu adevărat.
— S-ar putea, totuşi.
— Dar cred că văd o cale. Am impresia că, dacă sîntem împreună multă vreme şi tu îmi spui cele mai simple lucruri şi nu rîzi de mine — te implor, pentru numele lui Dumnezeu, să nu rîzi niciodată de mine — şi-mi spui lucruri cum ar fi : Kate, nu văd de ce nu te-ai duce pînă la prăvălia din centru, iar apoi îmi dai un sărut, atunci am să te cred. O să faci asta ? spune ea cu o solemnitate nu tocmai pură, o solemnitate uşor premeditată, à la Sarah Lawrence.
— Da, o să fac.

A început să-şi zdrelească degetul cu mult zel, rupînd bucăţele mici de pieliţă. Îi iau mîna şi-i sărut porţiunea însîngerată.

— Încearcă, te rog, şi nu te mai răni atîta.
— O să încerc ! Îţi promit !

Negrul a ieşit afară. Fruntea lui are o culoare ambiguă, de lut ars, cu pete : e imposibil să spui dacă i-a fost făcut zbenghiul. Se urcă în automobilul Mercury, dar nu pleacă imediat, ci stă şi se uită în jos la ceva de pe locul de lîngă el. O servietă cu eşantioane ? Un manual

de asigurări ? Îl privesc îndeaproape în oglinda retrovizoare. E imposibil de spus de ce se află aici. E oare parte integrantă din problema complexă a venirii pe această lume ? Sau poate, datorită faptului că își închipuie că Dumnezeu însuși e prezent aici, la intersecția dintre bulevardele Elysian Fields și Bons Enfants ? Sau poate că se află aici din ambele motive : printr-un artificiu obscur și orbitor al proniei cerești, venind în baza primului motiv și pomenindu-se că are parte de al doilea sub forma gratificației cam stînjenitoare, emanînd de la Dumnezeu însuși ?

Nu se poate spune.

EPILOG

ȘI-N FELUL ACESTA săvîrși-tu-s-a al treizecilea leat al călătoriei mele către ceruri, cum zicea poetul.

M-am căsătorit cu Kate în iunie. Mai curînd decît m-am așteptat, a fost pe deplin posibil să-mi închei socotelile în Gentilly și s-o însoțesc pe mătușă-mea în Carolina de Nord, întrucît Sharon, acum doamna Stanley Shamoun, devenise atît de pricepută încît era în stare să negocieze rarele afaceri din timpul verii fără ajutorul meu, cel puțin pînă ce mi se găsea un înlocuitor. În august domnul Sartalamaccia a cumpărat clubul meu de vînătoare de rațe pentru suma de douăzeci și cinci de mii de dolari. În septembrie, cînd au început cursurile la facultatea de medicină, Kate și-a găsit o casă lîngă mama ei vitregă, unul din pavilioanele de vînătoare amenajate chiar de verișoara mea Nell Lovell și foarte pe gustul lui Kate, cu ușile ca de salon deschizîndu-se spre bucătărie, cu obloanele de culoare gri-mangal și cu statueta din plumb a Sfîntului Francisc în patio.

Mătuşă-mea a început să mă îndrăgească. De îndată ce a recunoscut ceea ce ea însăşi spusese în toţi acei ani, şi anume că familia Bolling decăzuse şi că eu nu eram unul dintre eroii ei ci un individ cu totul obişnuit, am început să ne înţelegem de minune. Amîndouă femeile mă găsesc foarte comic şi rîd o grămadă pe socoteala mea.

În dimineaţa de Mardi Gras a anului următor, unchiul Jules a suferit la clubul Boston un al doilea atac de cord, din care a şi murit mai tîrziu.

În anul următor în mai, la cîteva zile după cea de-a cincisprezecea aniversare a zilei de naştere, fratele meu vitreg Lonnie Smith a murit de o puternică infecţie virotică ce n-a putut fi cît de cît identificată cu precizie.

În ceea ce priveşte căutarea mea, nu simt o înclinaţie deosebită să spun prea multe în legătură cu acest subiect. Pe de o parte nu am autoritatea, aşa cum a declarat marele filosof danez, să discut despre asemenea probleme altfel decît într-un mod edificator. Pe de altă parte, nu-mi stă la îndemînă să fiu nici măcar edificator, întrucît trăim într-o epocă ulterioară lui, mult ulterioară ca să-ţi mai poţi permite să fii edificator sau să mai produci ceva semnificativ în vreo direcţie, în afară de a face pasul cuvenit după cum o cer împrejurările — dacă într-adevăr mai putem face o distincţie netă între a te erija în povăţuitor şi a da picioare în fund.

Mai departe : la urma urmelor, sînt un membru al familiei mamei mele şi astfel, în mod firesc, mă eschivez să abordez problema religiei. (Mai întîi de toate, *religia* e un cuvînt cu totul aparte ; e ceva care nu poate decît să-ţi trezească suspiciuni.)

Reticenţa, prin urmare, găsindu-şi cu greu locul într-un document de asemenea factură, a sosit, cred, momentul cel mai potrivit să închei.

*

În ajunul morţii lui Lonnie, lui Kate i-a intrat în cap să-i facă o vizită. De obicei trec s-o iau cu maşina de la cabinetul lui Merle, o las acasă la mama ei vitregă şi apoi merg în centru, unde închei cîteva tranzacţii mărunte pentru ea şi mătuşă-mea, la biroul unchiului Jules. Dar azi nu trebuie decît să trecem pe cealaltă parte a străzii, de la cabinetul lui Merle la dispensarul Touro.

Am avut îndoielile mele în privinţa ideii lui Kate. Era acel gen de extravaganţă feminină, pe care în particular o denumesc o dublare sau o duplicare : ca atunci cînd, într-o stare de extaz, i-a trecut prin cap să ia avionul pînă la Dallas, ca s-o asculte pe Marian Anderson ; avea impresia că e genul de lucru care trebuie făcut negreşit. Nu vreau să spun că-şi bate capul cu ceea ce e la modă ; nu, i-a făcut doar impresia că e un lucru care merită să fie făcut — ceea ce se face în ocazia asta dacă eşti genul de persoană care, etc. etc. — aşa că a făcut-o. De asemenea : nu-l mai văzuse pe Lonnie de la declanşarea bolii şi deşi am încercat s-o pre-

gătesc pentru schimbare, nu a fost deloc pregătită.

După aceea, pe stradă, mergea înaintea mea împleticindu-se, muşcîndu-şi pumnii şi cu ochii orbiţi de lacrimi.

— O, Doamne Dumnezeule, e îngrozitor.

— N-ar fi trebuit să te las să mergi.

— A fost ca o lovitură primită direct în faţă.

— Îmi pare nespus de rău.

— Sărmanul băieţaş — e atît de îngrozitor de slab şi de galben, ca una din epavele acelea ce zăceau pe un vagon platformă, la Dachau. De ce e atît de *galben* ?

— Pentru că are hepatită.

— Cum de poţi avea atîta sînge rece ? Ai să devii nesimţitor şi îngîmfat ca un student în medicină ? O, cît de mult detest asta ! E pe moarte, Binx !

— Ştiu.

— Ce ţi-a şoptit la ureche ?

— Mi-a spus că şi-a învins o tendinţă care pusese stăpînire pe el.

— Ce înseamnă asta ?

— Mi-a mai spus că eşti o fată foarte frumoasă.

— Îmi sfîşie *inima !* (Mergem în tăcere.) Şi bieţii lui părinţi. Ai văzut cum a ieşit domnul Smith pe coridor şi şi-a şters brusc lacrimile ca un om de la ţară ?

— Da.

— E un lucru atît de *jalnic.*

Se opreşte şi-şi suflă nasul. Părul ei negru, metalic şi bogat e despărţit în două de o cărare largă, neregulată. Îi dau un sărut pe pielea albă şi groasă a capului.

— Eşti foarte frumoasă astăzi.

În ultimul an s-a îngrăşat ; are umerii lucioşi ca ai unui leopard.

Kate este îngrozită.

— Nu, te rog. (Îşi tot rupe pieliţa din jurul unghiei.) Ai ceva sinistru în tine.

— Trebuie să-i găsesc pe copii.

Cînd starea lui Lonnie s-a înrăutăţit în zorii zilei de azi, mama a trebuit să-i aducă pe toţi copiii cu ea, pe toţi cu excepţia lui Jean-Paul. Stau în maşină de la ora opt.

Thérèse mă zăreşte şi-şi scoate faţa ei mică şi ascuţită pe fereastră.

— Cum îi merge lui Lonnie ? întreabă ea, încercînd să-şi unduiască trupul.

— E foarte rău.

— O să moară ? întreabă Thérèse cu isteţimea ei de fată deşteaptă.

— Da. (Mă întorc spre spatele maşinii ca să-i văd. Kate le zîmbeşte şi stă la o distanţă oarecare.) Dar el nu vrea să fiţi trişti. A spus să vă dau tuturor cîte un sărut şi să vă spun că vă iubeşte.

Ei nu sînt trişti. E o chestiune foarte serioasă şi cu totul ieşită din comun. Ochii lor încearcă să-i întîlnească pe ai mei şi caută în fel şi chip să prelungească conversaţia, jocul ăsta de-a discuţia serioasă şi de-a ascultarea serioasă.

— Și noi îl iubim, spune Mathilde cu un sughiț.

— Sărută-ne pe noi mai întîi ! strigă Donice și Clare de pe locurile din spate.

Mathilde hohotește cu fața îngropată în umărul meu, iar Thérèse mă privește cu agerime.

— A primit ultimul maslu ? întreabă ea cu zumzăitul ei monoton de mamă-albină.

— Da.

— Asta-i foarte bine.

Numai cele două fete sînt triste, dar sînt și mîndre în sinea lor că au reușit să fie pătrunse de tragedie.

Donice se frămîntă.

— Binx, spune el, dar apoi pare c-a uitat ce vroia. Cînd Domnul nostru ne va înălța în ziua cea de pe urmă, Lonnie va fi tot în scaunul cu roți sau va fi ca noi ?

— Va fi ca voi.

— Adică va putea să schieze ?

Copiii ciulesc urechile și ascultă ca niște bătrîni.

— Da.

— Ura ! strigă gemenii, dar cumva absent, mai mult sau mai puțin atenți la felul cum sună propriile lor glasuri.

— Ascultați, le spun eu rîzînd de ei, ce-ați zice să ieșim pînă la Audubon Park și să facem o plimbare cu trenul ?

— Da ! Hai !

— Atunci, așteptați o clipă. Mă întorc imediat.

— Binx, noi te iubim și pe tine ! strigă Donice părîndu-i-se o glumă bună și se apleacă mult pe fereastră. Ai să vii să ne vezi ?

— Sigur că da. Acum liniște. Vreau să vorbesc cu Kate.

Kate se uită înapoi spre mașină.

— Ai fost foarte dulce cu ei.

— Mulțumesc.

— Ce s-a mai întîmplat ?

— Nimic. Vrei să-mi faci o favoare ?

— Ce anume ?

— Eu o să rămîn aici toată ziua cu Lonnie și cu copiii. Vrei să mergi în centru, în locul meu, să iei niște hîrtii de valoare de la birou ? Maică-ta iarăși s-a decis să le țină acasă. Se gîndește că, dacă vine vreun război, biroul ei e mai sigur decît seiful. Te duci ?

— Singură ?

— Da. Iei tramvaiul pe St. Charles. E atît de plăcut să stai lîngă o fereastră deschisă.

— N-am să știu ce anume să cer !

— Nici nu trebuie. O să-i telefonez domnului Klostermann și el îți va înmîna un plic. Iată ce faci : iei tramvaiul, te dai jos în centru, intri direct în birou. Domnul Klostermann îți va da un plic — nu va trebui să spui nici un cuvînt — apoi iei tramvaiul din același loc.

Te va duce pînă la Canal şi apoi vei face cursa de întoarcere pe St. Charles.

— Nu am nici un ban.

— Poftim.

Îşi face un calcul mintal, uitîndu-se la moneda de 25 de cenţi din palmă.

— Asta era singurul lucru. Nu că mi-ar fi teamă.

Se uită la o crenguţă de gardenia care iese printr-un grilaj de fier. O rup şi i-o ofer.

— Eşti dulce, spune Kate stînjenită. Ei, şi acum spune-mi...

— Ce anume ?

— Cît timp am să fiu în tramvai, ai să te gîndeşti la mine ?

— Negreşit.

— Şi dacă nu reuşesc să mă descurc ?

— Cobori şi te duci pe jos pînă acasă.

— Trebuie să fiu sigură de un lucru.

— De ce anume ?

— Trebuie să stau lîngă fereastră pe partea lacului şi să-mi pun rămurica de gardenia în poală ?

— Chiar aşa.

— Şi tu o să te gîndeşti la mine, închipuindu-mă chiar aşa ?

— Chiar aşa.

— La revedere.

— La revedere.

După vreo şapte metri se întoarce.

— Domnul Klostermann ?

— Domnul Klostermann.

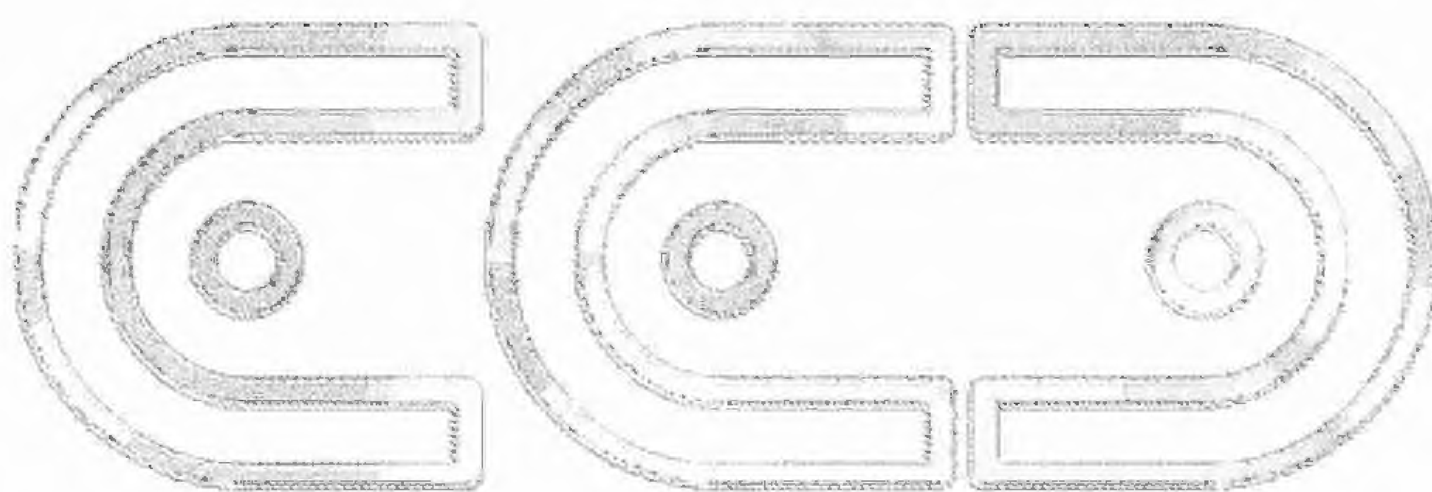
O urmăresc cu privirea cum merge spre St. Charles, cu crenguţa de gardenia mîngîindu-i obrazul, pînă ce fraţii mei şi surorile mele mă strigă din spate.

Lector: MARIA VONGHIZAS
Tehnoredactor : V.E. UNGUREANU

Bun de tipar: 07.08.1982.
Coli tipar 10,5.

Comanda nr. 20 262
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

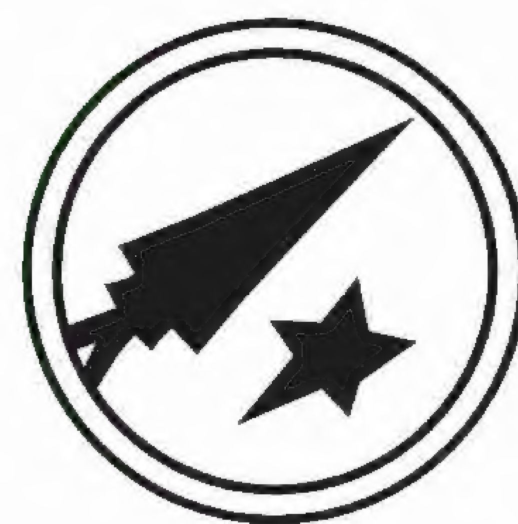

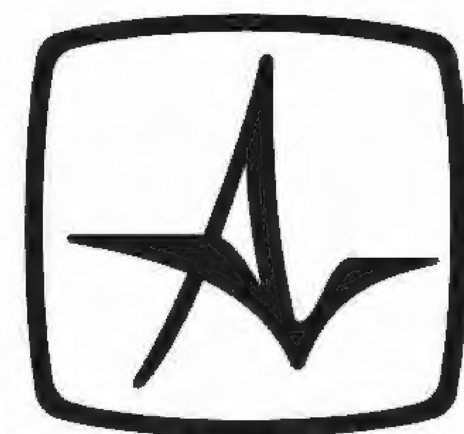
Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

